

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: Lesevitenskap

Vårsemesteret 2018
Åpen

Forfatter: Julie Bore

Veileder: Bjørn Kvalsvik Nicolaysen

Tittel på masteroppgaven: Skaper eller opprettholder norskfaget forskjeller mellom elevene?
Om å definere seg selv som leser, og om sammenhenger mellom elevens forforståelse og
lesekompetanse.

Engelsk tittel: Does the way we teach Norwegian create or maintain differences among
students? About defining oneself as a reader, and about the connection between the student's
background and reading skills.

Emneord: Skjønnlitteratur, lesing,
videregående skole, påbygg, elever,
motivasjon, forforståelse, norskfaget

Antall ord: 90
+ vedlegg/annet: 135

Stavanger, 12. mai 2018

Forord

Gjennom mine år som norsklærer har jeg møtt mange elever som ikke finner det lystbetont, eller ikke ser verdien av, å lese eller arbeide med skjønnlitteratur. Som nybakt lærer overrasket det meg at så mange av elevene hadde denne innstillingen til litteratur, ettersom jeg selv alltid har vært en lesehest. Dette førte til mange tanker rundt hvorfor det er slik, og arbeidet med denne studien ga meg muligheten til å undersøke det nærmere.

Det har vært et spennende prosjekt om et interessant emne, som jeg forholder meg til nærmest på daglig basis i min jobbhverdag. Arbeidet med avhandlingen har vært lærerikt, selv om materialet ble omfattende og jeg måtte gå litt andre veier enn jeg så for meg i starten for å komme i mål. Jeg har lært veldig mye i prosessen, og utviklet meg som lærer. Ikke minst tror jeg at jeg nå har en dypere forståelse av utfordringene jeg møter i disse klassene.

Først og fremst vil jeg takke veilederen min, Bjørn Kvalsvik Nicolaysen. Din kunnskap, dine refleksjoner og ditt engasjement rundt dette fagfeltet har inspirert og motivert meg. Videre vil jeg takke Erik, Mari og Ane for støtte, oppmuntring, interesse og ikke minst for det splitter nye kontoret mitt, hvor denne avhandlingen ble skapt. Tusen takk til gode kolleger og avdelingsleder for all hjelp og tilrettelegging, og til Frank, mor og far for korrekturlesing og nyttige innspill. Den største takken går til de 55 informantene som har deltatt i denne studien, for reflekterte og interessante tekster.

Sammendrag

Denne studien ser nærmere på om norskfaget i sin nåværende form skaper, opprettholder eller styrker forskjeller. Den er en teoretisk og empirisk studie om å definere seg selv som leser, og sammenhenger mellom elevens forforståelse og lesekompetanse.

Det kan være vanskelig å måle læringsutbyttet av lesing av skjønnlitteratur. At det å lese mye, og i forskjellige sjangre, fører til bedre leseferdigheter, er det imidlertid liten tvil om, og slik blir lesing – eller mangel på sådan – en selvforsterkende aktivitet. Dermed øker forskjellene på de elevene som leser og de som ikke gjør det, og i denne avhandlingen ser jeg på de bakenforliggende årsakene til at noen leser og noen ikke gjør det. Hvilken rolle spiller elevenes bakgrunn og oppvekst, samt selve norskfaget, i denne utviklingen? Når elevene starter på det 13. skoleåret er de påvirket av både hjem og skole, og jeg har derfor valgt å fokusere på begge.

Studien dreier seg om en klasse på påbygging til generell studiekompetanse ved en videregående skole i Rogaland skoleåret 2016-2017, samt en klasse på studiespesialiserende ved samme skole som kontrollklasse for å kunne sammenligne de to gruppene. Jeg har brukt kvalitativ forskningsmetode, ved å la elevene skrive tre refleksjonsnotat hver gjennom skoleåret. Det ble valgt skriftlige refleksjonsnotat for å få innsikt i informantenes refleksjoner og erfaringer. Studiens empiri baserer seg på materialet fra disse tekstene, som samlet sett utgjør 132 sider svært interessant materiale, og sitater fra dem er flettet inn i analyseteksten.

Problemstillingen er altså: Skaper, opprettholder eller styrker norskfaget forskjeller, og hvilke prosesser fører til dette skillet? Problemstillingen omfatter også å undersøke sammenhenger mellom elevenes forforståelse og lesekompetanse, og eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med norskfagets litterære tekster.

Flere har belyst lignende problemstillinger tidligere, slik som Skarstein (2013), Gee (2004, 2008 og 2011), Gourvenec (2017), Skaftun (2009) og Hennig (2010). Deres publikasjoner og avhandlinger, samt rapporten «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» utgjør det mest sentrale teorigrunnlaget for analysen.

Studien viser at faget er i utakt med en del av elevene når det gjelder forutsetninger for å kunne tilegne seg det det blir undervist i, og slik skaper, styrker eller opprettholder skiller

mellom de som har og de som ikke har forutsetninger for å kunne nyttiggjøre seg potensialet skjønnlitteraturen tilbyr. I tillegg viser den at hvorvidt eleven definerer seg selv som en leser, har mye å si for hvordan vedkommende tilnærmer seg teksten og hvilket utbytte han/hun får av den. Og hvorvidt de definerer seg som en leser, kan spores tilbake til tidligere erfaringer, eller hvilken forforståelse eleven har med seg i bagasjen. Dette påvirkes blant annet av om de har blitt lest for som små, om de har lesende foreldre, om de har følt mestring i møte med litteraturen på barnetrinnet. Norskfaget i sin nåværende form skaper, styrker eller opprettholder altså et skille mellom de elevene som har denne forforståelsen, eller diskursen med seg, og de som ikke har det.

Jeg er til dels kritisk til selve påbyggingsåret, som er bakgrunnen for valg av elevgruppe. Studien viser at litt for mange av disse tidligere yrkesfagelevne blir kastet ut i et «teorisjokk» når de begynner på påbygg som de ikke har forutsetninger for å mestre, og dermed sakker akterut i konkurransen med studiespesialiserende om studieplassene. Dette er bakgrunnen for behovet for en kontrollklasse fra studiespesialiserende.

Innhold

Forside.....	i
Forord.....	iii
Sammendrag.....	iv
Innhold	vi
1.0. Innledning.....	1
Hvorfor er norskfaget så kjedelig?	1
1.1. Metode.....	3
1.1.2. Tolkningsmetode	7
1.2. Om literacy	8
1.3. Oppgavens struktur.....	9
2.0. Elevenes bakgrunn – om yrkesfag og påbygg.....	11
2.1. Påbyggelevnes bakgrunn	11
2.2. Kompetanseoppnåelse for påbyggelevne.....	13
2.3. Hvilke forhold påvirker sannsynligheten for å fullføre og bestå påbyggingsåret?.....	15
2.4. Om klassen avhandlingen henter materialet fra	16
2.5. Om forventninger og litteraturens plass på yrkesfag og påbygg	17
2.6. Om L06 – Kunnskapsløftet	19
2.7. PISA-testene	22
3.0. Teorikapittel	27
3.1. Hvordan undervises det i lesing av skjønnlitteratur i skolen i dag?	27
3.2. Norskfaget – fortsatt et danningsfag?.....	28
3.3. Om forståelse av fortellinger	29
3.4. Om narratologi	31
3.4.1. Mentale, litterære verdener.....	31
3.4.2. Kognitiv poetikk.....	32
3.4.3. Hvorfor lese?	33
3.5. <i>Hvordan</i> leser barn og unge litteratur?	34
3.6. Fra læreplan til lesepraksis	36
3.7. James Paul Gees teorier om primær- og sekundærdiskurser	38
3.7.1. Om kognitive skjema.....	38
3.7.2. Litteratur og meningskonstruksjon.....	43
4. Analyse.....	45
4.1. Om refleksjonsnotatene	45
4.2. Refleksjonsnotat 1	46
4.2.1. Leser elevene, og i så fall hva?.....	46

4.2.2. Hvordan vurderer du leseferdighetene dine?.....	47
4.2.3. Har du bestemt deg for framtidig yrke/studier?.....	47
4.3. Refleksjonsnotat 2	48
4.3.1. Om boka de leser	49
4.3.2. Om å blogge om en bok, og hvorvidt dette ville kunne forandre på leseopplevelsen	50
4.3.3. Lese felles bok, valgt av læreren, eller velge selv?	50
4.3. Refleksjonsnotat 3	51
4.3.1. Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?	52
4.3.2. Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?	53
4.3.3. Hva føler du at du har behov for?.....	54
4.3.4. Hvordan er språk og rettskriving i refleksjonsnotatene?	54
4.4. Studiespesialiserende sitt refleksjonsnotat	56
4.5. På neste side er resultatene fra påbygg, til sammenligning:.....	59
4.6. Å skape mening	61
4.7. Skillet norskfaget skaper, opprettholder eller forsterker	62
4.7.1. Dårlige leseerfaringer kan skape forutinntatthet	64
4.7.1. Elevenes språk og identitet hjemme	64
4.7.2. Foreldre som rollemodeller	65
4.8. Oppsummering av analyse	68
5.0. Om motivasjon – interesse og engasjement betyr alt	73
5.1. Elevenes grad av motivasjon	74
5.2. Tre grunnleggende behov for å øke indre motivasjon.....	74
5.2.1. Behovet for selvbestemmelse	75
5.2.2. Behovet for kompetanse	76
5.2.3. Behovet for samhörighet og klasse miljø	78
5.3. Elevene om motivasjonens betydning	80
6.0. Drøfting, oppsummering, konklusjon.....	85
6.1. Skolen (re)produserer ulikhet	85
6.2. Hovedfunn	85
6.3. Norskfaget under lupen	87
6.4. Konklusjon	89
Referanser.....	

Vedlegg 1: Elevtekstene

Vedlegg 2: Særpensum

Skaper eller opprettholder norskfaget forskjeller?

Om å definere seg selv som leser, og om sammenhenger mellom elevens forforståelse og lesekompetanse.

1.0. Innledning

Hvorfor er norskfaget så kjedelig?

Det kan være vanskelig å måle læringsutbyttet av lesing av skjønnlitteratur. At det å lese mye, og i forskjellige sjangre, fører til bedre leseferdigheter, er det imidlertid liten tvil om, og slik blir lesing – eller mangel på sådan – en selvforsterkende aktivitet. Dermed øker forskjellene på de elevene som leser og de som ikke gjør det, og i denne avhandlingen ønsker jeg å se på de bakenforliggende årsakene til at noen leser og noen ikke gjør det. Hvilken rolle spiller elevenes bakgrunn og oppvekst, samt selve norskfaget, i denne utviklingen? Når elevene starter på det trettende skoleåret er de påvirket av både hjem og skole, og jeg har derfor valgt å fokusere på begge. Hvorfor og hvordan skaper, opprettholder eller styrker skolen og norskfaget skiller eller forskjeller? Jeg har i denne prosessen forsøkt å drøfte norskfaget og sammenhenger mellom elevens forforståelse, motivasjon og lesekompetanse, hvordan det undervises i skjønnlitteratur på videregående, elevenes begrep om lesing – og om å definere seg selv som leser.

Denne avhandlingen dreier seg om en klasse på påbygging til generell studiekompetanse skoleåret 2016-2017. De er en sammensatt gruppe med ulike forutsetninger, og stort sett en motivert elevgruppe som ønsker studiekompetanse. Et tydelig fellestrekk for flertallet av dem er likevel at de leser og har lest lite skjønnlitteratur, noe som står å lese ut fra refleksjonsnotatene de skrev i starten av skoleåret, som blant annet omhandlet deres forhold til lesing. I løpet av mine 15 år som lærer, på yrkesfag og påbygging til generell studiekompetanse i videregående, har jeg møtt mange elever som dem – som ikke finner det lystbetont, eller ikke ser verdien av, å lese eller arbeide med skjønnlitteratur. Som nybakt lærer overrasket det meg at så mange av elevene hadde denne innstillingen til litteratur, ettersom jeg selv alltid har vært en lesehest.

Hva er sammenhengen mellom elevenes forforståelse, bakgrunn og tidligere leseerfaringer, og deres lesekompetanse som 18-åring? Norskfaget er mye omtalt og kritisert i media i disse dager, og en fornyelse og omstilling i faget som skal gjelde fra skoleåret 2020/2021 er på trappene (Utdanningsdirektoratet, 2017). Det skal blant annet tas stilling til hva som skal ut av faget, for å gi plass til mer dybdelæring. I tillegg skal faget ikke lenger baseres på de fem muntlige ferdighetene som L06 er basert på, noe jeg vil si mer om i neste kapittel.

Norskfaget er i en særstilling på grunn av sin vekt på dannelsesaspektet og sin rolle som kulturformidler. Skal man kunne møte disse forventningene, er skjønnlitteraturen en vesentlig bidragsyter både når det gjelder kulturen og dannelsen. Læreplanen sidestiller disse to i norskfaget, men i denne sammenheng mener jeg at dannelsen er det sentrale. For å oppnå dannelsesmålet i læreplanen, må læreren velge de riktige tekstene å presentere for elevene. For vanskelige tekster kan gjøre at elevene mister motet og gir opp, så det er viktig at tekstene er tilpasset elevenes nivå. For lette tekster gir for få utfordringer. I begge tilfeller vil sannsynligvis lite av teksten nå inn til eller fenge elevene. Ideelt sett bør elevene få lese ulike tekster og sjangre og selv gjøre seg opp en mening om hvilke tekster og sjangre de liker og ikke, men i norskfaget er ikke lesing blott til lyst – vi har kompetansemål å nå, og lesingen må være lærerstyrt.

Det kan imidlertid se ut til at faget er i utakt med elevenes forutsetninger for å kunne tilegne seg det det blir undervist i, og slik skaper skiller mellom de som har og de som ikke har forutsetninger for å kunne nyttiggjøre seg potensialet skjønnlitteraturen tilbyr. Jeg ønsket derfor også å finne ut mer om elevenes oppfatninger av seg selv som lesere – hvorvidt de regner eller ikke regner seg selv som en leser, hva bakgrunnen for deres oppfatninger er, og om hvordan de ut fra det forholder seg til litteraturen slik de får den presentert på skolen. Flere har belyst lignende problemstillinger tidligere, slik som Skarstein (2013), Gee (2004, 2008 og 2011), Gourvenec (2017), Skaftun (2009) og Hennig (2010), og jeg støtter meg blant annet til deres publikasjoner og avhandlinger i oppgaven.

Problemstillingen jeg skal undersøke er altså: Skaper, opprettholder eller styrker norskfaget forskjeller? Om å definere seg selv som leser, og sammenhenger mellom elevens forforståelse og lesekompetanse. Jeg ønsker å undersøke elevens møte med norskfagets litterære tekster, og eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med disse tekstene. Skiller norskfaget mellom folk, og hvordan skal vi i så fall forstå prosessene som fører til dette skillet? Jeg er til dels kritisk til selve påbyggingsåret, som er bakgrunnen for valg av

elevgruppe. Min foreløpige hypotese er at litt for mange av disse tidligere yrkesfagelevne blir kastet ut i et «teorisjokk» de ikke har forutsetninger for å mestre, og dermed sakker akterut i konkurransen med studiespesialiserende om studieplassene.

1.1. Metode

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for empirien, drøfte metoden som er valgt, samt diskutere styrker og svakheter med denne. Det empiriske grunnlaget består av refleksjonsnotater fra elever i en påbyggsklasse ved en videregående skole i Rogaland. I tillegg har en kontrollklasse fra en studiespesialiserende klasse ved samme skole blitt stilt noen av de samme spørsmålene for å kunne sammenligne, og disse blir sett opp mot hverandre i analysedelen av oppgaven. Klassene er tilfeldig valgt, ut fra hvilke klasser jeg ble gitt tilgang til den aktuelle dagen.

Elevene er fullstendig anonymisert, skole er ikke oppgitt, og prosjektet er derfor ikke meldepliktig til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Det er heller ikke snakk om sensitive personopplysninger, og ingenting er tatt opp på bånd. Tekstene elevene skrev kan ikke spores tilbake til dem, ettersom jeg kopierte dem over i Word og slettet de opprinnelige innleveringene da alle tre var skrevet. Videre fikk elevene i påbyggsklassen fiktive navn på A og elevene i studiespesialiserende-klassen navn på B.

Jeg valgte å gjøre en kvalitativ undersøkelse. Jeg ville likevel ha mange informanter, fordi jeg ønsket et bredest mulig bilde, fremfor å gå i dybden på noen få elever, samtidig som jeg var interessert i å gå nærmere inn på elevenes refleksjoner. Konkret løste jeg dette ved å la elevene skrive refleksjonsnotater, totalt tre hver. Et refleksjonsnotat er en kort tekst på ca. 400 ord (ikke en absolutt størrelse – elevene ble oppfordret til å skrive mer om de hadde mer på hjertet, noe flere også gjorde). Her ble de blant annet spurt om og i så fall hva de leser, hvorvidt de definerer seg selv som lesere, hvordan de blir presentert for litteratur i skolen, og hva de mener skolen kan gjøre for å gjøre litteraturundervisningen mer interessant og motiverende.

Jeg har både spurt elevene hvilket forhold familien deres har til lesing og hva de mener om norskfagets tunge vekt på lesing og tolkning av skjønnlitteratur. Målet er å forsøke å forstå hvordan og hvorfor norskfaget i sin nåværende form skaper utfordringer på grunn av elevenes forforståelse og holdninger til faget.

Jeg jobbet induktivt med dette prosjektet. Spørsmålene jeg stilte elevene, har vokst fram gjennom mine mange år som norsklærer. Dette er ting jeg i flere år har undret meg over og ønsket å undersøke nærmere. Jeg var hele tiden klar over at jeg ikke ville kunne fordype meg i alle aspektene jeg ba elevene reflektere over, og at jeg ville bli nødt til å foreta et utvalg etterpå. Jeg stilte elevene spørsmålene uten å ha en klar problemstilling eller hypotese på forhånd, og oppgavens retning utpekte seg gradvis ut fra det elevene svarte. Dette var en krevende, men interessant tilnærming, og jeg har justert problemstillingen flere ganger underveis. Elevene leverte svært interessante bidrag, og jeg har lært mye av denne måten å jobbe på. Noen av svarene jeg fikk, hadde jeg ikke forventet, og det viste seg derfor å være klokt å starte bredt og med et åpent sinn. Jeg innså imidlertid tidlig at jeg nok hadde gapt over litt for mye i min iver etter å la elevene reflektere skriftlig rundt så mange spørsmål. Jeg satt igjen med 132 sider veldig interessante elevtekster, og måtte ta fatt på den vanskelige jobben med å velge ut det jeg ville gå videre med. Jeg endte altså opp med å fokusere på to hovedproblemstillinger:

- Skaper, opprettholder eller styrker norskfaget forskjeller, og hvilke prosesser fører til dette skillet?
- Sammenhenger mellom elevenes forforståelse og lesekompetanse: Eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med norskfagets litterære tekster.

Dette skillet som norskfaget i sin nåværende form ser ut til å skape, forsterke eller opprettholde, pekte seg ut som et interessant funn. Det skyldes blant annet forskjeller blant elevene når det gjelder hvilke forutsetninger de har med seg hjemmefra og dermed deres forutsetninger for å lykkes, og her er påbyggingsåret til generell studiekompetanse etter yrkesfag et interessant sted å gå inn og undersøke på grunn av elevenes bakgrunn fra de ulike yrkesfagene. Jeg har her hovedsakelig støttet meg på James Paul Gees teorier om primær- og sekundærdiskurser, hvor han hevder at diskursene, eller «ballasten» man har fått med seg hjemmefra (primærdiskursen) vil være avgjørende, eller styrende, for hvilke sekundærdiskurser man senere vil kunne tilegne seg og nyttiggjøre seg.

Jeg har først gjort en overordnet karakteristikk av elevmaterialet, før jeg har gått inn på de to hovedaspektene nevnt ovenfor. Jeg har også tatt for meg motivasjon som en egen faktor, i kapittel 5, og gjennom både dette kapitlet og analysekapitlet har jeg inkludert overordnede karakteristikker av elevmaterialet og sitater fra refleksjonsnotatene for å understøtte analysen og drøftingen. Underveis, nærmere bestemt mellom refleksjonsnotat 2 og

3, valgte jeg i tillegg å stille en kontrollgruppe fra studiespesialiserende noen av de samme spørsmålene som påbyggsklassen hadde blitt stilt, for om mulig å kunne sammenligne de to gruppene. De to gruppene blir sammenlignet i analysedelen av oppgaven.

Oppgaven er altså basert på en påbyggsklasse bestående av 30 elever og deres refleksjonsnotater skrevet gjennom skoleåret – refleksjonsnotat 1 i september, refleksjonsnotat 2 i oktober og refleksjonsnotat 3 i februar. Påbyggselevne har gått ulike yrkesfaglige studieretninger, og skal i løpet av påbyggingsåret oppnå studiekompetanse. Norskfaget på påbygg utgjør ti timer ukentlig, og står for en tredjedel av hele undervisningen i påbyggingsåret – det er altså et stort og omfattende fag på alle måter. Lesing av skjønnlitteratur i ulike former står sentralt i faget, og klassen har jobbet med litteratur på ulike måter parallelt med prosjektet. Dermed kunne elevene i tillegg reflektere rundt sitt utbytte av og tanker rundt norskfaget som sådan når de skrev sine refleksjonsnotater.

Et refleksjonsnotat er en tekst på ca. 400 ord – gjerne mer – som elevene skriver på skolen. Det er altså bevisst ikke gitt som hjemmeoppgave, fordi jeg ikke ønsket at de skulle få hjelp eller innspill fra venner eller familiemedlemmer, men kun skrive sine egne tanker rundt det de ble spurt om. Her blir de bedt om å reflektere rundt et bestemt emne, og de blir gitt noen spørsmål de kan knytte sine refleksjoner opp mot i så måte. Merk kan – jeg stilte ikke krav om at alle spørsmålene måtte besvares. Spørsmålsformuleringen i refleksjonsnotat 1 og 2 var som følger: «I teksten din kan du reflektere rundt disse spørsmålene.» Dette var bevisst fra min side, for ikke å legge bånd på elevene og tvinge dem inn i en bestemt ramme. Jeg så imidlertid at mange hoppet over ett eller flere spørsmål med denne åpne spørsmålsstillingen, og valgte en tydeligere formulering i refleksjonsnotat 3: «Du skal svare ærlig og samvittighetsfullt på alle punktene.»

Jeg var nøye med å presisere for elevene at det de skrev ville bli anonymisert, i håp om at de skulle våge å være ærlige i tekstene sine. Det var ikke valgfritt å være med på prosjektet – alle i den aktuelle klassen skulle skrive refleksjonsnotatene, men de måtte ikke svare på alt. Grunnen til at jeg valgte ikke å gi elevene valget, er at det er en viss mulighet for at de som ikke definerer seg som lesere og/eller interesserer seg for emnet ville valgt ikke å svare, og da hadde ikke materialet blitt representativt for gruppen som helhet. Her må det sies at 11 av påbyggselevne likevel ikke skrev refleksjonsnotat 3, til tross for at det var obligatorisk. Årsakene til det er sammensatt, og vil bli behandlet nærmere i analysedelen.

1.1.1. Utfordringer/begrensninger ved metoden

Å bruke denne metoden har ikke bare fordeler. En av begrensningene med anonymiserte refleksjonsnotater er at en annen forsker ikke vil kunne gjenta og få samme resultater. Elevene er anonymiserte og det vil ikke gå an å finne tilbake til dem. Og dersom det var en mulighet, kan det godt tenkes at elevene ville svart annerledes ved et annet tidspunkt. Empirien fra elevene vil også tolkes av meg og bære preg av dette. Til og med de eksakte dataene ville kunne gi opphav til helt andre tolkninger, utført av en annen person. Dette gjør at metodens reliabilitet er svekket. I tillegg vil det ikke være mulighet for å generalisere på mer enn et smalere plan, fordi det er kun to skoleklasser som blir forsket på. Det kan ikke garanteres at resultatene hadde vært gjeldende ved andre skoler eller i andre klasser.

At reliabiliteten er svak og at resultatene ikke kan generaliseres, er ikke nødvendigvis et problem i denne typen prosjekt. Når en skal forstå et spesifikt tema og går ut i fra resultater fra en liten gruppe for å kunne reflektere rundt dette, er det ikke et mål i seg selv. Man er ikke like opptatt av å finne noe som kan generaliseres. Reliabilitet handler i større grad om troverdighet. At teorien, metoden for innsamling og analyse er forklart og tydeliggjort slik at den kan vurderes trinn for trinn, samt at metodens begrensninger er drøftet, skaper troverdighet ovenfor leseren.

Et mål for gjennomføringen av prosjektet er at det skal ha en *indre validitet*. I dette begrepet ligger at funnene skal forklares ut i fra hypotesen/problemstillingen, eller at undersøkelsen måler det den skal måle. For å få til dette har jeg lagt mye arbeid ned i spørsmålsstillingen. De skal for eksempel ikke være ladete eller ledende. I tillegg er det viktig med definisjonsmessig validitet, som går ut på om begrepene som brukes er oppfattet likt og riktig av både forsker og objekt.

En annen feilkilde ved metoden er at elevene «jatter med», eller prøver å finne ut hva forskeren vil at de skal svare. Faren for dette kan aldri elimineres, men minskes i så stor grad som mulig ved å love anonymitet, understreke at man ønsker så ærlige svar som mulig og prøve ikke å stille ledende eller ladete spørsmål. Det var stor variasjon i svarene, og jeg hadde inntrykk av at det var relativt stor forskjell på hvor mye elevene hadde tenkt over dette før, og hva de klarte å resonnerer seg fram til. Dette var veldig interessant, og fikk meg til å lure på hva slags svar jeg hadde fått dersom elevene hadde fått lengre tid til å tenke over spørsmålene. Flere av elevene virket å ha et noe forutinntatt svar på om hva de synes om lesing generelt, å lese eldre tekster i skolen og norskfaget som sådan, som sa at det ikke var veldig nyttig. Mine betenkeligheter med at elevene ville være positive til alle spørsmålene fordi de trodde jeg ønsket dette viste seg å være ubegrunnet. Elevene var i alle fall ikke redde for å skrive at noe var vanskelig, kjedelig eller de følte at deler av faget ikke hadde relevans for dem i dag.

1.1.2. Tolkningsmetode

Tolkingen av materialet vil handle om å knytte resultatene til teoridelen i oppgaven. I dette prosjektet har elevene skrevet tre ulike refleksjonsnotat, som jeg har implementert i oppgaven ved først å lage en overordnet karakteristik av elevmaterialet, for deretter å trekke ut funn og sitater og reflektere rundt dem. De er altså ikke sitert i sin helhet, noe som ville blitt altfor omfattende – samlet sett utgjør elevtekstene 132 sider – men de er vedlagt oppgaven som eget vedlegg. Problemstillingen jeg har jobbet ut fra dreier seg om elevens møte med norskfagets litterære tekster, og eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med disse tekstene. Jeg har først og fremst prøvd å trekke ut hvordan elevene beskriver seg selv som lesere, og prøvd å se dette i sammenheng med Gees teorier om sekundærdiskurser.

Underveis støtte jeg på flere utfordringer, blant annet innså jeg at materialet ble svært omfattende og vanskelig å håndtere. Jeg ble derfor nødt til å velge ut noen få hovedtendenser og bygge oppgaven videre på disse. Etersom refleksjonsnotatene viser tydelig hvordan elevenes sekundærdiskurser er med på å forme deres oppfatning av seg selv som lesere, har jeg valgt ut dette som hovedfokuset. I tillegg tar oppgaven opp motivasjonsaspektet – hvorfor mangler mange av elevene motivasjon til å lese?

Drøftingen støtter seg hovedsakelig på James Paul Gees teorier om primær- og sekundærdiskurser (2008), men også blant andre David Bartons bok om literacy (2007), Skaalvik og Skaalvik når det gjelder motivasjonen til elevene for å ønske gå inn i litteraturen

(2005), Atle Skaftuns bok *Litteraturens nytteverdi* (2009) og Åsmund Hennigs bok *Litterær forståelse* (2010) vil bli sitert i det påfølgende.

1.2. Om literacy

Etter hvert dreide fokuset mer over på selve literacy-begrepet, ettersom jeg så at mange av elevene hadde begrenset utbytte av måten skolen introduserer dem for litteratur på og ønsket å gå i dybden på dette. Det empiriske materialet måtte altså drøftes opp mot sentrale literacy-perspektiver, fordi refleksjonsnotatene antydte at mange av elevene hadde en begrenset forståelse av de litterære tekstene. På tvers av faktorer som kjønn og yrkesfaglig bakgrunn hadde mange manglende forutsetning for å kunne forstå og tolke tekstene vi jobbet med.

UNESCOs definisjon av literacy er:

Literacy is the ability to identify, understand, interpret, create, communicate, compute and use printed and written materials associated with varying contexts. Literacy involves a continuum of learning to enable an individual to achieve his or her goals, to develop his or her knowledge and potential, and to participate fully in the wider society. (Vaarala, 2009)

Literacy handler altså ikke bare om å dekode tekster, det handler om tekst i kontekst. Konteksten for de litterære tekstene handler, i tillegg til skole-/institusjonskonteksten som elevene møter tekstene i, blant annet om den historiske konteksten tekstene har blitt til innenfor, sjangerkonvensjonene teksten hviler på, forholdet tekstene står i til andre tekster og måten tekstene ble mottatt og forstått på på den tiden de ble skrevet og utgitt. Gjennom tekstarbeidet kan elevene, blant annet ved hjelp av litteraturundervisningen, få trening i å gå inn og ut av kontekster, og slik «mestre» et samfunn som i stadig større grad er skriftbasert.

Som det vil fremgå av analysekapitlene, er det tydelige forskjeller når det kommer til elevenes evne og vilje til å gå inn i slike nye kontekster. I visse tilfeller kan man da snakke om et literacy-problem, noe som reiser spørsmål ved informantenes mulighet til innflytelse og deltakelse i samfunnet. I vårt skriftbaserte samfunn er literacy, i betydningen å kunne dekode tekster og sette dem inn i en kontekst en forutsetning for deltakelse. Det kan derfor være interessant å spørre hva litteraturen kan ha å tilby i et literacy-perspektiv. Hvordan kan elevene skape mening ut fra en tekst, når de mangler bakgrunnen og forforståelsen som kreves for å klare å forstå det skolen forventer at de har med seg i bagasjen? Det ligger allerede en

forventning til elevene der når de går inn i sitt trettende skoleår – dette har et forsprang på eleven. Det er altså elevperspektivet på lesing og forventninger som her blir hovedfokuset, og teoriene som er valgt, skal skape betydningspotensial for å forklare og forstå:

- 1) elevens møte med skolens tekster og norskfagets krav (*Kunnskapsløftets* krav)
- 2) eleven som et produkt av sine erfaringer/forforståelse i møtet med disse tekstene og kravene.

Problemstillingen handler altså om elevens møte med norskfagets litterære tekster, og eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med disse tekstene. Hvordan kan vi finne ut om norskfaget skiller mellom folk? Og hvordan skal vi i så fall forstå prosessene som fører til at dette skillet blir skapt og/eller opprettholdt? Dette er interessante spørsmål, som jeg argumenterer for at vi må gå direkte til elevene som befinner seg på slutten av det 13-årige utdanningsløpet for å finne svar på.

1.3. Oppgavens struktur

Oppgaven er inndelt i følgende hovedkapitler:

1. Innledning, metode og avgrensning av oppgaven.
2. Om elevenes bakgrunn, om påbygg og yrkesfaglige studieretninger. Herunder om læreplanen og PISA-testene.
3. Teorikapittel. Om litteraturundervisning i skolen i dag, og hvorvidt elevene vurderer seg selv som lesere, sett i lys av blant annet James Paul Gees teorier om primær- og sekundærdiskurser.
4. Analyse og drøfting av elevmaterialet. Overordnet karakteristik, drøfting og eksempler fra elevtekstene, organisert spørsmål for spørsmål.
5. Om motivasjonsaspektet – hva skaper motivasjon for å lese og lære?
6. Drøfting, refleksjon, konklusjon.

2.0. Elevenes bakgrunn – om yrkesfag og påbygg

Jeg vil først ta for meg påbygg i et nasjonalt perspektiv, før jeg går over til klassen avhandlingen dreier seg om i siste del av kapitlet. NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) gjennomførte i 2011 på oppdrag fra fylkeskommunene Østfold, Akershus, Buskerud, Rogaland og Nord-Trøndelag en studie av utdanningstilbudet påbygg i disse fem fylkeskommunene i skoleåret 2010-2011. Denne studien har de kalt «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» (Markussen, 2012) Her ser de blant annet på hva som kjennetegner elevene som begynner på påbygging til generell studiekompetanse, hvorfor de tar påbygg og hvordan skoleåret har vært. Fakta presentert i det følgende er hentet fra denne rapporten.

Påbygging til generell studiekompetanse gjør det mulig for elever som har begynt på en yrkesfaglig utdanning å skaffe seg studiekompetanse uten å måtte begynne på nytt på et studiekompetansegivende løp. Andelen elever som benytter dette utdanningstilbudet har økt betydelig de siste årene. Mens 2,4 prosent av det første Reform 94 kullet gikk påbygg, var andelen økt til 9,4 prosent av alle de som begynte i Vg1 i 2007. Blant de som begynte på et yrkesfaglig Vg1 i 2007 endte hver femte opp på påbygging til generell studiekompetanse to år senere.

Det er interessant å se på hva som skiller de som fullfører og består påbygging til generell studiekompetanse fra de som ikke består, samt forskjellen mellom elevene på påbygg og på studieforbereende studieretning. Spesielt er forskjellen mellom påbygg og studieforbereende stor i norsk hovedmål, hvor strykprosenten til eksamen hos påbyggselevne er oppsiktsvekkende høy. Derfor er det nødvendig å gå inn i påbyggelevnes bakgrunn for å kunne si noe om deres forutsetninger og utgangspunkt, for så å knytte dette til vår aktuelle problemstilling, nemlig elevens møte med norskfagets litterære tekster, og eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med disse tekstene.

2.1. Påbyggelevnes bakgrunn

De fleste påbyggelevne i denne undersøkelsen hadde fulgt normal progresjon gjennom videregående opplæring. Mødrene hadde i gjennomsnitt høyere utdanning enn fedrene til påbyggelevne, og de fleste foreldrene hadde relativt positive holdninger til

utdanning. Ifølge elevene synes foreldrene at utdanning er viktig og at de unge bør ta utdanning, men de er ikke veldig ambisiøse på barnas vegne. Seks av ti påbyggelever hadde bodd sammen med både mor og far som 15-åringer. Dette er en noe lavere andel enn for hele ungdomskullet.

Det var noe flere som besto blant elever som bodde sammen med både mor og far (63 prosent) enn blant de som bodde sammen med enten mor eller far i ulike konstellasjoner (57 prosent). Blant de som ikke bodde sammen med noen av foreldrene var det bare 36 prosent som besto. Blant de med foreldre med høyere utdanning, studieforbereidende eller yrkesfag som høyest fullførte utdanning var det mellom 61 og 65 prosent som besto. Blant de som ikke visste hvilken utdanning foreldrene hadde eller at foreldrenes høyeste utdanning var grunnskole, var det betydelig lavere andeler som besto, 53-54 prosent. Dersom elevene hadde mer enn 200 bøker hjemme var det rundt to av tre som besto påbyggingsåret. Var det mellom 50 og 200 bøker var det tre av fem som besto, og hadde de unge under 50 bøker hjemme fullførte og besto under halvparten.

Jo bedre karakterer de unge hadde fra ungdomsskolen, jo større andel fullførte og besto påbyggingsåret. Gjennomsnittskarakter fra tiende klasse for påbyggelevne i de fem fylkene var på 3,67, noe som er nær snittet for denne elevgruppen. Gjennomsnittlig fravær fra tiende klasse for påbyggelevne var 6,3 prosent, hvilket tilsvarer elleve og en halv fraværsdag i løpet av tiende klasse. En av tre gikk ut av tiende klasse mer enn to år før de begynte på påbygg, noe som indikerer at de kom tilbake til videregående for å ta påbygg etter et opphold.

Blant de som hadde over 4,5 i snitt fra tiende var det 86 prosent som besto, og blant de som hadde under 2,5 i snitt var det 10 prosent som besto. De som fullførte og besto påbygg hadde et lavere fravær fra tiende klasse (5,5 prosent) enn de som gjennomførte uten bestått (6,9 prosent). Jo bedre karakterer de unge hadde fra Vg2, jo større andel fullførte og besto påbyggingsåret. De som fullførte og besto påbygg hadde et lavere fravær fra Vg2 (5,7 prosent) enn de som gjennomførte uten bestått (9 prosent).

Nesten to av tre påbyggelever (63 prosent) var rekruttert fra fire utdanningsprogrammer: helse- og sosialfag, service- og samferdselsfag, bygg- og anleggsgfag og elektrofag. Om lag hver fjerde påbyggelev hadde gått ett av Vg2-kursene barne- og ungdomsarbeider eller helsearbeiderfag før de begynte på påbygg. I Rogaland kom om lag hver tredje påbyggelev fra helse- og sosialfag. Dette bidrar til å forklare den relativt høye andelen jenter blant påbyggelevne. Gjennomsnittskarakterer fra Vg2 var 3,8 i Rogaland.

Søkte elevene seg til påbygg med viten og vilje – hadde de det som førsteønske? Ja, hele 92 prosent av påbyggelevne i de fem fylkene samlet hadde påbygg som førsteønske ved søkningen til skoleåret 2010-2011. Alle får imidlertid ikke læreplass, og noen elever fratras dermed muligheten til å fullføre den yrkesfaglige utdanningen de har startet på. Noen av disse havnet altså på påbygg. Studien viser at de fleste påbyggelevne egentlig hadde tenkt seg en yrkesfaglig utdanning og valgte en annen kurs underveis, men så mange som hver femte påbyggelev hadde sett seg ut dette løpet før de begynte.

Dette er et svært interessant funn. Det viser at det ikke er mange påbyggelever som heller ville vært lærlinger. Mange begrunnet valget av påbygg med at de ville ha studiekompetanse (96 prosent) og begynne i høyere utdanning (84 prosent). Vi ser altså at ungdommene vektlegger at de har søkt påbygg fordi de trenger det, fordi de har en plan om å fortsette med høyere utdanning. Påbyggelevne ga uttrykk for at de visste hva påbyggsåret innebar, de visste at det var krevende, at de hadde et hardt år foran seg og at de måtte jobbe hardt for å klare å bestå. Samtidig ga de også uttrykk for at de hadde et godt faglig grunnlag og at de skulle klare dette med god innsats og hardt arbeid. 98 prosent av påbyggelevne mente ved skoleårets start at de ville komme til å bestå, og 31 prosent mente at de ville klare seg godt og bestå med i hovedsak firere og femmere i alle fag.

Så mange som 84 prosent av påbyggelevne sa at de planla å ta høyere utdanning når de ble spurt ved starten av skoleåret, 52 prosent rett etter påbygg og 28 prosent på et senere tidspunkt. De begrunnet det å ta høyere utdanning både ut fra indre og ytre motivasjon. De ønsket både å studere og jobbe med noe interessant, men de ønsket seg også høyere utdanning for å sikre sin posisjon på arbeidsmarkedet. Det er noe større andeler som har redusert enn økt sine ambisjoner om utdanning etter påbygg.

2.2. Kompetanseoppnåelse for påbyggelevne

Av påbyggelevne i denne undersøkelsen fullførte og besto 56,1 prosent, 36,5 prosent gjennomførte uten å bestå og 7,4 prosent sluttet før de var ferdige. Hva kjennetegner de som ikke fullførte og besto? 18,2 prosent av alle påbyggelevne strøk i norsk hovedmål skriftlig, mens 9,8 % strøk i norsk sidemål. Andelen elever som stryker er svært høy, både når vi ser på totalen og på noen av enkeltfagene. Når det gjelder forholdet mellom stryk i standpunkt og stryk til eksamen, er spesielt tallene for norsk hovedmål oppsiktsvekkende. Her var det 541

elever som strøk. Hadde vi bare lagt standpunktkarakteren til grunn, hadde det vært 122 elever med stryk i norsk hovedmål. Etter at eksamen er avviklet, er det ytterligere 419 som har strøket i norsk hovedmål skriftlig. Andelen stryk i norsk hovedmål blir altså fire og en halv gang større etter eksamen sammenlignet med standpunkt. I norsk sidemål skriftlig var det 310 elever som strøk. På grunnlag av standpunktkarakterene ville det vært 145 som ikke besto i norsk sidemål, hvilket betyr at etter eksamen var det ytterligere 165 elever som hadde strøket i norsk sidemål. Her ser vi at andelen med stryk mer enn fordobles med eksamen.

I de andre fagene finner vi ikke dette bildet. En forklaring på det store antallet som stryker i norsk hovedmål kan være at alle må gjennom eksamen i dette faget. De øvrige fagene er trekkfag og det er færre som kommer opp til eksamen i disse, og følgelig er det færre som stryker.

De som besto påbygg, rapporterte midt i skoleåret i større grad å være matematisk og teoretisk anlagt enn de som ikke besto. Jo bedre karakterer elevene trodde de ville komme til å få, både når vi spurte i september og i mars-april, jo større andel besto påbyggingsåret. Som eksempel nevnes at blant dem vi spurte i september var det over 77 prosent av de som trodde de ville bestå med 4ere og 5ere som besto, mens det blant dem som trodde de ville bestå med stort sett toere, var 26 prosent som besto. Det var signifikant større andel som besto ved slutten av skoleåret blant de som planla å ta høyere utdanning rett etter påbyggingsåret enn blant de som ikke planla dette.

Rektorene ved de 66 skolene som deltok i prosjektet ble spurt om de hadde noen forklaringer på at så mange stryker eller slutter. I all hovedsak pekte de på elevenes (manglende) prestasjons- og kunnskapsmessige forutsetninger når de begynte på påbygg. De pekte på at elevene hadde for dårlig faglig grunnlag til å klare å fullføre og bestå et påbyggingsår, at elevene var lite forberedt på omfanget av den teorien de måtte gjennom. Flere omtalte overgangen fra yrkesfag til påbygg som et «teorisjokk», med påfølgende tap av motivasjon. Noen av rektorene argumenterte for at det beste tiltaket for å få opp beståttandelen, var å begrense inntaket. Da vil det gjennomsnittlige prestasjonsnivået i påbyggingsklassene øke, og flere vil bestå.

2.3. Hvilke forhold påvirker sannsynligheten for å fullføre og bestå påbyggingsåret?

De fire forholdene som ifølge denne rapporten har sterkest betydning, er knyttet til prestasjoner, til elevenes kunnskaper og ferdigheter:

- Elevenes karakterer fra tiende klasse og fra Vg2.
- Elevenes oppfatning av egne prestasjoner.
- Elevenes egen vurdering (i mars) av hvordan det ville gå resultatmessig ved slutten av skoleåret.
- Elevenes vurdering av seg selv som matematisk-teoretisk anlagt.

Jo høyere elevene skåret på disse fire målene som er knyttet til deres prestasjoner, jo større var sannsynligheten, under betingelsen alt annet likt, for at de fullførte og besto påbyggingsåret sammenlignet med ikke å bestå. Andre faktorer, slik som kjønn, de unges bosituasjon og sosiale bakgrunn (målt med antall bøker i hjemmet) må imidlertid heller ikke overses. Vi vet fra tidligere forskning at karakterene fra grunnskolen er påvirket av de unges hjemmeforhold og sosiale bakgrunn, og de som rapporterte om manglende foreldrestøtte, for eksempel at foreldrene heller ville at de skulle jobbet, hadde lavere sannsynlighet for å bestå. Vi vet fra tidligere forskning at det slår negativt ut på de unges muligheter innenfor utdanningssystemet når foreldrene ikke støtter dem i deres utdanningsambisjoner. Elevenes refleksjonsnotater støtter også dette funnet – det er tydelig at hjemmet har stor påvirkningskraft, både i positiv og negativ forstand.

Rapporten konkluderer med at strykprosenten er svært høy på påbygg, og at eksamen i meget stor grad bidrar til dette. Når vi vet at bare 56 prosent av påbyggelevne i de fem fylkene fullførte og besto, er det svært interessant at 95 prosent av dem i mars, tre måneder før skoleåret var slutt, sa at de regnet med å fullføre og bestå. Dette ble moderert når vi ba om en vurdering i enkeltfag. Da var det 15 prosent som trodde de kom til å stryke i norsk sidemål, og 5-7 prosent som trodde de kom til å stryke i norsk hovedmål. Det som gjør påbyggingsåret vanskelig er at mange av påbyggelevne i utgangspunktet har et for svakt faglig grunnlag til å kunne mestre dette utdanningsløpet. Også rektorene var enig i dette. De forklarte den lave beståttprosenten nesten utelukkende med at elevene hadde for svake faglige forutsetninger. Det kan også tyde på at mange har urealistiske forventninger når 95 prosent av de som fortsatt var elever i mars, svarte at de trodde de kom til å bestå.

2.4. Om klassen avhandlingen henter materialet fra

I Norge har vi åtte yrkesfaglige program på VG1: Bygg- og anleggsteknikk, design og håndverk, medieproduksjon, elektrofag, helse- og oppvekstfag, naturbruk, restaurant- og matfag, service og samferdsel og teknikk og industriell produksjon. Hver av disse har flere valg på VG2. Klassen denne oppgaven handler om kommer fra 15 ulike VG2-programfag, og alle de åtte hovedområdene er representert. Den yrkesfaglige bakgrunnen til hver enkelt er opplyst om først i refleksjonsnotatene. De kommer fra mange ulike videregående skoler i distriktet, men har hatt samme timeantall i norsk på VG1 og VG2 – én økt à 90 minutter i uken. Når de da velger å gå påbyggingsåret for å oppnå studiekompetanse, må de ha fem økter à 90 minutter i uken for å «ta igjen» elevene som har gått studiespesialiserende. Dette oppleves som krevende av mange av elevene, spesielt de som ikke har norsk som yndlingsfag. Det ligger for øvrig i sakens natur at elever som velger yrkesfag i utgangspunktet, sjelden har norsk som sitt yndlingsfag. Dette er derfor en spesiell elevgruppe på skolen, fordi de skal gjennom det samme som vanlig studiespesialiserende program skal, de skal ha samme eksamen og konkurrere om de samme studieplassene, men de har et helt annet utgangspunkt.

Påbygging til generell studiekompetanse blir noen ganger omtalt som «snarveien» til fullført skole og studiekompetanse, men både statistikken og den ovenfor siterte rapporten forteller en annen historie. Mange av påbyggingselevne består ikke. Elever som velger studieforbereende utdanning, består langt oftere enn dem som velger påbygging til generell studiekompetanse. 2011-tallene for det høyeste nivået i videregående skole (Vg3) viser at 62 prosent av elevene består påbyggingsåret. Til sammenligning har ingen av de studieforbereende programmene på Vg3-nivå lavere andel bestått enn 82 prosent. (Statistisk sentralbyrå, 2013) Påbygging til generell studiekompetanse har altså markert høyere strykprosent enn de øvrige studieforbereende Vg3-kursene.

Videre viser statistikken at en fjerdedel av elevene som i utgangspunktet startet på yrkesfag, ender med studiekompetanse. Antall elever innenfor yrkesfag som velger å ta påbygging til studiekompetanse, har mer enn doblet seg de siste ti årene. Også andelen av elevene på det tredje året i videregående skole (Vg3-nivå) som tar påbygging, har doblet seg i samme periode.

Om lag 13 900 elever tok påbygging til generell studiekompetanse i 2011. Den største gruppen, som utgjorde 23 prosent av påbyggingselevne, hadde tatt helse- og sosialfag året

før, mens 9 prosent hadde tatt service og samferdsel. I den klassen avhandlingen er basert på er elevfordelingen i så måte relativt representativ – 12 av 30 har gått helsefag og seks har gått service og samferdsel. Blant de resterende 12 er det fem fra teknikk og industriell produksjon, to fra mediefag og to fra byggfag. Én elev har valgt naturbruk, én frisør og én kommer fra elektro. Et stort innslag fra helsefag har vært normen i flere år, men nytt av året er såpass mange fra bygg og anlegg og teknikk og industriell produksjon. Disse har vanligvis ikke problemer med å få læreplass, og den økte arbeidsledigheten vi har sett i fylket de siste årene kan være en faktor.

2.5. Om forventninger og litteraturens plass på yrkesfag og påbygg

Ofte er det nødvendig å starte skoleåret med en realitetsorientering om hva som venter elevene på påbygg. Yrkesfaget man kommer fra er naturlig nok praktisk orientert, og man har gjerne ikke hatt særlig mye hjemmelekser. Majoriteten av elevene som ble spurt i rapporten «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» (Markussen, 2012) oppga at de brukte veldig lite tid på lekser, over halvparten gjorde under en halv time lekser per dag i påbyggingsåret. Dette samsvarer godt med mine erfaringer fra å undervise påbyggsklasser. Rapporten viser at det er en effekt av å gjøre lekser. Elever som sa at de gjorde lekser fullførte og besto i større grad enn elever som sa at de aldri eller nesten aldri gjorde lekser. Dette kan tolkes som et uttrykk for innsats. De som viser arbeidsinnsats, målt ved å gjøre lekser, presterer bedre enn de som ikke gjør det.

I nevnte rapport ble elevene også bedt om å vurdere sitt eget forhold til arbeid med fagene. Jevnt over mente elevene at de ikke strevde mye med fagene. De aller fleste ga uttrykk for at valget av påbygg var rett, men én av ti påbyggelever ville heller gått i lære. Elevene sa at de i gjennomsnitt hadde litt over middels evner når det gjaldt å være språklig anlagt, å være praktisk anlagt og å være matematisk- teoretisk anlagt. Blant disse tidligere yrkesfagelevne var det altså såpass mange som 48 prosent som sa at de var teoretisk anlagt, 47 prosent at de hadde anlegg for språk, 42 prosent at de hadde anlegg for matematikk og 44 prosent at de hadde anlegg for å skrive.

Kravene i norskfaget på yrkesfag er relativt enkle og yrkesrettede. Litteraturundervisning er nedfelt også i læreplanen for yrkesfag, men hovedfokuset ligger i mer «matnyttige» sjangre man vil få bruk for i det yrket man sikter seg inn mot, slik som rapport,

søknad, instruksjon og formelle brev. Med bare en økt i uken tar ofte ikke norsklærere på yrkesfag seg tid til for eksempel å lese bok med klassen eller gå særlig i dybden på litteraturanalyse.

I tillegg prøver man å yrkesrette undervisningen i norsk og andre fellesfag så langt det er mulig, og samarbeider blant annet med programfaglærerne for å få til dette. Konkrete eksempler på slik yrkesretting kan være å sette norskfaglig karakter på praksisrapporter, la elevene instruere i bruk av maskiner o.l. for så å gi muntlig karakter på instruksjonen, oversette bruksanvisninger o.l. fra engelsk til norsk eller presentere sitt framtidige yrke for resten av klassen. Fellesfaglærerne samarbeider tett med faglærerne i dette arbeidet. Å yrkesrette er viktig og riktig, for best mulig å ruste elevene for yrket de har valgt og forhåpentligvis gjøre at norskfaget oppleves mer relevant for dem.

Kunnskapsdepartementets satsing FYR (Fellesfag, Yrkesretting, Relevans) skal styrke fag- og yrkesopplæringen, for dermed å øke kvaliteten på opplæringen og gjennom det forhåpentligvis øke gjennomføringen i videregående opplæring. FYR har fra 2011–2013 vært en del av Kunnskapsdepartementets satsing Ny GIV. Læreplanene i fellesfagene er gjennomgått og justert for at kompetansemålene i størst mulig grad skal kunne tilpasses ulike utdanningsprogram slik at de har relevans for alle elever:

Målet med FYR er å forbedre yrkesrettingen av fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogram for å øke elevenes motivasjon og for at elevene lettere skal se nytteverdien av fellesfagene. Satsingen skal sikre at elever i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene får en opplæring i fellesfagene matematikk, norsk, engelsk og naturfag som oppleves som relevant for deres hverdag og er yrkesrettet mot fremtidig arbeidsliv. Et overordnet mål for FYR er at det skal bidra til å øke kvaliteten på opplæringen, for derved å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Det er et mål for Utdanningsdirektoratet at alle videregående skoler med yrkesfaglige utdanningsprogram ved utgangen av 2016 jobber aktivt og systemisk med yrkesretting av fellesfagene. Dette arbeidet skal prege skolens samarbeidskultur, tilrettelegging og organisering av opplæringen. Yrkesretting av fellesfagene fordrer derfor et tett samarbeid mellom fellesfaglærere og programfaglærere. (Utdanningsdirektoratet, 2015)

Dette er en del av bakgrunnen for at skjønnlitterære sjangre nok ofte havner langt nede på prioriteringslista i norsktimene på yrkesfag. Yrkesfaglige klasser er som oftest inntar sjangrene dikt og novelle, i tillegg til utdrag av romaner. Disse leser vi, samtaler om og gjør oppgaver til. *Norsk for yrkesfag 1* (Gitmark, 2013), som er det læreverket i norsk for VG1 flest yrkesfaglige program bruker ved denne aktuelle skolen, inneholder ni noveller, ni

romanutdrag eller kortprosa og 14 dikt. Dette utgjør til sammen 80 av 256 sider. Det er imidlertid sjelden man rekker å ta for seg alle disse – de utgjør et utvalg. Til sammenligning kan vi se på *Signatur 3, norsk VG3 påbygging/studiekompetanse* (Andresen, 2014), som er læreverket som blir brukt på påbygg ved skolen. Den har en egen tekstsamling på 415 sider, hvorav 338 er skjønnlitterære tekster. Nokså nøyaktig halve studieboka (195 av 398 sider) består av litteratur, litteraturanalyse og litteraturhistorie. Stoffet har stor spennvidde både når det gjelder tid og sjangre, fra norrøn tid til i dag, og mange ulike sjangre som noveller, romanutdrag, lyrikk, drama og flere sakprosasjangre.

Nå er det jo ikke bare litteraturundervisningen eller mangel på sådan som skaper utfordringer for påbyggselevne. Andre norskfaglige emner, som retorikk og argumentasjonsanalyse, språkhistorie, nordiske språk og talemål er også tunge emner i norskfaget som har vært relativt lite belyst på yrkesfag. Det er også et teoritungt år i andre fag, slik som matematikk, historie og naturfag, som alle utgjør fem timer i uka og dermed sammen med norskens 10 timer skaper et tungt læringstrykk. I denne oppgaven må vi imidlertid begrense oss til hovedsakelig å konsentrere oss om det som omhandler skjønnlitteraturen og elevenes tanker rundt seg selv i møte med den.

2.6. Om L06 – Kunnskapsløftet

Leseopplæring er et arbeid som krever mye tid og oppmerksomhet, og dette arbeidet er også nedfelt i læreplanen som et kontinuerlig prosjekt fra første til trettende trinn i skolen. Læreplanen i norsk er delt inn i en generell del, hvor formål, grunnleggende ferdigheter og hovedområder står beskrevet, og deretter i kompetansemålene for hvert trinn (Utdanningsdirektoratet, 2006).

Norskopplæringens formål er blant annet kulturforståelse, kommunikasjon, dannelse og identitetsutvikling. Norskfagets litteraturundervisning legger forholdene til rette for at ny mening kan skapes i møte mellom tekst og leser:

I norskfaget møter elevene et bredt spekter av tekster. [...] Elevene skal lære å orientere seg i mangfoldet av tekster, og faget skal gi rom for både opplevelse og refleksjon. I løpet av opplæringen skal de lese skjønnlitteratur og sakprosa, utvikle evnen til kritisk tenkning og få perspektiv på teksthistorien. (Utdanningsdirektoratet, 2006)

I dette møtet med de ulike litterære tekstene og skikkelsene finnes muligheter for refleksjon rundt egen identitet nettopp fordi tekstene presenterer andre måter å leve på eller å oppfatte verden på. Undervisningen baserer seg med andre ord på en tro på at litterære møter kan tilby mening nettopp fordi de er formidlet gjennom narrative helheter. Narratologi vil bli nærmere behandlet i neste kapittel (s. 26).

Det legges vekt på at barn og unge gjennom opplæringen i norsk skal innlemmes i kultur og samfunnsliv. Videre skal faget motivere til lese- og skrivelest og bidra til å utvikle gode læringsstrategier: Videre heter det i den generelle delen om norskfaget:

Norskfaget befinner seg i spenningsfeltet mellom det historiske og det samtidige, det nasjonale og det globale. Å se norsk språk, kultur og litteratur i et historisk og internasjonalt perspektiv kan gi elevene større forståelse for det samfunnet de er en del av. Norsk kulturarv byr på et forråd av tekster som kan få ny og uventet betydning når perspektivene utvides. Kulturarven er slik sett en levende tradisjon som forandres og skapes på nytt, og norskfaget skal oppmuntre elevene til å bli aktive bidragsyttere i denne prosessen. (Utdanningsdirektoratet, 2006)

Her kan vi se at dannelsesperspektivet blir lagt vekt på, nemlig å forstå samfunnet man er en del av og være aktive bidragsyttere til det.

De fem grunnleggende ferdighetene er å kunne skrive, å kunne lese, å kunne regne og digitale og muntlige ferdigheter. Disse er en del av kompetansemålene i alle fag, ikke bare norsk, men norskfaget har et særlig ansvar for de to førstnevnte. Norskfaget skal blant annet «utvikle elevenes evne til å planlegge, utforme og bearbeide stadig mer komplekse tekster». Om den grunnleggende ferdigheten å kunne lese, som jo er det vesentlige i denne sammenheng, står det:

Å kunne lese i norsk er å skape mening fra tekster fra nåtid og fortid i et bredt utvalg sjangere. Det innebærer å engasjere seg i tekster og få innsikt i andre menneskers tanker, opplevelser og skaperkraft. [...] Utviklingen av leseferdigheter i norskfaget forutsetter at elevene leser ofte og mye, og at de arbeider systematisk med lesestrategier som er tilpasset formålet med lesingen, og med ulike typer tekster i faget. Utviklingen går fra grunnleggende avkoding og forståelse av enkle tekster til å kunne forstå, tolke, reflektere over og vurdere stadig mer komplekse tekster i ulike sjangere.

Her er vi ved denne avhandlingens kjerne: Utviklingen av leseferdigheter forutsetter at elevene leser ofte og mye. Dermed vil det over tid utvikle seg en stadig større forskjell på de

som leser og de som ikke gjør det, og i skolesammenheng vil de førstnevnte ha et forsprang som bare øker etter hvert som skoleløpet skrider framover.

Om disse fem grunnleggende ferdighetene har det vært omfattende diskusjoner de senere år, og en revisjon av læreplanen, hvor det kan se ut til at den nye læreplanen ikke vil bli utformet rundt disse grunnleggende ferdighetene i alle fag er i disse dager ute til høring.

(Utdanningsdirektoratet, 2018)

Dersom vi nå går videre til kompetansemålene for påbygging til generell studiekompetanse, som jo elevgruppen denne avhandlingen dreier seg om tilhører, finner vi flere mål som forutsetter lesing av skjønnlitteratur:

- lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer
- skrive [...] litterære tolkninger [...] på hovedmål og sidemål
- lese et utvalg samtidstekster på bokmål og nynorsk og drøfte hvordan disse tekstene språklig og tematisk forholder seg til vår tid
- sammenligne fortellemåter og verdier i et utvalg samtidstekster med fortellemåter og verdier i myter og folkediktning
- lese et utvalg sentrale norske og noen europeiske tekster fra middelalderen til og med romantikken, sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng og kommentere form og innhold
- analysere, tolke og sammenligne et utvalg sentrale norske og noen internasjonale tekster fra ulike litterære tradisjoner fra romantikken til i dag, og sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng
- gjennomføre en selvvalgt og utforskende fordypningsoppgave med språklig, litterært eller annet norskfaglig emne, og velge kommunikasjonsverktøy ut fra faglige behov.

Det er med andre ord et tydelig og uttalt mål på påbygg at lesing av skjønnlitteratur fra ulike perioder, kjennskap til litteraturhistorie og tolkning og analyse av skjønnlitteratur skal vektlegges og prioriteres.

2.7. PISA-testene

For å ha en pekepinn på hvor norske elever ligger i forhold til elever i resten av verden når det gjelder leseferdigheter, er det nyttig å ta en titt på hvordan de har prestert på PISA-testene de senere år. PISA-testene er tester i blant annet matematikk og lesing som alle femtenåringer i OECD-landene tar, hvor målet er å undersøke i hvilken grad elevene er i stand til å finne relevant informasjon, og forstå og reflektere over det de har lest innenfor et bredt spekter av teksttyper og tekstformater som er skrevet for ulike formål.

Rapporten «Fortsatt en vei å gå» fra 2013 omhandler norske elevers kompetanse i matematikk, naturfag og lesing med utgangspunkt i resultatene fra PISA i 2012, og til dels også resultatene fra 2000 og 2009 for å kunne sammenligne. Her skriver Astrid Roe om hvordan PISA-testene definerer lesekompetanse (Reading literacy): «Lesekompetanse innebærer at elevene kan forstå, bruke, reflektere over og engasjere seg i skrevne tekster, for å kunne nå sine mål, utvikle sine kunnskaper og evner, og delta i samfunnet.» (Roe, 2013, s. 178). Engasjement og motivasjon er også lagt inn som en del av lesekompetansen fordi det spiller en sentral rolle når det gjelder å forstå det man leser, og blir målt ved et skjema hvor elevene svarer på en rekke spørsmål om lesevaner og holdninger til lesing.

«Reading literacy», eller lesekompetanse på norsk, signaliserer at lesing er noe langt mer enn ordavkoding og tekniske leseferdigheter (Roe, 2013, s. 178). Det innebærer med andre ord en vid tolkning av lesebegrepet. Grunnen er at formålet med lesing har endret seg over tid i takt med kulturelle og økonomiske endringer i samfunnet, og at livslang læring blir stadig viktigere for å klare seg både sosialt og økonomisk. Dette stiller store krav til lesekompetansen, som altså ikke er noe man tilegner seg en gang for alle i løpet av de første skoleårene. Lesekompetanse forutsetter kunnskaper, ferdigheter og strategier som må videreutvikles gjennom hele livet i ulike sammenhenger og gjennom samhandling med andre.

Roe skriver videre at lesekompetanse ikke bare er et grunnlag for å lære i alle fag, det er også nødvendig for å kunne lykkes i de fleste situasjoner i livet. Her tar hun opp tråden fra både UNESCOs definisjon sitert ovenfor, og David Barton (Barton, 2007, s. 190): Evne til å finne fram til og hente ut informasjon, å tolke og forstå innholdet i tekster, samt å reflektere over teksters form og innhold, er nødvendig for å kunne delta i et kunnskapsbasert samfunn, fordi kunnskapsbegrepet har endret seg fra det å være i stand til å huske informasjon til det å være i stand til å finne den og bruke den.

Tekstene i leseprøven skal gjenspeile det tekstmangfoldet som elevene møter på skolen, privat og ellers i samfunnet, og omfatter både skjønnlitteratur og sakprosa. Man skiller her mellom ulike presentasjonsmåter som fortellende, beskrivende, veiledende, argumenterende, forklarende og beskrivende tekster.

Blant de 34 OECD-landene er det 14 land som skårer bedre enn Norge, mens 19 land skårer dårligere. I 2012 ser det ut til at norske elever skårer svakest i Norden sammen med islandske elever. Elever på nivå 4 og høyere kan regnes som gode lesere, og i Norge skårer 32 prosent av elevene på disse nivåene, mens 16 prosent av elevene ligger under nivå 2.

Kjønnsforskjellene i jentenes favør i lesing har vært signifikante og til dels svært store i samtlige PISA-undersøkelser, og det er ingen land der guttene noen gang har skåret høyere enn jentene. Forskjellen i jentenes favør har økt fra 2000 til 2012, og økningen skyldes at guttene er blitt svakere, ikke at jentene er blitt flinkere. Andelen svake lesere blant guttene varierer imidlertid mellom landene. 23 prosent av de norske guttene ligger under nivå 2.

Norske elever skårer relativt godt når det gjelder å få med seg hovedbudskapet i en tekst, og de gjør det særlig godt på tekster med en stil og et innhold som appellerer til aldersgruppen. De presterer imidlertid relativt svakt på oppgaver som krever nøyaktig lesing, særlig på sakpregede tekster som inneholder mye informasjon. Det er altså særlig oppgaver som er knyttet til «voksne» tekster med delvis avansert språk, og der det er viktig med nøyaktighet og utholdenhet for å forstå teksten og svare riktig, norske elever har størst problemer med.

De norske elevene ligger på omtrent samme nivå i 2012 som i 2000, som ofte blir referert til som «PISA-sjokket». Fra 2000 til 2012 kan en altså ikke snakke om noen generell framgang i lesing for norske 15-åringer. Det mest positive er at andelen elever på de laveste nivåene er klart mindre i både 2009 og 2012 enn de var i 2000. Medaljens bakside er at andelen elever på de høyeste nivåene også har gått ned. Norge er blant de landene som hele tiden har hatt størst kjønnsforskjell i lesing, og siden 2000 har det vært en svak økning.

Elevenes bruk av og evnen til å vurdere nytten av ulike lesestrategier blir også målt. De norske elevene presterte nokså gjennomsnittlig her. Ikke minst er engasjement og motivasjon sentralt for leseforståelsen, og dette er igjen avhengig av at elevene forstår hvorfor det de leser om, faktisk er viktig for dem, ikke bare i skolesammenheng, men også i deres egne liv – også når tekstene kan virke tunge og vanskelige. Norske elever var både i PISA 2000 og 2009 blant de elevene som viste minst positive holdninger til leseaktiviteter.

PISA-testene har imidlertid vært gjenstand for kritikk fra flere hold. Blant annet hevdet den danske statistiker Svend Kreiner fra Institut for Biostatistik på Københavns Universitet i 2011 at bare 30 prosent av tallgrunnlaget for PISA-resultatene stammer fra skoleelevenes svar. (Hildebrandt, 2011) Han mener forskerne bak testen ikke redegjør skikkelig for hvordan den er laget, noe som er dypt kritikkverdig når rankinglisten spiller en så stor rolle for utviklingen av utdanningssystemet. Han er også kritisk til antagelsen testene baserer seg på, nemlig at elevenes intelligens i et land følger en normalfordeling, hvor det er få med høy intelligens, få med lav intelligens og mange normalbegavede. Disse opplysningene kombinerer så datamaskinen til et tall som er et mål for hvor dyktige hver og en av elevene er til å lese.

Han trekker også fram at PISA-testen bare tester alle elever i ett av de tre fagene. PISA-undersøkelsen rommer riktignok alltid oppgaver innenfor både lesning, matematikk og naturfag, men hovedfokus ligger på ett av fagene, og det er bare ti prosent av deltakerne som besvarer alle spørsmålene. I 2006 hadde for eksempel testen fokus på naturfag, som samtlige elever ble testet i. I tillegg fikk den ene halvparten av elevene leseoppgaver, mens den andre halvparten fikk matematikkoppgaver. I rapportene fremgår det ikke hvordan PISA håndterer at man derfor mangler masse data for de fleste elevene og at man derfor er overlatt til gjetninger. Kreiner hevder at PISA-forskerne enten løser dette ved å sette datamodellen til å gjette hva elevene ville ha svart, eller ber datamaskinen konstruere kunstige leseferdigheter for de elevene som faktisk ikke har svart på leseoppgaver, ut fra opplysningene om disse elevenes matematikk- og naturfagsferdigheter, pluss opplysninger om skole, kjønn, og sosioøkonomisk status. Kreiner vet ikke hvilken fremgangsmåten PISA-forskerne har valgt, fordi modellen bare er beskrevet i svært overfladiske vendinger i de tekniske rapportene. Argumentet for å bruke denne gjettemetoden er at det tar for lang tid hvis alle elever skal svare på alle spørsmål. Gjettemetoden går ut fra at en dyktig elev i ett fag som regel også er dyktig i alle andre.

Av de tallene som kommer ut på den andre siden av boksen, er det dermed bare 30 prosent som stammer fra elevenes faktiske svar. 70 prosent er basert på at datamaskinen har gjettest riktig basert på opplysninger om eleven. I tillegg hevder han at datamaskinen ikke skaper den samme rankinglisten uansett hvilken oppgave man lar modellen regne på: «Hvis jeg bruker de oppgavene som danske elever av ukjente årsaker har lettere for å besvare enn elever i andre land, så rykker Danmark opp i toppen av listen. Hvis jeg bruker de oppgavene som danske elever sliter med, havner vi i bunnen av listen. Det sier seg selv at begge deler ikke kan være sant, så det er noe helt galt med modellen», konkluderer han.

Kreiner hevder også at PISA-testen favoriserer noen land, fordi PISA-oppgavene kan være enkle for noen og vanskelige for andre ettersom de henvender seg til elever med ulike språk, religioner og kulturer og dermed gir fordeler til noen elever. (Hildebrandt, 2011) Han har blant annet undersøkt om oppgavene i de forskjellige landene har samme nivå, det vil si at oppgavenes rekkefølge, om de sorteres etter vanskelighetsgrad, er den samme i alle land. Med andre ord: De letteste oppgavene i ett land skal også være de letteste i alle andre land.

Kreiner har ikke hatt tilgang til selve oppgavene, og derfor har det vært umulig for ham å sammenligne oppgaver fra forskjellige land. Han har likevel kunne sjekke om en oppgave har samme vanskelighetsgrad på alle språk, fordi modellen også kan brukes som målestokk for om elever i ulike land opplever en oppgave som like lett eller vanskelig. Den kan brukes til å beregne hvor mange elever som har svart riktig på vanskelige og lette oppgaver, gitt at de har oppnådd et bestemt antall poeng. Gir modellen samme tall for en oppgave uansett språk, så er oppgaven like vanskelig i alle land. Hvis modellen gir ulike tall, favoriserer den elevene i noen land.

Han tar høyde for at dette delvis kan bunne ut i at noen av oppgavene ikke er oversatt riktig, men oppgavene kan likevel ha svært forskjellig vanskelighetsgrad fordi de henvender seg til elever med ulike språk samt vidt forskjellig religion og kultur. Kreiner tror personlig ikke det er mulig å sammenligne elevene på tvers av alle land, fordi landene er altfor forskjellige til at det gir mening. Han foreslår at man nøyer seg med å sammenligne land som har samme kultur og som bruker noenlunde samme alfabet, som for eksempel Danmark og England.

3.0. Teorikapittel

3.1. Hvordan undervises det i lesing av skjønnlitteratur i skolen i dag?

Hvordan og hvorfor legitimere skjønnlitteraturens plass i skolen? Atle Skaftun beskriver i boken *Litteraturens nytteverdi* (2009) norskfaget som et fag i endring, under press både utenfra og innenfra. Han reflekterer over hva som skal være bærebjelkene i faget, og spør: Siden analyse av skjønnlitteratur ikke er en sentral del av ungdommens kultur, identitet eller hverdag, er det kanskje ikke en selvfølge at vi arbeider med det i skolen? Selv om leseinteressen er synkende, argumenterer Skaftun for at arbeid med litteratur må være en del av fremtiden til norskfaget. (Skaftun, 2009)

Det er likevel krevende å skulle skape et norskfag som skal ha relevans for alle, på tvers av interesser og i et multikulturelt samfunn. Norskfaget skal forberede elevene på deltakelse i en mangfoldig skrift- og tekstkultur, og har et særlig ansvar for oppøving av lesing og skriving som grunnleggende ferdigheter. Hvordan kan vi best implementere alt dette nye, og hvordan passer arbeidet med skjønnlitteratur inn i det?

Skaftun skriver videre at litteratur som fag i skolen mangler legitimitet og er modent for gjennomtenkning fordi skjønnlitteratur ikke lenger er alene som kilde til innsikt og opplevelser, men konkurrerer med andre kanaler som film, data og TV. Han mener at det er på tide å evaluere hva vi holder på med – hvorfor leser og analyserer vi litteratur? Det er delte meninger om hva som skal prioriteres i skolen og på bekostning av hva. Det er vanskelig å måle læringsutbytte av arbeidet med skjønnlitteratur, og skolen har og må ha langsiktige mål som ikke kan måles i summen av oppnådde kompetansemål.

Det er den overordnede forståelsen som legitimerer skolens litterære lesing – i skolen er ikke litteraturen blott til lyst. Leseglede og opplevelsen av god litteratur blir sett på som en slags tilleggsbonus, og ikke selve begrunnelsen for å bruke tid på skjønnlitteratur i skolen. Litteraturen skal nemlig også brukes til å nå sentrale læringsmål, slik som å utvide elevens språklige evner og bevissthet. Elevene trenger språk som redskap i tenkning og dialog, utover det hverdagsspråket tilbyr. Litteraturen skal gi estetisk opplevelse, men samtidig bygge kompetanse og danning.

Skaftun trekker fram at arbeid med skjønnlitteratur fører med seg tenkemåter som er nyttige også utenfor den litteraturfaglige konteksten. Arbeidet med å forsøke å se sammenhenger i et romanunivers, for så å diskutere disse, utvikler evnen til abstrakt tenkning, og viser viktigheten av litteraturundervisning og –analyse.

3.2. Norskfaget – fortsatt et danningsfag?

Tradisjonelt har norskfaget blitt ansett som et danningsfag, som også er tydelig presisert i læreplanene i faget. Hennig definerer hva danning er ved å sitere Laila Aase:

Danning er en sosialiseringssprosess som fører til at man forstår, behersker og kan delta i vanlige, oppvurderte kulturformer. Dette innebærer både tenkemåter, handlingspotensial og kunnskaper innenfor et bredt og variert felt. (Hennig, 2010, s. 138)

Hennig er imidlertid kritisk til flere aspekter ved denne definisjonen, blant annet hvem som definerer hvilke kulturformer som blir oppvurdert. Er det en liten kulturelite, eller er det folk flest? Generelt er dannelsesbegrepet diffust og vanskelig å definere. Det å gjøre elevene kjent med klassikerne i litteraturen har imidlertid lenge blitt oppfattet som en av norskfagets viktigste oppgaver og viktig i dannelsessammenheng, men Hennig mener at dette fokuset på de gamle, kanoniserte tekstene på mange måter har utspilt sin rolle. Modernisering og sekularisering av samfunnet har ført til at verden har forandret seg, og fokuset har skiftet fra vekt på tradisjoner og felles kulturelle referanser til hvilke valg hvert enkelt individ gjør. Flere av elevene som er blitt spurt i denne avhandlingen trekker fram dette, at det virker demotiverende å måtte sette seg inn i flere hundre år gamle tekster som er vanskelige å forstå og som ikke oppleves relevante. Mer om dette i de to neste kapitlene.

Norskfaget er og skal være et danningsfag, men kanskje det bør legge mer vekt på å utvikle elevene som lesere og stimulere og utvikle leselysten, enn å tvinge dem til å lese tekster de ikke er modne for. Det skal selvsagt fortsatt leses tekster av alle slag, men kanskje en større grad av medbestemmelse fra elevens side, og en større bestrebelse fra lærerens side etter å finne og bruke litteratur som appellerer til leseren, er veien å gå. Klarer man slik å skape lesere på grunnskole- og videregående nivå, vil eleven kanskje i voksen alder selv oppsøke de gamle klassikerne. Samtidig må man se i øynene at en del mennesker aldri kommer til å lese Ibsen. Hennig sier det slik:

En del mennesker kommer aldri til å lese Ibsen, og sånn er det bare. Men kanskje kan det også bety at noen færre utvikler et forhold til Ibsen som er fullt av motvilje og gru.

(Hennig, 2010, s. 140)

Selv om norsklæreren i meg gjerne så at alle gjorde seg kjent med og fikk glede av Ibsens diktning, stiller jeg meg i alle fall delvis bak Hennig her. Å påtvinge elever å lese disse klassiske verkene, elever som ikke har forutsetninger for å glede seg over eller forstå dem, vil bare føre til ulyst og motvilje. Som et gammelt ordhell sier: Man kan lede en hest til vannet, men ikke tvinge den til å drikke.

3.3. Om forståelse av fortellinger

Åsmund Hennig beskriver i *Litterær forståelse* hvordan fortellinger stiller krav til både hukommelsen, kombinasjonsevnen og evnen til logisk resonnement for å se hvordan årsak og virkning henger sammen, og huske detaljer som blir nevnt (Hennig, 2010). I tillegg kommer den kunnskapen vi allerede har om fortellinger, og leseerfaringen vår. I livet for øvrig bruker vi i neste omgang den kunnskapen vi har om fortellingene til å forklare ting som skjer og ordne våre egne opplevelser som fortellinger. Her plukker Hennig opp tråden til James Paul Gees beskrivelse av primær- og sekundærdiskurser, som vil bli nærmere beskrevet senere i kapitlet (Gee, 2008, s. 18).

Wolfgang Iser, født 1926, regnes som en av de mest betydningsfulle innen reader-response-teori. I det ligger at han flytter fokuset fra forfatteren og over på leseren. En tekst er død helt til noen leser den, hevder han – teksten kommer til liv i møte med en leser. (Iser, 1996) Tradisjonell tolkning av tekster legger vekt på tekstens mening, som i sin tur understøtter aksepterte verdier. Iser mener at det vesentlige snarere er hva som skjer i leserens møte med teksten, fordi leseren er sterkt delaktig i å skape litteraturen.

Teksten og forfatteren gir sterke føringer for hvordan vi skal forme de tomme rommene. For å aktivere leseren, legger forfatteren av litterære tekster bevisst inn problematiserende og åpne ordvalg – han eller hun er i noen tilfeller en taktiker. Ved å bruke ord og formuleringmåter som inviterer leseren til å forstå dem på flere måter, skapes det noen åpne rom i teksten som leseren selv må fylle ut. Forfatteren lager ikke «utfyllingsoppgaver» for leseren, men tekster fra ulike tider, som ofte ikke er direkte tilpasset vår umiddelbare forståelse, trenger hjelp av vårt eget arbeid med å legge våre egne

oppfatninger til. For eksempel kan forfatteren introdusere en hendelse som til dels presenterer hva han har tenkt og ment, men som i like stor grad inviterer leseren til å tenke og mene – den har en iboende tvetydighet. Dette gjøres blant annet ved hjelp av språklige bilder. Ettersom teksten bare får liv når den blir lest eller opplevd på annen måte, er det av største viktighet å se nærmere på selve lesingen – altså selve interaksjonen mellom tekst og leser og hvordan denne meningen blir skapt.

Iser skriver i sitt hovedverk *The Act of Reading. A Theory of Aesthetic Response* (1978) om skjønnlitterære tekster at deres fremste egenskap er at de, i motsetning til saktekster, ikke har et emne som eksisterer uavhengig av teksten. Den er altså fiksjonell – den refererer ikke til den ytre virkeligheten, men er sin egen virkelighet. Leseren må derfor gå inn i og være i universet teksten skaper, og i den forbindelse skriver Iser om det han kaller «tomme plasser» i teksten. Med det mener han at teksten består av en rekke personer, handlinger, skildringer og motiver, og det blir leserens oppgave å sette dem sammen til en helhet, og skape en sammenheng selv. Disse tomme plassene skaper lesermedvirkning og spenning, fordi leseren selv fyller dem ut basert på hans eller hennes bakgrunn, utgangspunkt eller oppfatning.

Videre beskriver han hvordan det skjønnlitterære verket er en virtuell størrelse – altså noe som kun finnes i leserens hode – mellom teksten og leseren, og blir til som en interaksjon mellom disse to. Det stiller visse krav til leseren, da han kontinuerlig må sette sammen leserinntrykkene, skape en kontekst og bygge denne virtuelle virkeligheten mens han beveger seg videre i teksten. Leserens kommunikasjon med teksten er en dynamisk prosess av selv-korreksjon, for han formulerer betydninger som han stadig må modifisere. En erfaren leser vil naturligvis gjøre dette på en helt annen måte enn en uerfaren leser. Derfor må det være en viss sammenheng mellom teksten og leserkompetansen for at forståelse skal kunne oppstå. En erfaren leser vil besitte et repertoar av tenkemåter og kulturelle normer i møte med teksten.

Leseprosessen er nemlig alltid selektiv – tekstens potensial er alltid rikere enn noen leser kan se. Hver enkelt leser vil fylle disse gapene på sin egen måte, hevder Iser (Hennig, 2010, ss. 26-27). På hvilken måte leseren vil fylle ut de tomme rommene, avhenger av mange ting, slik som om og i så fall hvilke tekster vedkommende har lest før, livssituasjon og leserens egne tidligere erfaringer.

Dette er kanskje viktigere i dag enn noen gang før. Vi lever i en tid og et samfunn der identiteten vår ikke er gitt, slik den i stor grad var det i tidligere tider. I modernitetens

tidsalder har vi alle muligheter til å velge livet og identiteten vår på fritt grunnlag. Å oversvømmes av så mange valgmuligheter fører for mange til tvil, angst og usikkerhet, og vi søker derfor stadig etter en form for sikkerhet og viten, en overbevisning om hva og hvem vi er. Vi prøver å skape vår egen identitet – vi dikter oss selv. Dette er en «neverending story» - vi fortsetter vår søken gjennom livets ulike faser.

I dag erverver barn kjennskap til og kunnskap om fortellinger i like stor grad gjennom andre medier, og da særlig film og tv. Dette kan absolutt være en positiv ballast for barn når de selv skal begynne å lese og skrive fortellinger. Man kan trekke paralleller mellom tidligere tiders eventyrfortellinger og de fortellingene barna i dag får gjennom film og tv – barn i Norge i dag ser vanligvis mye mer tv enn de får høre eventyr, men de ulike karakterene er like tydelige i begge sjangre. Barn møter de faste strukturene i fortellinger i tekst, lyd og bilde, ofte med kun små variasjoner fra episode til episode, noe som fører til at de allerede fra førskolealder får en forståelse for hvordan en fortelling vanligvis er skrudd sammen.

Det som film og tv likevel i noen tilfeller kommer til kort på, er å vise fiktive personers indre tilstand, reaksjoner, motiver og refleksjoner. Selv om dramatisering, både i film og teater, hviler på og søker å framstille følelser, må en regissør bruke andre virkemidler enn forfatteren, og det blir ofte mer ytre beskrivelser og mindre nærhet til karakterene. Barn blir mer oppmerksomme på personers karaktertrekk og på hvordan fortellingen forholder seg til virkeligheten når de leser. Når de ser på film og tv, er de mest opptatt av den ytre handlingen og visuelle trekk. Skal barn utvikle evnen til forståelse, empati og sympati, så er litterære fortellinger presentert i skrift et bedre hjelpemiddel enn fiksjon på film. (Hennig, 2010).

3.4. Om narratologi

3.4.1. Mentale, litterære verdener

Magne Drangeid skriver om hvordan den skjønnlitterære forfatteren etablerer litterære verdener som vi mentalt kan forflytte oss over i, og hvordan leseren fyller ut sine personlige litterære verdener mentalt. Et flettverk av mer eller mindre samordnede tekstverdener kaller Drangeid en forestillingsverden, eller tekstverden. Disse mindre verdenene ligger gjemt i oss, og vil gjerne løses ut av korte partier i teksten. Ved å studere hvordan tekst og leser sammen

skaper og realiserer slike tekstverdener, kan vi gjøre litterær analyse mer relevant for undervisningen. (Drangeid, 2014, ss. 24-26)

Leseren opplever teksten og lesingen subjektivt, skaper fyldige mentale verdener, og forstår virkeligheten som er beskrevet i teksten fordi han erfarer den når han leser og går inn i denne mentale verdenen. Her plusser leseren også på sine egne personlige minner og erfaringer, og til sammen gjør dette lesingen sanselig og særegen for akkurat den personen. Hvordan noen opplever en tekst, formes av den enkeltes liv, av erfaringer og kunnskaper, alt fra det helt private til det som er felles for oss alle.

3.4.2. Kognitiv poetikk

Kognitiv poetikk er en relativt ny litteraturvitenskapelig retning, som beskriver hvordan leseren bygger mentale, litterære verdener ut fra både teksten og leserens egen erfaringsbakgrunn. All lesing er verdifull i denne sammenhengen, ikke bare avanserte, litterære fortolkninger, og det er den faktiske leseren, ikke modelleseren som blant andre Umberto Eco har beskrevet, som ligger til grunn. (Drangeid, 2014, s. 26) Drangeid beskriver videre hvordan kognitiv poetikk står i motsetning til hermeneutisk tilnærming, som er skolens tradisjonelle metode for å undervise i lesing av skjønnlitteratur.

Litterære følelser, leserens opplevelse og empati, er satt på dagsordenen på måter som gjør relevansen for undervisning innlysende. Problemet er at vi har å gjøre med lite håndgripelige størrelser. Det er slett ikke så enkelt å finne ut hva som foregår i den faktiske leseren, hva leseren føler og hvorfor. (Drangeid, 2014, s. 27)

Mens den hermeneutiske tilnærmingen søker etter tekstens mer eller mindre skjulte betydning, legger den kognitive poetikken mer vekt på virkningen av teksten, eller leserens mer subjektive opplevelse av den. Dette er imidlertid vanskelig å måle.

I skolen skal litteraturen gi lyst og læring, erkjennelse og dannelse. Litteraturen skal gi eleven en videre horisont gjennom kompetanser som gir tilgang til historie og kultur. Den skal utvikle tanke og språk på en måte som kan virke frigjørende, og gjøre eleven til en kulturelt og litterært bevisst samfunnsdeltaker. Noen ganger bekrefter lesingen det vi allerede vet om verden og forsterker og bekrefter de allerede eksisterende oppfatningene våre. Men noen tekster kan være slik at leseren blir nødt til å justere sine oppfatninger eller verdensbilde, og man ser at teoriene våre om tilværelsen blir utilstrekkelige eller uholdbare.

3.4.3. Hvorfor lese?

Utvikling av lese lyst er et arbeid som krever mye tid og oppmerksomhet, og dette arbeidet er også nedfelt i læreplanen som et kontinuerlig prosjekt fra første til trettende trinn i skolen. (Utdanningsdirektoratet, 2006) De aktuelle læreplanmålene når det gjelder litteratur er nevnt i forrige kapittel. Drangeid nevner flere grunner til å lese skjønnlitteratur: (Drangeid, 2014, ss. 30-49)

- Lesing som fremmederfaring: Litteraturens evne til å lede oss over i andres verdener! Verdien av litterære reiser i tid, rom og sinn. Å midlertidig overføre egoet til en annen verden.
- Empati: Å åpne for andres følelser og tankemåter – trene opp evnen til å føle med andre.
- Innlevelse i andres tanker og følelser er det som gjør det mulig å tre inn i personenes sinn, eller det mentale landskapet, og er viktig for leserens motivasjon.
- Motivasjon: Bak motivasjon ligger en forventning om mestring (indre motivasjon), ros og anerkjennelse (ytre motivasjon). Blir dette innfridd, stimuleres interessen og nysgjerrigheten, og man får en god sirkel.
- Synsvinkel: Leserens evne til å leve seg inn i de fiktive personenes synsvinkel. Upålitelig eller usympatisk forteller kan gjøre dette utfordrende. Fortelleren til stede i teksten?
- Speilet versus vinduet. Speil reflekterer tilbake på leserens ego, mens vinduet åpner ut mot andres erfaringer. Er litteraturundervisningens utfordringer i dag mer knyttet til vinduet enn til speilet?

Lesing er en emosjonell investering – leseren satser egne emosjoner i håp om gevinst, men risikerer til gjengjeld å sløse bort kostbar tid på lesing som ikke gir forventet utbytte. En for enkel tekst kan bli kjedelig, mens en for vanskelig kan gi overlast, manglende mestringsfølelse og tap av interesse/motivasjon/innlevelse.

Lesing er likevel mer enn nytelse og estetisk opplevelse. Elevene må læres utholdenhet hvis teksten ikke griper med det samme, fordi lesingen også er nyttig og nødvendig og gir tilgang til et «øvingsrom for livet». Og hvor interessant er det egentlig å hele tiden bare lese om det vi allerede kjenner? Er ikke selve poenget med å lære og vokse gjennom litteratur å møte det fremmede, for så å strekke oss mot ny erkjennelse og kunnskap?

Kan lesing bygge opp evnen til empati, ikke bare i litterære møter, men i virkeligheten? Det er ikke helt det samme, og i litteraturen må dette bygges opp bevisst, for eksempel ved å gi leseren direkte adgang til personenes tanker og følelser, eller å polarisere og skape typer i historien – gi noen karakterer overveiende «gode» og noen overveiende «onde» egenskaper. Leserens kan likevel føle empati, men uten forpliktelsen som følger med i det virkelige liv.

Flere studier har tatt for seg litterær empati og hvilken virkning den har, og konkludert med at fenomenet er komplekst, vanskelig målbart og blant annet avhengig av både forfatterens styring og leserens opphavelige holdning. Det er likevel enighet om at empatien vi føler mens vi leser, gjør noe med oss som mennesker – altså påvirker måten vi opptrer i den virkelige verden. Lesingen gir nemlig verdifull øvelse også for livet utenfor litteraturens verden. For å beskrive litteraturens varige virkning på sinnet vårt, brukes begrepet «mind-modelling» - altså at litteraturen former sinnet vårt.

3.5. *Hvordan leser barn og unge litteratur?*

Til å begynne med er lesingen høytlesing, kos og lek, før den går over i ulike faser etter hvert som barnet blir eldre. «Leseren som helt eller heltinne», skriver Hennig, er en periode rundt 6-12 år hvor barna ofte velger stereotype serier, enten det er i bokform eller på tv, hvor de får nøyaktig det de forventer (Hennig, 2010, s. 54). Etter hvert vil barnet oppleve at verden er mye mer mangfoldig enn den verdenen de får presentert i denne litteraturen, ofte rundt tidlig pubertet, og bli en mer tenkende leser. Her vil man kanskje gå vekk fra spenning og fantasi som hovedkriterium og heller legge vekt på at bøkene skal være engasjerende, realistiske og tankevekkende, og at det går an å identifisere seg med personene.

Neste skritt er at leseren blir en tolker – hun har kommet til et stadium hvor hun begynner å forstå at en tekst ikke nødvendigvis bærer med seg en bestemt mening. Dette er et kritisk punkt i et barns eller en ungdoms leseutvikling, fordi det kan skape en slags krisestemming hvor leseren kanskje føler det er umulig å komme fram til noen mening i det hele tatt. Man kan spørre seg om det er her det stopper for de som ikke lenger leser i voksen alder, eller utvikler motvilje mot lesing. Utfordringen for norsklæreren blir da å sette inn de riktige tiltakene på riktig tidspunkt i vår litteraturundervisning for å unngå denne negative utviklingen, eller unngå at elevene opplever denne avmakten i møte med bøkene.

For de fleste vil dette imidlertid være en overgangsperiode som leder fram til en dypere forståelse av at selv om det er mange åpne rom og gråsoner i en tekst, kan man finne et mønster og en måte å lese på som det er mulig å argumentere for ut fra funn i teksten. Hvis man da fortsetter å søke til litteraturen, oppnår man til slutt å bli en høyt kompetent, eller pragmatisk, leser, som leser frivillig og etter ulike behov i ulike situasjoner. Noen ganger ønsker man flukt, andre ganger sannhetssøking. Uansett formål leser man av lyst, og man tar med seg alle sine tidligere leseerfaringer. Det fører til en god sirkel – at man får mer utbytte av lesingen og tekstens åpne rom og dermed ønsker å lese mer og ofte stadig mer komplekse og krevende tekster.

Det kritiske punktet nevnt ovenfor, hvor leseren kommer til «tolkningsstadiet», er det interessant å se på i lys av elevenes refleksjonsnotater. Mange av elevene skriver i disse at de var glad i å lese som barn, men at lesegleden av ulike grunner gikk tapt et sted på veien. Noen beskriver hvordan idrett eller skolearbeid stadig krevde mer av dem etter hvert som de ble eldre, andre skriver at TV, film og data ble mer interessant og skjøv interessen for litteraturen ned i glemselen.

Selv om disse ytre faktorene ikke skyldes skolen eller undervisningen, bør kanskje skolen og norsklæreren se nærmere på egen praksis når så mange lesere faller av lasset underveis, og prøve å finne ut hvorfor de mister lesegleden et sted i grunnskolen. Burde ikke skolens fokus på litteratur og lesing ha motsatt effekt – stimulere leselysten og motivasjonen til å lese? Kanskje er det elementet av tvang man tross alt må ha i skolen, som ødelegger lesegleden – flere elever trekker for eksempel fram at de ønsker å velge bok selv framfor det som nok er det vanligste: at læreren bestemmer hvilken bok hele klassen skal lese.

Da Landslaget for norskundervisning (LNU) ba forfatter Jan Kjærstad reflektere rundt leseglede i skolen, sa han blant annet at skolen må utnytte ungdommenes mottagelighet for fiksjonens magi bedre:

I de tolv årene jeg gikk på skolen, opplevde jeg ikke en eneste gang at de skjønnlitterære verkene vi gjennomgikk og leste, var vidunderlige (eller nyttige). Disse verkene ble tvert imot ødelagt for meg. Spesielt i de siste fem årene. Det var til og med mange gode verker, så det er i grunnen en stor prestasjon at skolen maktet å radbrekke dem rett foran øynene mine. Jeg tror vel egentlig det er en interessant motsetning mellom pensum og leselyst. Noen burde forske på dette. (Kjærstad, 2017).

Kjærstad beskriver videre vidunderlige møter med litteratur utenfor skolens vegger, særlig i gymnastiden. Da dreide det seg imidlertid om bøker han selv hadde funnet fram til, mer eller mindre tilfeldig, av og til via medelever:

Det foregår antakelig en litterær samtale mellom elever som læreren aldri får med seg. Det står fremdeles for meg som en gåte at skolen ikke klarte å nyttiggjøre seg av den leseglede jeg hadde som barn og ungdom, for dette er den fasen i livet jeg har levd meg mest inn i bøker. Jeg tror det er sånn for de fleste. Vi har i ungdomstiden en evne til innlevelse, meddiktning, en mottakelighet for fiksjonens magi, som aldri kommer tilbake. Derfor er det et paradoks at skolen ikke klarer å spille på lag med dette potensialet.

Kjærstads oppfatning er selvsagt subjektiv. Han har nok likevel rett i at det for mange er utenfor klasserommet at litteraturens magi skapes. Når det gjelder det å skape forståelse for hvilken nytelse og innsikt litteraturen kan gi, er det likevel ingenting som betyr mer enn en oppegående lærer. Noen tilhører en liten skare elever som leser alt de kommer over både på ungdomsskolen og videregående, men husker norskfaget som drepende kjedelig. Først mange år senere innser man kanskje at forfatterne man ble introdusert for på videregående faktisk var både relevante og interessante forfattere som kan gi både underholdning, menneskelig innsikt og litterær kvalitet.

Nytteaspektet ved skjønnlitterær lesing er i vinden for tiden, og har vært gjenstand for diskusjon i media de senere år. Dette kommer i tråd med at man sidestiller nyttetekstene (sakprosaen) med skjønnlitteraturen i planverket. Og selvsagt er sakprosaen viktig i et undervisningsperspektiv, ikke minst for å kunne delta i den offentlige debatten. Mange saktekster er jo også i en mellomstilling mellom saktekster og skjønnlitteratur, slik som essay, kåseri og reiseskildringer, som alle er egnet til underholdning og eskapisme. Skjønnlitteraturen, eller fiksjonen som helhet, kan likevel noe som saktekstene ikke kan. Den kan forestille seg en annen verden.

3.6. Fra læreplan til lesepraksis

Hennig skriver om hvordan den franske forfatteren, litteraturviteren og læreren Daniel Pennac reflekterer rundt litteraturundervisningens mål (Hennig, 2010, ss. 70-74). Han er opptatt av barns leseglede og perspektiv på lesing, og har blant annet skrevet flere

utradisjonelle og humoristiske barnebøker som har fått stor utbredelse. Ødelegger vi voksne barnas leseglede og -lyst med våre krav om at de skal lære noe av og om litteraturen? spør Pennac. Det blir alltid stilt krav til lesingen i skolen: krav om å lese bøker elevene selv ikke har valgt, om å lese så og så mange sider, om å svare på spørsmål om tekst, forfatter, virkemiddelbruk og så videre. Det er ikke lesebøker eller skjønnlitterære bøker i seg selv som er problemet, men det at elever blir presset til å lese tekst de ikke selv har valgt ut av interesse, og dermed fremmedgjort fra den litterære erfaringen. Over tid kan dette i sin tur føre til at elevene utvikler et negativt forhold til bøkene. Og da er det ikke bare snakk om uvilje og ulyst, men også om dårlig selvbilde: de kan ikke lese, de forstår ikke litteraturen, de har ikke fantasi, de kan ikke skrive. Men dette er et bilde de har fått fordi vi voksne har presset på dem dette totalt feilaktige inntrykket av hva litteratur er. Litteratur, her forstått som episke, skjønnlitterære tekster, er ikke krav, men fortellinger.

Pennac forteller om en lærer som leste høyt for elevene og slik vekket leselysten. Elevene overvant motviljen mot lesing og redselen for ikke å forstå. I tillegg overvant de «fobien for varighet» som oppstår gjennom tapte kamper mot kolosser av pensumromaner. Dette eksempelet synliggjør et helt avgjørende premiss, nemlig lystprinsippet. Disse elevene fikk lyst til å lese mer og forstå mer fordi de fikk en leseopplevelse som vekket nysgjerrigheten deres.

Pennac fortsetter med å liste opp det han kaller «Leserens ti ukrenkelige rettigheter». Disse handler først og fremst om leserens rett til å bestemme selv – lese når og hvor man vil, retten til å skimlese, hoppe over sider eller ikke å lese ut en bok som ikke fenger en, retten til å lese hva man vil, enten det er «god» eller «dårlig» litteratur, og retten til ikke å måtte fortelle noen om hva boken ga eller hva man forstod av den.

Disse ti punktene er selvsagte for den voksne leser, men skaper problemer straks vi ser på dem i et litteraturdidaktisk perspektiv, fra norsklærerens synspunkt. De kan nærmest gi inntrykk av at vi ikke skal drive med litteraturundervisning i det hele tatt, men bare la elevene få lese eller ikke lese det de vil. Dette er selvsagt ikke Pennacs hensikt; han ønsker bare at vi stiller oss spørsmålet: «Hva er det egentlig vi vil med litteraturundervisningen?» Er det viktigste formålet med undervisningen å få den individuelle eleven til å lese, forstå og sette pris på litteratur? Vil det også si å gi elevene større kunnskap og bevissthet om både egen lesning og om litteratur?

Balansegangen norsklæreren må beherske er altså å la eleven få rom til å utvikle seg som leser, og vokte seg for å ikke ødelegge denne leseopplevelsen med det gamle kravet om å yte og forstå. Samtidig er det et ugjendrivelig faktum at man i skolen ikke leser blott til lyst. Vi har kompetansemål som skal nås, og det er vanskelig å måle læringsutbyttet av arbeidet med skjønnlitteratur. Skolen har og må ha langsiktige mål som ikke kan måles i summen av oppnådde kompetansemål, samtidig som den må tilpasse seg samfunnets reelle behov. Samtidig må vi ikke glemme at skolen er en verden som er virkelig nok i seg selv og på sine egne premisser. Litterær danning er nødvendigvis vanskelig å måle – den er langsiktig og diffus, og passer sånn sett dårlig med kompetansemålene i læreplanen vi jobber etter. Det er vanskelig for lærere å grunngi bruken av litteratur i skolen – det blir ofte vagt, selv for lærere som er overbevist om at litterær lesning er viktig.

Elevene må få anledning til ukritisk og omfattende lesning, der de selv velger hva de vil lese, men de største leseopplevelsene stammer ofte fra bøker som har bydd på motstand, og elevene bør også få bryne seg på slike bøker. Erfaring viser at elevene ønsker å bli stilt krav til, bare læreren passer på å dra dem med i de meningsskapende prosessene. De skal strekke seg langt i norskfaget, i tekster, i krevende tekster. Er det noen det er for vanskelig for, forklarer de for hverandre, og så diskuterer vi. Slik får de noen små erkjennelser og nye innsikter.

Videre må man oppfordre elevene til å se verdien og betydningen av deres egen respons på teksten. Man må forsøke å flytte fokus fra den produktorienterte, tradisjonelle måten å lese på, til lesemåter som er fokusert på selve leseprosessen, som øker leserens selvbevissthet og etablerer en form for metakognisjon – bevisst lesing – om egen lesing.

3.7. James Paul Gees teorier om primær- og sekundærdiskurser

3.7.1. Om kognitive skjema

Innenfor humanistiske fag de siste femti årene har man sett en økende vektlegging av det sosialkonstruktivistiske, altså at vår identitet konstrueres og re-konstrueres gjennom de diskursene og posisjonene vi deltar i. Individet står imidlertid ikke fritt til å konstruere sin egen «virkelighet» - konstruksjonen av vårt «selv» og vår identitet er uløselig knyttet til det

sosiale rommet som vi beveger oss i. Det er i denne dynamikken individets handlingsrom skapes.

Det sosialkonstruktivistiske kan altså si noe om rammene for individets meningsdannelse og dets handlingsrom, og om mulighetene for påvirkning på eget «liv»; sentrale spørsmål innenfor norskfaglig didaktikk spesifikt, og utdanningsforskning og -politikk mer generelt. Her er det didaktiske perspektivet knyttet til informantenes identitet som elever. Gjennom tre refleksjonsnotat fra hver elev og utprøving av ulike undervisningsmetoder har denne identiteten blitt forsøkt kartlagt gjennom spørsmål om hvorvidt de definerer seg selv som lesere, og holdning til skole, fag og læring.

Spørsmålene som har vært sentrale, er: Hvordan skapes mening hos elever i møte med det faglige innholdet i norskfaget? Hvilke konsekvenser kan elevenes forforståelse, eller forskjellige kulturelle diskurser/rammer ha for elevenes erfaringer i møte med de litterære tekstene? Med innføringen av Kunnskapsløftet og enhetsskolen ble forskjellene blant elevene enda tydeligere enn før, og det er derfor interessant å undersøke sammenhenger mellom elevenes forforståelse og lesekompetanse. Kanskje kan prosjektet bidra til nødvendig faglig omstilling og fornying i lys av de nye fagplanene for norskfaget som er ute til høring i disse dager, samt øke forståelsen for dannelsespotensialet i norskfaget.

Gee (2008) skiller mellom primær- og sekundærdiskurser. Diskursbegrepet vil stå sentralt i analysene av elevtekstene fordi det er gjennom diskursene/ideologiene individet innlemmes i det sosiale. Gee skiller mellom diskurs og Diskurs. Språkbruk i vid forstand refereres til som diskurs, mens Diskurs er en betegnelse på et større meningsnettverk:

A Discourse is a socially accepted association among ways of using language and other symbolic expressions, of thinking, feeling, believing, valuing, and acting, as well as using various tools, technologies, or props that can be used to identify oneself as a member of a socially meaningful group or «social network», to signal (that one is playing) a socially meaningful «role,» or to signal that one is filling a social niche in a distinctively recognizable fashion. (Gee, 2008, s. 161)

Diskurs vil si meningsnettverk, eller språkbruk i vid forstand. Gee definerer diskursanalyse som analyse av språket i bruk, både muntlig og skriftlig. Hans definisjon av diskurs legger vekt på *gruppers* språk som identitetsskapende - våre verdier, forestillinger og tro skaper inkludering og gruppetilhørighet gjennom å bruke et felles språk. Man kan endre språket, eller diskursen, gjennom livet, for eksempel gjennom utdanning og eksponering for

andre måter å tenke på, slik som skjønnlitteratur. Han knytter videre dette opp mot literacy-perspektiver, når han skiller mellom primærdiskurser og sekundærdiskurser.

Hverdagsspråket er nemlig forankret i primærspråket eller primærdiskursen, som brukes i dagliglivet og støtter vår følelse av eget selv og forståelse av hvem vi er og hvem andre mennesker «som oss» er. Dette etableres allerede fra tidlige barneår, i de primære relasjonene som barnet har til omsorgspersoner. Gjennom livet kan primærdiskursen endres gjennom det vi opplever og lære.

Alle andre diskurser er sekundære diskurser, nemlig å forholde seg til andre og andres tanker, og vi lærer dem primært gjennom skolen eller andre institusjoner vi tilhører, slik som trossamfunn, idrett eller senere i arbeidslivet. Det er et samspill mellom de to diskursnivåene, og etter hvert som barnet vokser, lærer og eksponeres for andres tanker og levemåter, påvirker de hverandre. Den gjeldende læreplanen er orientert mot å prøve å føre elevene over fra bindingene i primærdiskursene, noe som bunner i en likhetstanke om at alle i utgangspunktet har de samme mulighetene, uavhengig av hvilken primærdiskurs man har med seg. Skal man kunne tenke faglig og nyttiggjøre seg ny lærdom, må man løfte blikket utover hvordan man «alltid har gjort» ting hjemme hos seg selv.

Diskurs knytter altså sammen «det indre» og «det ytre», det mentale og det sosiale. Skolens «frigjørende» oppgave, mot diskursenes disiplinerende natur, presiseres videre gjennom Gees begrepspar primærdiskurs og sekundærdiskurser og deres tilknytning til literacyperspektiver. (Gee, 2011, ss. 52-53)

Det er et samspill mellom de to diskursnivåene. Primærdiskursen inngår etter hvert som et barn sosialiseres inn i fellesskap, i «allianser» med (eller mot) andre diskurser, allianser som (om)former både primærdiskursen og de sekundære diskursene. En måte primærdiskursen kan endres på er å inkorporere sekundære diskursers praksiser i den tidlige sosialiseringen av barn (altså: i primærdiskursen). Dette kan for eksempel være at barn blir oppfordret til å lese høyt eller lage historier, eller blir lest for og snakker med voksne om forholdet mellom bøkene og verden omkring oss. Hjemme- og skolespråket er altså diskurser som kan være forbundet med hverandre.

Noen barn kommer til skolen med «skrift-relaterte» sekundærdiskurser som del av sin forforståelse, sin primærdiskurs. Prosessen der familier inkorporerer aspekter ved sekundærdiskurser inn i primærdiskursen kaller Gee «early borrowing»:

Early borrowing functions not primarily to give children certain skills, but, rather, to give them certain values, attitudes, motivations, ways of interacting, and perspectives, all of which are more important than mere skills for successful later entry into specific secondary Discourses «for real». Skills follow from such matter (Gee, 2008, s. 158)

Barn som kommer til skolen med sekundærdiskurser som del av sin primærdiskurs, vil lettere gjenkjenne skolens verdier. Dette er viktig for elevens skoleløp, noe som klargjøres hos Gee gjennom sammenhengen mellom sekundære diskurser og literacykompetanse. Han definerer faktisk literacy som å beherske sekundærdiskursene man til enhver tid blir utsatt for, slik som på skolen: Skolen handler rett og slett om sekundærdiskurser. Literacy er noe mer enn å kunne lese og skrive, det handler om å være i stand til å tolke, forstå og skape sekundære diskurser.

Forskjellen mellom elevers kjennskap til sekundærdiskurser i møte med skolen, blir pekt på som sentralt for å forstå hvordan skolen (re)produserer ulikhet. Eller, som denne avhandlingen hevder, hvordan norskfaget skaper og opprettholder ulikhet. Dette handler altså om sosial klasse. Både Gee (2008) og Penne (2006) peker på at ulik sosiokulturell bakgrunn får konsekvenser for «suksess» i skolen. I skolen er det viktig å håndtere sekundærdiskurser og utvikle et språkregister som dreier seg om å forstå og beherske faguttrykk og begreper av abstrakt karakter. Elever kan «reservere» seg mot sekundærdiskurser på grunn av manglende forforståelse eller erfaring, men om de ikke behersker språk på dette nivået, vil de få problemer med å lykkes i skolesystemet (Aase 2010). Forskjell i holdning til sekundære diskurser blir av de overnevnte forskerne en forklaring på hvorfor skolen reproducerer eller forsterker ulikhet. Denne problematikken tas videre i analysekapitlene og i avhandlingens avsluttende diskusjonskapittel.

Dag Skarstein beskriver i sin avhandling «Meningsdannelse og diversitet. En didaktisk undersøkelse av elevers lesninger av norskfagets litterære tekster» hvordan Michel Foucault bruker begrepet forforståelse, og knytter det til kulturell kunnskap fundamentert i ideologier/diskurser for hvordan man forstår og formidler identitet, selv og individ. (Skarstein, 2013, s. 22) Begrepet forforståelse innebærer at man for å kunne forstå en tekst må ha en forståelse på forhånd av hva teksten sier noe om. Foucaults tekning omkring mening, språk og identitet, der sentrale begreper er diskurs, selv og subjekt, ligger til grunn for arbeidet til flere av de teoretikerne/forskerne som vil bli sitert her, for eksempel Gee (2008, 2011, 2004).

Den brede diskusjonen om konstruksjonen av selvet knytter seg kanskje spesielt til Foucaults tekster om individet. Hos Foucault får diskurs en spesifikk betydning. Han er særlig opptatt av diskurs slik det knytter seg til institusjoner, til deres makt til å tilby «kunnskap» og «sannhet»; «true discourses». Foucaults diskursbegrep refererer altså ikke bare til språk og sosial interaksjon, men til veletablerte områder av sosial kunnskap, særlig innenfor institusjoner, for eksempel skolen. (Skarstein, 2013, ss. 22-23)

Begge disse diskursene er med på å skape elevenes selvforståelse og former deres selvpresentasjon som elever. Etter hvert som elevenes refleksjonsnotater ble analysert, kom andre mønstre til syne. De siste tiårene har det skjedd kulturelle endringer når det gjelder identitet og selvkonstruksjon i alle vestlige samfunn. Dette har hatt innvirkning på elevenes motivasjon for skolen, og kan ha bidratt til å nedvurdere skolens betydning og rolle, skriver Skarstein:

Flere teoretikere hevder at vi i større eller mindre grad utdanner det J. M. Twenge (2006) kaller Generation Me der tradisjonelle autoriteter blir satt spørsmålsteget ved. Norsk skole beskrives ofte som elevsentrert (Woolfolk, Pettersson og Ragnheiður 2004) der sammenheng mellom skole, hjem og fritid fremheves som sentral i pedagogiske og offentlige debatter, læreplanene legger opp til en veiledende lærer og den leserorienterte resepsjonsteorien øver stor innflytelse på litteraturundervisningen (se for eksempel Smidt (1989)). (Skarstein, 2013, s. 23)

Her formulerer Skarstein en tendens som er tydelig også i refleksjonsnotatene denne avhandlingen tar utgangspunkt i. Mange elever stiller spørsmålsteget ved selve innholdet i norskfaget, særlig det å måtte lese og studere eldre litteratur.

James Paul Gees (2008) definisjon av diskurs retter seg altså mot analyser av kontekster, spesielt klasseromssituasjoner. Gee beskriver også diskurs som kommunikasjonsmåte og bruk av språk som formidler/skaper/opprettholder verdier og sosiale forhold innenfor spesifikke kontekster. Gee bygger altså på Foucaults diskursbegrep, men hans definisjon skiller seg fra Foucaults ved at diskurs ikke knytter seg spesifikt til institusjoner, men først og fremst til sosiale grupper. Ulikt Foucault knytter altså Gee makt til det å være «innenfor» eller «utenfor» grupper. Diskurs beskriver da meningsnettverk, altså de verdiene, holdningene og sosiale identitetene som innlemmer individer i en sosial gruppe.

Problemstillingen i denne avhandlingen dreier seg altså om to aspekter:

- Skaper, opprettholder eller styrker norskfaget forskjeller, og hvilke prosesser fører til dette skillet?
- Sammenhenger mellom elevenes forforståelse og lesekompetanse: Eleven som et produkt av sine erfaringer i møte med norskfagets litterære tekster.

3.7.2. Litteratur og meningskonstruksjon

Litteratur kan problematisere eller utfordre regjerende identiteter. Skikkelsene i litteraturen, forfatterfunksjonen og leseren er tre subjektposisjoner som på hver sin måte er underlagt forskjellige konvensjoner, tradisjoner, forventninger og muligheter. I møte mellom de tre oppstår det en form for kommunikasjon; konserverende reproduksjon av mening eller opponerende produksjon av ny mening. Norskfagets litteraturundervisning legger forholdene til rette for at ny mening kan skapes i møte mellom tekst og leser. I møte med de ulike litterære tekstene og skikkelsene finnes muligheter for refleksjon rundt egen identitet nettopp fordi tekstene presenterer andre narrative identiteter situert og fundamentert i andre kontekster. Undervisningen baserer seg på en tro på at litterære møter kan tilby mening nettopp fordi de er formidlet gjennom narrative helheter. Skarstein trekker fram Richard Ned Lebow, som forklarer sammenhengen mellom identitet, narrativer og (re-)produksjon av mening slik:

Individual and social identities are created, transmitted, revised and undermined through narratives and practices. Narratives tell people who they are, what they should aspire to be and how they should relate to others. They are invariably linear, as they are structured around a plot line that imposes a progressive order on events, selecting and emphasizing those that can be made supportive of it. (Lebow, 2012, s. 46)

På samme måte som det diskursive kan det narrative enten skape bevissthet eller «lukke inne» meningskonstruksjonen via det individet får «tilført» fra meningsoversettelse eller meningsforståelse. Litteraturen kan derfor enten bekrefte det rådende eller opponere, det vil si presentere noe «nytt»; skape ny mening ved å bevisstgjøre om diskurser forfatter, leser eller tolker er lukket inne i. Lebows formuleringer av det sosiale og det narrative selvet problematiserer forholdet mellom det individuelle og det kollektive. Det narrative selvet

handler om subjektets erfaringer, men disse spørsmålene handler også om hvorfor man skal lese litteratur i skolen.

4. Analyse

4.1. Om refleksjonsnotatene

Først vil jeg vise resultatene av og drøfte litt rundt spørsmålene påbyggselevne ble stilt i refleksjonsnotat 1, 2 og 3, og kontrollklassen fra studiespesialiserende, heretter kalt ss, i sitt ene refleksjonsnotat. Disse refleksjonsnotatene utgjør grunnlaget for selve avhandlingen. Det er på sin plass å opplyse om at jeg endret litt ordlyd i refleksjonsnotat 3. Refleksjonsnotat 1 og 2 var noe åpent i instruksene: «Skriv ca. 400 ord (gjærne mer!). I teksten din kan du reflektere rundt disse punktene.», noe som førte til at relativt mange har latt ett eller flere spørsmål stå ubesvart. Dette kan selvsagt være et funn i seg selv, nemlig at de kanskje ikke har noen formening om det aktuelle spørsmålet. Jeg valgte likevel å gi elevene en tydeligere instruks i refleksjonsnotat 3: «Du skal svare ærlig og samvittighetsfullt på alle spørsmålene.»

Jeg skal forsøke å gi en overordnet karakteristik av påbyggselevne sett i forhold til elevgruppen på ss, der hvor det er mulig. Noen spørsmål ble kun påbygg stilt, og da vil jeg opplyse om det og kun ta for meg disse. Her må det understrekes at jeg, som beskrevet i metodekapittelet, har jobbet induktivt med dette prosjektet, og hele tiden var klar over at jeg stilte elevene flere spørsmål enn jeg ville rekke å behandle i avhandlingen. Jeg har derfor valgt ut noen hovedfunn som jeg drøfter videre i neste kapittel. Jeg presenterer her alle spørsmålene elevene ble stilt, og drøfter deretter valgene jeg tok underveis.

Alle tall i det følgende er altså hentet fra elevenes refleksjonsnotat (Elevtekstene, vedlegg 1). Dette omfattende materialet, som selvsagt på ingen måte er representativt for hele denne elevgruppen eller for andre klasser ved andre skoler, men som likevel kan være et utgangspunkt for interessante refleksjoner rundt disse spørsmålene, består av 22 elever på ss og 30 elever på påbygg. Påbyggselevnes refleksjonsnotater utgjør hovedgrunnlaget for denne avhandlingen, mens spørsmålene ss-elevne har blitt stilt er kontrollspørsmål for bedre å kunne gi en karakteristik av påbyggselevne og eventuelle forskjeller på dem og ss-elevne.

4.2. Refleksjonsnotat 1

Allerede seks uker inn i skoleåret, nærmere bestemt 29. september 2016, skrev elevene sitt første refleksjonsnotat. Jeg ønsket å finne ut noe om deres forhold til lesing, og hvordan de vurderte sin egen leseferdighet ved starten av påbyggingsåret. Jeg ønsket først og fremst å finne ut hvorvidt elevene vurderte seg selv som lesere, hvorfor/hvorfor ikke, og om dette hadde forandret seg gjennom skoleårene. Her stilte jeg dem følgende spørsmål:

- Hvordan vil du vurdere din egen leseferdighet?
- Har du noen gang lest en skjønnlitterær tekst (utenom skolen)? Hvordan syns du det var?
- Hvis ja, skriv tittelen på en eller flere skjønnlitterære bøker du har lest.
- Skriv litt om ditt og din families forhold til bøker og lesing. Ble du lest for som liten?
- Hva med saktekster (nettaviser, papiraviser, blogger, biografier) – hva leser du, når, og hvorfor?
- Hvilke planer har du for videre utdanningsløp eller yrkesliv?

4.2.1. Leser elevene, og i så fall hva?

Påbygg (30 elever)	ss (22 elever)
Ja – 7 (leser både saktekster og skjønnlitt.)	Ja – 17 (leser både saktekster og skjønnlitt.)
Alle disse ble lest for som små.	16 stk. ble lest for som små.
Litt – 11 (9 stk. leser blogger og nettaviser)	Litt – 2 (begge leser blogger og nettaviser)
8 stk. ble lest for som små.	Én ble lest for som liten.
Nei – 12 (9 stk. leser blogger)	Nei – 3 stk (alle leser blogger og nettaviser)
6 stk. ble lest for som små.	Én ble lest for som liten.

Av totalt 30 elever på påbygg, har 12 svart at de overhodet ikke eller nesten ikke leser. Dette gjelder først og fremst skjønnlitterære tekster, eller «bøker» som formuleringen i spørsmålsstillingen lød. Ni av disse har imidlertid på spørsmål om de leser saktekster, oppgitt

at de leser litt saktekster, for de fleste gjelder dette blogger som de følger regelmessig. 11 har svart at de leser litt, og med det mener de fleste av dem, nærmere bestemt ni, at de leser saktekster som blogger og nettaviser. Disse oppgir altså at de ikke leser skjønnlitteratur. De resterende sju har svart «ja» på spørsmål om de leser bøker. Alle disse sju svarer også bekreftende på at de er blitt lest for i oppveksten. Av de 11 som oppga at de leser «litt», svarer ni at de er blitt lest for i oppveksten, mens seks av de som svarte at de overhodet ikke leste sier at de ble lest for som små. Når det gjelder ss-gruppen, er det et signifikant større antall som oppgir at de leser, både når det gjelder skjønnlitteratur og sakprosa.

4.2.2. Hvordan vurderer du leseferdighetene dine?

Av de 30 elevene vurderer 12 leseferdighetene sine som dårlige. Årsakene de oppgir varierer fra at de ikke forstår det de leser, eller at de bare ikke er interesserte nok, til lese- og skrivevansker. Sju sier delvis gode, og de resterende 9 vurderer leseferdighetene sine som gode.

4.2.3. Har du bestemt deg for framtidig yrke/studier?

Påbygg (30 elever)	ss (22 elever)
Ja – 12 stk.	Ja – 12 stk.
Kanskje – 4 stk.	Kanskje – 3 stk.
Vet ikke/ikke svart – 14 stk.	Vet ikke/ikke svart – 7 stk.

Dersom vi går over til å se på disse elevenes framtidsplaner, sett i sammenheng med lesevanene deres, får vi noen til dels interessante funn. 12 i påbyggsklassen og 12 i ss-klassen oppgir at de vet hva de vil gjøre etter VG3, det være seg enten framtidig yrke eller videre studier. Fire i påbygg og tre i ss skriver at de «kanskje» vet, mens resten (14 på påbygg og 7 på ss) enten har svart «vet ikke» eller latt spørsmålet stå ubesvart. Hvis vi ser nærmere på de som har veien videre staket ut, har 11, altså alle bortsett fra én, i ss-klassen oppgitt at de leser både skjønnlitteratur og sakprosa. Ti av dem har blitt lest for som små. I påbyggsklassen, derimot, er det sterk overvekt av de som ikke leser som har bestemt seg for veien videre: 9 av

de som ikke leser og 7 av de som leser «litt». Kun én av de som oppgir å lese skjønnlitteratur, har bestemt seg for veien videre.

Dette er interessant, fordi det kan se ut som om disse tidligere yrkesfagelevne gjennomgående leser mindre, men likevel har en plan for hva de skal bruke påbyggingsåret til, eller hvorfor de er der. Kan det tenkes at flere av disse valgte påbygg ikke for påbyggingsåret i seg selv, men fordi yrkesfaget de hadde valgt viste seg å være feil og de har bestemt seg for en annen retning? Ingen av de som oppgir å lese mye på påbygg, har en plan for videre studier, og det er helt omvendt av det jeg trodde før dette prosjektet. Ser vi på ss er tendensen derimot stikk motsatt. Her kan det se ut til at det å ha veien videre staket ut virker motiverende og skjerper leselysten. Eller også: at de som leser mye, har funnet ut hva de skal gjøre etter videregående, mens de som ikke gjør det ikke har en plan.

Neste skritt var at elevene skulle lese en selvvalgt bok. For å hjelpe elevene i valget av bok, presenterte bibliotekar ved skolen et bredt utvalg bøker for elevene. Her var både romaner og biografier, ny og gammel litteratur og norsk og utenlandsk litteratur representert. Elevene valgte hver sin bok under veiledning av bibliotekar og faglærer.

4.3. Refleksjonsnotat 2

Etter to uker, nærmere bestemt 6.oktober 2016, da de fleste etter planen skulle være godt i gang med lesingen, skrev elevene refleksjonsnotat 2. Disse spørsmålene ble ikke ss stilt, og tolkningen av resultatene vil derfor bare inkludere påbyggsklassen. Her brukte jeg som sagt en induktiv tilnærming til utformingen av refleksjonsnotatene, hvor jeg stilte elevene spørsmål som jeg var nysgjerrig på å få vite mer om uten å ha en klar retning. Jeg lot deretter svarene jeg fikk styre veien videre. Dette var en tidvis krevende, men samtidig interessant og lærerik tilnærming. I refleksjonsnotat 2 ble elevene invitert til å reflektere rundt følgende spørsmål (det var ikke et krav å svare på alt):

- Hva har skjedd så langt i boka du leser? Hva tror du, basert på det, vil skje videre?
- Bruker forfatteren symboler i boka? Hvorfor, og hvilken funksjon har de, mener du?
- Hvilke tanker gjør du deg om å blogge om en bok du leser? Tror du det kan forandre på leseopplevelsen din?

- Har du noen gang i løpet av skoleløpet opplevd at hele klassen har lest samme bok og jobbet/analysert/diskutert den i klassen? Når var det, og kan du fortelle litt om hvordan det var?
- Hva kan skolen gjøre for å skape leselyst?

4.3.1. Om boka de leser

Når det gjelder de to første spørsmålene, var responsen laber, noe som skyldtes at mange slet med å komme i gang med lesingen. 11 stk. beskriver boka de er i gang med, de resterende 19 har enten skrevet at de ikke har begynt på boka eller latt spørsmålet stå ubesvart. De 11 er, etter refleksjonsnotatene deres å dømme, høytpresterende elever. Spørsmål av denne typen, slik som «Hva har skjedd i boka», er det Åsmund Hennig kaller et efferentspørsmål, nemlig at man primært leser for å hente ut innhold, slik som man leser en bruksanvisning. Hennig argumenterer for at det ikke er slik man bør lese skjønnlitteratur, men heller lese den estetisk, uten krav om å skulle oppnå eller hente ut noe (Hennig, 2010, ss. 122-123). Denne estetiske tilnærmingen er imidlertid vanskelig i skolesammenheng, fordi elevenes måloppnåelse er lite målbar og lite forenlig med kompetansemålene i faget. I skolen har dermed den efferente lese måten tradisjonelt dominert nesten fullstendig, fordi man i skolen ikke leser blott til lyst, men har konkrete kompetansemål som skal dekkes og jobbes med. Hennig mener at den efferente måten å lese skjønnlitteratur kveler leselysten:

Når poenget med å lese Tarjei Vesaas' novelle «Vesletrask» blir å kunne svare på spørsmål om hva slags tid novellen er satt i, hvordan miljøet og personene er beskrevet, eller hva slags synsvinkel som er blitt brukt, da lever leselysten farlig. (Hennig, 2010, s. 123)

Jeg var klar over denne kritikken av en slik spørsmålsstilling, men valgte likevel å stille elevene dette spørsmålet, ganske enkelt fordi jeg var nysgjerrig på hvor mange elever som hadde kommet i gang med lesingen. Jeg var nemlig klar over at det for mange satt langt inne å skulle starte på en bok, og tenkte at det var relevant for min problemstilling å finne ut hvor mange det gjaldt.

4.3.2. Om å blogge om en bok, og hvorvidt dette ville kunne forandre på leseopplevelsen

Her fordelte de 30 elevene seg temmelig jevnt. En elev hadde ikke besvart spørsmålet, av de andre 29 var 14 positive og 15 negative. Det er en tydelig tendens til at de elevene som skriver lengst tekster og har minst skrivefeil i refleksjonsnotatene er mest positive til tanken om å blogge om en bok de leser. Dette med å dele sine tanker om det man leser med andre er behandlet nærmere i kapittelet om motivasjon.

4.3.3. Lese felles bok, valgt av læreren, eller velge selv?

Mange elever skriver sin mening om hvorvidt elevene bør få velge hvilken bok de vil lese selv, framfor at læreren gjør det på en hel gruppes vegne, selv om dette ikke ble spurt om eksplisitt. 13 stk. skriver at man bør få velge bok selv, mens én skriver at man ikke bør få velge bok selv. Resten har ikke skrevet noe om dette. Det er likevel tydelig at mange mener noe om dette, når nesten halvparten er inne på det selv om det ikke er direkte spurt om. De fleste er inne på det i forbindelse med det siste spørsmålet, nemlig hva skolen kan gjøre for å skape leselyst.

At hele klassen leser samme bok, valgt av læreren, er ti positive til, åtte negative, og resten har enten latt spørsmålet stå ubesvart eller vet ikke (f.eks. skriver de at de ikke kan huske å ha vært med på at hele klassen leser samme bok). De fleste av de ti som er positive, antar jeg er høytpresterende elever, etter refleksjonsnotatene deres å dømme. De oppgir at de er fornøyd med denne måten å lese litteratur på, og finner det å gjennomgå og samtale om boken i klassen lærerikt og spennende. Det kan imidlertid se ut som om denne innstillingen krever at eleven har med seg en viss erfaring med og en motivasjon for lesing av skjønnlitterære bøker i forkant – jfr. kapittel 3 om sekundærdiskurser. Dette sitatet av Ahmed, som skriver at han leser lite, er illustrerende i så måte:

Jeg opplevde sist år at hele klassen fikk samme bok utvalgt av læreren. Vi fikk beskjed om at innen en bestemt dato skulle vi være ferdig og lese boka å det skulle deretter settes opp en skriftlig test hvor vi skulle skrive et sammendrag om hva boka handlet om. Dette var altså 2. klasse på videregående yrkesfag, der mesteparten av klassen min ikke hadde noe stor interesse for lesing. At alle måtte lese en bestemt bok valgt av læreren gjorde ikke det faktumet at interessen for lesing allerede var lav bedre. Dette endte med at mesteparten av klassen hadde liten, til ingen motivasjon for å lese og de fleste kom ikke lenger enn til halvparten av boka.

Jeg tror ikke dette er riktig måte for å få elevene motivert til å lese, folk blir automatisk litt mindre motivert når de får en bestemt bok av læreren, mener jeg. (Ahmed, Elevtekstene s. 22)

4.3. Refleksjonsnotat 3

14. februar 2017 skrev elevene refleksjonsnotat 3. Det var mer enn fire måneder siden de skrev refleksjonsnotat 2, og de hadde blant annet jobbet med en selvvalgt fordypningsoppgave i mellomtiden. Dette er en stor, muntlig vurdering om et selvvalgt, norskfaglig emne. De fleste velger et litterært emne til denne oppgaven, og jeg ønsket derfor å inkludere et spørsmål om hvordan de opplevde denne selvstendige måten å jobbe med litteratur på. Jeg bestemte meg også for å være litt tydeligere i instruksen til elevene denne gangen. De to foregående refleksjonsnotatene åpnet for å ikke svare på alle spørsmålene, noe som var frustrerende når resultatene skulle tolkes i ettertid. Instruksen de fikk denne gangen, var: «Du skal svare ærlig og samvittighetsfullt på alle punktene. Jo mer du skriver, jo bedre. Jeg setter stor pris på meningene og tankene til hver og en av dere – de vil kunne få betydning for hvordan vi underviser i litteratur i videregående skole.» Spørsmålene de ble bedt om å reflektere rundt, var:

- Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur?
- Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?
- Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?
- Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?
- Hva føler du at du har behov for?
- Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du?

4.3.1. Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

	Kan mye om, og bruker bevisst lesestrategier	Kan ikke noe om lesestrategier	Kan nevne en eller to lesestrategier, men bruker i liten grad selv	Ikke skrevet innlegg 3 (påb.) eller ikke svart på spørsmålet (ss)
Påbygg	5	7	7	11
ss	3	8		12

11 stk. i påbyggsklassen har ikke svart på refleksjonsnotat 3. Jeg begynte å merke en viss motvilje mot å «bli med meg inn i prosjektet» på dette tidspunktet. Spesielt gjaldt det elever jeg ut fra det de skrev antok var lavtpresterende, fordi de leverte korte og ufullstendige refleksjonsnotat med til dels dårlig språk og en del skrivefeil, og alle disse 11 vil jeg ut fra de kriteriene anta er ulike grader av lavtpresterende i norsk. De fem som kan mye om lesepraksiser er alle høytpresterende (ut fra samme kriterier), mens de som ikke kan noe eller som kan nevne en eller to lesestrategier, fordeler seg noenlunde jevnt på høyt-, middels og lavtpresterende elever.

Når det gjelder kontrollklassen på ss, har hele 12 elever unnlatt å svare på spørsmålet om lesepraksiser, selv om de fikk samme instruks som påbygg, nemlig å svare ærlig og samvittighetsfullt på alle punktene. Av de resterende kan bare tre mye om, og bruker bevisst, ulike lesestrategier. Dette er interessant av to grunner. For det første fordi min antakelse var at ss-elevene ville være mer vant med og «drillet» i bruk av ulike lesepraksiser enn påbyggselevene, og for det andre antok jeg at begge grupper ville ha et mer bevisst forhold til ulike lesestrategier fordi jeg vet at det blir lagt mye vekt på i barne- og ungdomsskolen.

Jeg har som tidligere nevnt arbeidet induktivt med disse problemstillingene. Spørsmålene jeg valgte å stille elevene er således valgt ut fra hva jeg var nysgjerrig på å få høre elevenes tanker og meninger om ut fra mine erfaringer etter 15 år som norsklærer i videregående, og jeg var hele veien klar over at jeg ville bli nødt til å foreta et utvalg av hva jeg skulle undersøke. Blant annet valgte jeg å utelate det første spørsmålet i refleksjonsnotat 3, om fordypningsoppgaven. Dette viste seg å være en blindgate som det var vanskelig å lese noe ut av eller se nærmere på, ettersom jeg ikke visste hvordan elevene hadde jobbet med denne eller hvor mye og hva slags hjelp og veiledning de hadde fått.

4.3.2. Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

	For høye	Negativ/ kritisk	Greit/ nøytral	Passe/ positiv	Ikke svart, eller ikke skrevet refleksjonsnotat 3
Påbygg	7	1	7	3	12
ss	3	9	5	3	3

Dette er interessant, fordi disse tallene gir en pekepinn på hvor forskjellen ligger på disse to elevgruppene. I påbyggsklassen har hele 12 elever enten ikke skrevet refleksjonsnotat 3, eller unnlatt å svare på spørsmålet. I ss-klassen er det bare tre som har unnlatt å svare, og vi kan tydelig se at ss-elevene generelt har sterkere meninger enn påbyggselevne omkring norskfagets krav til og vekt på skjønnlitteraturen. Det er ikke nødvendigvis at de mener kravene er for høye (sju på påbygg og tre på ss), det er heller at de er kritiske til faget som sådan. De ni som er negative eller kritiske, trekker fram manglende fokus på å skrive skjønnlitterære tekster, for mye fokus på flere hundre år gamle tekster og at de må lese og analysere for mange tekster som oppleves irrelevante.

Vi kan altså se at på påbygg synes hele to tredjedeler av elevene enten at kravene i norskfaget er for høye, eller så mener de ikke noe om dette, altså stiller seg nøytrale eller uinteressert, eller lar spørsmålet stå ubesvart (til tross for instruksjonen om å svare på alle spørsmålene). Her må det anføres at 11 av dem ikke har skrevet refleksjonsnotat 3 overhodet, og de inngår dermed i den store gruppen uten noen formening om dette spørsmålet. Så alt i alt kan vi tolke disse tallene dit hen at ss-elevne er mer reflektert når det gjelder å mene noe om norskfaget, og de ser heller ikke ut til å være redde for å være kritiske og si hva de mener.

4.3.3. Hva føler du at du har behov for?

Hva føler <u>du</u> at du har behov for?	Påbygg	SS
Å lese det jeg vil, når jeg vil – bestemme selv	3	3
Motivasjon til å lese	2	2
Det jeg lærer i norsken	7	2
Basiskunnskap: Å kunne lese og forstå en tekst, eller å kunne skrive en formell tekst/rapport	4	1
Vet ikke	1	1
Ikke svart	13	13

Det er vanskelig å se noe mønster her, spesielt fordi så mange ikke har svart på spørsmålet. Hvis vi imidlertid tolker manglende svar som et funn i seg selv, kan det bety at de ganske enkelt ikke har noen formening om hva de har behov for. Gjennom hele utdanningsløpet har de måttet forholde seg til på forhånd bestemte læreplaner og pensum og ikke hatt noen mulighet til medvirkning, og mange av elevene har derfor kanskje ikke reflektert over sine egne behov.

4.3.4. Hvordan er språk og rettskriving i refleksjonsnotatene?

Det siste punktet handler om elevenes nivå når det gjelder språk og rettskriving. Her har jeg dratt nytte av min erfaring som norsklærer i videregående, og tatt utgangspunkt i språket og rettskrivingsnivået i elevenes refleksjonsnotater. Dette ser jeg så opp mot det elevene har svart på de andre spørsmålene, om lesevanene og framtidsplanene, som nevnt i punktene overfor. Jeg har valgt ikke å gå detaljert inn i enkeltkomponenter i språket eller spesifikke skrivefeil, men delt helhetsinntrykket av elevenes tekster inn i tre nivå: Over middels, middels og under middels måloppnåelse. Disse betegnelsene er valgt fordi det er de samme som Utdanningsdirektoratet bruker i sine vurderingsveiledninger til eksamensoppgavene på dette nivået. Jeg har ikke tatt hensyn til faktorer som annet morsmål, lese- og skrivevansker eller annet som kan ha innvirkning på språk og rettskriving, da jeg ikke hadde tilgang til slike opplysninger.

Påbygg (30 elever)	ss (22 elever)
Over middels 11 stk.	Over middels 20 stk.
Middels 5 stk.	Middels 1 stk.
Under middels 12 stk.	Under middels 1 stk.

Påbygg først: Av de 11 som har språk og rettskriving over middels, er det bare én som oppgir ikke å lese skjønnlitteratur, mens det blant de fem som ender på middels måloppnåelse er to som ikke leser og tre som leser litt. Av de resterende 12, som alle ender på under middels måloppnåelse i språk og rettskriving, er det ingen som leser skjønnlitteratur og seks som leser saktekster. På ss leser så å si alle elevene som ligger på over middels. Eleven på middels måloppnåelse leser skjønnlitteratur, mens eleven under middels ikke gjør det.

Dette tallmaterialet er som sagt på ingen måte representativt for alle på påbygg eller alle på ss. Alt i alt er tendensen i denne spesifikke elevgruppen likevel tydelig, og peker mot et høyere nivå på språk og rettskriving hos ss-elevene. Dette kan skyldes to år på VG1 og VG2 med et mer teoretisk fokus enn de tidligere yrkesfagelevne på påbygg har hatt. Det at elevene på ss har mindre skrivefeil og et større ordforråd, kan selvsagt ha noe å gjøre med at de jevnt over leser mer også. Kan det skyldes nettopp det faktum at de har gått tre år på ss, og jevnlig fått bryne seg på tekster i ulike sjangre og av ulik kompleksitetsgrad? Eller er det rett og slett elever med høyere karakterer fra grunnskolen som velger ss, som er mer teoretisk anlagt og som har fått med seg leseleden fra barne- og ungdomsskolen?

Yrkesfaglige studieretninger prioriterer, som jeg tidligere har vært inne på, i liten grad å lese skjønnlitterære tekster i norsk. Elever på yrkesfag oppgir ofte at de valgte yrkesfag nettopp fordi det var lite vekt på de teoretiske fagene, og når de så kommer over på påbygg, mangler de ifølge rektorene som ble spurt i rapporten «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» grunnlaget ss-elevne har. (Markussen, 2012) Faktum er uansett at disse to studieretningene skal vurderes på like fot, skal gjennom samme eksamen og konkurrere om de samme studiepllassene.

4.4. Studiespesialiserende sitt refleksjonsnotat

Skriv fornavnet ditt øverst på arket. (Alle vil bli anonymisert i oppgaven.)

Du skal svare ærlig og samvittighetsfullt på alle punktene. Jo mer du skriver, jo bedre. Setter stor pris på meningene og tankene til hver og en av dere – de vil kunne få betydning for hvordan vi underviser i litteratur i videregående skole.

Skriv ca. 400 ord (gjerne mer!) om ditt forhold til lesing. I teksten din kan du reflektere rundt disse punktene:

- Hvordan vil du vurdere din egen leseferdighet?
- Har du noen gang lest en skjønnlitterær tekst (utenom skolen)? Hvordan syntes du det var?
- Hvis ja, skriv tittelen på en eller flere skjønnlitterære bøker du har lest.
- Skriv om en god leseopplevelse du har hatt, eller en bok som har gjort inntrykk på deg.
- Skriv litt om ditt og din families forhold til bøker og lesing. Ble du lest for som liten?
- Hva med saktekster (nettaviser, papiraviser, blogger, biografier) – hva leser du, når, og hvorfor?
- Hvilke planer har du for videre utdanningsløp eller yrkesliv?
- Har du noen gang i løpet av skoleløpet opplevd at hele klassen har lest samme bok og jobbet/analysert/diskutert den i klassen? Når var det, og kan du fortelle litt om hvordan det var?
- Hva kan skolen gjøre for å skape leselyst?
- Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?
- Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?
- Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?
- Hva føler du at du har behov for?
- Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre liv og studier, mener du?

Kommenter til slutt påstanden «Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker» ut fra dine egne tanker og opplevelser.

Tabellen på neste side viser en oppsummering av det de svarte.

Navn	Leser skjønnlitt	Leser saktekster	Blitt lest for som liten?	Framtids- planer	Språk & rettskriving
Bjørn	Nei	Ja	Nei	Vet ikke	Over middels
Birger	Ja	Ja	Ja	-	Over middels
Bent	Ja	Lite	Ja	Vet	Over middels
Bjarte	Ja	-	-	Vet kanskje	Middels
Bernt	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Bendik	Ja	Lite	Ja	-	Over middels
Bengt	Ja	Ja	Ja	-	Over middels

Bjarne	Ja	Ja	-	Vet	Over middels
Bjørnar	Nei	Ja	Ja	Vet ikke	Over middels
Benjamin	Lite	Ja	Ja	Vet ikke	Under middels
Karoline	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Berit	Litt	Ja	Nei	Vet	Over middels
Barbro	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Britt	Ja	Lite	Ja	Vet	Over middels
Bjørg	Ja	Ja	Ja	Vet kanskje	Over middels
Birgitte	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Bergljot	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Bente	Ja	-	Ja	Vet ikke	Over middels
Beate	Nei	Ja	-	Vet	Over middels
Borghild	Ja	Nei	Ja	Vet	Over middels
Benedikte	Ja	Ja	Nei	Vet	Over middels
Bodil	Ja	Ja	Ja	Vet kanskje	Over middels

4.5. På neste side er resultatene fra påbygg, til sammenligning:

	Leser bøker	Blitt lest for	Framtids- planer	Yrkesfag	Leser saktekster	Språk/rettskriv
Aage	Nei	Litt	Vet	Transport	Ja	Under middels
Ada	Litt	Litt	Vet	Helsefag	Ja	Over middels
Agnar	Ja	Ja	Vet ikke	Barn & ung	Ja	Over middels
Aase	Litt	Nei	Vet	Barn & ung	Lite	Under middels
Aina	Nei	Ja	Vet	Barn & ung	Kun blogger	Under middels
Adrian	Nei	Nei	Vet	Industritek.	Ja	Under middels
Ahmed	Litt	Litt	Vet kanskje	Industritek.	Ja	Over middels
Alice	Litt	Ja	Vet	Barn & ung	Lite	Middels
Alfhild	Nei	Ja		Helsefag	Kun blogger	Under middels
Alexandra	Nei	Nei	Vet	Lab.fag	Ja	Middels
Alma	Litt	Ja	Vet ikke	Helsefag	Ja	Under middels
Amalie	Ja	Ja	Vet ikke	Service	Kun blogger	Over middels
Aksel	Nei	Nei	Vet kanskje	Byggfag	Lite	Under middels
Amanda	Ja	Ja	Vet ikke	Mediefag	Lite	Over middels
Andrea	Litt	Ja	Vet ikke	Automasjon	Ja	Middels
Andrine	Nei	Ja	Vet ikke	Service	Ja	Under middels
Ane	Litt	Ja	Vet	Elektro	Vet ikke	Under middels
Aleksander	Litt	Nei	Vet	Kjøretøy	Nei	Middels
Alf	Nei	Nei	Vet kanskje	Industritek.	Ja	Under middels
Anette	Ja	Ja	Vet ikke	Hestefag	Ja	Over middels

Anita	Ja	Ja	Vet	Helsefag	Ja	Over middels
Anja	Nei	Litt	Vet	Barn & ung	Lite	Over middels
Ann	Ja	Ja	Vet ikke	Service	Ja	Over middels
Anna	Ja	Ja	Vet ikke	Mediefag	Ja	Over middels
Aud	Litt	Ja	Vet ikke	Frisør	Ja	Over middels
Aurora	Litt	Ja	Vet	Helsefag	Ja	Under middels
Annie	Nei	Nei	Vet ikke	Service	Vet ikke	Under middels
Anniken	Nei	Ja	Vet kanskje	Helsefag	Kun blogger	Middels

4.6. Å skape mening

James Paul Gee beskriver hvordan vi ubevisst skaper oss «kognitive skjema» for å samle erfaringer, og søker gjenkjennelse for å forsøke å forstå det som er nytt og ukjent. (Gee, 2008, s. 109). Hjernen er kognitivt orientert mot gjenkjennelse, og kognitive skjema beskriver hvordan vi sorterer kunnskap for å kunne huske det vi har tenkt og erfart. Vi husker ikke hendelser eller objekter enkeltvis, men videreutvikler forforståelsen slik at de skal passe inn i mønstrene vi allerede har skapt oss ut fra tidligere erfaringer. I den videre drøftingen vil jeg sitere fra elevenes refleksjonsnotater, heretter kalt «Elevtekstene» (vedlegg1). Andrine beskriver én variant av denne prosessen slik:

Jeg sliter med å forstå alt jeg leser og huske det etterpå om det er noe som ikke er så interessant. [...] Jeg har lest to bøker i nyere tid som jeg kommer på. Før jeg leste «faen ta skjebnen» hadde jeg sett filmen, noe jeg tror hjalp veldig på interessen. Da visste jeg hvordan personene så ut, og greide å se føre meg hvordan situasjonen var i virkeligheten. (Elevtekstene s.50)

Ny og ukjent erfaring eller kunnskap bearbeides og læres lettere og mer varig hvis det kan legges inn i et kjent skjema, eller diskurs. Ytre stimuli settes inn i meningsdannende skjema,

eller rammer, som former både vår erfaring, vår tolkning og emosjonelle opplevelse av hver konkret erfaring. Uten slike rammer ville verden fremstå som usammenhengende og kaotisk. Anna, som oppgir at hun er glad i å lese, beskriver denne prosessen med å skape meningsdannende skjema når man leser, slik:

Jeg og klassen min i VG1 leste «Lord of The Flies». Hver uke i engelsken leste vi et kapittel og dette gjorde vi i en lang periode. Når vi hadde lest et kapittel, gikk vi igjennom teksten og analyserte den. Vi tok tusj på ordene vi ikke forstod, skrev på et Word dokument om det vi leste. Vi skrev mer detaljert. Til kapittelet fikk vi max. 8 spørsmål vi skulle svare på for å forstå teksten bedre. Dette gjorde vi til vi var helt ferdige med boken. Da vi hadde nådd siste kapittel, gikk læreren igjennom og spurte oss hva vi tenkte om boken, hva betydde det og det og hvorfor skrev forfatteren slik. Jeg synes det var veldig bra opplevelse. Jeg synes jeg fikk en god måte å oppfatte teksten på. Jeg forsto den bedre når vi gikk igjennom den sammen i klassen. Når vi fikk spørsmål til teksten klarte jeg bedre å følge med i teksten og forstå neste kapittel vi skulle igjennom. Jeg tror at når man virkelig setter seg inn i en bok, blir det mye kjekkere å lese den. [...] Etter hvert som jeg leste mer og mer, var det mye lettere å følge med i boken, og jeg synes det ble mer interessant. (Elevtekstene s. 76)

Annas tanker viser at mennesker forstår ikke verden gjennom løsrevne hendelser, men rammer dem inn i større strukturer for å skape sammenheng og mening. Gee bruker begrepet diskurs om denne forforståelsen. Dette er særlig viktig i situasjoner med motstridende verdier eller interesser – altså at leseren opplever at det han/hun leser ikke harmonerer med forforståelsen hans/hennes. Denne evnen til å skape mening og relatere det man leser til seg selv og sitt eget liv må utvikles gjennom skolen – det er en literacy-ferdighet som krever øvelse, og som kommer av at man lærer seg en bestemt måte å tilnærme seg fortellinger ved å relatere det til seg selv.

4.7. Skillet norskfaget skaper, opprettholder eller forsterker

Gee hevder altså at forskjellen, eller «skillet» norskfaget har potensial til å skape, opprettholde eller forsterke, starter allerede her. Noen barn kommer til skolen med «skriftrelaterte» sekundærdiskurser som del av sin forforståelse, sin primærdiskurs, hvis de er blitt eksponert for litteratur og andre sekundærdiskurser allerede som små gjennom familien.

I elevenes refleksjonsnotater kan vi se at noen av elevene definerer seg selv som lesere, mens andre ikke gjør det. Dette kan vi igjen relatere til sekundærdiskursen elevene har med seg, eller ikke har med seg, og som, hvis de har denne forforståelsen i bagasjen, gir dem selvtillit til å definere seg som lesere. Dette gir de heldige et forsprang på sine jevnaldrende, fordi det utstyret dem med visse ferdigheter, verdier og økt motivasjon for å lese og lære mer. Amanda og Ann er begge glade i å lese i voksen alder, og skriver følgende om hvordan de fikk den litterære sekundærdiskursen med seg hjemmefra:

Fra jeg var liten har jeg alltid likt å lese og bli lest for. Jeg kan huske sene kvelder der jeg og broren min lå i sengen mens mor leste Harry Potter, og overnattingsbesøk hos mormor der hun leste Pinocchio hver kveld før vi la oss. (Amanda, Elevtekstene s. 40)

Jeg husker at mamma fortalte historier om bøker hun hadde lest, og jeg levde meg sånn inn i det. Jeg spurte og spurte om hva, hvor, hvorfor og når. Jeg var også medlem i så å si alle bok klubbene som fantes, og hadde hele veggen full av bøker. (Ann)

Aina, derimot, er av den oppfatning at hun ikke har fått denne litterære sekundærdiskursen med seg hjemmefra som del av sin forforståelse, eller primærdiskurs:

Jeg har egentlig fra jeg var liten av ikke likt å lese. Dette har vell med min konsentrasjon å gjør og at jeg ikke har knekt den koden mange gjør i ung alder der en syns at det er avslappende og kjekt å lese.

Av samme oppfatning er Annie:

Opp gjennom skole åra mine, har jeg ikke lest noe nesten. Jeg har aldri hatt noen interesse av å lese og har så å si ikke forstått meningen med lesing.

Barn som kommer til skolen med denne sekundærdiskursen som del av sin primærdiskurs, vil lettere gjenkjenne skolens verdier. Dette er viktig for elevens skoleløp, som vi så ovenfor forklarer Gee dette med sammenhengen mellom sekundære diskurser og literacykompetanse.

Med andre ord: Skolen handler rett og slett om sekundærdiskurser. Literacy er noe mer enn å kunne lese og skrive, det handler om å være i stand til å tolke, forstå og skape sekundære diskurser. Forskjellen mellom elevens kjennskap til sekundærdiskurser i møte med skolens språk, blir pekt på som sentralt for å forstå hvordan skolen skaper – og opprettholder – ulikhet. Gee og andre forskere han refererer til peker alle på funn som bekrefter forskjellig sosiokulturell språksosialisering som får konsekvenser for «suksess» i skolen.

4.7.1. Dårlige leseerfaringer kan skape forutinntatthet

Elever kan «reservere» seg mot sekundærdiskurser på grunn av manglende forforståelse eller erfaring. Man kan simpelthen avskrive muligheten for at lesing kan ha noe for seg fordi man ikke har gode erfaringer, eller kognitive rammer eller diskurser, å bruke for å forstå og nyttiggjøre seg det man leser. Anja er et godt eksempel på dette:

Jeg har alltid mislikt å lese. Jeg leser sent, og må alltid lese samme setning 5 ganger fordi jeg glemmer det. Derfor har jeg aldri lest en eneste bok, utenom skolen.

Som vi kunne lese ut fra den overordnede karakteristikken av elevmaterialet i starten av kapitlet, oppgir bare sju av de 30 elevene på påbygg at de leser skjønnlitteratur (Refleksjonsnotat 1, Elevtekstene ss.3-89) Det vil si at en eller flere av følgende påstander passer for de andre 23: de definerer seg i liten grad som lesere, de har lest lite gjennom livet, de forbinder lesing med tvang og kjedsomhet, og de har blitt lite eksponert for skjønnlitteratur hjemme. Om de ikke behersker språk på dette nivået, vil de imidlertid få problemer med å lykkes i skolesystemet, hevder Gee. Han mener at forskjellene i holdninger (medbrakt hjemmefra?) til sekundære diskurser er en mulig forklaring på at skolen reproducerer eller forsterker ulikhet (Gee, 2008, ss. 30-38).

4.7.1. Elevenes språk og identitet hjemme

Gee avslutter kapitlet «Language and Identity at home» (Gee, 2004, s. 74) med å diskutere hvordan læring, identitet og fattigdom eller undertrykkelse henger sammen. Han er uenig i den tradisjonelle oppfatningen at fattige ikke lærer å lese godt fordi de har dårlige leseferdigheter. Han relaterer disse ulikhetene i elevenes utgangspunkt til fattigdom og undertrykkelse, og trekker spesielt fram forskjellen på etniske grupper i USA, hovedsakelig svarte og hvite, som ikke er representativ for norske forhold. Jeg vil argumentere for at dette likevel lar seg overføre til norske forhold, fordi selve teorien kan hjelpe oss med å forstå hvordan elevenes ulike utgangspunkt, uavhengig av etnisitet, legger føringer for dem videre i skoleløpet.

Han viser til ulike studier og rapporter fra 1960-, 80- og 90-tallet, som viser at leseferdighetene til svarte og hvite nærmet seg hverandre i 20-årsperioden fra ca. 1960 til 1980. Dette, er det bred enighet om blant forskerne han refererer til, skyldtes ulike sosiale

programmer, vellykkede integreringstiltak og fattigdomsbekjempelse. Denne positive utviklingen stoppet opp i 1980-årene, da samfunnet ble mer segregert, en utvikling som har fortsatt i feil retning helt opp mot våre dager.

Det norske samfunnet har gjennomgående mindre ulikhet enn det amerikanske. Blant annet går det store flertallet av norske barn på offentlig skole, uavhengig av bakgrunn eller foreldrenes inntektsnivå – selv den norske kronprinsen gikk på offentlig grunnskole. Skal vi overføre dette til vår aktuelle problemstilling, må vi se på hvordan elevene oppfatter seg selv som lesere. Det er en kjensgjerning at det ikke er leseopplæringen eleven får på skolen de første skoleårene som avgjør om han eller hun blir en god leser som har glede av å lese skjønnlitteratur senere i livet. Det er andre faktorer. Og en av de viktigste, skriver Gee, er at eleven føler at han/hun hører til og er på samme nivå som resten av gruppen eller klassen. Det å bli en leser er i høyeste grad en kulturell prosess, som er sårbar overfor faktorer som status, følelse av mestring og gruppedynamikk (Gee, 2004, s. 76).

Hvis barnet har vokst opp med at det og familien ikke definerer seg selv som lesere, kan denne oppfatningen sementeres i vedkommendes selvoppfatning, og han eller hun slår fast at «jeg har aldri vært en leser» eller «jeg har aldri likt å lese bøker». Er dette opplest og vedtatt, ser kanskje eleven ingen grunn til å gi bøkene flere sjanser – det å ikke være en leser er blitt en del av hans eller hennes identitet.

Gee trekker spesielt fram hvordan elevene har det hjemme – har de foreldre som har tid, mulighet og ressurser til å hjelpe dem med leksene? Er de blitt lest for som barn? Kommer de fra en lesende familie? Her vil det være til dels store forskjeller på elevene i en klasse. Barn vil kanskje ikke føle seg hjemme i skolesettingen hvis de ikke får denne støtten og sekundærdiskursen, introduksjonen til skjønnlitteraturen, med seg hjemmefra. De merker tidlig at andre barn har denne ballasten med seg, og at de gjør det bedre på skolen på grunn av noe de har lært hjemme, ikke på skolen. Allerede her vil det oppleves som urettferdig at de har ulikt utgangspunkt.

4.7.2. Foreldre som rollemodeller

David Barton skriver i *Literacy. An Introduction to the Ecology of Written Language* om hvordan vi definerer literacy i skolesammenheng (Barton, 2007, s. 175). Det er viktig å

undersøke hva barnet har med seg i bagasjen av lærdom og erfaringer fra hjemmet, fordi det har ut fra dem skapt seg sine egne teorier om hva språk er og hvordan man lærer. Barna i en gitt skoleklasse vil dermed stille med ulikt utgangspunkt. I rapporten «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» er nettopp hvor mange bøker elevene har hjemme ett av spørsmålene de blir stilt. (Markussen, 2012) Svarene viste at dersom elevene hadde mer enn 200 bøker hjemme var det rundt to av tre som besto påbyggingsåret. Var det mellom 50 og 200 bøker var det tre av fem som besto, og hadde de unge under 50 bøker hjemme fullførte og besto under halvparten.

I sine refleksjonsnotater har elevene ikke blitt spurt om antall bøker i hjemmet, men hvorvidt de ble lest for som barn. Her kan vi se en tydelig sammenheng med deres senere oppfatning av seg selv som lesere, og hvorvidt de leser bøker frivillig i voksen alder (18-19 år): Alle de sju som leser bøker, og åtte av de 10 som leser saktekster som blogger og nettaviser, skriver at de ble lest for som barn. Det samme finner vi i kontrollklassen (ss): 16 av de 17 som leser bøker, ble lest for som barn, mens den ene av de to som leser saktekster ble det. Bare halvparten av de som ikke leser overhodet, oppgir å ha blitt lest for som barn. Hvis vi så fortsetter med å se på hvor mange av elevene som oppgir å ha lesende foreldre, ser tallene slik ut:

	Ingen av foreldrene leser bøker	En av foreldrene leser bøker	Begge foreldrene leser bøker	Vet ikke/ ikke svart
Påbygg	5	15	7	3
SS	5	13	4	

Noen av elevene oppgir ikke direkte hvorvidt foreldrene leser, men skriver at foreldrene leste mye for dem som barn. Jeg har da forutsatt at minst en av foreldrene leser bøker, og plassert dem i den kategorien. Elevene er relativt jevnt fordelt på de ulike kategoriene, men i og med at påbygg er 30 og ss er 22 elever, er det prosentvis noe større andel på ss hvor ingen av foreldrene leser. Likevel må forskjellene sies å være små. Det er en viss sammenheng mellom eget og foreldrenes forhold til lesing. Her er noen utdrag fra refleksjonsnotatene til elevene, som viser hvordan erfaringene fra hjemmet har formet deres oppfatning av lesing og hvordan foreldrene er viktige rollemodeller:

Hadde en far som aldri hadde lest en bok, og han hadde lykkes, så hvorfor kunne ikke jeg også lykkes uten å åpne en haug med skjønnlitterære bøker? Ser ikke lenger en grunn til å lese skjønnlitterære bøker, føler ikke jeg får noe utav det.» (Alexandra, Elevtekstene s. 23)

«Lesegleden har jeg nok arvet fra mor, da hun også alltid har likt å lese. Av fem søsken er vi spesielt to som leser mye, og nå har han yngste på 10 år også begynt. Hvis jeg skulle talt opp alle bøkene vi har hjemme hadde det blitt over 1000 bøker.» (Anette, Elevtekstene s. 59)

«Familien min leser svært lite bøker, vi har ikke en bokhylle lengre engang. Vi sluttet og lese når jeg var en ung alder, fordi det er mer underholdene ting og se på på TV.» (Aleksander, Elevtekstene s. 55)

«Jeg har egentlig aldri hatt noe spesielt forhold til lesing, dette kommer nok litt av at mine foreldre ikke leser spesielt mye selv. (Ahmed, Elevtekstene s. 20)

Det er en viss sammenheng å spore mellom foreldres og barnas lesing eller mangel på sådan, men det er ikke en uttalt tendens. Flere leser til tross for ikke-lesende foreldre og omvendt.

Barton refererer videre til Gordon Wells (1985), som beskriver en langvarig studie hvor enkelte hjemmepraksiser og senere skoleprestasjoner ble sammenlignet (Barton, 2007, s. 182). Denne studien er verdifull, fordi det finnes få eksempler på at de samme barna er blitt studert både hjemme og deretter i skolesammenheng mange år senere. Hovedpoenget til Wells er at det å bli lest for hjemme peker seg ut som den viktigste faktoren som binder sammen elevens prestasjoner på skolen og hjemme. Dette er viktigere enn både å se på bøker, tegning og skriving.

Først noen utdrag fra de som ikke definerer seg som lesere eller er glad i å lese. Disse har alle oppgitt at de i liten grad har fått med seg den litterære sekundærdiskursen hjemmefra.

Jeg har aldri vert noen lesehest (...) og de fleste bokserier jeg prøver å starte på gir jeg opp ganske fort. (Andrea, Elevtekstene s. 45)

Jeg har tidligere hatt et veldig dårlig forhold til lesning, spesielt på barne- og ungdomsskolen. Jeg klarte aldri å fullføre en bok på grunn av mangel på konsentrasjon under lesning, det førte til at jeg slet med å få med meg handlingen i boken. [...] Jeg pleide å miste motivasjonen til å forsete videre og til slutt så kom jeg aldri noen vei. Jeg har aldri fullført en bok som har mer enn 30 sider [...]. Ellers så jeg har aldri lest noen skjønnlitterære bøker i fritiden. Jeg har nok lest noen skjønnlitterære bøker i skoletiden, men aldri fullført en eneste. (Aage, Elevtekstene s. 3)

Helt siden jeg var liten har jeg alltid hatt problem med å lese, jeg leste alltid veldig tregt i forhold til de andre elevene. Dette har gjort at jeg ikke er så veldig glad i å lese. (Aud, Elevtekstene s. 79)

Jeg leser kun når jeg må, fordi jeg har ikke funnet noen tekster som har interessert meg. (Aleksander, Elevtekstene s. 55)

Elevene som i det følgende siteres, derimot, har fått med seg den litterære sekundærdiskursen hjemmefra og definerer seg i aller høyeste grad som lesere.

Helt siden jeg var liten har jeg likt å bli lest for, og senere, når jeg lærte selv å lese, lese selv. I perioder har jeg lest opp til fire bøker til dagen. (Anette, Elevtekstene s. 59)

Jeg har alltid likt å lese forskjellige tekster helst skjønnlitterære tekster. Selv om tiden ikke strekker til så mye nå lenger, liker jeg fortsatt den stillheten jeg får i tankene når jeg leser. (Anna, Elevtekstene s. 75)

Jeg vurderer leseferdighetene mine som veldig gode siden jeg har lest mye opp gjennom årene. Jeg har alltid strukket meg til skjønnlitterære tekster og ikke lest så mye blogger, biografier osv., men nylig har jeg lest bøkene til Linnea Myhre, som er biografiske romaner. (Amanda, Elevtekstene s. 40)

4.8. Oppsummering av analyse

Av totalt 30 elever på påbygg, har 12 svart at de overhodet ikke eller nesten ikke leser. Bare sju leser skjønnlitteratur, og samtlige skriver at de ble lest for i oppveksten. Det vil si at en eller flere av følgende påstander passer for de andre 23: de definerer seg i liten grad som lesere, de har lest lite gjennom livet, de forbinder lesing med tvang og kjedsomhet, og de har blitt lite eksponert for skjønnlitteratur hjemme. Årsakene de oppgir varierer fra at de ikke forstår det de leser, eller at de bare ikke er interesserte nok, til lese- og skrivevansker.

I elevenes refleksjonsnotater kan vi se at noen av elevene definerer seg selv som lesere, mens andre ikke gjør det. Det er en tydelig sammenheng med elevenes oppfatning av seg selv som lesere, og hvorvidt de leser bøker frivillig i voksen alder (18-19 år): Alle de sju som leser bøker, og åtte av de 10 som leser saktekster som blogger og nettaviser, skriver at de ble lest for som barn. Det samme finner vi i kontrollklassen (ss): 16 av de 17 som leser bøker, ble lest for som barn, mens den ene av de to som leser saktekster ble det. Bare halvparten av

de som ikke leser overhodet, oppgir å ha blitt lest for som barn. Dette kan vi igjen relatere til sekundærdiskursen elevene har med seg, eller ikke har med seg, og som, hvis de har denne forforståelsen i bagasjen, gir dem selvtillit til å definere seg som lesere. Dette gir de heldige et forsprang på sine jevnaldrende, fordi det utstyret dem med visse ferdigheter, verdier og økt motivasjon for å lese og lære mer.

Det å bli en leser handler om å føle mestring, og om gruppedynamikk. Hvis barnet har vokst opp med at det og familien ikke definerer seg selv som lesere, eller det har fått dårlige leseerfaringer, kan denne oppfatningen sementeres i vedkommendes selvoppfatning, og han eller hun slår fast at «jeg har aldri vært en leser» eller «jeg har aldri likt å lese bøker». Er dette opplest og vedtatt, ser kanskje eleven ingen grunn til å gi bøkene flere sjanser – det å ikke være en leser er blitt en del av hans eller hennes identitet. Om de ikke behersker språk på dette nivået, vil de imidlertid få problemer med å lykkes i skolesystemet.

Barn vil tidlig merke at det er forskjell på hvem som har denne ballasten med seg og ikke, og at de som har den gjør det bedre på skolen på grunn av noe de har lært hjemme, ikke på skolen. Allerede her vil det oppleves som urettferdig at de har ulikt utgangspunkt. Når det gjelder ss-gruppen, er det et signifikant større antall som oppgir at de leser, både når det gjelder skjønnlitteratur og sakprosa. Men det er ikke flere som oppgir at foreldrene leste for dem i oppveksten i ss enn på påbygg. Det er en viss sammenheng å spore mellom foreldres og barnas lesing eller mangel på sådan, men det er ikke en uttalt tendens. Flere leser til tross for ikke-lesende foreldre og omvendt.

Barn som kommer til skolen med denne sekundærdiskursen som del av sin primærdiskurs, vil lettere gjenkjenne skolens verdier. Med andre ord: Skolen handler rett og slett om sekundærdiskurser. Literacy er noe mer enn å kunne lese og skrive, det handler om å være i stand til å tolke, forstå og skape sekundære diskurser. Forskjellen mellom elevens kjennskap til sekundærdiskurser i møte med skolens språk, blir pekt på som sentralt for å forstå hvordan skolen skaper – og opprettholder – ulikhet. Gee og andre forskere han refererer til peker alle på funn som bekrefter forskjellig sosiokulturell språksosialisering som får konsekvenser for «suksess» i skolen.

Når det gjelder disse elevenes framtidsplaner, sett i sammenheng med lesevanene deres, ser vi at alle de som har veien videre staket ut i ss-klassen skriver at de leser både skjønnlitteratur og sakprosa, mens det omvendte er tilfellet i påbyggsklassen. Dette er interessant, fordi det kan se ut som om disse tidligere yrkesfagelevne på påbygg gjennomgående leser mindre, men likevel har en plan for hva de skal bruke påbyggingsåret

til, eller hvorfor de er der. Kan det tenkes at flere av disse valgte påbygg ikke for påbyggingsåret i seg selv, men fordi yrkesfaget de hadde valgt viste seg å være feil og de har bestemt seg for en annen retning? Ingen av de som oppgir å lese mye på påbygg, har en plan for videre studier, og det er helt omvendt av det jeg trodde før dette prosjektet. Ser vi på ss er tendensen derimot stikk motsatt. Her kan det se ut til at det å ha veien videre staket ut virker motiverende og skjerper leselysten. Eller også: at de som leser mye, har funnet ut hva de skal gjøre etter videregående, mens de som ikke gjør det ikke har en plan.

Elevene leste en selvvalgt bok, og i den forbindelse ble de spurt om boka de leser, noe som avslørte at mange slet med å komme i gang med lesingen. De som hadde startet på boka på tidspunktet for refleksjonsnotat 2, gir alle inntrykk av å være høytpresterende elever ut fra språket og rettskrivingen i tekstene deres å dømme. Det samme gjelder å blogge om en bok de leser – det er en tydelig tendens til at de elevene som skriver lengst tekster og har minst skrivefeil i refleksjonsnotatene er mest positive til tanken om å blogge om en bok de leser. Dette er logisk ut fra et motivasjonsperspektiv, og er behandlet nærmere i kapittelet om motivasjon.

Nesten halvparten skriver at elevene bør få velge selv hvilke bøker de skal lese på skolen, ikke læreren. De fleste av de som er positive til at hele klassen leser samme bok, er høytpresterende elever som skriver at de finner det å gjennomgå og samtale om boken i klassen lærerikt og spennende. Det kan imidlertid se ut som om denne innstillingen krever at eleven har med seg en viss erfaring med og en motivasjon for lesing av skjønnlitterære bøker i forkant – en forforståelse.

Begge grupper vet relativt lite om, og bruker i liten grad, ulike lesestrategier, noe som overrasket meg fordi jeg antok at begge grupper ville ha et mer bevisst forhold til å bruke lesestrategier ettersom det blir lagt mye vekt på i barne- og ungdomsskolen. I tillegg trodde jeg at ss-elevne ville være mer vant med og «drillet» i bruk av lesestrategier enn påbyggselevne, siden de har hatt mer teoretisk tilnærming og mer norsk i VG1 og VG2.

Ss-elevne har generelt sterkere meninger enn påbyggselevne omkring norskfagets krav til og vekt på skjønnlitteraturen. Dette er interessant, fordi det gir en pekepinn på hvor forskjellen ligger på disse to elevgruppene. Det er ikke nødvendigvis at de mener kravene er for høye (sju på påbygg og tre på ss), det er heller at de er kritiske til faget som sådan. De ni som er negative eller kritiske, trekker fram manglende fokus på å skrive skjønnlitterære

tekster, for mye fokus på flere hundre år gamle tekster og at de må lese og analysere for mange tekster som oppleves irrelevante.

Vi kan altså se at på påbygg synes hele to tredjedeler av elevene enten at kravene i norskfaget er for høye, eller så mener de ikke noe om dette, altså stiller seg nøytrale eller uinteressert, eller lar spørsmålet stå ubesvart. Så alt i alt kan vi tolke disse tallene dit hen at ss-elevne er mer reflektert når det gjelder å mene noe om norskfaget, og de ser heller ikke ut til å være redde for å være kritiske og si hva de mener.

Å undersøke språket og rettskrivingen i refleksjonsnotatene er på mange måter en avstikker i forhold til det andre som undersøkes, men det var viktig og nyttig for å finne ut om nivået er signifikant høyere på ss, hvilket det var. Dette kan skyldes to år på VG1 og VG2 med et mer teoretisk fokus enn de tidligere yrkesfagelevne på påbygg har hatt. Det at elevene på ss har mindre skrivefeil og et større ordforråd, kan selvsagt ha noe å gjøre med at de jevnt over leser mer også. Kan det skyldes nettopp det faktum at de har gått tre år på ss, og jevnlig fått bryne seg på tekster i ulike sjangre og av ulik kompleksitetsgrad? Eller er det rett og slett elever med høyere karakterer fra grunnskolen som velger ss, som er mer teoretisk anlagt og som har fått med seg lesegledden fra barne- og ungdomsskolen? Yrkesfaglige studieretninger prioriterer, som jeg tidligere har vært inne på, i liten grad å lese skjønnlitterære tekster i norsk. 11 stk. i påbyggsklassen har ikke svart på refleksjonsnotat 3, og disse er stort sett lavtpresterende elever som leverte korte og ufullstendige refleksjonsnotat med til dels dårlig språk og en del skrivefeil.

Elever på yrkesfag oppgir ofte at de valgte yrkesfag nettopp fordi det var lite vekt på de teoretiske fagene, og når de så kommer over på påbygg, mangler de ifølge rektorene som ble spurt i rapporten «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» grunnlaget ss-elevne har. (Markussen, 2012) Faktum er uansett at disse to studieretningene skal vurderes på like fot, skal gjennom samme eksamen og konkurrere om de samme studieplassene.

Fakta viser som sagt at flere leser på ss enn på påbygg. Denne tendensen gjelder uansett om vi ser på skjønnlitteratur eller saktekster. Et flertall av elevene på ss forteller med glød og innlevelse om bøker som har gitt dem gode leseopplevelser, og det som slår meg som de største forskjellene mellom tekstene til elevene på påbygg og tekstene til elevene på ss, er først og fremst graden av refleksjon. Sistnevnte reflekterer mer rundt hva verdien av skjønnlitteraturen kan være, hvorfor de leser eller ikke leser, hva læreren og skolen kan gjøre for å skape leselyst og hvorvidt norskfagets krav til lesing av ulike sjangre er relevant eller for høyt. Flere kritiserer norskfaget og beskylder det for å kvele, heller enn stimulere, leselysten

hos elevene. Nesten halvparten av ss-elevene, nærmere bestemt ti, kritiserer norskfaget og det som vektlegges. Blant annet var det uventet at så mange mener norskfaget i videregående har for lite vekt på skjønnlitteraturen, i betydningen å lære å skrive skjønnlitterært.

Flere av ss-elevene trekker fram lærerens rolle, som motivator og formidler. Læreren kan f.eks. anbefale bøker, ta elevene med på biblioteket og arrangere forfatterbesøk. Men, skriver noen, det er for sent å starte med slike tiltak på videregående, grunnlaget må legges allerede i barneskolealder. Begge leire er imidlertid enige om én ting: Skal det i det hele tatt leses, må man selv få velge bok. Skolen ødelegger mer enn den fremmer leselyst ved å kreve at hele klassen leser samme bok.

Mange mener at skolen kan skape mer leselyst ved å ha økt fokus på nyere og mer moderne tekster som oppleves mer aktuelle. Kanskje Georg Brandes' berømte ord er like aktuelle i dag som for hundre år siden? Brandes slo i sitt lille skrift «Om læsning» (1908) et slag for å la ungdommen lese samtidslitteratur, fordi «de Bøger der er skrevet for de Nulevende (...) forstaar Ungdommen helt, og gennem dem gaar veien til Fortidens store Skribenter.» En av årsakene til at norskfaget er så demotiverende, mener de, er at de hele tiden er tvunget til å lese og jobbe med gamle tekster som ikke har noen relevans for dem og det livet de lever i dag.

5.0. Om motivasjon – interesse og engasjement betyr alt

Motivasjonen til å lese er også et viktig aspekt. Som vist i forrige kapittel, nevner noen av elevene motivasjon som en forutsetning eller et behov, og vi skal her se litt nærmere på hvordan elevene grupperer seg når det gjelder motivasjonen. Skaalvik og Skaalvik skiller i *Selvoppfatning, motivasjon og læringsmiljø* mellom effektforventninger og resultatforventninger (Skaalvik & Skaalvik, 1996). Sistnevnte er allmenn motivasjonsteori, nemlig ens egne forventninger om hva man vil oppnå, eller hva belønningen vil bli hvis man klarer en oppgave. Er eleven ytre motivert for oppgaven, i dette tilfellet å lese bøker, vil belønning som f.eks. skryt eller gode karakterer være det viktigste for hans/hennes motivasjon. Er eleven derimot indre motivert, er belønning mindre viktig ettersom det å lese/lære er belønning nok i seg selv. Her er henholdsvis indre og ytre motivasjon beskrevet av Anette og Andrine.

Flere ganger har jeg opplevd å være så opptatt av historien at jeg plutselig kan begynne å le eller gråte. Jeg får heller ikke med meg noe hvis noen snakker rundt meg, eller spør meg om noe. (Anette om indre motivasjon. Elevtekstene s. 59)

«Skolen kan skape leselyst med å ha lesekonkurranser for alle elevene. Vi hadde dette på barneskolen og det fikk alle til å lese mer. For meg og alle andre som ikke liker å lese er jo dette en veldig bra måte for å få oss til å lese bøker. Eller kan skolen ha at vi får en premie for hver bok vi leser, da hadde mange sikker lest mye mer. Ulempen med det er jo at alle bare kan lyge om hvor mye og hva de har lest. (Andrine om ytre motivasjon. Elevtekstene s. 51)

Effektforventningen er elevens forventning til mestring, og hvordan den påvirker både motivasjonen, atferden og tankesettet. Å oppleve mestring er den aller viktigste faktoren for å fortsette å strekke seg etter å mestre og lære. Dette er nært knyttet til selvbilde og hvordan vi oppfører oss i møte med motgang. Elevene må selv legge ned en innsats for å lære, men har man lave forventninger om mestring i utgangspunktet vil man fortære gi opp når man støter på motgang. Lave forventninger til egen mestring er, som vi tidligere har sett, en oppfatning mange av de som ikke definerer seg som lesere har. Det kan derfor være interessant å se om det er noen sammenheng mellom denne selvoppfatningen og hva de tenker om motivasjon i et leseperspektiv.

5.1. Elevenes grad av motivasjon

	Fullstendig umotivert/ misliker å lese	Litt umotivert/ kan være greit nok	Nøytral/vet ikke/ikke svart	Noe motivert og positiv til å lese	Svært motivert og positiv til å lese
Påbygg	11	8	2	4	5
SS	2	10		5	5

De som oppgir at de egentlig ikke liker eller er motivert for lesing, men likevel har hatt en eller flere gode leseopplevelser i løpet av livet, har jeg valgt å plassere under «Litt umotivert/kan være greit nok». Det er bare de som er tydelige på at lesing er helt uinteressant, eller oppgir at de aldri har lest en bok frivillig utenom skolen, som havner i «Fullstendig umotivert»-kategorien. Hvorvidt de likte å bli lest for som små har jeg ikke tatt hensyn til her, ettersom det i denne sammenhengen jo handler om motivasjon til å lese selv.

Det er langt flere som er fullstendig umotivert på påbygg enn på ss, nærmere bestemt 11 kontra to elever. De andre kategoriene er relativt likt fordelt på begge grupper; omtrent like mange er noe motivert og positive til å lese, og svært motivert og positive. Disse tallene rettferdiggjør å ta opp motivasjonsaspektet som et selvstendig punkt i avhandlingen, og se litt på hva som kan påvirke motivasjonen.

Den indre motivasjonen er det avgjørende i denne sammenhengen. Noen elever skriver at de ble litt motivert til å lese i forbindelse med ulike «lesekonkurranser» på barneskolen, hvor det vanket premier til de som leste mest. Her gjelder det imidlertid hvorvidt det er aktuelt for disse elevene å sette seg ned med en bok på eget initiativ, uten at det er noe som helst krav om det eller noe formål med lesingen utover at det er lystbetont og noe eleven ønsker å prioritere.

5.2. Tre grunnleggende behov for å øke indre motivasjon

Den indre motivasjonen kan økes og utvikles gjennom å oppfylle tre grunnleggende behov: behovet for selvbestemmelse, behovet for kompetanse og behovet for å høre til (Skaalvik & Skaalvik, 2005). Av disse tre legger de mest vekt på selvbestemmelse – elevene (og voksne, for den saks skyld) vil som regel være mer motivert for aktiviteter de selv har

vært med på å utforme. Det var en gjennomgående tendens i elevenes tekster at de ikke ønsket å bli fortalt hvilken bok de skulle lese – det at de fikk velge selv gjorde dem mye mer positivt innstilt til lesingen og hva de kunne lære av det, som vist i forrige kapittel. I det følgende går jeg nærmere inn på disse tre grunnleggende behovene og viser eksempler på dem fra elevenes refleksjonsnotater.

5.2.1. Behovet for selvbestemmelse

Av de 30 påbyggingselevne, tar hele 14 opp dette med å få lov til å velge selv hva man skal lese. Dette var ikke et eksplisitt spørsmål i refleksjonsnotatene, de fleste kommer inn på det i forbindelse med spørsmålet «Hva kan skolen gjøre for å skape leselyst?» Én elev har skrevet at hun ikke mener at alle skal få velge selv hva de vil lese, men at klassen bør lese samme bok, valgt av læreren, og diskutere boken underveis, mens de andre 13 er tydelige på at man må få velge selv hvis målet er å motivere til lesing og gi elevene et positivt forhold til skjønnlitteratur. Jeg velger å ta med noen utvalgte elevsitater som tar opp dette:

Når jeg gikk på vg1 måtte hele klassen lese en bok som het «Gamer» som var skrevet av Tor Arve Røssland. De ukene vi leste denne boken var noen av de kjedeligste norsktimene jeg kan huske, jeg måtte sette meg fullt inn i en sjanger som ikke interesserte meg så altfor mye, og boken i seg selv var ikke noe bra for min smak. Vi diskuterte boken i klassen og skrev en bokanalyse om den, men jeg husker ikke så mye fra den tiden, alt jeg husker er at jeg likte virkelig IKKE den boken. Jeg synes det er mye bedre å velge ut boken selv, da er det større sjans for at jeg velger en bok jeg liker, og jeg er selv ansvarlig hvis jeg ikke liker boken. For å skape mer leselyst, la oss velge bøkene selv, og sett av tid til å lese på skolen. (Ane, Elevtekstene s. 54)

Personlig tror jeg ikke skolen egentlig har en mulighet til å skape leselyst, dette er kanskje fordi de kastet på oss så mange kjedelige, lange og vanskelige bøker da vi var små noe som har svekket en leseglede jeg personlig tror nesten alle egentlig har hatt. (Alexandra, Elevtekstene s. 24)

På ungdomsskolen leste hele klassen *Victoria* av Knut Hamsun. Dette var en opplevelse ingen i klassen likte, da boken hadde et vanskelig språk og var vanskelig å forstå. [...] Jeg tror det er viktig at barna får velge selv hvilke bøker de vil lese, og at læreren ikke bare finner en bok. (Anette, Elevtekstene s. 60)

Hvis skolen skal skape et leselys for meg og resten av elevene tror jeg det er viktig at de får velge hva bok og sjanger vi vil lese. Hvis vi må lese noe som ikke interessere oss noe, er det mye kjedeligere og vanskeligere å henge med. (Aase, Elevtekstene s. 6)

Hele klassen min har analysert en bok som alle har lest. [...] Ikke noe jeg foretrekker. Jeg synstest det er mye bedre å få velge en bok selv. (Alice, Elevtekstene s. 28)

Utfordringen med å imøtekomme elevenes ønske på dette punktet, sett fra et norsklærerperspektiv, er selvsagt at i skolen er ikke litteraturen blott til lyst, men leses for å lære, for å nå ulike kompetansemål i læreplanen. Og for å kunne jobbe med disse målene, er det praktisk at hele klassen leser samme bok. På den måten kan man drøfte, analysere og jobbe med språket i plenum, og slik dekke flere kompetansemål i løpet av den tiden man investerer i lesingen. En annen vanlig innvending til for mye elevmedvirkning, er at en ganske stor andel av elevene sannsynligvis ikke hadde lest i det hele tatt hvis de ikke ble pålagt å gjøre det, noe i alle fall tendensene i disse refleksjonsnotatene kan tyde på.

5.2.2. Behovet for kompetanse

Kompetanse er et vidtfavnende begrep som sier noe om hva vi har av kunnskaper, ferdigheter, evner, holdninger, interesser og verdier ((Hennig, 2010, ss. 82-83). Litterær kompetanse blir i dette perspektivet det vi har av kunnskaper og ferdigheter knyttet til litteratur, men begrepet kan være vanskelig å avgrense med formål å vurdere elevens litterære kompetanse. Hennig har delt det inn i fire: kunnskap om tekst, kunnskap om kontekst, kunnskap om lesing og litterær leseferdighet. I denne sammenheng er det de to sistnevnte, kunnskap om lesing og litterær kompetanse, som blir undersøkt nærmere, fordi når eleven definerer seg selv som en leser, føler vedkommende mestring på disse to områdene.

Kunnskap om lesing innebærer, i tillegg til kunnskap om lesestrategier, bevissthet om og innsikt i egne lesemåter, leseopplevelser og fortolkninger, altså en form for metakognitiv bevissthet. Litterær leseferdighet handler mer om evnen til å danne litterære verdener, kunne bruke fantasien, gå inn i fiksjonen og lese på en aktiv måte (jfr. Kap. 3). Mennesker med litterær leseferdighet evner å lese med innlevelse, ha empati med fiktive personer og være åpen for andre tenkemåter og perspektiver.

Mangler man kompetanse på disse områdene, vil man trolig være lite interessert i å lese skjønnlitteratur, fordi både barn og voksne mister interessen for oppgaver eller aktiviteter de ikke føler at de mestrer, og omvendt opplever de som lykkes det som svært motiverende og ønsker å fortsette. Dette er også noe som styrker argumentet om å la elevene få velge bok selv – er ikke oppgaven tilpasset deres forutsetninger vil de ikke oppleve mestring, og oppgaven vil bli noe negativt. Under følger noen utvalgte sitater fra refleksjonsnotatene, som alle forteller om noen av elevenes opplevelse av mangel på mestring i lesesammenheng.

Jeg har tidligere hatt et veldig dårlig forhold til lesning, spesielt på barne- og ungdomsskolen. Jeg klarte aldri å fullføre en bok på grunn av mangel på konsentrasjon under lesning, det førte til at jeg slet med å få med meg handlingen i boken. [...] Jeg pleide å miste motivasjonen til å forsete videre og til slutt så kom jeg aldri noen vei. Jeg har aldri fullført en bok som har mer enn 30 sider [...]. Ellers så jeg har aldri lest noen skjønnlitterære bøker i fritiden. Jeg har nok lest noen skjønnlitterære bøker i skoletiden, men aldri fullført en eneste. (Aage, Elevtekstene s. 3)

Helt siden jeg var liten har jeg alltid hatt problem med å lese, jeg leste alltid veldig tregt i forhold til de andre elevene. Dette har gjort at jeg ikke er så veldig glad i å lese [...] jeg blir fort vippet av pinnen viss det er for mye tekst. (Aud, Elevtekstene s. 79)

Mitt forhold til lesing er ikke noe særlig. Jeg tar meg aldri tid til å lese på fritiden og synets heller ikke de er så veldig kjekt. [...] Jeg har aldri vært noe glad i å lese. Opp gjennom skoleåra mine, har jeg ikke lest noe nesten. Jeg har aldri hatt noen interesse av å lese og har så å si ikke forstått meningen med lesing. (Annie, Elevtekstene s. 86)

Her ser vi hvordan elevenes egenopplevde manglende kompetanse og mangel på utbytte av lesingen setter en stopper for motivasjonen til å lese. Her spiller kanskje også tidligere dårlige leseerfaringer inn, for eksempel at man har opplevd å måtte gi opp fordi en bok eller tekst var for vanskelig. Disse sitatene er gode eksempler på hvordan elever kan «reservere» seg mot sekundærdiskurser på grunn av manglende forforståelse eller erfaring, som vist i kapittel 3. De slår nærmest fast at de ikke er en leser – det blir en opplest og vedtatt del av dem. For både unge og eldre mennesker er det gjerne slik at man mister motivasjonen til å gjøre noe man ikke opplever å mestre. Og omvendt – det man er god i, som er lystbetont og givende, vil man ønske å prioritere og videreutvikle.

5.2.3. Behovet for samhørighet og klassemiljø

Den russiske psykologen Lev Vygotsky hevdet at læring skjer sammen med andre, i et sosialt samspill, der elevenes ideer, holdninger, kunnskap og verdier utvikles i interaksjonen og gjennom samarbeidet med andre. Han ønsket å forene, eller bygge bro mellom, det psykologiske og det sosiale, og viste hvordan språket var et bindeledd mellom individets tankeverden og de sosiale omgivelsene (Hennig, 2010, s. 56). Aslaug Fodstad Gourvennec tar også opp arbeidsformen samarbeid, eller å samtale om litteratur, i sin doktoravhandling «*Det rister litt i hjernen*». *En studie av møtet mellom høytpresterende elever i videregående skole og litteraturfaglig praksis*. Gruppearbeid, samarbeid eller samtale om litteratur har lenge hatt en sentral plass i litteraturundervisningen, selv om de i liten grad har vært en del av fagets formelle vurderingsgrunnlag (Gourvennec, 2017, ss. 78-80). I denne litterære samtalen er det viktig at ikke bare noen få elever deltar, og at læreren til en viss grad styrer samtalen slik at alle får bidra, og gruppene bør av denne grunn ikke være større enn fire-fem elever. Avslutningsvis kan hver gruppe presentere sin analyse for resten av klassen.

Gode litterære samtaler finner sted når elevene lærer å tenke selv og å stole på seg selv som tenkere. Elevene bør også få oppleve litterære diskusjoner om tekster de har lest, ut fra et ønske om å dele opplevelsen med andre lesere. Det kan være verdt å drøfte hva en litterær samtale er, og Gourvennec definerer den ideelle, litterære samtalen som «inkluderende, som en muntlig aktivitet i en klasse eller gruppe der en litterær tekst står i sentrum for oppmerksomheten». (Gourvennec, 2017, s. 79) Er det noen det er for vanskelig for, forklarer de for hverandre, og så diskuterer vi. Slik får de noen små erkjennelser og nye innsikter. Slik utveksling kan gi glede og innsikt, og man erfarer at ulike lesere har ulike oppfatninger av tekster, som vi så at to av lesehestene (Amanda og Anette) påpekte i sine refleksjonsnotater.

Utbyttet elevene har av å samtale om litteratur i grupper påvirkes imidlertid av flere faktorer, slik som klassemiljø – er elevene trygge nok på sine medelever og læreren til å våge å si det de tenker høyt? Det er i tillegg ofte noen få elever som dominerer samtalen, selv om læreren prøver å styre diskusjonen og invitere de øvrige til å delta:

Samtidig som gruppen [...] tilbyr tilbakemelding til dem som snakker, gjør den det mulig å trekke seg inn i anonymiteten for de sjenerte [...] Enkeltelever kan gå seg vill i mengden, med liten mulighet til å gi uttrykk for tankene sine eller til og med å tenke dem. (Hennig, 2010, s. 175)

Dette sitatet av Robert Probst tar opp en vanlig utfordring knyttet til litterære samtaler i grupper, nemlig at det kan være en utfordring å oppmuntre elever som har lest lite skjønnlitteratur tidligere, til å se verdien og betydningen av deres egen respons på teksten. Da blir det lettere å gjemme seg bak de mer frampå medelevene.

I refleksjonsnotat 2 blir elevene spurt om hvilke tanker de gjør seg om å blogge om en bok de leser. Her fordelte de 30 påbyggselevne seg temmelig jevnt (ss ble ikke stilt dette spørsmålet). En elev hadde ikke besvart spørsmålet, av de øvrige 29 var 14 positive og 15 negative. Det er en tydelig tendens til at de elevene som skriver lengst tekster og har minst skrivefeil i refleksjonsnotatene er mest positive til tanken om å blogge om en bok de leser. Disse 14 kan da antas å være høytpresterende elever som opplever mestring i skolesammenheng. I et motivasjonsperspektiv er det logisk – de opplever mestring når det gjelder lesing og skriving, og er derfor positive til å skrive for et publikum.

I et humanistisk læringssyn vektlegges menneskets iboende behov tilknyttet trygghet, sosial tilknytning og selvrespekt, og videre at mennesket har en indre motivasjon til å bidra med positive gjerninger i et sosialt miljø (Skaalvik & Skaalvik, 2005, s. 20). Selv om flere av elevene uttrykker at det å skrive, eller blogge, om en bok de leser ikke er noe de ville gjort frivillig, er det ingen av de 29 elevene som skriver at de ikke ville turt. Ingen nevner klassemiljøet som en negativ faktor i så måte. Disse sitatene viser noen av elevenes tanker om å la andre lese de de skrev:

Det å skrive om boka slik som dette er nytt for meg. Så det føles litt rart. Det å vite at flere mennesker kan lese dette gjør det både befriende i tillegg til at jeg sensurerer meg på same tid. Jeg blir jo åpenbart redd for hva jeg bør skrive samtidig har jeg lyst til å bare skrive om alt mulig og bare bre tankene ut på papiret. Eller skjermen. (Andrea, Elevtekstene s. 47)

Jeg tror det kan være lærerikt å blogge om en bok jeg leser. Det gjør at du må tenke mer gjennom hva du leser for å kunne fortelle om det videre. Før har jeg laget analyser av bøker jeg har lest, men jeg tror det blir en annerledes opplevelse å kunne blogge om den. (Anette, Elevtekstene s. 60)

Viss eg skulle skrevet ein blogg så ville eg kanskje lest på ein annan måte, eg ville ha fått med meg mer tolkninger og ord som kanskje ville hatt stor betydning senere i boken. For hvis du skriver ein blogg så må du fordype deg mye mer inn i boken. Så du kan forklare boken best mulig til seerne. (Aksel, Elevtekstene s. 39)

Det å vise mine tanker om en bok jeg leser er skremmende. Hvordan kommer andre til å reagere på det jeg skriver og kommer det til å bli oppfattet slik jeg ønsker. Jeg håper at det jeg

skriver kan inspirere andre til å eventuelt lese bøkene jeg skriver om. (Anna, Elevtekstene s. 76)

Å blogge om bøker du leser/har lest føler jeg er litt som å lese en bokanmeldelse på en boknettside. Selv synes jeg det er interessant å lese om bøker som andre har lest fordi jeg selv kanskje finner ut at denne boken er noe for meg. Jeg finner ofte nye bøker jeg vil lese på grunn av anbefalinger fra venner og bokanmeldelser på nettet. Om jeg skulle blogget om en bok tror jeg at jeg hadde fått mer leseforståelse for selve boken. Mest fordi jeg må sette meg mer inn i handlingen for å kunne formidle og «overbevise» leserne om at denne boken bør de sjekke ut. (Amanda, Elevtekstene s. 42)

Viss jeg hadde skrevet en blogg om boken jeg leser hadde jeg vært svært nøyen på hva jeg skriver og hvordan jeg formulerer setningene. Jeg vett ikke om det hadde forandret leseopplevelsene mine, men det hadde sikkert vært gøy å dele tanker og følelser om boken jeg leser. Det hadde også vært gøy å anbefalt noen bøker på bloggen og folk begynner å lese bøkene, og jeg hadde fått kommentarer om at de likte bøkene osv... (Aase, Elevtekstene s.6)

Formålet med å invitere elevene til å reflektere rundt dette med å skrive/blogge om en bok man leser/har lest, var å se om noen hadde en formening om hvorvidt det kunne forandre på leseopplevelsen å vite at man senere skal skrive om boka, og ikke minst tanken på at medelever, ikke bare faglærer, vil kunne lese det. Flere bekrefter også dette ved å skrive at man da måtte ha lest boka på en helt annen, og grundigere måte, for senere å kunne gjengi handlingen. Noen er positive til det, og oppgir også at de leser blogger for å få inspirasjon til bøker. Motivasjonmessig er dette interessant, fordi det er en tendens mot at elevene ville lagt seg mer i selen og jobbet mer med teksten om de visste at mange skulle lese den. Kanskje det oppleves litt fånyttet å jobbe masse med en tekst ingen andre enn faglærer kommer til å lese? En mulig tolkning kan uansett være at det å vite at man blir lest av mange virker motiverende i seg selv.

5.3. Elevene om motivasjonens betydning

Hvis vi skal forsøke å komme nærmere en forståelse av hva som motiverer disse elevene, må vi igjen til kilden, nemlig tekstene. Her blir det vanskelig å skulle lage en overordnet karakteristik, fordi det ikke er én bestemt ting elevene tar opp. Tekstene kan likevel brukes til å illustrere hva motivasjonen betyr for noen av dem.

Adrian beskriver hvordan lesingen blir mer interessant når han leser noe han opplever som verdt å kunne, for eksempel for å komme videre i et dataspill:

Jeg har aldri verdt en person som er særlig glad i lesing. [...] Jeg spilte masse data da jeg var liten, og lærte mange nye ord. Da var det kjekt å lese fordi det var relevant til det jeg spilte, så jeg måtte lese for å komme videre å forstå ting. Har aldri lest en skjønnlitterær bok uten om skolen. (Elevtekstene s. 18)

Aase viser hvordan motivasjonen kan svikte når man leser kun fordi man må:

Mine leseferdigheter er ikke til å skryte av, jeg leser seint og kan bruke lang tid på en bok. Viss jeg har en skoleoppgave der vi må lese en bok kan jeg ligge langt etter fordi jeg leser noe som ikke interesserer meg og da orker jeg ikke bruke tid på noe som ikke er gøy. (Elevtekstene s. 5)

Ainas manglende motivasjon førte til at

På skolen når vi måtte lese bøker som vi kunne velge selv så fant jeg alltid den boka som var tynnast og mest lettlest. (Elevtekstene s. 15)

Amalie og Agnar, som begge er glade i å lese, kommer også inn på motivasjonen som en sentral faktor for å lese bøker, dog motiveres de mest av at innholdet interesserer dem:

Jeg ser egentlig på mine egne leseferdigheter som gode, og har lest en del opp gjennom årene. Har egentlig ikke noe problem med å lese ulike tekster eller bøker, men synes det er veldig kjedelig om teksten ikke er interessant i det hele. Men synes lesing kan være gøy og avslappende, om innholdet bare interesserer meg. (Amalie, Elevtekstene s. 34)

Jeg har vært veldig glad i å lese bøker som jeg selv synes er spennende. Normalt på fritiden da jeg var yngre leste jeg grøsser, krim, spenning og mysteriebøker. Disse sjangrene var favorittene mine både i dag og da jeg var yngre. [...] Jeg er den type leseren som leser videre hvis jeg selv synes det er spennende og da blir det av og til ganske vanskelig for meg å stoppe. (Agnar, Elevtekstene s. 12)

Men selv om man skulle mangle denne litterære sekundærdiskursen i bagasjen, er det fullt mulig å opparbeide seg den på et senere tidspunkt, noe Alices tekst vitner om:

Jeg har egentlig aldri lest mye i det hele, utenom skolen. Leste ikke bøker som jeg kan huske, når jeg var liten. Viss jeg leste så var det på nettet. Men jeg leser godt og sliter ikke med å lese. Senere i tiden har jeg lest flere skjønnlitterære bøker utenom skolen. [...] Jeg liker egentlig bare å lese bøker mer og mer nå som jeg har begynt å lese mer enn det jeg gjorde før. (Elevtekstene s. 27)

Videre er det flere interessante aspekt ved det elevene skriver, som inviterer til nærmere analyse og refleksjon. Først og fremst ser vi en tydelig forskjell på hva jentene og guttene skriver om lesing, noe som er helt i tråd med funnene i PISA-undersøkelsene (s.22). Her må det nevnes at påbyggsklassen består av 24 jenter og åtte gutter, slik at sammenligningsgrunnlaget muligens er i tynneste laget. Alle disse åtte guttene er i alle fall gjennomgående mindre interessert i lesing, og har lest mindre, enn jentene. Guttene trekker i tillegg i større grad fram andre underholdningskilder som TV, filmer og dataspill enn jentene gjør:

Eg har egentlig aldri vert ein person som setter seg ned og lesar ein bok. Eg er den personen som ser at det er ein film og ein bok som handlar om det same så velger eg filmen. (Aksel, Elevtekstene s. 38)

Jeg leser svært lite for tiden, fordi jeg ser heller filmer, serier eller en annen form for underholdning. (Aleksander, Elevtekstene s. 55)

Jeg har aldri verdt en person som er særlig glad i lesing. Når jeg var liten pleide jeg bare å se filmer fordi jeg syntes ikke det var spennende med bøker. (Adrian, Elevtekstene s. 18)

Jeg ble aldri noe spesielt interessert i lesing, jeg likte bedre å se filmer istedenfor. (Ahmed, Elevtekstene s. 20)

Jeg har egentlig aldri likt å lese. Grunnen er fordi vi lever i så moderne tid at bøker har blitt filmatisert sånn at alle ser på det istedenfor Jeg kjenner meg selv igjen, viss det står mellom en bok og en filmatisert bok så velger jeg selvfølgelig filmen framføre boka uansett. (Alf, Elevtekstene s. 57)

De opplever likevel selv at leseferdighetene jevnt over er tilstrekkelige, og at de ikke har problemer med å analysere en tekst så lenge den interesserer dem. Jeg velger her å ikke gå nærmere inn på kjønnsforskjellene, både fordi det ikke er direkte relevant for den aktuelle problemstillingen og på grunn av sterk overvekt av jenter i denne klassen.

Som vist i starten av dette kapitlet, oppgir hele 19 av de 30 elevene på påbygg at de er fullstendig eller delvis umotivert for lesing. Av disse er 11 fullstendig umotivert, og de fleste av disse skriver at de aldri har lest noe særlig utenom det de var «nødt» til å lese på skolen. Skarstein beskriver lignende funn i sin doktoravhandling, nemlig at hele 16 av 21 informanter ikke var i stand til å nevne en tekst de hadde lest i norsken på skolen, mens alle bortsett fra én elev kunne fortelle om sin yndlingsfilm.

Selv om det primære målet med undervisningen ikke er «å huske», sier dette «husker ikke» noe om en manglende meningskonstruksjon rundt tekstene. Man kan ikke legge mening i noe man ikke husker, og informantene husker rett og slett ikke tekstene de har blitt presentert for i norsktimene. I en norskfaglig sammenheng er dette et ganske nedslående funn. Det er imidlertid gammelt nytt. [...] De fleste leste ikke på fritiden, og av det de hadde lest i norsktimene, husket de lite. I stedet er det informantenes filmerfaringer som i avhandlingens datamateriale trer frem som en viktig innfallsvinkel til å si noe om deres resepsjon av narrative enheter. Alle, med ett unntak (Cindy), kunne nemlig fortelle om en yndlingsfilm. (Skarstein, 2013, s. 86)

En stor del av de 12 elevene som havner «midt på treet», altså i kategoriene «Delvis umotivert/ kan være greit nok» og «Delvis motivert og positiv til lesing» er inne på at de likte å lese eller bli lest for som barn, men at lesegleden gikk tapt et sted på veien. Flere av dem setter likevel døren på gløtt, og antyder at de kunne gjenfinne denne lesegleden hvis de finner en bok som interesserer dem. Her må lærer og bibliotekar være seg sitt ansvar bevisst, og veilede aktivt slik at hver enkelt kan få gode leseopplevelser og finne bøker som engasjerer.

6.0. Drøfting, oppsummering, konklusjon

6.1. Skolen (re)produserer ulikhet

I disse dager, mens denne avhandlingen ferdigstilles, går Utdanningsdirektoratets høringsfrist ut for hva som fra skoleåret 2020/2021 skal utgjøre det nye norskfaget. Lenge har stadig nye elementer, sjangre og praksiser blitt tilført faget, uten at noe er blitt fjernet. Den digitale revolusjonen de siste 20 årene har vært en vesentlig bidragsyter i så måte, med egne fagområder innen digitale medier. Resultatet er at norskfaget nå er så «fullt» at man haster fra vurdering til vurdering uten rom for dybdelæring. Å gi rom for mer dybdelæring er nettopp hovedmandatet Utdanningsdirektoratet la til grunn for fagfornyelsen, og det blir sannsynligvis nødvendig å foreta tøffe prioriteringer. (Utdanningsdirektoratet, 2018)

Forskjellen mellom elevers kjennskap til sekundærdiskurser i møte med skolen, blir pekt på som sentralt for å forstå hvordan skolen (re)produserer ulikhet. Eller, som denne avhandlingen hevder, hvordan norskfaget skaper og opprettholder ulikhet. Dette handler altså til dels om sosial klasse. Både Gee (2008) og Penne (2006) peker på at ulik sosiokulturell bakgrunn får konsekvenser for «suksess» i skolen. I skolen er det viktig å håndtere sekundærdiskurser og utvikle et språkregister som dreier seg om å forstå og beherske faguttrykk og begreper av abstrakt karakter. Elever kan «reservere» seg mot sekundærdiskurser på grunn av manglende forforståelse eller erfaring, men om de ikke behersker språk på dette nivået, vil de få problemer med å lykkes i skolesystemet (Aase 2010). Forskjell i holdning til sekundære diskurser blir av de ovennevnte forskerne en forklaring på hvorfor skolen reproducerer eller forsterker ulikhet.

6.2. Hovedfunn

1. Først og fremst er det tydelig at hvorvidt eleven definerer seg selv som en leser, har mye å si for hvordan vedkommende tilnærmer seg teksten og hvilket utbytte han/hun får av den. Og hvorvidt de definerer seg som en leser, kan spores tilbake til tidligere erfaringer, primær- og sekundærdiskurser som vist i kapittel 3, og dermed hvilken forforståelse eleven har med seg i bagasjen. Dette påvirkes blant annet av om de har

blitt lest for som små, om de har lesende foreldre, om de har følt mestring i møte med litteraturen på barnetrinnet.

2. Dermed ble det interessant å se nærmere på det andre jeg ønsket å undersøke, nemlig om norskfaget i sin nåværende form skaper, styrker eller opprettholder et skille mellom de elevene som har denne forforståelsen, eller diskursen med seg, og de som ikke har det. Og i forlengelse av dette spørsmålet, å sammenligne en påbyggsklasse og en studiespesialiserende klasse med tanke på hvordan dette skillet arter seg.

Mitt hovedfunn er altså at elevene som mangler den nødvendige sekundærdiskursen fra hjem og skole, 1: i mindre grad definerer seg som lesere, 2: er mindre motivert for å lese og jobbe med litteratur og 3: i mindre grad er i stand til å nyttiggjøre seg undervisningen i det siste skoleåret. Disse elevene er det signifikant flere av i påbyggsklassen enn i kontrollklassen fra studiespesialiserende. Dermed styrkes hypotesen om at norskfaget ikke når fram til alle elevene, og slik bidrar til å skape eller opprettholde forskjeller. Det er en tydelig sammenheng mellom elevenes forforståelse, eller tidligere leseerfaringer, og deres lesekompetanse og hvorvidt de definerer seg som lesere som 18-åringer. I tillegg er motivasjonen til elevene svært avgjørende for deres leseprestasjoner og interesse for lesing. Få elever opplever indre motivasjon i forbindelse med skolearbeid, så her trengs det et løft dersom man ønsker engasjerte og lærevillige elever som tar ansvar for kvaliteten på sitt eget arbeid.

Det er en nødvendig fagfornyelse som kommer fra skoleåret 2020/2021 i norskfaget, mener jeg, fordi verden forandrer seg, og skolen bør henge med i utviklingen skal de nå fram til elevene. Flere trekker fram at å lese eldre tekster oppleves meningsløst og demotiverende, fordi de opplever at de ikke har noen relevans eller nytteverdi for dem.

Hennig skriver at det er særlig viktig å ha litterære samtaler om bøker tidlig i barns lesende liv, for å vise barna hvordan man kan skape mening i teksten man leser. Disse tidlige samtaler om og eksponeringene for litteratur skaper den første «plattformen» og blir slik en del av en større diskurs hvor vi gir elevene tilgang til et større kulturelt univers. Her vil elevene engasjere seg i ulike måter å tenke og handle på, og forhåpentligvis bli stadig dyktigere deltakere i disse større samtaler, eller diskursene, som den litterære kulturen utgjør. Klasserommet blir på denne måten et slags veikryss mellom ulike diskurser – eleven er preget av diskurser fra hjemmet, fra klassekameratene, fra skolekulturen (for eksempel yrkesfag versus studiespesialiserende) og fra sine egne ønsker og behov (Hennig, 2010, ss. 175-176). Elevenes nivå vil nødvendigvis variere mye innad i en klasse, og innad på et trinn, for eksempel mellom en påbyggsklasse og en studiespesialiserende klasse. Elevene har ulik

bakgrunn, både fra hjem og skole, selv om dagens skolesystem og norskfag er lagt opp slik at de alle skal ende på samme sted – avslutte med samme eksamen og konkurrere om studieplassene på like fot.

6.3. Norskfaget under lupen

Norskfaget har vært gjenstand for mye debatt i mediene den siste tida. Den kommende fagfornyelsen er en vesentlig grunn til all oppmerksomheten, og mediene har fulgt opp ved å belyse ulike aspekter ved faget. Knut Hoem skriver i kronikken «Norskfaget på villspor» (Hoem, 2016) at han forstod hvorfor sønnen ikke likte norskfaget da han leste pensumboka de brukte. Han hevder, og trekker inn eksempler på, at den er altfor teoritung, og ikke behandler litteratur som noe interessant. Å lære ungene å bli foredragsholdere ser ut til å være det viktigste av alt norskfaget skal romme, mener Hoem, og viser til at dette med muntlige ferdigheter er presentert først i boka. Skjønnlitteratur, som er det som gjør barn glad i å lese, er skjøvet helt bakerst.

Videre blir elevene (8.klassinger i dette tilfellet) lært opp i lesestrategier og læringsstrategier, alt presentert i et så abstrakt språk at Hoem kaller det en «begrepsjungel og innholdstomme vendinger», og viser til at selv han, som er utdannet litteraturviter, aldri har opplevd maken. Vi har tidligere sett at informantene i denne avhandlingen i liten grad kjenner til og bruker lesestrategier, til tross for at det er lagt relativt stor vekt på å lære å bruke disse i ungdomsskolen. Dette kan styrke Hoems argument om at språket er altfor abstrakt til at elevene klarer å nyttiggjøre seg det de lærer.

I det andre kapittelet i norskboka Hoem tar for seg, forteller lærebokforfatterne at det ikke holder å være et lesende menneske – man skal også forholde seg strategisk til det man leser. Er det rart min sønn synes at norsk er kjedelig, spør kronikkforfatteren. Han skriver at da han selv gikk på ungdomsskolen, bestod lesingen av skjønnlitteratur i «å lese fortellinger av ulik art og forsøke å formidle så godt vi kunne hva vi mente disse fortellingene inneholdt av innsikter om livet og om verden».

Kronikken skapte sterke reaksjoner, noe kommentarfeltet vitner om, og Hoem får både kritikk og støtte. Kritikk får han blant annet av læreren Assad Nasir, i kronikken «Hva skal norsk være?» (Nasir, 2016), som mener Hoem stiller et betimelig spørsmål, nemlig hva norskfaget skal være, og sier seg enig med ham i at litteraturen er forsvunnet i mylderet av strategier og abstrakt språk. Når det er sagt, mener imidlertid Nasir at Hoem heller burde rettet kritikken mot Utdanningsdirektoratet og læreplanen i norsk, som tross alt er det styrende for alle lærebokforfattere: «Hvis Hoem hadde tatt

seg bryet med å lese denne, ville han raskt ha funnet at norskfaget har et særlig ansvar for å utvikle elevenes evne til å mestre ulike muntlige kommunikasjonssituasjoner og kunne planlegge og framføre muntlige presentasjoner av ulik art.» og «Utviklingen av leseferdigheter i norskfaget forutsetter at elevene leser ofte og mye, og at de arbeider systematisk med lesestrategier som er tilpasset formålet med lesingen.» Dette, fortsetter Nasir, er vesentlig, fordi arbeidet med både muntlighet og lesing legger grunnlaget for læring i alle andre fag, og det arbeides mye mer systematisk med disse ferdighetene i dag enn da Hoem gikk på ungdomsskolen på 80- og 90-tallet.

Deretter stiller Nasir spørsmålet: Skal skolefaget norsk være et dannelses- og identitetsfag, eller skal det være et redskapsfag? Det har i flere år pågått en debatt om innholdet i norskfaget, og hvorvidt det først og fremst er et dannelses- eller et redskapsfag. Hvor skal tyngden i faget ligge? Nettopp dette er det Atle Skaftun vier mye plass i sin bok *Litteraturens nytteverdi*, som er sitert i kapittel 3. I denne avhandlingen har vi lagt hovedvekt på dannelsesaspektet.

Hoem fikk også svar fra Morgenbladets Anders Firing Lunde, som mener Hoem heller bensin på bålet når han beskriver norsklærernes «forfall»:

I debatten «Hva er galt med norskfaget?», fortalte Hoem [...] at Trøndelags fremtidige norsklærere nesten bare leser bestselgere. De tenker heller ikke på gutten som døde av for mye latin i Alexander Kiellands roman *Gift*, når de hører «Lille Marius», men på sønnen til kronprinsesse Mette-Marit. Dette skulle forsterke poenget om norskfagets krise. (Lunde, 2017)

De er imidlertid enige om at det å lære elevene ulike lesestrategier, som det er lagt økende vekt på etter «Pisa-sjokket» i 2000, forvirrer elevene. Marthe Blikstad-Balas, Universitetet i Oslo, beskrev hvordan norskfaget endret seg da Pisa-undersøkelser fra 2000 og 2001 viste at norske elever hadde dårlig forståelse for sakprosa, reklametekster og rutetabeller. De nå omdiskuterte lesestrategiene, som det viste seg at elevene i denne avhandlingen i svært liten grad brukte eller kjente til, skulle hjelpe elevene til å lese flere tekster bedre, og til å forstå det de leser. Etter vår elevgruppe å dømme, er det motsatte tilfellet.

6.4. Konklusjon

Da jeg først startet på dette prosjektet, var mitt ønske å finne ut noe om samspillet mellom leseforståelse, motivasjon og bakgrunn – eller mer spesifikt: hvorvidt elevene definerer seg som lesere, og hva som skaper en leser. Underveis i arbeidet kom andre del av problemstillingen, nemlig om norskfaget i sin nåværende form skaper, opprettholder eller styrker forskjeller mellom elevene, som en følge av svarene elevene ga.

For å kunne se nærmere på dette aspektet, ble det blant annet nødvendig å trekke inn selve literacy-begrepet, ettersom refleksjonsnotatene antydte at en god del av elevene hadde en begrenset forforståelse og dermed begrenset utbytte av de litterære tekstene skolen introduserer dem for. Det empiriske materialet måtte altså drøftes opp mot sentrale literacy-perspektiver. På tvers av faktorer som kjønn og yrkesfaglig bakgrunn hadde mange nemlig manglende forutsetning for å kunne forstå og tolke tekstene de møter i norskfaget.

Jeg har som tidligere nevnt arbeidet induktivt med disse problemstillingene. Refleksjonsnotat 1 og 2 ble gjennomført som planlagt, men da jeg begynte å studere hva elevene skrev staket jeg ut en noe annen vei videre. Problemstillingen ble endret til å fokusere mer på selve norskfaget og forskjellene det skaper, styrker eller opprettholder sett i forhold til elevenes bakgrunn fra hjem og skole. Dette ble gjort på grunnlag av funn jeg gjorde underveis i elevenes tekster, som viste at elevgruppen avhandlingen baserer seg på hadde litt andre forutsetninger enn jeg trodde, og jeg måtte justere den opprinnelige planen deretter. Dette var utfordrende, fordi jeg ble usikker på hvordan jeg skulle gå fram for å finne ut det jeg ønsket, men samtidig opplevdes det motiverende fordi jeg dermed lærte mer om denne elevgruppen.

Påbyggsklassen som avhandlingen er basert på er, som jeg har vært inne på, en sammensatt gruppe med svært ulike forutsetninger og bakgrunn. De kommer fra hele 15 ulike yrkesfagretninger, og har ulike grunner for valg av yrkesfag og påbygg. Faglig sett dekker de hele spekteret fra under til over middels måloppnåelse, og en stor del av dem gir uttrykk for manglende motivasjon til skole generelt og lesing spesielt. Det var ulike utfordringer underveis, blant annet begynte det å vise seg en viss motvilje hos en del av elevene mot å «bli med meg inn i prosjektet» etter hvert som det skred fram. Dette kan vi se av at hele 12 av de 30 elevene i påbyggsklassen ikke har svart på refleksjonsnotat 3. I tillegg fikk jeg nok mindre reflekterte og utfyllende svar på refleksjonsnotatene enn jeg forventet. Dette er en elevgruppe som tradisjonelt har hatt vesentlig høyere strykpresent i norsk enn studiespesialiserende klasser, noe som er grundig behandlet i oppgavens kapittel 2. I kapittel 4 sammenligner jeg

denne klassen med kontrollklassen fra studiespesialiserende, og sammenligningen styrker nok dette inntrykket. Blant annet er hele 20 av tekstene til elevene på studiespesialiserende over middels når det gjelder språk og rettskriving, mens dette bare gjaldt 11 av de 30 elevene i påbyggingsklassen.

Bør vi se kritisk på selve påbyggingsåret? Da jeg selv gikk på videregående, var påbygg ikke en egen institusjon – man måtte ta VG2 og VG3 studiespesialiserende etter yrkesfag for å oppnå studiekompetanse, og mistet dermed et år i forhold til å gå vanlig studiespesialiserende løp. Bør vi vurdere å gå tilbake til en slik løsning? Er disse elevene ganske enkelt ikke rustet til det faglig tøffe året som påbygg tross alt er? Utsagnene fra rektorene ved de 66 videregående skolene som deltok i undersøkelsen «Påbygg – et gode eller en nødløsning?» kan tyde på det. (Markussen, 2012) Flertallet av dem er helt eller delvis uvant med det å lese bøker av egen fri vilje, og mange hadde en viss motvilje mot dette. Denne motviljen forsvant for de fleste ikke i løpet av prosjektet, eller påbyggingsåret. Dette er et paradoks og relativt påfallende, all den tid de jo tar påbygg i den hensikt å studere etterpå, noe som vil kreve mye mer av dem på lesefronten enn videregående skole og påbyggingsåret har gjort. Videre forskning på hvordan det går med de tidligere påbyggselevne som studenter, samt hvor mange av dem som oppgir at de har planer om videre studier som faktisk blir studenter, ville vært interessant.

Arbeidet med avhandlingen har vært lærerikt, selv om min induktive innfallsvinkel førte til at jeg som sagt måtte gå litt andre veier enn jeg så for meg i starten for å komme i mål. Jeg har lært veldig mye, og utviklet meg som lærer. Ikke minst tror jeg at jeg nå har en dypere forståelse av utfordringene jeg møter i disse klassene.

Referanser

- Andresen, Ø. m. (2014). *Signatur 3 norsk påbygging studiekompetanse*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Barton, D. (2007). *Literacy. An Introduction to the Ecology of Written Language*. Oxford, UK: Blackwell.
- Drangeid, M. (2014). *Litterær analyse og undervisning*. Oslo: Gyldendal.
- Dysthe, O. (1995). *Det flerstemmige klasserommet. Skrivning og samtale for å lære*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Gee, J. P. (1999). *Diskursens orden*. Collège de France, Paris, Frankrike.
- Gee, J. P. (2004). I *Situated Language and Learning* (ss. 30-38). New York: Routledge.
- Gee, J. P. (2008). *Situated Language and Learning. A critique of traditional schooling*. New York: Routledge.
- Gee, J. P. (2011). *Language and Learning in the Digital Age*. Oxon: Routledge.
- Gitmark, C. m. (2013). *Norsk for yrkesfag 1*. Oslo: Aschehoug.
- Gourvenec, A. F. (2017). *"Det rister litt i hjernen". En studie av møtet mellom høytpresterende elever i videregående skole og litteraturfaglig praksis*. Stavanger: Universitetet i Stavanger.
- Hennig, Å. (2010). *Litterær forståelse*. Oslo: Gyldendal.
- Hoem, K. (2016, november 28). *Norskpensum på villspor*. Hentet fra nrk.no: <https://www.nrk.no/ytring/norskpensum-pa-villspor-1.13241743>
- Iser, W. (1996). Tekstens appelstruktur. I M. o. Olsen, *Værk og læser. En antologi om receptionsforskning*. København: Borgen forlag.
- Kjærstad, J. (2017, 01 18). *Norskfaget sett utenfra - undervisningens sabotasjeforsøk*. (LNU, Intervjuer) Hentet fra norskundervisning.no: <http://www.norskundervisning.no/norskfaget-sett-utenfra/2011/03/undervisningens-sabotasjeforsok%C3%B8k/>
- Lebow, R. N. (2012). *The Politics and Ethics of Identity. In search of Ourselves*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Markussen, E. o. (2012, 02). *Påbygg - et gode eller en nødløsning?* Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFO). Hentet fra bibsys.no: <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/280848/NIFUrapport2012-2.pdf?sequence=1>
- Nasir, A. (2016, november 29). *Hva skal norsk være?* Hentet fra nrk.no: <https://www.nrk.no/ytring/hoems-kritikk-mangler-kontekst-1.13250462>
- Nome, S. (2009). Sakprosanon og lesing av sakprosa i skolen. *Norsklæreren nr. 2*.
- Roe, A. (2013, november 12). *Fortsatt en vei å gå*. Hentet fra Universitetet i Oslo: <http://www.uv.uio.no/ils/forskning/prosjekt-sider/pisa/publikasjoner/publikasjoner/fortsatt-en-vei-a-ga.pdf>

- Skaalvik & Skaalvik. (1996). *Selvoppfatning, motivasjon og læringsmiljø*. Oslo: Tano.
- Skaalvik & Skaalvik. (2005). *Skolen som læringsarena: Selvoppfatning, motivasjon og læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Skaftun, A. (2009). *Litteraturens nytteverdi*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Skarstein, D. (2013). *Meningsdannelse og diversitet. En didaktisk undersøkelse av elevers lesninger av norskfagets litterære tekster*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Statistisk sentralbyrå. (2013, Januar). *Yrkesfag - lengre vei til målet*. Hentet fra ssb.no:
<https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/yrkesfag-lengre-vei-til-maalet>
- Utdanningsdirektoratet. (2006). *Læreplan i norsk*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet:
<http://www.udir.no/kl06/NOR1-05/Hele/Kompetansemaal/kompetansemal-etter-pabygging-til-generell-studiekompetanse-%E2%80%93-yrkesfaglige-utdanningsprogram>
- Utdanningsdirektoratet. (2015). *Rammeverk for FYR-prosjektet 2014-2016. FYR - fellesfag, yrkesretting og relevans*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet:
<https://www.udir.no/globalassets/upload/fyr/rammeverk-fyr.pdf>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Læreplanverket - fagfornyelsen*. Hentet fra
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/>
- Utdanningsdirektoratet. (2018). *Dette mener dere skal være det viktigste i fagene*. Hentet fra utdanningsdirektoratet.no: <http://udirbloggen.no/mener-vaere-viktigste-fagene/>
- Vaarala, H. (2009). *The Plurality of Literacy and its Implications for Policies and Programmes*. Paris: Unesco Education Center.
- Wells, G. (1985). *Preschool literacy-related activities and success in school*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vedlegg 1: Elevtekstene

Inneholder

- Påbyggsklassens refleksjonsnotater, organisert elev for elev med innlegg 1, 2 og 3 samlet
- Kontrollklassen på studiespesialiserende sine refleksjonsnotater
- Overordnet karakteristik – studiespesialiserende og påbygg

Der hvor noen elever ikke har skrevet alle refleksjonsnotatene, er dette opplyst.

Innhold

Elevene på påbygg.....	7
Aage	7
Aase	9
Ada	12
Agnar	16
Agnes.....	18
Aina	19
Adrian.....	22
Ahmed	24
Alexandra	27
Alfhild	29
Alice	31
Audhild.....	34
Alma	35
Amalie	38
Aksel.....	42
Amanda	44
Andrea	49
Andrine.....	54
Ane	57
Aleksander.....	59
Alf.....	61
Anette	63
Anita.....	66
Anja	71
Ann.....	74
Anna	77
Aud.....	81
Aurora.....	82
Annie	86
Anniken	89

VG3 Studiespesialiserende 14. mars 2017	93
Studiespesialiserendes refleksjonsnotat inneholdt følgende spørsmål:	93
Bendik	94
Bengt	96
Barbro.....	97
Benjamin	98
Britt.....	99
Beate.....	101
Benedikte.....	103
Borghild.....	105
Bente.....	107
Bergljot.....	109
Bent	111
Berit.....	113
Birgitte.....	115
Björg.....	116
Bodil.....	118
Bernt.....	119
Birger.....	121
Bjarne	123
Bjarte	125
Bjørn.....	126
Bjørnar.....	128
Brynhild.....	129
Borgny	131
Sammenfatning av resultatene – kontrollklasse på studiespesialiserende.....	135
Sammenfatning av resultatene - påbygg.....	136

Elevene på påbygg

Aage

Yrkesfag: Transport og logistikk

Innlegg 1: Mitt forhold til lesning. 29. september 2016

Jeg har tidligere hatt et veldig dårlig forhold til lesning, spesielt på barne- og ungdomskolen. Jeg klarte aldri å fullføre en bok på grunn av mangel på konsentrasjon under lesning, det førte til at jeg slet med å få meg handlingen i boken. Det ble vanskelig å fullføre en bok, når man leser 19 sider og ikke for med seg handlingen så sier det seg selv at blir vanskelig å fortsette. Jeg pleide å miste motivasjonen til å forsete videre og til slutt så kom jeg aldri noen vei. Jeg har aldri fullført en bok som har mer enn 30 sider, den eneste boken jeg noen gang har fullført var en bok som var på akkurat 30 sider. Den handlet om en gutt som ville bli en fotballproff. Ellers så jeg har aldri lest noen skjønnlitterære bøker i fritiden. Jeg har nok lest noen skjønnlitterære bøker i skoletiden, men aldri fullført en eneste.

For en måneds tid begynte jeg på en bok som heter «The god father.» og jeg har lest rundt 50 sider av boken, men det fortsatt en del igjen. Det er den eneste boken jeg noen gang har likt. Nettopp på grunn av at jeg lenger ikke sliter med å konsentrasjon under lesning som jeg gjorde tidligere.

I familien min så har jeg en mor og søster som leser bøker, resten av familien leser stort sett på nettet når dem først leser. Da jeg var liten så pleide foreldrene mine noen ganger å lese bøker til meg før leggetid, spesielt hvis jeg slet med å sove.

Er det noe jeg liker å lese om så er det saktekster som Vg og sportaviser. Dette har jeg alltid likt å lese om på grunn av interesse for sport og for hva som skjer ut i den store verden. Jeg leser til daglig nyhetsrelaterte aviser og forskjellige sportaviser. Det er en side som heter Blaugrana som jeg ofte går innom for å lese artikler om favorittklubben min Fc Barcelona. Planen min er å gå ut i militæret før jeg tenker å studere noe pedagogisk ellers så er HMS-ingeniør noe jeg også vurderer. Om jeg ikke kommer inn forsvaret så tenker jeg å studere på universitetet.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Boken er basert på livet til Lionel Messi, den lille gutten fra Rosario som ble verdens beste fotballspiller. Så langt har jeg fått lest litt om den vanskelige oppveksten og hvordan han var som person. Forfatteren har ikke basert hele boken med informasjon om Messi. Han har blant annet skrevet om spillere som har hatt en innflytelse på Lionel Messi og ikke minst om noen av de største talentene han har spilt med da han var liten. Vi får blant annet informasjon om hvor de er i dag og hva dem driver med. Noen av talentene er fortsatt i født, i en tid det var mye korrupsjon i landet. I boken står det også om konspirasjonsteorien om at Hitler og konen bosatte seg i denne delen av byen hvor foreldrene giftet seg.

Jeg synes det er fint å blogge om en bok man leser, det kan skape interesse for andre som er på jakt etter en bok og det kan også forandre leseopplevelsene til hver enkelt.

For å finne den rette boken til elevene kan skolen finne ut av hvilke interesser elevene har. Jeg tror at dette kan gjøre det enklest mulig å finne en bok som kan gi en fin leseopplevelse for elevene. Boken jeg leser nå gir meg en fin leseopplevelse nettopp for at jeg interessert i temaet forfatteren skriver om Argentina og noen spiller for mindre klubber i Argentina, men ingen av de som er nevnt i boken er like vellykket som Messi.

Som elleveåring fikk han diagnosen veksthormonmangel, hverken den nåværende klubben eller foreldrene hadde råd til å betale for kuren. Faren og Messi flyttet til Barcelona i Spania for at han skulle få best mulig behandling. Han fant seg fort til rette, og ble rekruttert til Barcelonas fotballag i ung alder.

I boken for vi et innblikk fra hendelser som skjedde før han ble født som for eksempel den store bryllupsreisen til foreldrene. Jeg liker at forfatteren skriver om hendelser fra denne tiden som VM i 1978 som foregikk under denne perioden. Det ble arrangert like i nærheten av byen hvor Messi ble

Ikke skrevet innlegg 3.

Aase

Yrkesfag: Barn og ungdom

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing

Jeg er ikke den største fanen av å lese bøker, men når jeg først finner en bok som er interessant og som jeg liker kan lesing være svært gøy. Det setter meg inn en annen verden der jeg glemmer verdenen og stedet jeg er i nå. Mine leseferdigheter er ikke til å skryte av, jeg leser seint og kan bruke lang tid på en bok. Viss jeg har en skoleoppgave der vi må lese en bok kan jeg ligge langt etter fordi jeg leser noe som ikke interesserer meg og da orker jeg ikke bruke tid på noe som ikke er gøy. Når jeg var mindre måtte vi lese bøker på skolen. Bøkene jeg valgte da var ofte fra forfatterne ” Roald Dahl og Astrid Lindgren.

Slike bøker har ikke gjort noe inntrykk på meg, men heller bare bøker som gav meg leseglede som barn.

Men jeg leste nettopp en bok som satt utrolig stort inntrykk på meg, den heter ” Jeg tenker nok du skjønner det selv” Det handlet om en liten gutt på 8 år som ble mishandlet av stefaren. Folket rundt han la merke til slagene og blåmerkene, men ingen gjorde noe med det. Noen ganger spurte folk hva som hadde hendt og da svarte han bare ” Jeg tenker nok du skjønner det selv”. Denne lille gutten het Christoffer og ble funnet død i sengen sin i 2 februar 2005. Denne boka er en type bok jeg ikke klarte å legge fra meg. Det var så mange tanker og følelser som kom opp både når jeg leste og etterpå. Jeg kan ikke fatte og begripe hvordan folk har hjerte til å gjøre noe slikt. Derfor har denne boken satt utrolig stort inntrykk på meg.

Når jeg var liten pleide far og mor lese bøker til meg, men ikke så ofte fordi jeg likte bedre når de sang og koste meg på ryggen. Derfor har vi ikke så mye forhold til lesing i våres familie. Nå leser mor for seg selv og jeg for meg selv.

Jeg har ikke noe særlig forhold til å lese blogger. Hovedgrunnen for det er at alle bloggere alltid skal være så ”perfekte” og jeg er lei av alt kroppspresset, hvor ofte man bør trene, hva du bør spise og hva du ikke bør spise. Selvsagt det finne jo noen blogger som er unntak, men jeg liker heller å være i mitt liv og ikke lese hvordan andre lever og hvordan jeg bør leve. Jeg kan lese noen saktekster, for eksempel aviser, boken ” jeg skjønner nok du skjønner det selv”

som da er en biografibok. Men ellers så leser jeg ikke særlig mye saktekster.

Mine planer for fremtiden er å bli ungdomsskole lærer. Jeg kunne tenkt meg å blitt gym, musikk og samfunnsfags lærer der jeg i tillegg har utdanning som sosial rådgiver. Jeg liker lære og føle mestring, derfor tror jeg dette yrket hadde passet meg svært godt.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg har ikke komt så langt. Men jeg har gode tanker om denne boka kommer til å bli bra. Selvom det er en fæl og grusom historie jeg leser, liker jeg fordeom boken. Viss jeg hadde skrevet en blogg om boken jeg leser hadde jeg vært svært nøyen på hva jeg skriver og hvordan jeg formulerer setningene. Jeg vett ikke om det hadde forandret leseopplevelsene mine, men det hadde sikkert vært gøy å dele tanker og følelser om boken jeg leser. Det hadde også vært gøy å anbefalt noen bøker på bloggen og folk begynner å lese bøkene, og jeg hadde fått kommentarer om at de likte bøkene osv..

Når vi gikk i 9éne klasse skulle hele klassen lese den samme boka. Vi leste "gutten i den stripete pjamasen". Det var gøy å lese same bok som resten av klassen, fordi det ble mye samarbeid i forskjellige grupper. Vi diskuterte også mye om tanker og følesler rundt boken, og det ble alltid mange viktige og bra diskusjoner. Dette gjør automatisk at vi elever ble mer i interessert i boken. Hvis skolen skal skape et leselys for meg og resten av elevene tror jeg det er viktig at de får velge hva bok og sjanger vi vil lese. Hvis vi må lese noe som ikke interessere oss noe, er det mye kjedeligere og vanskeligere å henge med å være på lik linje som resten av klassen som elsker å lese.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur?

Jeg synes det var vanskelig, synes det hadde vært lettere og bedre viss vi fikk samarbeide. Jeg har heller ikke svært interesse for å lese bøker.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

Det synes jeg er greit.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

Det finnes forskjellige lesepraksiser, og ulike måter å gjøre dette på. Man kan for eksempel bli lest for, som man blir i barnehage. Vi kan lese tynne og tykke bøker. Med eller uten bilder osv.. Viss jeg skal lese, så liker jeg bøker som er sanne historier, men mye spenning.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?

Vi både jobber godt inne og utforbi klasserommet. Men jeg synes det er best å jobbe utforbi, med tanke på det kan bli tung luft i klasserommet, og man blir lei av å bare sitte i ett klasserom hele dagen.

Hva føler du at du har behov for?

Jeg har behov for å kunne lese når jeg vil, hvor jeg vil og hva jeg vil.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre liv, arbeid og studier, mener du?

Jeg synes det er viktig med skjønnlitteratur med tanke på videre utdanning og studering. Når vi studerer er det mye lesing, og derfor er det viktig at de har kunnskap til det og skjønnlitteratur.

Ada

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har aldri vært noe spesielt glad i å lese, men har lest noen få bøker i skolesammenhenger. Da jeg var mindre lånte jeg bøker på skolebiblioteket sammen med klassen, men leste kanskje bare halve boka, fordi jeg ikke synes den var noe spennende allikevel. Når jeg først fant en bok som jeg syntes var spennende kunne jeg lese hele boka på kanskje en uke. Selv om jeg ikke har lest så mye bøker på fritiden synes jeg at jeg leser godt, slik at jeg kan analysere og skrive egne tekster, men jeg hadde kanskje blitt enda bedre til å forstå tekstene bedre og lese fortere hvis jeg hadde lest mer bøker på fritiden. Jeg kommer ikke på noen skjønnlitterære bøker som jeg har lest, men jeg liker godt å lese bøker som er basert på sanne historier. Gjerne også hvis de handler om noen som har kommet utenfor samfunnet eller har blitt skadet i en ulykke og se hvordan de opplever hverdagen og livet generelt. Slike bøker gjør at jeg lever meg inn i deres liv og blir helt hekta på å lese videre for å se hvordan det ender.

Da jeg var mindre leste jeg blant annet bøker som Pulverheksa, Kardemomme by og Rampete Robin. De fleste bøkene ble lånt på skolebiblioteket, mens noen av bøkene jeg leste fant jeg hjemme. Vi har aldri vært en familie som leser mye bøker, men det hendte noen ganger at mor leste for meg før jeg skulle legge meg. Nå som jeg har blitt eldre leser jeg en del tekster selv. Selv synes jeg at det er greit å følge med på hva som skjer rundt i verden og da kan det hende at jeg går inn på nettavisen eller setter meg ned å leser avisen på jobb. Jeg liker også å følge med på hva andre gjør i hverdagen og tips til hvilke klær jeg kan kjøpe og hvordan jeg kan sminke meg. I tillegg går en del av fritiden til å lese på skolelekser og prøver for å kunne oppnå så god karakter som mulig for å kunne oppnå den utdanningen jeg ønsker. Etter videregående er planen min å studere sykepleien på Universitet i Stavanger, og deretter kanskje spesialisere meg som akuttsykepleier.

Innlegg 2: Historien om Ragnhild. 6. oktober 2016

Jeg leser en bok som heter "Hun ville jo ikke dø" som er skrevet av Siren Henschien. Hun er journalist og programleder i Tv2 Lørdagsmagasin. Hun er selv mor til seks barn, regisserte i 2011 dokumentarfilmen *Historien om Ragnhild* som boka er basert på.

Boka handler om ei jente som heter Ragnhild. Foreldrene hennes er tidligere narkomane, men ble rusfri da de fikk barn sammen. Ragnhild var vant med å være enebarn og dermed fikk all oppmerksomheten til foreldrene. De var ofte ute på tur sammen og var akkurat som andre familier. Etter ca. 9 år fikk Ragnhild en lillebror og deretter en til. Det ble enda mer å gjøre for foreldrene til Ragnhild, noe som gjorde at moren og faren til Ragnhild ikke fikk så mye tid sammen kun de to. Det gikk ut over familie forholdet, men Ragnhild prøvde så godt hun kunne å hjelpe til med småsøsknene. Det førte etter hvert til at foreldrene til Ragnhil, begynte å krangle og faren begynte å bli voldelig mot moren til Ragnhild. Ragnhild måtte til slutt ringe til politiet som deretter kontaktet barnevernet. Foreldrene måtte til slutt skilles. Det ble bestemt at Ragnhild skulle bo hos faren og småsøsknene som hun var vant med å passe på, hos moren. Faren til Ragnhild ønsket at hun skulle begynne på skolen som var nærmest der han bodde. Det førte til at Ragnhild ikke fikk gå på samme skole som bestevenninnen Ada. Ada fikk også etter hvert flyttet over til skolen som Ragnhild gikk på. Allerede på denne tiden hadde Ragnhild begynt med sterke narkotiske midler for å slippe å tenke på hvor vanskelig hun hadde det. Det samme gjorde moren hennes. Da skolen oppdaget dette meldte de fra til barnevernet og Ragnhild ble flyttet til institusjon. Dette var en plass hun absolutt ikke ville være, og tankene gikk bare mer og mer.

Det at jeg skal blogge om boken jeg leser, tror jeg vil være veldig positivt. Da får jeg skrevet ned det som jeg har lest noe som gjør at jeg husker det bedre. Samtidig kan andre få lese hva boka handler om, noe som kan føre til at de også ønsker å lese denne boka. Jeg har tidligere opplevd at hele klassen skulle lese samme bok, som læreren hadde bestemt. Noen likte boken veldig godt, mens andre likte ikke boka i det hele tatt. Det førte til at de som ikke likte boka ga opp i å lese. For at vi elever skal ønske å lese mer og skape gode leseropplevelser kan

læreren legge mer opp til at vi får gå på biblioteket å låne den boka som hver enkelt ønsker. Det gjør at alle får lese den boka som interesserer dem.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Det jeg synes om å arbeide med skjønnlitteratur på denne måten er at vi lærer mye om akkurat det emne man har om, men ikke så veldig mye om andre emner innen skjønnlitteratur, som også kan være viktig å kunne til en eventuell eksamen. Samtidig synes jeg det tar veldig lang tid med en slik oppgave, noe som gjør at man kanskje ikke klarer å fokusere like mye på de andre fagene. Samtidig kan det også være spennende i og med at man får velge bøker selv og lese om noe man har interesse for, som gjør at man får mer interesse for faget og kanskje også får opp øynene for litterære bøker.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen? Jeg synes skolen har litt for høye krav til hva vi skal gjennom innen skjønnlitteratur på veldig kort tid. Dette fører til at vi fort blander sammen de skjønnlitterære periodene, viktige personer og tekster med hverandre. Allikevel synes jeg det er greit at vi lærer om skjønnlitteratur på skolen slik at vi vet om det, i og med at vi kanskje får bruk for det senere i livet.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser? Jeg vet om flere lesepraksiser som for eksempel å begynne å se på overskrift og bilder, lese og deretter gjenta hva jeg leste, lage tankekart, skrive stikkord underveis, skrive sammendrag av teksten eller lese et og et avsnitt flere ganger. Jeg personlig varierer mellom å skrive sammendrag, lese og deretter gjenta eller lage tankekart. Jeg synes disse er de metodene som fungerer best for meg og min læring, men så klart er det forskjellig fra person til person.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? For det meste blir jeg introdusert for skjønnlitteratur på skolen, i og med at jeg ikke leser så veldig mye på fritiden. Da er det læreren eller bibliotikaren som presenterer bøker som de selv synes er spennende og anbefaler oss å lese. Allikevel hender det at noen venniner har lest en bok som de synes er spennende, og som de anbefaler meg til å lese. Noen ganger blir jeg også introdusert for skjønnlitteratur gjennom film, som jeg etterpå finner ut at

også er kommet ut i bok. Personlig synes jeg begge deler fungerer bra for at jeg skal bli glad i å lese skjønnlitteratur, i og med at da får jeg inspirasjon til en rekke forskjellige bøker.

Hva føler du at du har behov for? Nå det gjelder hva jeg føler jeg har behov for i forhold til skjønnlitteratur, er at jeg ønsker å kunne litt om de forskjellige periodene slik at det blir lettere å forstå hvorfor forfattere fra ulike perioder skriver som de gjør og hvorfor det har endret seg. Noe mer enn dette føler jeg ikke at jeg har noe spesielt behov for, utenom at det også kan være nyttig å kjenne til kjente personer og verk.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du? Skjønnlitteratur som man lærer på videregående kan være nyttig for eksempel hvis man ønsker å studere for eksempel norsk eller historie. Det kan også være nyttig hvis man ønsker å bli journalist eller forfatter, der det er viktig å kunne om ulike skrivemåter osv.. I mitt tilfelle har ikke litteraturen så veldig mye å si i forhold til videre studier, i og med at det ikke består av noe skjønnlitteratur eller noe som kan ha sammenheng med dette.

Agnar

Yrkesfag: Barn og ungdom

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har vært veldig glad i å lese bøker som jeg selv synes er spennende. Normalt på fritiden da jeg var yngre leste jeg grøsser, krim, spenning og mysteriebøker. Disse sjangrene var favorittene mine både i dag og da jeg var yngre. Jeg leste ikke så mange andre sjangrer, men synes det er ganske kjekt å lese. Jeg husker selv at jeg leste bøker som Stavanger mysteriet av Bjørn Sortland, Dystopia av Terje Torkildsen, Dødelig Blitz av Arne Svingen og Jeg er pilegrim av Terry Hayes. Disse bøkene og mange flere har jeg ofte lest på kveldene da jeg var yngre. Helt siden jeg var liten, så har mysterier og krimbøker fanget interessen min, spesielt når det gjelder bøker. Jeg pleide også å se filmer av det jeg har lest tidligere, som for eksempel The hunger games av Beate Collins og Harry potter bøkene av J.K Rowling. Da jeg var rundt 11 år gammel, bygget jeg og broren min et type hyttefort av tepper og puter på rommet mitt og der leste vi ofte etter skoledagene og fortalte hverandre hva vi leste om når vi ble ferdige med å lese. Når det var kveld hadde vi også leselamper som vi brukte, for å kunne lese i mørket. Foreldrene mine pleide å lese eventyrer for meg da jeg var liten. De leste eventyrer som Ole Brum, pannekaken og de 3 bukkene bruse. Foreldrene mine er svært glad i å både lese saktekster og vanlige bøker. Da søsteren min var yngre, leste jeg av til for henne, også om eventyrer som foreldrene mine leste for meg da jeg var yngre. Jeg leser av og til nyheter på nettsider og av og til aviser når jeg synes det er noe spennede eller interessante nyheter på forsiden. Jeg går også av og til innpå BBC, for å sjekke om det er andre nyheter som virker spennende. Jeg er den type leseren som leser videre hvis jeg selv synes det er spennende og da blir det av og til ganske vanskelig for meg å stoppe. Nå for tiden har jeg begynt å gå mer innpå andre sjangerbøker som jeg ikke har vært innom tidligere, et av disse bøkene er Et helt halvt år av Jojo Moyes. Jeg er fortsatt ikke helt sikker på planene mine i fremtiden, men tenker fortsatt å gå videre på skole.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg synes det høres veldig greit ut for andre å blogge om ulike bøker, for at andre kan høre fra bloggere hva det handler om og om de ulike bøkene er verdt å lese eller ikke, er ikke en stor fan av blogging, men tenker at det kan være en god plass å finne ut av hva andre synes om ulike bøker. Blogging tenker jeg er viktig for å dele kunnskap om lesing med andre og selvfølgelig deg selv også.

Husker en gang når hele klassen skulle låne Mathilda på engelsk og hele klassen kunne spre seg ut på skolen for å lese denne boka. Jeg synes selv det kan vær lettere for andre å forstå hva ulike bøker handler om når du leser det ilag med noen andre. Når vi diskuterte om det, ble det i hvert fall lettere for meg å forstå hva boka gikk ut på og hva som skjer fra del til del.

Skolen kan både anbefale bøker for oss elever sånn at vi kan lese sjangrer som vi selv er interesserte i, kunne gå å lese hvor vi vil for at det skal bli behageligere og lettere for elever å lese, forklare litt mer om forskjellige sjangrer for at elever skal kunne finne ut hvilken sjanger de liker best.

Ikke skrevet innlegg 3.

Agnes

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Ikke skrevet innlegg 1.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016.

- Hvilke tanker gjør du deg om å blogge om en bok du leser? Tror du det kan forandre på leseopplevelsen din?

Jeg tror ikke jeg kunne blogget om en bok jeg har lest, fordi det kommer ikke til å forandre leseopplevelsen min.

- Har du noen gang i løpet av skoleløpet opplevd at hele klassen har lest samme bok og jobbet/analysert/diskutert den i klassen? Når var det, og kan du fortelle litt om hvordan det var?

Jeg har opplevd at vi har lest samme bok i klassen, men det var ikke en hel bok, det var oppgaver vi skulle gjøre til en arbeidsbok. Dette var da jeg gikk på Gand Videregående Skole i 2014. Vi snakket gjennom oppgavene etterpå.

- Hva kan skolen gjøre for å skape leselyst?

Skolen kan reklamere for bøker, men siden vi har så mye å lese og komme oss gjennom arbeidsbøker mister man lysten. Det blir kanskje litt for mye for de fleste å lese bøker i tillegg til alle arbeidsbøkene på skolen.

Ikke skrevet innlegg 3.

Aina

Yrkesfag: Barn og ungdom

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har egentlig fra jeg var liten av ikke likt å lese. Dette har vell med min konsentrasjon å gjør og at jeg ikke har knekt den koden mange gjør i ung alder der en syns at det er avslappende og kjekt å lese. Utenom skolen så har jeg vell lest en bok frivillig, det var twilight, bok nummer en. Det gikk helt fint å lese den utenom at det tok veldig lang tid å lese. Jeg leser veldig seint til normalt, så det var og med på å forlenge tiden. En annen bok i forbindelse med leseuken på ungdomskolen var Regines bok. Den boka fant jeg faktisk litt interesse i, noe jeg sjeldent gjør. Det hadde kanskje med at det jeg leste var sant. Boken handlet om ei jente som het Regine som hadde kreft og skrev om hvordan dagene hennes var. Ellers på skolen når vi måtte lese bøker som vi kunne velge selv så fant jeg alltid den boka som var tynnest og mest lettlest.

Min pappa leser mye om det som innebære hobbyene hans som kokkebøker og ølbøker som inneholder ingredienser og veiledninger. Mamma derimot leser bare skjønnlitterære tekster. Bøker som er laget som en serie. Det vil si en hel bok oppdelt i mange bøker. Jeg har to brødre, en storebror og en lille bror, og ei lillesøster. Alle mine søsken har jeg aldri sett lese en bok frivillig, så jeg tror ikke de har samme leseglede som min mamma og pappa. Jeg tror at når vi blir eldre så finne nok vi og denne leseleden. Meg og mine søsken har alle blitt lest får når vi var små . Vi ble lest får hver kveld av pappa. Dette var noe vi likte veldig godt.

Når det kommer til saktekster så leser jeg faktisk blogger av og til. Blogger går jeg innom så å si hver dag, men er ikke hver gang jeg leser innleggene. Skriver de om noe interessant så leser jeg hele blogginnlegget, viss ikke så ser jeg bare på bildene.

Mine planer får fremtiden blir å få meg en fulltidsjobb aller først. Dette må jeg få sånn at jeg kan spare penger og sånn at jeg kan ta lappen. Lappen er noe jeg trenger som et krav til det jeg vil bli som er fengselsbetjent. Det jeg skal etter jeg har jobbet to til tre år er å ta fengselsskolen så kommer jeg til å gå videre den retningen.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg er litt usikker på hva jeg syns om det å blogge om en bok jeg har lest. Å gjøre det frivillig tviler jeg på at jeg hadde gjort. Om det hadde hvert til stor hjelp angående det å måtte sette seg inn i boken, det hadde det. Jeg tror ikke det kunne forandret min leseglede, men det hadde jo hvert til andre fordeler for meg. Som for eksempel det å sette seg inn i boka som jeg har nevnt, og å for eksempel huske mer av det jeg har lest. Det jeg tror kunne forandret min leseglede er at jeg måtte funnet ut selv at det å lese kan vær kjekt. Jeg måtte altså knekt leseglede koden.

Noe skolen kunne gjort får å skape en bedre leselest får mange, tenker jeg er å la alle i klassen lese den samme boka å skrive ett blogginnlegg. Jeg tror det hadde hvert interessant får andre å lærerikt. Kanskje andre fikk med seg noe i boksa som en annen ikke fikk med seg?

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur?

Jeg som ikke liker å lese en gang syns at dette er en bra måte å arbeide med skjønnlitteratur på. Dette fordi en får lært å gå skikkelig inn i ei handling. Det tar tid og en får lært mye bare på denne oppgaven. En blir og "tvungen" inn i det å lese og kanskje noen finner sin leseglede i dette "prosjektet". Jeg føler at virkemidlene som en må finne i feks en roman sitter godt etter oppgaven fordi jeg har jobbet så lenge med den. Så er en fordel der også.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

Jeg syns at det er bra at skolen legger vekt på skjønnlitteraturen fordi det er viktig at elevene får gjort annet enn bare det som er fakta. Enn får og på denne fordypningsoppgaven låv å velge hva en vil lese eller se, og det blir igjen da mye mer kjekkere får eleven.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

Som sakt så liker ikke jeg å lese å ikke er jeg god til å lese heller. Så jeg mener at lærerne kunne satt fokus på dette fordi det kunne ha hjelpt folk med å huske hva de leser osv.. og da kunne det blitt lettere og kjekkere for folk å lese og. I norskfaget er det mye lesing og vi trenger å lære måter å lese på.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?

I klasserommet blir jeg mer introdusert i forhold til utenfor klasserommet. I klasserommet er vi nødt som er bra, fordi enn trenger ett push av og til. Hjemma får jeg ikke det pushe eller blir introdusert får bøker så jeg får ingen forhold til det da.

Hva føler du at du har behov for? Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du?

Jeg mener at jeg har bruk for det. Jeg trenger den kunnskapen i kan få av å jobbe med dette.

En lære veldig mye som er bra å ha med seg videre

Adrian

Yrkesfag: Industriteknologi

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing

Jeg har aldri verdt en person som er særlig glad i lesing, Når jeg var liten pleide jeg bare å se filmer fordi jeg syntes ikke det var spennende med bøker. Bøker så jeg på som kjedelig lesing og ikke interessert, så jeg begynte bare å tenke på andre ting som ikke var relevant til lesingen.

Er en helt ok leser, man leser jo mye hver dag automatisk uten man tenker over det. Jeg spilte masse data spill når jeg var liten, og lærte mange nye ord. Da var det kjekt å lese fordi det var relevant til det jeg spilte, så jeg måtte lese for å komme videre å forstå ting.

Har aldri lest en skjønnlitterær bok uten om skolen.

Når jeg var liten så likte jeg når de voksne leste bøker for meg, men det var fordi jeg bare kunne ligge å høre etter å fantasere uten å måtte lese det selv.

I dag så leser jeg ganske mange ord pr dag fordi internett finnes. Leser veldig mye på Facebook, nettaviser og andre sosiale medier hver eneste dag. Men da er det kjekt å lese fordi det er noe som skjer eller nyheter, en bok klarer jeg ikke å sette meg ned med å bare forsvinne inn i.

Har egentlig aldri hatt en god leseopplevelse siden jeg ikke leser mye bøker, men har jo opplevd at jeg finner artikler eller Innlegg på internett som har verdt kjekke å lese. Men da handler det som regel om noe sant som har hendt eller ting folk mener. Men viss jeg skal lese en bok så trur jeg at en fakta bok hadde verdt det beste å lese, fordi da fyller jeg litt ekstra med siden det er fakta å noe sant det handler om.

Videre utdanning tenker jeg å studere økonomi, da trenger jeg gode leseferdigheter fordi det vanskelige fagord som må læres. Men da er det relevant for det jeg holder på med, det blir bare ikke det samme med en bok.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Viss jeg blogger om en bok, så fordyper jeg meg mye mer inn i den. Da analyserer jeg boken å skrivemåten til forfatteren mye mer. Når jeg skulle ha blogget om en bok, ville jeg lest den mye mer nøye og sette meg mer inn i boken så jeg kunne ha skrevet om min leseopplevelse. Hadde jeg lagt merke til små detaljer tidlig i boka som ville ha utgjort en stor betydning senere. Blogge om en bok kan være lurt viss man skal ha en prøve i den boka du skal ha, fordi da skriver du på en måte et referat til deg selv om hvordan denne boka var og hvordan forfatteren skrev.

Husker ikke noe fra tidligere skolegang der hele klassen gikk gjennom samme boken, men jeg kan ta Sagaen om Gunnlaugs orm tunge. Da leste hele klassen den samme teksten og skulle tolke den. Det var mange forskjellige synspunkter og beskrivelser av sagaen fra elev til elev. Da fikk jeg innblikk i hvordan de andre i klassen tolket sagaen og lærte andre metoder så jeg kan ta med videre selv.

De kan gi oss oppgaver som er mer rettet mot dagens skrivning og oppgaver som handler mer om jobb relaterte situasjoner istedenfor å lære oss mye om Norrøne dikt og sagaer. Er greit at vi lærer oss om fortidens skrivning og epoker, men føler det blir for mye fokus på det, istedenfor å lære hvordan man skal skrive gode søknadstekster, person brev osv. Er mer interessert i å lese om dette en en oldtidens skrivning. Synes det er kjekkere å lese om dagens interesser og fakta, fordi da vet jeg at det jeg leser er sannhet og kan være nyttig å kunne vite noe om.

Ikke skrevet innlegg 3.

Ahmed

Yrkesfag: Industriteknologi

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har egentlig aldri hatt noe spesielt forhold til lesing, dette kommer nok litt av at mine foreldre ikke leser spesielt mye selv. Jeg vil påstå jeg har relativt gode leseferdigheter likevel, og har som oftest kommet høyt ut på lesetester vi har hatt på skolen. Da jeg var mindre leste foreldrene mine en del bøker for meg, men jeg ble aldri noe spesielt interessert i lesing, jeg likte bedre å se filmer istedenfor. Jeg hadde en periode i rundt midten av barneskolen der jeg leste en del "Marg & Bein" bøker, og syntes dette var relativt spennende og kjekt. Vi hadde ganske mange leseprosjekter på barneskolen som gjorde at jeg faktisk leste en del, men dette var alltid i sammenheng med skolen. Det er veldig sjeldent, opp mot aldri at jeg har lest en bok frivillig på fritiden min. Dette kommer nok blant annet av at jeg hadde aktiviteter som jeg syntes var kjekkere enn å sitte inne å lese på den tiden, og at filmer var såpass tilgjengelig. Jeg har lest flere Marg&Bein bøker som jeg nevnte tidligere, i sammenheng med skole, jeg har hatt flere gode leseopplevelser med disse bøkene. Selv om det var i sammenheng med skole og vi hadde lekser i å lese f.eks. 20 min til neste dag, så ble det ofte til at jeg leste mye lenger i disse bøkene da mange av de var utrolig spennende. Men leseysten falt mer og mer desto eldre jeg ble, og desto tykkere bøkene ofte ble. Jeg hadde ikke noe interesse for å lese på fritiden og følte ofte at bøker på 250-300 sider ble alt for lange, da valgte jeg heller å se filmen i stedet for.

Som nevnt tidligere leser ikke foreldrene mine spesielt mye, de har hatt perioder hvor de leser, f.eks. på ferier og lignende, men utenom så bruker de sjeldent tid på å lese. Som mindre så leste de bøker for meg sånn som sikkert de fleste foreldre gjør, men tror ikke de hadde noe spesielt mål om å få meg til å bli glad i bøker da de ikke har noe spesielt forhold til lesing selv. Dette har kanskje snudd litt de siste årene og jeg tror de har blitt mer interessert i lesing, og ser viktigheten av lesing i ung alder for å få et bedre ordforråd. De bruker mer tid på å få lillesøsteren min til å lese bøker, og dette tror jeg har hjulpet henne, hun er veldig glad i å lese lange bøker på flere hundre sider i en alder av 13 år.

Selv har jeg ikke lest en hel bok på flere år, men jeg leser mye saktekster. Tilgjengeligheten av saktekster er ekstremt stor, og mye av det interesserer meg. Jeg er ofte innpå å leser på VG,

Dagbladet, E24, Aftenbladet og flere. Mange av artiklene her kommer opp på Facebook og da klikker jeg meg ofte innpå og leser. En av grunnene til at jeg leser aviser er at jeg synes det er interessant å se hva som skjer i samfunnet, og jeg liker å være oppdatert.

Jeg er fortsatt litt usikker på hva jeg skal gå videre på universitet, men synes markedsføring eller økonomi virker interessant ut.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg personlig tror ikke det å blogge vil motivere meg til mer lesing, eller gi meg bedre leseropplevelse. Jeg tror det blir mer motsatt, viss jeg skal måtte skrive et innlegg etter jeg har lest vil jeg bli mindre motivert til å begynne lesingen. Jeg tror det kanskje kunne vært en fordel og levert et lite sammendrag i slutten av uka om det vi har lest til læreren på f.eks. ITs Learning, for å ha muligheten til å gå tilbake å se hva boken faktisk handlet om ved en eventuell fremføring eller lignende. Jeg ser derimot ikke vitsen med å ha en åpen blogg å skrive om det for andre, jeg ville heller brukt det som et personlig hjelpemiddel.

Jeg opplevde sist år at hele klassen fikk samme bok utvalgt av læreren. Vi fikk beskjed om at innen en bestemt dato skulle vi være ferdig og lese boka å det skulle deretter settes opp en skriftlig test hvor vi skulle skrive et sammendrag om hva boka handlet om. Dette var altså 2. Klasse på videregående yrkesfag, der mesteparten av klassen min ikke hadde noe stor interesse for lesning. At alle måtte lese en bestemt bok valgt av læreren gjorde ikke det faktumet at interessen for lesing allerede var lav bedre. Dette endte med at mesteparten av klassen hadde liten, til ingen motivasjon for å lese og de fleste kom ikke lenger enn halvparten av boka. Jeg tror ikke dette er riktig måte for å få elevene motivert til å lese, folk blir automatisk litt mindre motivert når du får en bestemt bok av læreren, mener jeg.

Viss elever skal finne mer leseglede så tror jeg det er viktig å gi spillerom for valgfrihet, spesielt når det gjelder valg av bok. Det å finne en bok som leseren selv synes ser interessant ut er nok noe av det viktigste for å fullføre en bok, tror jeg. Tror også det kan være demotiverende når læreren for eksempel sier at det skal leses et bestemt antall sider til neste dag, eller bestemt tid. Jeg tror det er viktig å gi lesere som ikke har stor interesse for lesning god tid. Selvfølgelig vil det ikke hjelpe å la de lese helt valgfri mengde å lese, da dette mest

sannsynlig hadde resultert i at flere elever ikke hadde lest noe, men jeg tror det er viktig å gi det god tid likevel.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Jeg synes at denne måten å jobbe med skjønnlitteratur er spennende og lærerik.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen? Jeg tror det er viktig å legge vekt på skjønnlitteratur for det kan si mye om historien, og jeg synes også at det er en god måte å øke leseferdigheten fra tidlig alder, noe som også gir et større ordforråd.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser? Jeg vet det finnes f.eks lesegruppe og lesetimer osv. Spesielt på barneskolen. Jeg har ingen spesielle forhold til de ulike lesepraksisene, men synes selv at det er lettere å få lese hjemme enn på skolen.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? Bokanbefalinger, høytlesning o.l skjer i klasserommet og kan gjøre leseren mer motivert, men det å lese selv bør vær noe som skjer mest mulig frivillig for at leseren skal ha glede av det.

Hva føler du at du har behov for? Jeg har behov for å være motivert før jeg åpner en bok, altså er det viktig og kunne velge bok selv. Det at lærere bare deler ut bøker og bestemmer at den må leses oppleves som demotiverende og gjør det vanskeligere å få nytte av lesingen.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du? Jeg kan klart se overføringsverdien med at du får et større ordforråd og kanskje mer kreativ, men at det er viktig med en god balanse så det ikke blir for mye.

Alexandra

Yrkesfag: Laboratoriefag

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Som liten har jeg hatt et godt forhold til lesing, noe som har falmet ganske greit bort opp gjennom årene. Har ikke lenger den tiden til å sette meg ned å lese som jeg hadde da jeg var liten, og på samme tid intresserer jeg meg ikke lenger i å sitte å drømme meg bort i en skjønnlitterær bok. Jeg er kanskje litt mer der at jeg har så utrolig høye krav til meg selv at jeg vet at om jeg skal oppnå det jeg ønsker så må jeg lese, altså det lille jeg leser går i fakta, masse artikler om ting som intresserer meg, mye vanskelige legeartikler og forsknings artikler.

De få gangene jeg velger å sette meg ned me en bok er som regel på stranda i syden, og da går det kun i engelske bøker, kanskje fordi jeg er mye bedre i engelsk, og har både større og mer avansert vokabular der.

Som liten likte jeg godt bøkene om Kragen av Sigbjørn Mostue. Disse var bøker jeg leste fint mange ganger, det er nok det som har ødelagt mye av lesegleden min, det at jeg leste og tilnærmet kunne bøkene utenat, det ble liksom kjedelig til slutt, og jeg fant aldri den samme gleden igjen. Har vokst opp med en mor som leste hele tiden, og lot nok meg selv påvirke av henne ganske mye da jeg var ung, men så kom tiden da jeg ble lei og hadde en far som aldri hadde lest en bok, og han hadde lykkes, så hvorfor kunne ikke jeg også lykkes uten å åpne en haug med skjønnlitterære bøker? Ser ikke lenger en grunn til å lese skjønnlitterære bøker, føler ikke jeg får noen utav det.

Eneste gangen jeg har storkost meg med å lese de siste årene var nok da jeg fant ut hva jeg ønsket å gjøre videre, når jeg hadde en grunn til å lese, når jeg følte jeg kom til å få bruk for det jeg leste. Lesingen min de to siste årene har gitt meg et utrolig stort og avansert vokabular, men det er nok kun det jeg føler jeg har fått ut av lesing, pluss ganske mye kunnskap jeg mest sansyntlig aldri får vist at jeg har.

Videre har jeg et mål om å bli bioingeniør, noe jeg vet krever utrolig mye lesing og mye avansert kunnskap. Altså videre blir det for min del mye tid tilbrunget med nesen nedi en bok, eller dypt i datan i en eller an artikkel flertallet aldri kommer til å skjønne.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg kunne aldri tenke meg å blogge om en bok jeg leser, mest fordi jeg føler det blir feil å legge mine meninger ut før andre har fått muligheten til å danne seg sin egen mening om for eksempel en bok. Jeg føler ikke at den opplevelsen jeg fikk av å lese en bok bør føre til at noen andre velger eller ikke velger å lese en bok.

I løpet av skoleløpet har hele klassen flere ganger lest samme bok og analysert/diskutert denne. Dette var vel i hovedsak på barneskolen, og jeg personlig synes det var ganske kjedelig, kanskje fordi jeg var relativt sjenert og var lite med på dette.

Hva skolen kan gjøre for å skape leselyst vet jeg ikke, personlig tror jeg ikke skolen egentlig har en mulighet til å skape leselyst, dette er kanskje fordi de kastet på oss så mange kjedelige, lange og vanskelige bøker da vi var små noe som har svekket en leseglede jeg personlig tror nesten alle egentlig har hatt.

Ikke skrevet innlegg 3.

Alfhild

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Som liten har jeg alltid blitt lest til av mine foreldre som ble en rutine hver kveld. Da ble det å bli lest til på kvelden en god leseopplevelse for meg. Fikk også mer tid sammen med min mor og far. Etter vert som jeg ble større vokste jeg det av meg å lesing var ikke like kult som før. Nå som 18 åring kan jeg ikke huske sist gang jeg leste en skjønnlitterær bok, utenom lærebøkene. Bøker for meg høres veldig kjedelig ut å jeg ser mer på det som tidsfordriv. Mine leseferdigheter er heller ikke til å skryte av. Jeg husker ofte ikke hva jeg nettopp har lest som gjør det vanskelig å sette sammen handlingen av boken. Jeg skal bli flinkere med å lese bøker for å kunne bli bedre i norsk. Norsk har en stor rolle i min videre utdanning som kan hjelpe meg med å bli politi, der norskfaget stiller høgt. Om kveldene nå ligger jeg heller på telefonen å er på sosiale medier der Facebook, snapchat, instagram og vsco blir sjekket daglig. Mye av grunnen til det er at der får jeg velge selv va jeg leser og jeg får mer oppdateringer om hva som skjer rundt meg. Jeg prøver også å holde meg oppdatert på noen blogger som er mer av den rosa sorten, og mindre av de samfunnsaktuelle bloggene.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Mine tanker om å blogge er at det ikke er helt min greie. Jeg liker godt å lese andre sine blogger, selv så synes jeg det er vanskelig å skrive på en interessant måte slik at andre skal synes at det er spennende å lese. Jeg sliter med å formulere meg som gjør at teksten ofte blir kjedelig. Jeg håper med å skrive blogg at det vill endre leseopplevelsen min med at jeg kan bli mere engasjert og begynne å like å lese.

Jeg har ikke vært med på at hele klassen har lest samme bok å jobbet med det. Vi har fått valgt selv hvilken bok vi ville lese deretter har vi diskutert og forklart hva boken handlet om foran hele klassen. Personlig så synes jeg det var litt kleint å fortelle selv, men med å høre på andre så fikk jeg lyst til å lese noen av bøkene de andre hadde lest. Som vi gjorde på helse og sosial andre året på vgs.

For å skape bedre leselyst blant elevene kan skolen tilrettelegge lese plassene til elevene. For eksempel vist noen vill kan vi få gå hjem å lese, slik at vi kan konsentrere oss bedre om lesestoffet og få bedre lese ro.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Jeg liker denne måten å arbeide på. Med tanke på at vi kan jobbe både hjemme og på skolen, noe som jeg synes er positivt. Jeg jobber mye bedre hjemme og føler jeg får mer ut av ting da. Er også kjekt at vi presenterer det muntlig og ikke skriftlig.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen? Jeg synes det er stor forskjell på kravene nå i Norsk forhold til vg1 og vg2. Men det hadde jeg regnet med. Men personlig synes jeg at det er for store krav. Ikke bare til skjønnlitteratur men generelt Norsk faget.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser? Jeg har veldig lite erfaringer fra før av når det kommer til lesepraksiser. Hadde en oppgave i vg 2, som var noe likt bare my mindre krav.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? Får ikke inspirasjon til å lese bøker noen plasser, utenom når jeg må.

Hva føler du at du har behov for? Jeg har veldig mye å lære, og har behov for slike oppgaver som dette.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre liv, arbeid og studier, mener du? Det er noe jeg lurer på selv. Men videre i utdannelsen i norsk faget har jeg vell behov for det!

Alice

Yrkesfag: Barn og ungdom

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har egentlig aldri lest mye i de hele, utenom skolen. Leste ikke bøker som jeg kan huske, når jeg var liten. Viss jeg leste så var de på nettet. Men jeg leser godt og sliter ikke med å lese. Senere i tiden har jeg lest flere skjønnlitterære bøker utenom skolen. Jeg har blant annet lest noen av The Hunger Games bøkene. Jeg har også lest et helt halvt år og etter deg. Jeg synstest det var kjekt å lese alle disse bøkene og de var veldig interessante på hver sin måte. En bok som har gitt meg en god leseopplevelse er et helt halvt år. Det var en kjempe god bok, den type bok en ikke klarer å legge i fra seg med det første. Men generelt så liker jeg å lese bøker som er sanne best. Jeg ble alltid lest til når jeg var liten. Far og stemor var for det meste de som leste mest for meg. Vi hadde en diger eventyr bok med mange ulike eventyr i. Den leste vi om og om igjen. Men ellers så leser ikke familien min så mye. Jeg har en stesøster av åtte ste søsken og ekte søsken som leser bøker, også min mor hun leser også. Elles så er familien min lite interesserte i bøker. Men familien til kjæresten min leser mye, så jeg tror jeg har blitt påvirket der. Jeg leser mye mer nå en det jeg gjorde når jeg var liten. Før leste jeg nesten bare når vi var på ferier, men nå kan jeg lese utenom ferier også. Utenom bøker så leser jeg sjeldent nettaviser eller papiraviser. Skal jeg lese utenom bøker blir det ulike blader som I Form for eksempel eller så blir de for det meste blogger. Blogger og blader leste jeg mer før, nå går det for det meste i bøker. Jeg liker egentlig bare å leser bøker mer og mer nå som jeg har begynt å lese mer enn det jeg gjorde før. Etter jeg er ferdig med påbygg året og har fått studiekompetanse så har jeg tenkt å bli lærer. Jeg vil være lærer fra 5-10 klasse. Også har jeg lyst til å ha fagene matematikk og engelsk. Har tenkt litt på om jeg kanskje skal ta kunst og håndverk også men jeg får se. Jeg vil først gå to år i Kristiansand også vil jeg flytte hjem igjen og gå de tre siste årene i Stavanger. Så håper jeg på å få en jobb på en ungdomsskole når jeg er ferdig utdannet.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

boksa jeg ha begynt å lese som heter "Skadet". Så har ei lita jente blitt voldtatt hjemme i heimen sin. Hun har blitt skadet og er veldig påvirket over de som har skjedd tidligere. Da

hun var 4 år, ble hun tatt inn i barnevernet og var i 6 ulike fosterheimer på en måned. Hun er altså ikke så lett å ta vare på. Nå er hun i et trykt og godt fosterhjem, der hun blir tatt godt vare på. Hun får masse omsorg. Dagene er ikke alltid like lette men jeg tror at ting kommer til å bli bra til slutt. Forfatteren bruker ikke så mye symbol i denne boken.

Å blogge om en bok jeg leser syntes jeg er helt greit, men jeg tror likevel ikke at leseopplevelsen min vil bli bedre eller forandret på grunn av de. Jeg liker heller ikke så godt at flere personer kan lese det jeg skriver. Jeg har opplevd at hele klassen min har analysert en bok som alle har lest. Det var på ungdomskolen. Da leste læreren høgt også skulle vi analysere boken etterpå. Jeg synstest at dette var helt ok. Ikke noe jeg foretrekker. Jeg synstest det er mye bedre å få velge en bok selv.

Det er nokk flere ting skolen kan gjøre for å skape leselyst. Men jeg selv kommer ikke på så veldig mange ting. Jeg føler at for at en skal få leselyst må en like å lese, en må synstest at det er kjekt. Jeg har ikke så veldig stor tro på at en kan bare få noen til å lese vist en ikke liker å lese i det hele.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Måten vi har jobbet med skjønnlitteratur på med fordypningsoppgaven var egentlig ganske greit. Jeg hadde egentlig trodd det skulle være veldig kjedelig og stritt. Likevel synes jeg faktisk at det var en kjekk oppgave. Jeg liker når vi får muligheten til å velge emner litt selv. At vi står litt fritt. Men siden vi jobbet så mye selvstendig så var det litt vanskelig å vite hva som var rett og ikke med det en hadde med i presentasjonen, men det gikk jo greit. Fikk mye hjelp av læreren. Men selve oppgaven var veldig lærerik og kjekk.

Skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteratur er greit nokk det. Jeg kan ikke si at jeg liker skjønnlitteratur sånn kjempe mye. Det kan være rimelig kjedelig til tider, men kan og være kjekt til tider. Men jeg tenker litt sånn at er det et krav så er det et krav. Da er det noe vi elever må gjennom uansett. Men kan være litt vanskelig å henge med til tider, når det er så mange gamle tekster vi skal gjennom.

Ulike lesepraksiser har vi hatt om på barneskolen. Jeg husker ikke alle men noen. Husker det var noe med å se på bilder og innledning først. Så har vi og skumlesning. Det er egentlig det jeg husker fra lesepraksiser. Jeg bruker veldig ofte skumlesning. Spesielt når jeg skal finne svar på et spørsmål i en tekst, da er dette en perfekt lese måte.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Og hva som skjer i klasserommet og hva som skjer utenfor? Så vil jeg tro det er lettere å bli glad i skjønnlitteratur utenfor klasserommet. At vi elever påvirker hverandre og gir tips eller anbefaler bøker. Jeg føler selv at det kan være lettere å prøve noe ei venninne eller en kompis anbefaler. Egentlig bare fordi vi er på samme alder og en kan tenke at vi liker samme ting ellers. Slik at det kan være en mulighet for at jeg og for eksempel hadde begynt å like skjønnlitteratur etter å ha fått anbefalte bøker av en venninne.

Hva jeg føler jeg har behov for? Jeg har jo behov for å kunne lese godt og forstå tekstene jeg leser. Jeg liker å lese og, så lenge det er noe som interesserer meg. Å om jeg kan se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi den for videre liv, arbeid og studier.. lesekunnskaper trenger enn jo uansett. For å få med nyheter å for å følge med rundt i verden. Mer og mer skjer jo på nett og da må en kunne lese. Også får vi innblikk i hvordan ting har vært før når vi leser mye gamle tekster på skolen. Så kunnskapen skjønnlitteratur gir oss trenger vi absolutt. Selv om det ikke alltid er like interessant.

Audhild

Yrkesfag: Reiseliv

Ikke skrevet innlegg 1.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Nei eg tror ikke å blogge om en bok eg lese endrer leseopplevelsen min, eg har aldri opplevd at hele klassen har lest den samme boken som eg har lest det skolen kan gjøre for å skape mer lese lyst er å presentere mange gode bøker, ha flere timer der vi få lese osv

Ikke skrevet innlegg 3.

Alma

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29.september 2016

Jeg leser ikke så veldig mye, men synes det er kjekt om jeg finner en bra bok. Når jeg var mindre leste jeg en del bøker, både fordi vi var nødt og fordi jeg syntes det var kjekt. Det at jeg ikke leser så mye nå, er nok fordi jeg ikke har tid å ikke vil ta meg tid til det.

Jeg har lest flere skjønnlitterære bøker, mange av de er spesielt fra forfattere som Astrid Lindgren, Roald Dahl og Ingunn Aamodt fra jeg var liten.

En bok som har gjort spesielt inntrykk på meg er et helt halvt år. Boka er en roman av forfatteren Jojo Moyes. Romanen er både veldig rørende, trist og samtidig morsom. Den handler om Louisa Clark, som mister jobben sin som servitør, og må finne seg ny jobb får å tjene penger til familien sin og henne. Hun blir plutselig personlig assistent for Will Traynor, som er fullt avhengig av hjelp etter en ulykke. Clark prøver å hjelpe Will med å finne en mening med livet, holde hun oppe. De knytter etter hvert et sterkere bånd enn forventet. Denne boken har også nå blitt gitt ut i film.

Som liten leste foreldrene mine en del for meg. Jeg synes det var koselig og høre på før jeg sovnet. Jeg har også hørt litt på lydbøker i forhold til skolen, men likte ikke det så godt. Når jeg ble eldre kom interessen for å lese selv.

Jeg liker også godt å lese saktekster, spesielt på nett, som blogger, artikler fordi jeg synes det er spennende.

Mine planer videre i utdannelsen har jeg ikke helt kontroll på enda, fordi jeg er usikker.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg har ikke kommet så veldig langt i boken til at jeg kan skrive så veldig mye om den. Til nå har jeg kun fått lest om historien bak hvordan boken blei til. Dette gir også inntrykk på grunnlaget videre at starten av barndommen har noe med hva som skjedde med Christoffer. Jeg vet fra før av at det er en veldig fæl historie og synes derfor det er motiverende og lese om videre for å vite hva som skjer.

Om jeg måtte skrevet en blogg om boken jeg leser, ville jeg vært veldig nøye på setningsformuleringer og hvordan jeg utdyper meg om boken. Jeg tror ikke det kunne forandret leseopplevelsen min ved å skrive et blogginnlegg om det. Det kunne kanskje hjulpet meg med å lære mer om boken, fordi da går jeg skikkelig inn i den.

Jeg kan huske på barneskolen så fikk hele klassen samme boken vi måtte lese igjennom et leseprosjekt, jeg kan dessverre ikke fortelle om hvordan det var fordi jeg husker det ikke. Jeg tror at man må lure leselysten litt fram hos de unge, ved å f.eks gi gratis bøker, introdusere spesifikke bøker og få dem til å virke interesane. Kanskje det hadde hjulpet med et besøk av en kjent forfatter.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur?

Jeg synest denne måten å jobbe på har vært stress, men lærerikt. Jeg liker når man får velge fritt. Det som er bra er at vi får selv velge hva vi skal lese, å man kan da interessere seg mer for det emne man velger.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

Jeg synest det er lagt veldig mye vekt på akkurat dette med skjønnlitteratur på skolen i år, men det er også noe jeg tror er nyttig for oss i fremtiden når det gjeld videre studier. Det er kanskje litt for mye fokus, men kan hende det er fordi det er ikke helt det jeg interesser meg for.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

Jeg har aldri hatt noe problem med lesing, men det er fordi om jeg finner de rette bøkene så klarer jeg fint å sette meg ned å lese. Det er jo ulike lese praksiser å jeg huske alltid på barneskolen måtte vi lese mye. Ofte samme bøker der vi gikk gjennom bøkene etterpå, men og at vi fikk beskjed om å se på bilder og overskrifter først for å kunne se hva det handlet om.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?

Personlig så tror jeg det er lettere å bli glad i lesing utenom skolen, eller utenfor klasserommet. Dette er fordi vi kan kanskje snakke med andre utenom lærerne for å få inspirasjon til det en vil lese. En kan snakke med f.eks. venner å høre hva de liker. Har kanskje mer til felles med en venn, en de du har i klasserommet. Det er jo ofte skole relatert det vi les på skolen så er lettere å bli glad i skjønnlitteratur om en får velge litt selv.

Hva føler du at du har behov for?

Jeg tror nok at jeg har stort behov for akkurat dette. Det er nok noe jeg kommer til å få brukt for i senere tid uten at jeg helt tenker at det er nødvendig. Jeg tror nok at det å kunne sette seg skikkelig inn i lesingen å forstå alt jeg leser, er det jeg har størst behov for. Kanskje finner jeg ut senere at det er andre ting jeg også har behov for, men akkurat nå kommer jeg ikke på så mye.

Amalie

Yrkesfag: Salg og service

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg ser egentlig på mine egne leseferdigheter som gode, og har lest en del opp igjennom årene. Har egentlig ikke noe problem med å lese ulike tekster eller bøker, men synes det er veldig kjedelig om teksten ikke er interessant i det hele. Men synes lesing kan være gøy og avslappende, om innholdet bare interesserer meg.

Er vokst opp med å bli lest for som liten, spesielt av foreldrene mine og besteforeldrene. Som liten likte jeg best at de samme bøkene ble lest for meg om og om igjen, selv om de som leste den var lei av boka for lenge siden. Husker best to bøker jeg likte som liten, som alltid bestemoren min leste for meg og søsteren min når vi kom på besøk. Den ene handlet om en syk dukke som het Matilda, og den andre var en eventyrbok med flere ulike eventyr vi kunne velge mellom. Når jeg begynte å lese bøker selv så husker jeg at jeg likte å lese bøker av Roald Dahl på barneskolen. Var også medlem i Donald Duck-bokklubben, og likte godt bøkene jeg fikk der.

Foreldrene mine liker å lese, men tar seg egentlig aldri tid til det. De leser som regel bare bøker når det er sommerferie. Selv så tar jeg meg heller aldri tid til det, men liker å ha med meg en bok jeg kan lese når jeg reiser til syden om sommeren. Leste mye mer som liten husker jeg.

Har lest flere skjønnlitterære bøker opp igjennom årene. Den siste boka jeg leste som jeg virkelig synes var bra, var *Et helt Halvt år* av Jojo Moyes. Likte den fordi handlingen var så interessant og historien følte litt ekte.

Når det gjelder saktekster så synes jeg mesteparten av de jeg har lest, var ganske kjedelige. Har jo lest en del tekster på skolen opp i gjennom årene, men husker ikke igjen noen spesielle av dem som gjorde inntrykk. Leser heller aldri aviser eller nettaviser, fordi jeg ikke synes innholdet er interessant. Men det jeg synes er gøy, er å lese ulike blogger. Leser daglig ganske

mange av de, og synes det er spennende å følge med på hva de gjør hver dag, selv om de gjør helt vanlige ting.

Mine videre planer for fremtiden er jeg litt usikker på. Vet jeg skal studere en del år til, men har ikke peiling på hva jeg skal studere. Er motivert til å ta all skole jeg må ha først, og så få meg jobb etterpå. Har lyst til å studere i Kristiansand, men må bare finne ut hvilket studie først.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Boka jeg leser heter "Alltid Alice" og så langt har jeg bare lest et kapittel av den. Den handler om en kvinne som jobber som professor og er vandt med å jobbe mye. Men etter hvert begynner hun å glemme ting. Det kan være enkle ord som blir glemt, men hun har også opplevd å glemme veien hjem. Alice tenker først bare at hun er kommet i overgangsalderen, og hun holder det hemmelig for de rundt henne.

Basert på det som har skjedd til nå så tror jeg at Alice etter hvert kommer til å glemme mer og mer. Hun har tenkt og bestille time hos legen bare for å sjekke det opp, og da finner hun nok ut at problemet hennes kanskje var større enn hun trodde.

Siden jeg bare har lest et kapittel så har jeg ennå ikke funnet noen symboler i boken. Men tenker at det kanskje vil komme etter hvert.

Jeg har ikke veldig lyst til å blogge om boka jeg leser fordi jeg er egentlig ikke så "fan" av at andre folk leser det jeg har skrevet. Hadde selvfølgelig ikke vært noe problem om det var noe vi måtte gjøre, men ville ikke blogget frivillig uansett. Tror heller ikke det hadde forandret leseopplevelsen min noe særlig.

Tror ikke jeg har opplevd tidligere at hele klassen har lest og jobbet med samme bok. Men husker at på barneskolen fikk vi av og til tilbud om å velge mellom tre ulike bøker som vi fikk. Da leste mange samme bøker, men vi pleide aldri diskutere bøkene eller noe sånt egentlig.

Å skape leselyst for noen er egentlig ikke så lett, føler egentlig det er litt opp til en person selv om han/hun liker og lese eller ikke. Men dersom skolen skulle gjort noe så måtte de ha vært å motivere elevene til å lese. Ved å for eksempel ta med klassene til biblioteket og la de som jobber der presentere interessante bøker. Husker også på barneskolen at vi hvert år, over en periode på fire uker, hadde en slags lesekonkurranse. Da skulle alle lese mest mulig hver dag og skrive opp hvor mye de leste. Etterpå samlet alle klassene seg for å trekke vinnerne, og dette var jo ganske motiverende for å få folk til å lese.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Synes denne måten var vanskeligere siden vi skulle jobbe selvstendig og det ikke akkurat finnes noe fasit på hvordan vi skulle gjøre oppgaven. Fikk god hjelp av læreren, men det er likevel vanskelig å vite hvordan ting bør gjøres. Synes det var kjekt å prøve seg som student, for da er du faktisk nødt til å gjøre ting selv. I tillegg til at det er bra med litt utfordringer. Selve oppgaven var veldig lærerik!

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen? Kravet er egentlig veldig mye, det er mange tekster som skal leses, og det er mye som skal gås gjennom. Mesteparten av tekstene er veldig gamle og handler om ting jeg ikke interesserer meg for, og derfor blir det kjedelig. Men forstår likevel at vi må lese de for å forstå mye av det samfunnet vi lever i idag, og hvordan det har blitt skapt. Mange av tekstene bærer preg av hvordan de levde før i tiden, og det er ganske viktig å kunne forstå.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser? Lesepraksiser er vel ulike måter du kan lese på, alt etter hvor viktig teksten er. Leter du etter et bestemt svar, er det best å bruke skumlesing. Men dersom du faktisk skal huske og forstå teksten, bør du heller lese sakte og nøye. For noen fungerer også høytlesing, men bruker jeg egentlig ikke selv. Jeg personlig leser ganske fort til vanlig. Skal jeg huske innholdet leser jeg litt saktere, og tar kanskje stikkord underveis. Bruker er del skumlesing også.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? For å bli glad i skjønnlitteratur føler jeg egentlig at det handler mest om deg

selv, og at du må gjøre en innsats. Men det hjelper også mye om skolen legger til rette for det. På skolen er mange av tekstene som sagt, veldig gamle og uinteressante. Det hadde hjulpet mer om vi leste nyere tekster og med mer dagsaktuelle temaer. For å bli glad i å lese, bør du lese noe som interesserer deg slik at du faktisk koser deg. Det er større sjans for å bli glad i skjønnlitteratur på fritida, fordi da kan du selv velge en bok du like.

Hva føler du at du har behov for? Føler at alle har et behov for lesing generelt. Å lese bra og kunne forstå ulike tekster, kan hjelpe deg mye videre i livet. Du vil alltid få bruk for lesekunnskaper senere. Føler ikke akkurat at man har et behov for å være glad i skjønnlitteratur. Men om du er det, så vil det hjelpe mye.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du? Mye av det vi har lært fra skjønnlitteratur kan helt sikker brukes i videre studier. Uansett om du skal ha mer norsk eller ikke. Mye av det vi har lest handler om å kunne se hvordan samfunnet var og hvordan det endret seg. Du får på en måte satt deg litt inn i en annen situasjon, og akkurat det tror jeg du kan få bruk for senere.

Aksel

Yrkesfag: Byggfag

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Eg har egentlig aldri vert ein person som setter seg ned og lesar ein bok. Eg er den personen som ser at det er ein film og ein bok som handler om det samme så velger eg filmen. Men di gangene eg har lest bøker, som når vi måtte lese på skolen, så foretrekker eg krim bøker.

Mine leseferdigheter eg ganske så bra. Eg har lest mye gjennom nettet og spill si eg var liten. å lese på nettet er noe eg gjør nesten hele tiden. Det er noe ein bare gjør automatisk.

Eg har aldri lest ein skjønnlitterær tekst utføre skolen.

Når eg gikk på ungdomskolen så begynte eg å lese ei krim bok, det syns eg var ganske så spennende og kjekt å lese i starten. Men etter lengre tid så ble eg lei av å lese. Eg merket at eg bare begynte å skimlese boken for å bli ferdig med den.

Det er bare min mor som liker å lese i familien min, hun har ein stor hylle med bare bøker. Da eg var liten så ble eg aldri lest for.

Eg leser litt i avisen for å få med meg hva som skjer rundt i verden. Eg leser mest på nettet uansett. Eg syns det er mye mer interessant så skjer på nettet. Det oppdaterer seg så fort med nye ting.

Eg har ikkje noen spesielle planer når det gjeller videre utdanning men eg har ein liten tanke om å bli lærer. Viss eg skal bli lærer så mener eg at ein bør begynne å lese noen bøker.

Innlegg 2: Mens vi lesar. 6. oktober 2016

Viss eg skulle skrevet ein blogg så ville eg kanskje lest på ein annan måte, eg ville ha fått med meg mer tolkninger og ord som kanskje ville hatt stor betydning senere i boken. For hvis du skriver ein blogg så må du fordype deg mye mer inn i boken. Så du kan forklare boken best mulig til seerne.

I 7ende klasse så leste læraren ein bok for hele klassen. Boken ble kalt –gutten i den stripete pysjamasen. Det handler om ein gutt som blir kjent med ein jøde som blir holdt i ein fangeleir. For meg så var det vanskelig å fulle med, eg ble alltid distraherert av andre ting som å snakke

med kompiser eller være på telefonen. Eg anbefaler ikkje å lese i store grupper. E villle sakt at du får med deg mye mer viss du leser alene, opplevelsen vil også bli ein helt annen.

Skolen kan skape leselyst viss dei får oss til å velle ein bok vi vil lese selv og får tid til å lese når vi er på skolen. Dette syns eg hadde hjulpet, hvertfall for folk som ikkje leser til vanlig.

Viss skolen hadde jort dette så ville elever som ikkje har lest ei bok før, ville kanskje sett at det er spennende å lese bøker og da hadde elever begynt å lese hjemme også.

Ikke skrevet innlegg 3.

Amanda

Yrkesfag: Mediefag

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing

ra jeg var liten har jeg alltid likt å lese og å bli lest for. Jeg kan huske sene kvelder der jeg og broren min lå i sengen mens mor leste Harry Potter, og overnattingsbesøk hos mormor der hun leste Pinocchio hver kveld før vi la oss. Da jeg begynte på barneskolen hadde vi prosjekt om hvem på skolen som leste mest bøker og dette synes jeg var veldig spennende. Ikke fordi jeg ville vinne, men fordi jeg ville ”ha en konkurranse mot meg selv” for å se hvor mye jeg kunne lese. Det begynte med lettleste bøker som skrekkserien marg og bein, og gikk videre til mer avanserte bøker som serien om Elisabeth og Anna + Didrik = baby. Da jeg begynte på ungdomsskolen begynte jeg å lese enda mer avanserte og lenger bøker, mest på engelsk, men også noen norsk oversatte som sagaen om Isfolket og boktyven.

Jeg har hatt perioder der jeg har mistet leselysten og heller prioritert filmer framfor bøker, men i senere tid har jeg funnet ut at jeg foretrekker å lese bøkene før jeg ser filmen. Jeg vurderer leseferdighetene mine som veldig gode siden jeg har lest mye opp gjennom årene. Likevel hender det at jeg må lese samme side om igjen fordi jeg har tenkt på noe annet, og ikke helt fått med meg det som stod. Jeg har alltid strukket meg til skjønnlitterære tekster og ikke lest så mye blogger, biografier, aviser osv., men nylig har jeg lest bøkene til Linnéa Myhre, som er biografiske romaner.

Ofte sier jeg selv at jeg ikke har tid til å lese på grunn av skole, jobb, venner, kjæreste osv. Derfor går det ofte lange perioder mellom der jeg leser, og der jeg ikke gjør. Ferie har vært det stedet der jeg har kunnet slappet av med opp til 4 gode bøker på en uke, mens hjemme har jeg ”aldri tid” til å ta fram en eneste god bok. Jeg prøver å bli bedre til å lese oftere, men det er ikke lett når det skjer så mye annet spennende rundt meg.

Videre utdanning og yrke vet jeg ikke. Da jeg var yngre ville jeg jobbe i oljen, mest fordi jeg ville bli rik, men det var kanskje litt korttenkt siden jeg ikke interesserer meg innenfor noe der i det hele tatt. Jeg har også vært innom arkitekt og landskapsarkitekt fordi jeg er glad i å tegne

og noe innenfor reiseliv fordi jeg liker å reise, men alt har blitt kastet i ”nei bunken” av forskjellige grunner.

Fra jeg var liten har jeg alltid likt å lese og å bli lest for. Jeg kan huske sene kvelder der jeg og broren min lå i sengen mens mor leste Harry Potter, og overnattingsbesøk hos mormor der hun leste Pinocchio hver kveld før vi la oss. Da jeg begynte på barneskolen hadde vi prosjekt om hvem på skolen som leste mest bøker og dette synes jeg var veldig spennende. Ikke fordi jeg ville vinne, men fordi jeg ville ”ha en konkurranse mot meg selv” for å se hvor mye jeg kunne lese. Det begynte med lettleste bøker som skrekkserien marg og bein, og gikk videre til mer avanserte bøker som serien om Elisabeth og Anna + Didrik = baby. Da jeg begynte på ungdomsskolen begynte jeg å lese enda mer avanserte og lenger bøker, mest på engelsk, men også noen norsk oversatte som sagaen om Isfolket og boktyven.

Jeg har hatt perioder der jeg har mistet leselysten og heller prioritert filmer framfor bøker, men i senere tid har jeg funnet ut at jeg foretrekker å lese bøkene før jeg ser filmen. Jeg vurderer leseferdighetene mine som veldig gode siden jeg har lest mye opp gjennom årene. Likevel hender det at jeg må lese samme side om igjen fordi jeg har tenkt på noe annet, og ikke helt fått med meg det som stod. Jeg har alltid strukket meg til skjønnlitterære tekster og ikke lest så mye blogger, biografier, aviser osv., men nylig har jeg lest bøkene til Linnéa Myhre, som er biografiske romaner.

Ofte sier jeg selv at jeg ikke har tid til å lese på grunn av skole, jobb, venner, kjæreste osv. Derfor går det ofte lange perioder mellom der jeg leser, og der jeg ikke gjør. Ferie har vært det stedet der jeg har kunnet slappet av med opp til 4 gode bøker på en uke, mens hjemme har jeg ”aldri tid” til å ta fram en eneste god bok. Jeg prøver å bli bedre til å lese oftere, men det er ikke lett når det skjer så mye annet spennende rundt meg.

Videre utdanning og yrke vet jeg ikke. Da jeg var yngre ville jeg jobbe i oljen, mest fordi jeg ville bli rik, men det var kanskje litt korttenkt siden jeg ikke interesserer meg innenfor noe der i det hele tatt. Jeg har også vært innom arkitekt og landskapsarkitekt fordi jeg er glad i å tegne og noe innenfor reiseliv fordi jeg liker å reise, men alt har blitt kastet i ”nei bunken” av forskjellige grunner.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Å blogge om bøker du leser/har lest føler jeg er litt som å lese en bokanmeldelse på en boknettside. Selv synes jeg det er interessant å lese om bøker som andre har lest fordi jeg selv kanskje finner ut at denne boken er noe for meg. Jeg finner ofte nye bøker jeg vil lese på grunn av anbefalinger fra venner og bokanmeldelser på nettet. Om jeg skulle blogget om en bok tror jeg at jeg hadde fått mer leseforståelse for selve boken. Mest fordi jeg må sette meg mer inn i handlingen for å kunne formidle og ”overbevise” leserne om at denne boken bør de sjekke ut.

I 1. Vgs. og 2. Vgs. har jeg hatt skoleblogg hvor jeg hovedsakelig har skrevet om ting rettet til mediefaget. Samtidig føler jeg dette er noe av det samme som å blogge om en bok. Å blogge om medierelaterte ting tiltrekker seg lesere som er interesserte i media, på samme tid som å blogge om bøker tiltrekker seg bokinteresserte.

I løpet av skoleløpet har hele klassen lest samme boken 2 ganger, etterfulgt av en bokanalyse i slutten av perioden. Begge disse bokanalysene har foregått i engelskfaget. I 1.Vgs. leste vi boken ”Of mice and men,” og i 2. Vgs. leste vi boken ”The Great Gatsby.” Jeg synes at disse leseperiodene var veldig lærerike siden alle elevene delte deres meninger om hvert kapittel, læreren gikk tydelig gjennom hver del og jeg fikk dermed flere synspunkt på samme boken. Temaet og budskapet i boken ble mye lettere å finne siden vi hadde gått så detaljert inn i boken.

For å skape leselyst synes jeg at lærerne i norskfaget bør få elevene til å lese samme boken. Elevene kan få i lekse å lese første kapittel hver uke, for så å få en gjennomgang i slutten av uken om hva kapittelet handlet om og der elevene selv kan dele sine synspunkter på kapittelet. Å skrive en bokanalyse om en bok er noe som er svært lærerikt siden eleven blir ”tvunget” til å sette seg mer inn i boken. Det nytter ikke lenger å skumlese gjennom boken for å bli fort ferdig. Når det gjelder valget av boken synes jeg læreren burde presentere ca. 5 forskjellige bøker og at elevene stemmer på hvilken bok de vil lese i denne perioden. Bøkene burde også ha en lydbok for elevene som synes det er lettere å følge med om en annen leser boken mens eleven følger med med fingeren.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Jeg synes å jobbe på denne måten med fordypningsoppgaven gir elevene sjansen til å se sammenhengen mellom bøker, bok og film osv. Eleven får selv sjansen til å reflektere rundt bøkene, og dette gjør kanskje at eleven får større leseglede. Eleven setter seg inn i bøkene mer i fordypningsoppgaven enn om han/henne hadde lest denne på fritiden. I fordypningsoppgaven blir du ”tvungen” til å sette deg inn i det forfatteren skriver, og kanskje finne annen sekundærlitteratur som hjelper deg med å forstå det forfatteren skriver bedre.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen? Jeg synes at norskfaget legger for mye vekt på skjønnlitteratur. Skjønnlitteratur viser samtidig hvordan forholdene har vært på den tiden boken eller skriften ble skrevet, men likevel føler jeg saktekstene er mer lærerike og relevante. Jeg mener at vi burde lære om skjønnlitteratur, og liker oppgaver som dette, men mange ganger blir det veldig mange tekster å lese og oppgaver og gjøre i forhold til skjønnlitterære tekster. Alt i alt synes jeg litt er greit, men kanskje ikke like mye som det vi har hatt.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser? Det eneste jeg har hørt om innen lesepraksiser er da jeg gikk på barneskolen og de ville jeg skulle lese tekstene 3 ganger inni meg, 3 ganger høyt og 3 ganger skumlesing. Læreren burde kanskje satt enda mer fokus på lesepraksiser på denne tiden, og ikke bare disse tre typene. Jeg har aldri hatt noen leseproblemer, og alltid likt å lese, men jeg vet det er flere som sliter veldig med å lese. Selv kjenner jeg at jeg av og til leser en side uten å egentlig skjønne hva som står på den, og om jeg hadde visst om en lesepraksis som hjalp mot dette hadde jeg fått mer ut av selve lesingen.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? For det meste blir jeg introdusert til skjønnlitteratur utenfor klasserommet fordi jeg selv liker og lese, og har flere venner som leser og anbefaler bøker videre. Gjennom skolen føler jeg ikke at jeg får noen ”lesetips,” mer en slags litterær forståelse av gamle tekster og hvordan skjønnlitteraturen har utviklet seg gjennom årene.

Hva føler du at du har behov for?

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du? Jeg mener jeg trenger denne kunnskapen fordi det gjør at jeg kan trekke linjer mellom historiske hendelser og utviklingen i Norge og resten av verden. Det hjelper meg i mange andre fag og også på fritiden når folk sammenligner en hendelse med "Jeppe på bjerget" eller lignende.

Andrea

Yrkesfag: Automasjon

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har aldri vært noen lesehest. Men menneskene rundt meg har alltid likt å lese. Venner, foreldre, søsteren min og til og med samboeren min leser mer enn meg. Dermed leser jo alle disse mye raskere enn meg, og leseferdighetene mine føles elendige. Selv har jeg jo ikke lyst til å si at jeg leser sakte eller rett og slett er dårlig til å lese, for det er jeg ikke, men når alle rundt meg er flinkere ender det med at jeg sier at leseferdighetene mine ikke er helt på topp. Det meste av det jeg har lest av skjønnlitterære tekster har vært gjennom skolen. Det var på denne måten jeg kom over det som nå er min ynglingsbok *And Then There Were None* av Agatha Christie. Som jeg i ettertid har lest flere ganger. Men utenom denne boken har jeg lest noen kriminalromaner. Krim bøker høres kanskje ganske kjedelige ut, men det er favorittbølene mine. Så lenge jeg kommer over en som virker spennende. Og det er jo ganske vanskelig å dømme en bok etter omslaget så det ender somregel med at jeg står over de fleste bøker jeg ser eller får presentert. Ikke har jeg lest noe særlig med Fantasy bøker heller. Verken Harry Potter eller andre. Og de fleste bokserier jeg prøver å starte på gir jeg opp ganske fort. Ja bortsett fra I Morgen serien der raste jeg gjennom alle syv bøkene. Når jeg var mindre leste jeg en god del Marg og Bein bøker. Jeg var veldig glad i grøsset disse bøkene ga. Og før det igjen hadde jeg jo en god del eventyr bøker. For det meste prinsesse historier. Og jeg fikk lest dem opp for meg frem til jeg kunne lese dem selv. Lesingen nå til dags både for meg selv og de fleste i familien forekommer i feriene. Når vi er på tur eller liksom skal kose oss under teppe. De er i hvert fall det moren min gjør. Pappa leser også stort sett i feriene. Og slik har det blitt med meg også. Jeg startet på en ny bok nå i sommerferien men når skolen begynte ble det stop. Men jeg leser jo likevel. Et Illustrert vitenskaps blad innimellom, og en avisartikkel på nett eller kanskje to til dagen. Problemet med alle disse artiklene er jo at det er vanskelig å finne noe spennende, dermed blir det med en til to per dag. Og noen dager ingen. Sammen med at det er vanskelig å finne noe interessant i nettavisene er det også vanskelig å finne noe som det virker interessant å jobbe med. Helt siden ungdomsskolen har jeg gått rundt og lurt på hva jeg skal gjøre når jeg blir stor. Nå er det jo ikke særlig lenge igjen til jeg må

velde noe, men jeg er ikke noe nærmere et svar på hva det skal være. Folk har alltid sagt til meg at ingeniør er det jeg bør bli. Foreldre, lærere og rådgivere har alle sagt det samme, men jeg vet virkelig ikke om det er noe for meg. Jeg har så få skikkelige interesser og dermed er det ikke noe som frister. Jeg har tenkt på arkitekt og økonom og for ett og et halvt år siden var det jo automatisk jeg valgte å gå for. Ikke vet jeg hvorfor, men alle sa jo at jeg kom til å passe in der. Det gikk jo ikke akkurat slik det var tengt...

Heldigvis så har jeg noen måneder igjen før jeg igjen må prøve å velge... så får man bare vente å se hvordan det går denne gang. Jeg får vel bare sette meg ned og lese meg litt opp på alt sammen.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg leser Odinsbarn av Siri Pettersen. Så langt har hovedpersonen Hirka fått hvite sannheten om hvorfor hun ikke har hale. Noe alle andre har. Helle live har hun trodd at det var ulver som tok den, men hun har aldri hatt hale. Hun er et odinsbarn. Og dette gjør henne farlig og utstøtt. Ingen andre enn hun og faren vet sannheten men nå som hun er femten år og skal delta på rittet er det blitt et problem. For hun kan ikke favne noe som vil røpe hva hun egentlig er. Lengre har jeg ikke kommet enda. Men jeg kan ikke vente på å finne ut hva som kommer til å skje videre. Selv tror jeg hun vil prøve finne en måte å unngå rittet på. Dra vekk eller noe lignende. Om ikke det skjer og hun møter på rittet vil jo sannheten komme fram. Skjer det tror jeg at Hirka vil forlate alt og alle og rømme. Altså så ser ikke jeg noen annen løsning enn å løpe vekk fra problemet foreløpig. Men det kan jo fort forandre seg.

I boka er det et symbol som går igjen i mine øyne og det er ravnene. For meg har sorte ravner alltid vært noe nydelig og mystisk. Det er smarte fugler som har fasinert mennesker lenge og som på ofte har vært et tegn på ulykke, krig og død. Samt at di har blitt gitt magiske krefter. Også i boka er ravnene mystiske, men her er de et tegn på makt. Rådet som styrer verden har ravne som symbol. Ravnene bringer også lykke i den verdenen. Men de er fortsatt magiske og ettersom det bygger opp mot krig kan de jo ses på som et tegn på det også. Altså er ravnene og symbolet til ravnene veldig viktige i boka og den verdenen den hører til.

Det å skrive om boka slik som dette er nytt for meg. Å blogge om noe som helst har aldri vært et særlig sterkt ønske for meg. Så det føles litt rart. Det å vite at flere mennesker kan lese dette gjør det både befriende i tillegg til at jeg sensurer meg på samme tid. Jeg blir jo åpenbart redd

for hva jeg bør skrive samtidig har jeg lyst til å bare skrive om alt mulig og bare bre ut tankene på papiret. Eller skjermen. Jeg føler vel kanskje at hvert enkelt ord ikke betyr så mye lengre, men at helheten av det jeg skriver er det viktigste.

Satt sammen med leseopplevelsen min blir ikke den noe særlig forandret. Selv om jeg blogger litt om boka er det jo fortsatt jeg som leser den, og opplevelsen forblir den samme. Hele blogginnlegget er jo bare det samme som om jeg skulle sagt dette til noen i en gruppe. Bare at her slipper jeg å snakke med noen.

Tidligere har jo bøker hvert et samtaleemne på skolen og Men jeg har aldri opplevd at hele klassen måtte lese samme bok og jobbe med den. Der hente jo en gang at vi måtte velge mellom fire-fem bøker og så jobbe med den vi valgte så vi var jo store grupper på hver bok. Selve lesingen gikk greit men jeg har aldri lik å måtte grave meg dypt ned i en bok på jakt etter noe jeg egentlig ikke helt vet hva er. Så alt i alt følte det i øyeblikket som en litt negativ opplevelse. Utenom den gangen har det flere ganger hent at vi har måttet lese skjønnlitteratur på skolen, men det var aldri noe vi måtte jobbe med etterpå. Også fikk vi alltid velge bok selv. I tillegg til å lese selv hadde vi jo høytlesning flere ganger på barneskolen. Men også her måtte vi aldri jobbe med boken etterpå.

Av det jeg opplevde på skolen var det høytlesningene jeg likte best. Jeg var jo ganske liten og ingen i klassen kunne lese særlig raskt selv enda. Men det var veldig koselig å sitte å høre på. Det var ofte det var i matpausen læreren leste for oss, og jeg tror å huske at de fleste likte denne lesestunden. Jeg kan vel også nevne at når vi fikk velge bøker selv hadde jeg veldig store problemer med å finne en bok. En gang ente det med at jeg satte meg ned med en faktabok om andre verdenskrig i istedenfor en skjønnlitterær bok.

Det hadde kanskje hjulpet på leselysten om det hadde vært mer hjelp å få når det hjalt å finne en bok. For jeg tror at det kan være en del som sliter med akkurat det.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Arbeidet med denne fordypningsoppgaven var krevende. Selv jobbet jeg ikke med skjønnlitteratur, og føler dermed at jeg ikke har så mye å si om denne måten å jobbe med skjønnlitteratur.

Videre om skolens krav og vekt på dette området så må jeg si at de forventer litt i overkant mye. Det er snakk om mennesker under 20 år som bare vill komme seg videre i livet, men som blir holdt tilbake av store arbeidsmengder som omhandler emner de ikke har noen

interesse for. Det blir lagt mye vekt på noe som man ikke har bruk for senere i livet, med mindre man skal bli lærer eller lignende. Det føles til tider også urettferdig at om du er dårlig i norskfaget får du tre dårlige karakterer (fire til seks om du tar med eksamener), men er du dårlig i matte er det en karakter som ryker (eller to).

Og i tillegg er kravene til tider vanskelige å forstå. Oppgjennom min skolegang har de forskjellige norsklæreren rettet tekster på vidt forskjellige måter. Det var under arbeid med skjønnlitteratur at dette kom sterkest fram. Og da sitter man jo igjen uten noen anelse om hva som er egentlig er bra nokk.

Når det kommer til lesepraksiser så bruker jeg sjelden noen spesiell måte å lese på. Enten leser jeg grundig igjennom teksten ellers skimleser jeg. På barne- og ungdomskolen gikk vi gjennom noen forskjellige måter å få med oss mer av det vi leste men jeg har aldri tatt noen av disse i bruk på noen skikkelig måte.

Å bli introdusert til skjønnlitteratur på en god måte skjer nokk mest hjemme. For meg var det høytlesning som gjaldt. Skjønnlitteratur kan være gøy og spennende om du ikke blir tvunget til det. Og å måtte levere analyse etter analyse istedenfor å bare kunne nyte teksten på egenhånd får ikke elever til å ville ha noe mer med skjønnlitteratur å gjøre. Nå var det jo slik at noe av det første skolen gjorde var høytlesning, men da måtte man jo sitte å høre på en bok man kanskje ikke syntes var særlig spennende. Senere måtte man lese selv. Jeg husker vi gikk ned til biblioteket for å se på og låne bøker. Bibliotekarene presenterte noen bøker som de tenkte kunne være spennende. Men selv fant jeg ingen bøker jeg kunne tenke meg å lese. Så de tok bare læreren en bok og ga den til meg og sa at den skulle jeg lese og senere skrive om. Jeg husker ikke hva boken het men jeg husker at den var kjedelig. Dermed, når vi skulle lese noe på ungdomskolen snek jeg meg flere ganger til å finne noe halt annet å lese på en de skjønnlitterære bøkene vi egentlig skulle velge mellom. Som for eks. en faktabok.

Skjønnlitteratur er ikke noe man kan tvinge seg selv til å bli glad i. Og det er for det meste det jeg har opplevd at skolen gjør. Den tvinger på deg alt mulig og sier at du bare får bli glad i å drive med det fordi det er det eneste du kommer til å gjøre de neste årene... de hadde nå forsåvidt rett.

Men når det kommer til hva jeg føler jeg har behov for så er det ikke lett å si. Norskfaget, som skjønnlitteraturen er en ganske stor del av, er bare så stort og uhandgripelig. Selv føler jeg det er behov for en forandring i norskfaget. Som for eksempel å splitte det opp i flere fag, hvorav noen kunne vert valgfag for dem som er interesserte. Men folk vil vel bare si at jeg er for ung til å forstå hva som er best.

Personlig ser jeg lite overføringsverdi. Noen lesepraksiser kan nokk være greie å ha med seg til videre studier. Men til nå har jeg hatt veldig lite bruk for kunnskapen fra skjønnlitteratur verken i andre fag eller utenfor skolen. Dermed har jeg vansker med å se det store behovet for disse kunnskapene senere.

Andrine

Yrkesfag: Service og samferdsel

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Mitt forhold til å lese bøker er ikke så stort. Jeg leser så å si aldri bøker, det må være ei bok om sommeren om det blir noe. Foreldrene mine leser bøker hver dag, begge er veldig glade i lese og har lest siden de var små. Både mor og far gikk på handelskolen, og far jobber på kontor/salg og mor driver et gatekjøkken. Når jeg var liten leste de som regel for meg før jeg la meg og sikker litt av og til ellers også. Men dette har dabbet av med årene.

Min egen leseferdighet er nok helt ok, jeg greier å lese selvfølgelig. Men jeg sliter med å forstå alt jeg leser og huske det etterpå om det er noe som ikke er så interessant. Jeg leser jo hver dag, men ikke akkurat i bøker, utenom skolebøkene da. Jeg leste en skjønnlitterær bok sist, og det var sommeren for to år siden. Jeg begynte på en ny bok nå i sommer, men interessen var ikke der så det ble det bare to eller tre sider lest. Jeg har lest "faen ta skjebnen" og "papirflyer." Det er disse to bøkene jeg har lest i nyere tid som jeg kommer på. Før jeg leste "faen ta skjebnen" hadde jeg sett filmen, noe jeg tror hjalp veldig på interessen. Da visste jeg hvordan personene så ut, og greide å se føre meg hvordan situasjonen var i virkeligheten. Jeg har funnet ut gjennom tiden at å lese bøker ikke er min ting, og føler ikke jeg klarer å tvinge meg til å lese heller akkurat.

Ellers så leser jeg blogger hver eneste dag, og også nettaviser/magasiner på nett hver dag. Blogger leser jeg flere ganger til dagen fordi mange bloggere skriver om ting som interesserer meg. Bloggene jeg leser handler for det meste om mote, trening, kosthold og hverdagslige innlegg. Ellers sjekker jeg nettaviser som klikk.no, side2.no, kk.no og seher.no daglig, noe jeg synes er mer interessant i forhold til å lese bøker.

Videre i livet vet jeg ikke hva jeg skal gjøre. Jeg har egentlig ikke så store planer for hva jeg vil studere videre. Men jeg håper jeg får bruke dette året til å finne noe jeg kan studere senere. Jeg vil jobbe med mennesker, det er noe jeg er sikker på. Siden jeg ikke er så glad i å lese og slik er jeg spent på hvordan det å studere blir. Men det går sikker fint..

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg tror ikke å blogge om ei bok jeg har lest er noe for meg. Fordi jeg synes det er litt vanskelig å forstå alt som skjer i boken, og da er det ikke så lett å fortelle andre om den. Men jeg synes ikke det er like kjedelig å lese andre sine meninger om ei bok. Men om jeg ser en blogg for eksempel har skrevet om ei bok, skråler jeg forbi det innlegget. Fordelene med å blogge for et publikum (i dette tilfellet klassen) er at vi kan lære av hverandre. Ulempene med det er at ikke alle synes det er like gøy, og ikke alle får det til.

På ungdomskolen husker jeg at alle i klassen fikk ei lik bok med flere små bøker oppi, som alle skulle lese i timene. Etter ei stund fikk vi hver vår del i boken som vi skulle presentere for resten av klassen. Dette var jo litt gøy da, siden tekstene var så små, dermed var de lettere å forstå. På barneskolen hadde vi også en periode med at alle skulle lese ei hver si bok og presentere for resten.

Skolen kan skape leselyst med å ha lesekonkurranser for alle elevene. Vi hadde dette på barneskolen og det fikk alle til å lese mer. For meg og alle andre som ikke liker å lese er jo dette en veldig bra måte for å få oss til å lese bøker. Eller kan skolen ha at vi får en premie for hver bok vi leser, da hadde mange sikker lest mye mer. Ulempen med det er jo at alle bare kan lyge om hvor mye og hva de har lest.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Jeg synes det har vært veldig lærerikt å jobbe med skjønnlitteratur på denne måten. Jeg liker når man får velge fritt, og fordype oss i det vi selv ønsker. Men jeg slet veldig med å starte siden det var så mye forskjellig å velge mellom. Men så fort jeg hadde valgt tema var det kjekt å holde på med.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen? Det er utrolig mye vekt på skjønnlitteratur i norskfaget på skolen i år. Mange ulike tekster og historier gjennom språkhistorien. Jeg synes det er litt vel mye fokus på det, men kanskje fordi jeg ikke

interesserer meg så utrolig mye for akkurat dette. Men så er det jo litt viktig å kunne vite noe om hvordan det har forandret seg opp gjennom årene også da.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser? Jeg har aldri vært noe spesielt glad i å lese, og har aldri hatt den interessen egentlig. Når jeg leser er det nok skumlesing jeg bruker mest. Dette er nok fordi jeg leser som regel bare litt lettere ting, som ikke krever veldig nøyen lesing. På barneskolen husker jeg vi lærte vi alltid skulle se på bildene og overskriften først, for å så tenke seg litt hva det skal handle om.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? Jeg tror det er enklere å bli mer glad i lesing utenfor klasserommet. Da vi kanskje snakker med venner/familie, og kan få tips og råd fram dem om de har lest ei god bok for eksempel. Når vi leser i klasserommet er det ofte skole relatert eller noe felles som alle skal lese. Noe som ikke kan interessere absolutt alle.

Hva føler du at du har behov for? Behovet jeg har for lesing er jo at jeg må greie å lese så klart. Kanskje vite noe om historien, og hvordan tiden har forandret seg gjennom årene. Men det er lesing generelt og det å forstå det jeg leser jeg føler jeg har behov for videre i livet.

Ane

Yrkesfag: Elektro

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing

Jeg har aldri vært en såkalt «lesehest», men hvis jeg finner en bok jeg liker da kan jeg fullføre den boken på rundt to uker. Frem til konfirmasjonen min hadde jeg aldri villet lese en hel «skikkelig» skjønnlitterær bok. I konfirmasjonen min var jeg så heldig å bli introdusert til en bok som var skrevet av Paulo Coelho, og boken het Alkymisten. Jeg leste den boken ferdig på 10 dager, og kunne sikkert lest den fortere men mamma leste den samtidig som meg så vi måtte bytte på å lese. Siden den gangen har jeg begynt å lese en god del mer, jeg har ikke fullført en bok på samme måte som jeg gjorde med Alkymisten men jeg er mer åpen til å lese bøker nå og jeg tvinger meg selv av og til til å bare lese i 20-30 minutter, for øyeblikket leser jeg en bok som heter The witch of Portobello som også er skrevet av Paulo Coelho.

Mamma og pappa har alltid vært glad i å lese. Pappa er nok litt mer glad i bøker en resten av familien, han har hyller fulle av bøker som han har lest og mange av dem er på andre språk som Engelsk, fransk, italiensk, tysk, osv.

Jeg har vokst opp med å bli lest til hele tiden i barnehagen og hjemme, det var alltid kjekt for meg å sette meg ned med pappa eller mamma å bli lest for.

Før hadde jeg klare planer om hva jeg kom til å gjøre i fremtiden, jeg skulle gå i militære og skulle ende opp på politiskolen, og når jeg var ferdig på politiskolen skulle jeg dra til utlandet å ta videre politiutdanning.

Men de siste åtte månedene har åpnet en god del nye dører og muligheter for meg, som har gjort at fremtidsplanene mine har forandret seg drastisk. Jeg har andre ting å fokusere på nå, så for øyeblikket vet jeg hvor jeg vil ende opp men det er ikke helt klart hvordan jeg skal ende opp der.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

En av bøkene jeg har valgt å lese heter : "Heksene fra Portobello" og er skrevet av min favorittforfatter Paulo Coelho.

Så langt har jeg fått vite at Athena er drept, hennes livshistorie blir fortalt fra av folk som kjenner henne og sto henne nær. Hun ble født inn i en sigøynerfamilie, men hun ble raskt

adoptert av en rik liberiansk familie. Hun fant fort ut at hun var anderledes. Hun har en sønn som betyr alt for henne. har fått inntrykk så langt i boken at Athena var en ung kvinne som var lite selvsikker men hun prøvde å finne seg selv. Det er en veldig tankevekkende og spennende bok. Boken mangler symboler. jeg kan godt blogge om bøkene jeg leser, det får meg til å tenke gjennom hva jeg har lest, og jeg får reflektere litt over det jeg har lest. Når jeg gikk på Vg1 måtte hele klassen lese en bok som het "Gamer" som var skrevet av "Tor Arve Røssland". De ukene vi leste denne boken var noen av de kjedeligste norsktimene jeg kan huske, jeg måtte sette meg fullt inn i en sjanger som ikke intereserte meg så alt for mye, og boken i seg selv var ikke noe bra for min smak. Vi diskuterte boken i klassen og skrev en bokanalyse om den, men jeg husker ikke så mye fra den tiden, alt jeg husker er at jeg likte virkelig IKKE den boken. Jeg synes det er mye bedre å velge ut boken selv, da er det større sjans for at jeg velger en bok jeg liker, og jeg er selv ansvarlig hvis jeg ikke liker boken. For å skape mer leselyst, la oss velge bøkene selv, og sett av tid til å lese på skolen, slik at vi kan sette oss inn i bøkene.

Ikke skrevet innlegg 3.

Aleksander

Yrkesfag: Kjøretøy

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg ville vurdert mine egne leseferdigheter som bra, men jeg liker ikke å lese høyt. Jeg leser raskt og for meg mye info på kort tid. Jeg har lest flere sjønnlitterære tekster utenom skolen. Det er det jeg har lest mest av, og jeg synes det går bra. Jeg leser svært lite for tiden, fordi jeg ser heller filmer, serier eller en annen form for underholdning. Jeg leser kun når jeg må, fordi jeg har ikke funnet noen tekster som har interessert meg.

Jeg leser stort sett bare sjønnlitterære tekster når jeg først leser. Jeg har lest mange bøker jeg likte som *Harry Potter* serien og *Percy Jackson* serien. De var noen av de jeg synes var best. Jeg har også lest *Ringenes Herre* og *Hobbiten*, og jeg likte de også. Jeg leser mest fantasibøker når jeg leser bøker eller tekster.

Jeg likte veldig godt *Percy Jackson* serien (*Lyntyven*, *Monstersjøen*, *Titanens Forbannelse*, *Slaget Om Labyrinten*, og *Den Siste Olympier*) og ville foreslått den til alle som liker å lese fantasibøker. Denne serien var noen av de første bøkene jeg leste fordi jeg ville og fant dem spennende. Jeg skal ikke si hva de handler om så hvis du vil vite det må du lese bøkene selv. Den første boka gjorde mest inntrykk på meg. Den introduserte meg til en helt ny verden av spennede plasser og skapninger. Det var også den som fikk meg til og lese resten av serien.

Familien min leser svært lite bøker, vi har ikke en bokhylle lengre engang. Vi sluttet og lese når jeg var en ung alder, fordi det er mer underholdene ting og se på på TV. Jeg ble ikke lest for når jeg var liten, så hvis jeg ville vite hva en bok hadlet om måtte jeg lese den selv. Dette gjør at jeg begynte å lese i en tidlig alder, men var aldri spesielt intresert i lesing.

Jeg leser svært lite saktekster. Jeg blar igjennom avisen hjemme, men leser kun hvis jeg finner noe som ser interessant ut. Blogger leser jeg aldri, jeg synes det er bortkastet tid på å lese noe kjedelig som jeg virkelig ikke bryr meg om. Jeg leser kun aviser når jeg har hørt det har skjedd noe, og det er bare for å finne mer info om det som interesserer meg.

Jeg har planlagt å gå videre til universitet og ta enda høyere utdanning, slik jeg til slutt kan ta utdanning som data-ingenør.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Når det kommer til tanker om blogging har jeg ingen. Det er den verste form for sosiale medier, og jeg føler det bare er bortskjemte jenter og drittunger som enter klager på livet eller skrøyter over hvor bra de har det. Det kan være disse type blogger er i mindretall, men jeg føler at alle blogger er det samme. Jeg har aldri lest blogger fordi det finnes ikke blogger om ting som jeg bryr meg om. Så jeg tviler på det hadde gjort noen forskjell på leseopplevelsen min. Hvis jeg måtte skrive en blogg om boka hadde jeg skrevet en artikkel og ikke brydd meg om hva læreren synes.

Jeg har aldri opplevd at hele klassen har lest og jobbet, analysert, eller diskutert samme bok. Alle slike oppgaver vi hadde fikk vi velge bok selv, og svært få til ingen valgte samme boka. Dermed jeg har ingenting å si om denne situasjonen siden jeg aldri har vært i den. Jeg vet ikke hva skolen kan gjøre for å skape leselyst. Jeg er ikke særlig glad i å lese bøker og klarer ikke komme på noe som helst som skolen kan gjøre for å gi meg mer leselyst.

Ikke skrevet innlegg 3.

Alf

Yrkesfag: Industriteknologi

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Hvordan vil du vurdere din egen leseferdighet?

Mine egne leseferdigheter er helt ok syntes jeg. Jeg er ikke så veldig glad i å lese, men viss det er noe som interesserer meg så kan jeg lese og analysere det uten problem. Jeg har egentlig aldri likt å lese. Grunnen er fordi vi lever i så moderne tid at bøker har blitt filmatisert sånn at alle ser på det istedenfor. Jeg kjenner meg igjen selv, viss det står mellom en bok og en filmatisert bok så velger jeg selvfølgelig filmen framføre boka uansett.

Har du noen gang lest en skjønnlitterær tekst (utenom skolen)? Hvordan syntes du det var?

Jeg har aldri lest en skjønnlitterær utenom skolen, og kan ærlig si at jeg ikke har lest en hel bok i løpet av livet. Noen av tekstene jeg har lest å skolen har vært bra og lese, men de fleste er veldig kjedelige og tunge å lese. Jeg føler at man aldri kan lese ferdig ei kjedelig bok, men en kjedelig film kan man alltid se.

Skriv litt om ditt og din families forhold til bøker og lesing. Ble du lest for som

liten? Ingen i familien min er så veldig glad i å lese bøker føler jeg. Mor pleier å lese av og til, men det er sjeldent gang.

Hva med saktekster (nettaviser, papiraviser, blogger, biografier) – hva leser du, når, og hvorfor?

Når det kommer til saktekster så føler jeg at jeg leser en del på det. Jeg pleier å lese nettavisene hver dag egentlig. Jeg går inn på VG og finner noe spennende å lese om. Grunnen til jeg liker å lese artikler og aviser er fordi jeg vil få med meg ting som skjer i verden. Jeg føler meg oppdatert hver dag og kan eventuelt hoppe inn i en samtale om det skulle være om noen saktekster.

Hvilke planer har du for videre utdanningsløp eller yrkesliv?

Jeg er veldig usikker når det kommer til videre utdanning og yrkesliv, men etter dette året så tenkte jeg egentlig å ta friår å vurdere/se litt etter andre muligheter. BI er noe som jeg alltid har interessert meg i. Velger jeg å gå der så blir det mest sannsynlig økonomi og administrasjon jeg skal studere. Det er et vanskelig valg å ta akkurat nå. Jeg har økonomi og

ledelse på skolen som valgfag og håper at dette hjelper meg med å ta et valg senere når jeg skal studere.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Hvilke tanker gjør du deg om å blogge om en bok du leser? Tror du det kan forandre på leseopplevelsen din?

Dette med felles skriving, og at alle kan se hva du skriver er ganske smart. Viss jeg for eksempel leser et innlegg av noen i klassen så kan jeg plutselig få lyst til å lese boka. Og da kan det selvfølgelig forandre leseopplevelsen min. Viss jeg har lyst på en ny bok så kan jeg bare gå inn der å lese et par innlegg til jeg finner en bra bok istedenfor å gå ned på biblioteket og lete etter en bok. Kanskje man kan få inspirasjoner av å lese andre innlegg.

Har du noen gang i løpet av skoleløpet opplevd at hele klassen har lest samme bok og jobbet/analysert/diskutert den i klassen? Når var det, og kan du fortelle litt om hvordan det var?

Nei, jeg har aldri opplevd at hele klassen har lest samme bok, men jeg har opplevd at mesteparten av klassen har. Dette va på ungdomsskolen og da fikk vi utdelt ei gratis bok når vi var i Stavanger å besøkte biblioteket. Det var litt kjekt når du kunne hiva deg på å diskutere/jobbe og analysere med de andre i klassen.

Hva kan skolen gjøre for å skape leselyst?

Oppdatere oss med nye bøker som kommer, og viss det er noen bøker som er veldig populære så kan de anbefale det til folk som har lyst å lese. Viss læreren slipper oss ut på gangen eller skolen for å lese/jobbe så jobber jeg mye bedre føler jeg, tror mesteparten gjør det.

Ikke skrevet innlegg 3.

Anette

Yrkesfag: Hestefag

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Helt siden jeg var liten har jeg likt å bli lest for, og senere, når jeg lærte selv lærte å lese, lese selv. I perioder har jeg lest opp til fire bøker til dagen. Selv om jeg ikke har tid til å lese like mye lenger, prioriterer jeg fortsatt tid til å lese bøker innimellom. Bøkene gir meg en mulighet til å drømme meg vekk, og jeg setter meg alltid inn i hovedpersonens liv. Flere ganger har jeg opplevd å være så opptatt av historien at jeg plutselig kan begynne å le eller gråte. Jeg får heller ikke med meg noe hvis noen snakker rundt meg, eller spør meg om noe. Lesegleden har jeg nok arvet fra mor, da hun også alltid har likt å lese. Av fem søsken er vi spesielt to som leser mye, og nå har han yngste på 10 år også begynt. Hvis jeg skulle talt opp alle bøkene vi har hjemme i huset hadde det blitt over 1000 bøker. Når jeg begynte å lese som liten leste jeg mye penny-bøker og Elisabeth-serien av Hilda Stahl, og før det, når foreldrene mine leste for meg, leste de i bøker av forfattere som Kari Vinje, Torbjørn Egner og Astrid Lindgren. Nå når jeg er blitt eldre leser jeg bøker av forfattere som Jeanette Oke, Karen Kingsbury, Francine Rivers, Elisabeth Musser osv.

En bok som gjorde spesielt inntrykk på meg når jeg leste den var *Med vinger til å fly* av Karen Kingsbury. Boken handler om en gutt som er autist, og blir mobbet på skolen. Han må ha noen spesielle kort for å kunne kommunisere med andre personer, og når han går rundt i gangene på skolen går han alltid med hendene foldet opp under haken og med albueene flaksende ut til siden. Det de andre på skolen ikke vet er at når han går sånn ber han for alle dem han går forbi. Han ber for dem som mobber han, de populære på skolen, de som har det vondt og blir mobbet selv, og alle de andre. Det er også en gutt i boken som til slutt henger seg på grunn av at han har blitt mobbet så mye. Grunnen til at denne boken gjorde så sterkt inntrykk på meg er at den er veldig realistisk i forhold til situasjonen jeg er i nå. Personene i boken var like gamle som jeg er, og gikk selv på videregående. Jeg tror det kan være mye mobbing, både som vi kanskje kan se, men også som vi ikke kan se.

Eksempler på andre bøker jeg har lest er *Broen* av Francine Rivers, *På den andre siden av fjellene* av Elisabeth Musser, *Når håpet tennes på ny* av Jeanette Oke og *Nøkkelen til Jerusalem* av Bodie Thoene.

Ellers leser jeg ikke like mye saktekster som jeg leser skjønnlitterære tekster, men jeg blar igjennom avisene noen ganger, og jeg har lest noen biografier.

Planene mine for senere har jeg ikke funnet ut ennå, men jeg er veldig glad for at jeg liker å lese. Å lese mange bøker har gjort at jeg fått større ordforråd, og en større forståelse på hvordan man skal skrive en tekst. Dette har gjort det enklere på skolen i fag som for eksempel norsk og engelsk.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Boka jeg leser heter *Mansfield Park* av Jane Austen (1814). Jeg har bare lest to kapitler, men det som har skjedd så langt er at hovedpersonene i boka har blitt presentert. Fanny, ei lita jente på ni år, har reist for å bo hos den rike tanten og onkelen sin. I begynnelsen lengtet hun hjem, men etter hvert ble hun kjent med det ene søskenbarnet sitt, Edmund. Det er ikke lett å vite hva som vil skje videre basert på dette, men jeg har sett filmen så jeg vet hvordan det ender. Foreløpig har jeg ikke sett forfatteren bruke noen symboler i boka, men det er lett å se at det er en gammel bok. Setningene er lange, ofte så lange at de er et helt avsnitt, og en hel side er brukt til en replikk. I tillegg bruker hun et «høfligere» språk, personer blir uttalt so «De» og «Dem». Det er også umulig for leseren å finne ut hva de voksne heter til fornavn, da alle utenom barna blir henvendt til ved etternavn.

Jeg tror det kan være lærerikt å blogge om en bok jeg leser. Det gjør at du må tenke mer gjennom hva du leser for å kunne fortelle om det videre. Før har jeg laget analyser av bøker jeg har lest, men jeg tror det blir en annerledes opplevelse å kunne blogge om den.

På ungdomsskolen leste hele klassen *Victoria* av Knut Hamsun. Dette var en opplevelse ingen i klassen likte, da boken hadde et vanskelig språk og var vanskelig å forstå. I tillegg til dette leste vi *Boy: Tales of Childhood* av Roald Dahl og *Double Act* av Jacqueline Wilson i engelsken. Disse bøkene hadde et enklere språk, noe som gjorde at jeg hadde en litt bedre opplevelse. Jeg tror at det å lese sammen bøker i klassen, og deretter diskutere rundt bøkene kan være veldig lærerikt. Ingen forstår boken på samme måte, alle har oppfattet noe forskjellig. Det som derimot kan være vanskelig er å finne en bok alle kan lese. På barneskolen leste læreren for oss fra *Den store stilige Dusteffertboka* av Rune Belsvik, i timene og mens vi spiste lunsj. Dette opplevde jeg som veldig positivt, alle syntes det var veldig gøy å høre på.

For å skape leselyst tror jeg det er viktig å begynne allerede på barneskolen. Læreren kan lese for elevene i timen. Jeg tror også det er viktig at barna får velge selv hvilke bøker de vil lese, og at læreren ikke bare finner en bok. På barneskolen jeg gikk på la de flere ganger opp til at vi kunne gå til biblioteket å låne bøker. I tillegg hadde vi egne timen der vi leste i bøkene vi hadde funnet. Vi hadde også egne leseopplegg der vi telte ord vi leste, og så fikk vi poeng og diplomer alt etter hvor mange ord vi leste. Alt dette tror jeg har påvirket hvorfor jeg i dag liker å lese, og jeg tror det er viktig at barneskolene fortsetter med dette.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Å arbeide på denne måten gjorde at vi selv måtte ta ansvar på en helt annen måte. Vi måtte selv disponere tiden på en måte som gjorde at vi fikk det sluttresultatet vi hadde. Dette har gjort at oppgaven har vært utfordrende, men også utrolig lærerikt.

I løpet av dette året er det mange tekster vi skal igjennom. Dette gjør at det kan bli litt liten tid på hver av tekstene. Samtidig så er det veldig interessant å se hvordan skrivemåten har forandret seg gjennom tidene.

Opp igjennom barneskolen har vi lært flere lesestrategier. Jeg kan ikke si at jeg konsekvent prøver å bruke dem nå, men jeg tror at jeg bruker noen av dem uten at jeg legger merke til det. Hvis jeg leter etter en spesiell ting i en tekst skumleser jeg for eksempel. En annen ting er at noen ganger ser jeg på bildene og overskriftene først, før jeg begynner med selve lesingen. Hvis det er noe viktig går jeg ofte tilbake og leser det en gang til.

Jeg har alltid likt å lese skjønnlitteratur. Det at vi leser mye på skolen synes jeg derfor bare er gøy. Jeg får da muligheten til å lese tekster jeg sannsynligvis ikke hadde lest hvis ikke vi hadde hatt dem på skolen.

I løpet av skoleåret har vi sett på skjønnlitterære tekster fra flere tidsepoker. Det har gjort at vi har fått kunne se hvordan samfunnet har forandret seg opp igjennom tidene. På den måten har vi fått muligheten til å forstå sammenhengen mellom skjønnlitteratur og historie. Jeg tror det vi har lært kan være nyttig uansett hva vi finner på senere i livet.

Anita

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing – 29. september 2016

Jeg har alltid likt å lese, og bruker enda mye tid på bøker. Helt siden jeg var liten kan jeg huske at foreldrene mine leste mye for meg. Det gikk stort sett i eventyr, bibelfortellinger, Astrid Lindgren, Torbjørn Egner og Anne-Cath Vestlys bøker. Det meste gjorde inntrykk på meg, og jeg fantaserte om alt mulig som jeg hadde hørt om i bøkene. Ofte var skuffelsen stor da jeg noen år senere så filmene, og fant ut at de var helt annerledes enn hva boka fortalte og det jeg hadde sett for meg. Jeg likte kanskje best «*Barna i Bakkebygrenda*», «*Mormor og de 8 ungene*», «*Marikken*» og fortellingen om Hadassa som ble dronning Ester i fra bibelen.

Etter hvert lærte jeg å lese selv, og slukte alt jeg kom over. Som 10-12 åring var «*Elisabeth-serien*» til Hilda Stahl mine yndlingsbøker. Disse leste jeg gjennom mange ganger, og kunne ofte flere av replikkene og handlingen utenat. Nå er det Franchine Rivers, Karen Kingsbury, Janette Oke og Elaine Schult som er noen av mine yndlingsforfattere. De skriver typiske romaner for damer og har ofte et kristent budskap med i bøkene. Jeg husker at jeg leste «*den røde tråden*» av Franchine Rivers først, og følte en helt ny verden hadde blitt åpnet for meg. Det var en veldig gøy opplevelse, og jeg fant bare flere og flere bøker som jeg bare «måtte» lese.

Ellers liker jeg godt å lese skjønnlitterære bøker som bygger på en historisk hendelse eller fortellinger som har hendt. Det er både spennende og lærerikt. Det varierer veldig hvor ofte jeg leser og hvor mye jeg får tid til. Men jeg tipper kanskje det ligger på 3-4 bøker i måneden. I tillegg til skjønnlitteratur, prøver jeg også å lese litt sakprosa. Da går det mest i nettaviser, blogger og en sjelden gang biografier. Jeg leser egentlig sakprosa mest for å holde meg oppdatert på de siste nyhetene og få med meg ting som skjer i verden. På blogger får man jo også en del inspirasjon; trening, mat og kosthold, interiør, klær osv. Men alt tar tid, og man må nesten prioritere det som er viktigst. I etterkant ser jeg at lesingen har gjort skolearbeid og alt annet som har med skriving å gjøre, mye lettere for meg. Det å kunne skrive tekster er en egenskap man trenger i andre fag enn bare norsk. Har man lest bøker tidligere, vil man automatisk få et bedre ordforråd og ofte også en bedre grammatikk. Å dette får man nytte av senere i livet, uansett hva man ønsker å bli.

Selv har jeg lyst til å bli sykepleier. Jeg drømmer om et yrke der man kan få hjelpe andre mennesker som trenger det sårt, og gleder meg til å ta fatt på studiene. Jordmor synes jeg også ser gøy ut, men det tar jeg etter hvert. En ting vet jeg hvert fall sikkert; studiene vil gå mye lettere fordi jeg har brukt tid på lesing fra starten av.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg har valgt en roman fra 1847 som heter «Jane Eyre». Den er skrevet av Charlotte Bronte, som er en engelsk forfatter. Planen min var å lese både noen eldre og noen nye kjærlighetsromaner, også sammenligne forskjellen på hvordan kjærligheten blir fremstilt i disse bøkene. Jeg har ikke kommet særlig langt i boka, men gleder meg til å ta fatt på oppgaven. Siden jeg liker å lese typiske dame-romaner, er denne oppgaven ypperlig for min del!

Boka er ganske tykk og jeg har så vidt begynt i den, så det er vanskelig å si noe om handlinga. Jeg har tenkt å se filmen en gang, også bare danne meg et bilde. Men jeg tror kanskje jeg skal spare den til jeg er ferdig med lesingen. Boka er somregel bedre enn filmen.

Symboler og slikt er heller ikke noe jeg har tenkt særlig mye over egentlig. Men en ting som er litt spesielt, er at forfatteren bruker veldig lange setninger. Det virker kanskje som det er litt typisk 1800-tallet å skrive på den måten. Setningene er på lengde med et avsnitt, og ofte litt lange og tunge. Men det kan selvfølgelig være at det bare er slik i begynnelsen av boka.

Å skrive om mitt forhold til lesing og bøker jeg har lest er noe jeg synes er spennende. Det er gøy å være litt personlig og samtidig kunne se hva de andre tenker og liker. Vet ikke om akkurat dette kommer til å forandre så mye på leselysten min, for jeg liker godt å lese fra før av, men det kan jo være med på å holden den varm hvert fall.

Jeg kan huske noen ganger fra barneskolen og ungdomsskolen at vi skulle lese de samme bøkene. Det var utrolig kjedelig! På ungdomsskolen leste vi en bok av Roald Dahl; «The boy» og en bok av Jacqueline Wilson; «Double act». Begge var tynne, men jeg likte best å lese boka av Roald Dahl. I norsk husker jeg også at vi måtte lese «Victoria» av Knut Hamsun. Denne falt heller ikke i god smake hos meg. Hele handlingen i denne boka var bare rar, og ga meg lite og ingenting. Men da vi så filmen litt senere, skjønnte jeg en god del mer av handlingen. Jeg syntes det var rart uansett. Har lest mye bedre bøker enn det, for å si det sånn! Ellers kan jeg ikke huske andre bøker som vi har måttet lese på skolen, utenom litt

høytlesning i maten og slikt. Men det var bare koselig! Da hørte vi om dustefjerten og alt han fant på, som er skrevet av Rune Belsvik.

For at barn og unge skal få bedre leselyst, tror jeg det må legges mye mer til rette for det på de norske skolene enn hva det gjøres i dag. Å tvinge 30 barn til å lese samme boka, bare for å lese den, tror jeg ikke har særlig god effekt. Jeg tenker at hver enkelt bør få velge bok selv, alt etter hva de liker å lese. Skolene kan også bli flinkere til å bruke bibliotekene. Jeg husker selv hvor stas det var da vi gikk i samlet flokk ned til biblioteket for å låne en ny bok med klassen. Det er ikke det samme å låne de på skolens miniatyirutgave av et bibliotek. Kanskje kan det være en ide å lese høyt i timene eller matpausen, som en premie av noe slag.

I tillegg tror jeg også leselyst og gleden ved å lese bygger mye på hva foreldrene dine bruker å gjøre og prioriterer tid på. Hvis du er vokst opp med foreldre som har brukt tid med deg kjøpt bøker og lagt til rette for at du skal bli glad i å lese, er sjansen for at du blir det større. Derfor tenker jeg at både foreldre og barnehage bør være bevisste på dette. Lesing gir barna en mulighet til å drømme seg bort, fantasere og tenke kreativt, samtidig som det ofte roer dem. Å bruke tid sammen med barna på en slik måte tror jeg er viktig, spesielt i dagens samfunn der hverdagen har en tendens til å bli veldig travel og oppjaget.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Fordypningoppgaven

Denne oppgaven var utrolig krevende, men samtidig veldig spennende og lærerik. Vi visste helt fra begynnelsen av året at dette var en stor og viktig del av norskfaget, men personlig utsatte jeg det hele tiden. Det tror jeg de fleste andre også gjorde. Av den grunnen ble det nokså travelt de siste ukene før, men det gikk greit. Jeg tror det er viktig at vi lærer å jobbe på en selvstendig måte, og blir vant til å få oppgaver som krever at vi finner ut av ting selv. Det er en grei forberedelse før studentlivet. Jeg liker godt å lese, og derfor passet denne oppgaven godt for meg. Men for andre som ikke er særlig glad i det, kan det kanskje bli et tungt og utfordrende arbeid. God veiledning og hjelp underveis er i hvert fall viktig, og det følte jeg at jeg fikk.

Norskfagets krav

Jeg er overrasket over hvor høyt karakterene henger, og hvor mye som kreves for å få et godt resultat. Jeg skjønner hvorfor vi må kunne de ulike tingene vi lærer, men synes noen ganger at

stoffet kunne vært mer tilrettelagt vårt nivå. De fleste av oss er vandt med yrkesfaglig norsk, og har stort sett gått ut fra dette med gode og mange ganger ufortjente karakterer.

Forventningene til faget er derfor svært høye og urealistiske når vi begynner på påbygg. Jeg tror først og fremst det er viktig at lærerne på yrkesfaglig er bevisste på dette, og krever litt mer for å gi gode karakterer. I tillegg synes jeg det burde være mulig å droppe noen av alle de kompetansemålene vi skal igjennom, som vi likevel aldri kommer til å få bruk for senere i livet. Kanskje korte litt ned på gjennomgangen av middelalderen eller vurdere flere tilfeller der en kan bruke film. (Filmer lærer jeg utrolig mye av! Man får knagger å henge ting på, og ser realiteten på en annen måte)

Lesestrategier

Jeg leser ubevisst på ulike måter, og tenker sjeldent over dette. Om jeg skal lese en lang tekst, og vet at det er viktig å huske ting fra den, leser jeg den nøye og ofte flere ganger. Noen ganger velger jeg også å notere ned stikkord mens jeg leser. Om det bare er nyhetsartikler, blogger eller korte tekster i timen pleier jeg ofte bare å skumlese. For å finne noe jeg leter etter i en tekst eller oppsummere ting, trekker jeg bare overskriftene ut. Ellers leser jeg i et normalt tempo, men er glad for at vi lærte ulike lese- og lærestrategier på barneskolen. Dette drar jeg nytte av mange ganger; både med skolearbeid og ellers i hverdagen.

Skjønnlitteratur

I klasserommet leser vi ofte lange og kjedelige tekster. Mange ganger er språket vanskelig å forstå, og handlingen kjip og gammeldags. Dette kan gjøre timene lange og tunge, og jeg skulle gjerne ønske vi kunne slippe dette. Men jeg ser jo viktigheten av det, og vet at det er nødvendig å kjenne til disse tekstene for å skjønne samfunnet idag. Samtidig savner jeg noen ganger at vi kunne ha lest kortere utdrag, sitater eller heller sett filmer. Det gjør det litt lettere å lære.

Men arbeidet med fordypningsoppgaven har gitt med litt leselyst tilbake. I tillegg synes jeg det er veldig koselig når du leser høyt. Minner om kvalitetstid på barneskolen :) Jeg er en person som liker å lese på fritiden også, men for andre tror jeg kanskje fordypningsoppgaven kan hjelpe med å bli glad i skjønnlitteratur. Selv om dette selvfølgelig kan slå begge veier.

Mine behov

Jeg er egentlig veldig fornøyd med faget så langt, og føler at jeg får dekket mine behov, og vel så det. Faget er stort sett interessant og lærerikt, til tross for at jeg har hatt det omtrent hele

livet. Jeg liker godt å ha en balansegang mellom undervisning og arbeid på egen hånd. Og dette føler jeg vi har, og er veldig fornøyd med det.

Overføringsverdien

Jeg ser absolutt verdien av alt vi lærer på skolen, og skjønner veldig godt hvorfor vi må kunne det. Men noen ganger blir det litt mye, og derfor kunne jeg godt tenke meg at det var en mulighet på VG2, for å ta en liten del av faget. Om man vet man vil videre på påbygg, så kunne dette vært et fint tilbud.

Kunnskapen jeg får fra norskfaget trenger jeg til utrolig mye som er relatert til studiet mitt, og ellers i hverdagen også. I alle fag må en skrive tekster, og da kan det være greit å kunne grammatikk og rettskrivingsregler. I tillegg er det gøy å kunne briefe med formuleringer og gode setningsoppbygninger :) Dette kan jeg jo også dra fordel av hvis en skal skrive søknader, offentlige brev eller innlegg i en avis o.l.

Anja

Yrkesfag: Barn og ungdom

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har alltid mislikt å lese. Jeg leser sent, og må alltid lese samme setning 5 ganger fordi jeg glemmer det. Derfor har jeg aldri lest en eneste bok, utenom skolen. Jeg tror jeg har lest ut 3 bøker som jeg likte, og det var fordi jeg måtte gjøre det på grunn av skolen. Jeg synes det er vanskelig å finne bøker som jeg synes er lette å lese. Det er en grunn til at jeg ikke leser bøker, fordi det er vanskelig å finne bøker som jeg liker.

Når jeg var liten ble jeg lest for, men det er ikke noe jeg husker så godt. Mor elsker å lese, og har lest flerne serier, tror faktisk ikke hun har tellingen på hvor mange. Hun har forsøkt flere ganger å gi meg bøker og få meg til å lese.

Min beste leseopplevelse var i 1. videregående når vi hadde leseprosjekt i norsken, og var nødt til å lese. Da var vi på biblioteket og jeg fikk god veiledning til hvilke bøker vi kunne lese. De presenterte bøker, da var det mye lettere å finne en bok som jeg likte. Den boka jeg valgte leste jeg ut med en gang, og jeg husker enda veldig godt hva den handler om.

Jeg leser av og til nettaviser og blogger, men det er ikke en hverdagsting. Det er noe jeg gjør inni mellom, når det er noe som jeg liker og interesserer meg. Vanligvis kommer det opp linker på facebook, som ser spennende ut. Det er vanligvis da jeg leser nettaviser og andre saktekster.

Neste år vil jeg inn på lærerskolen. Da er det mye lesing, og mye lesing som ikke interesserer meg. Det er noe jeg ikke ser særlig frem til, men er forberedt på. Jeg har veldig lyst til å flytte til Kristiansand og gå på skolen der. Jeg har tenkt mye på å bli lærer fra 5-10 klasse, men jeg er enda usikker på hvorfor noen fag jeg skal ta, men er ganske sikker på at jeg vil ha gymfaget. Det er et fag jeg alltid har likt.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg tror ikke det vil forandre leseropplevelsen min om jeg skiver et blogginnlegg om en bok jeg leser. Det at andre skal lese det jeg skriver er ikke noe jeg liker svært godt. Jeg liker å høre om andre bøker før jeg skal lese, for å få en forventning av det jeg skal lese. Men det at alle

skal lese og så skrive sine opplevelser, vil ikke kunne få meg til å lese innlegget. Jeg tror ikke jeg ville vært så interessert i å lese andre elever sine leseropplevelser.

I fjor på andre vgs, leste hele klassen den samme boka i engelsk. Etter vi hadde lest den, så vi filmen og hadde høring om den. Det å lese samme bok trodde jeg først ville bli kjedelig og umotiverende. Å lese samme bok og at alle i klassen skal fortelle om den samme boka femten ganger, ville vært kjedelig. Etterhvert når vi hadde kommet litt inn i boka, så kunne vi diskutere om den sammen. Det gjorde at vi fikk ulike synspunkt og at vi ble mer forberedt på spørsmål på høringen. At vi leste samme bok fikk opplevelsen av boka til å bli bedre. At vi kunne samarbeide og snakke om boka, ble mye kjekkere med en gang.

Det at vi må lese bok, får meg til å bli motivert. At vi skal skrive og snakke om boka, får oss til å lese den. Vi må ha noe å snakke om, og det er ikke alt vi kan finne på nett. Derfor er vi nødt til å lese boka for å ha noe stoff å snakke om. Når jeg har kommet litt inni boka, så vil jeg nok lese mer. Det får meg til å bli motivert til å begynne på boka, og jobbe meg igjennom den. Dette er noe jeg mener skolen kan gjøre mer av for å få opp leserlysten til elevene. Det er mange elever som ikke har lest en eneste bok, fordi de ikke er motivert nok. Da mener jeg de bare må få et lite push, for å begynne på en bok.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur? Jeg likte å jobbe på denne måten veldig godt. Det å jobbe selvstendig er noe jeg liker. Det er slik det er å være student og det var kjekt å prøve seg på. Det var utfordrende, men lærerikt.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

Det er en nokså stor vekt på skjønnlitteratur i norskfaget. Det er ganske mange tekster og oppgaver til som vi har gjort og holdt på med. Jeg synes likevel det er viktig å kunne vite mye om skjønnlitterære tekster. Sette seg inn i hvordan samfunnet har endret seg opp gjennom åra.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

Jeg husker fra barneskolen da vi brukte BISON, og VØL- skjema. De brukte jeg bare da, og tok aldri med meg videre. Skumlesing er det jeg bruker mest vil jeg tro. Om det er viktige tekster liker jeg å lese høyt for meg selv for å huske teksten. Jeg synes også det er praktisk å skrive små stikkord på siden.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor? Jeg liker at vi blir så godt introdusert i klasserommet for ulike tekster og bøker. Jeg er ikke spesielt glad i å lese bøker, men jeg blir inspirert når jeg får høre om ulike tekster.

Hva føler du at du har behov for? Alle har behov for å kunne lese godt, noe som kan hjelpe deg mye. Og det å ha forståelsen, å kunne sammenligne tekster.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du? Jeg tror det vi har lært i norsken til nå kan vi bruke i videre studier og videre i livet. Mye av det handler om Norge og utviklingen av samfunnet, noe som er veldig viktig å kunne.

Ann

Yrkesfag: Service og samferdsel

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Mine leseferdigheter er ikke noe og skryte av, faktisk så er jeg ganske dårlig. Men når jeg først setter meg ned og leser en bok kommer jeg til et helt nytt univers. Jeg kobler helt av, og for meg er det en stor frihet og kunne lese. Flere ganger går jeg inn i bokhandler og står der lenge bare for og stå og lese bak på bøker. Jeg har lest flere skjønnlitterære tekster, og to av de som har gått ordentlig inn på meg er Hekta på et håp om kjærlighet av Sissel Gran; Nora Skaug og Mammass svik av Anne-Britt Harsem.

Hekta på et håp om kjærlighet handler om Nora og Frank. Det handler om forskjellen mellom kjærlighet og der og være hektet.

“ Første del handler om Nora og Frank, mens del to handler om psykologen hun en dag kom til, sliten og ødelagt. Det er del 2 som får en til å tenke. Det er del to som fikk meg til å sitte med en klump i magen. Det er del 2 som kommer til å endre et eller annet oppi det fantastiske hodet ditt. Vel, jeg har ikke så mye annet å si enn at du må lese boka. Det er en sann historie.” - Anniken Jørgensen.

Mammass svik er en bok som er lett og lese, men tung og svelge. Dette er en biografi/dokumentar, en bok du nesten skulle tro var skjønnlitterær for den grufulle sannheten gjør til at du nesten forneker deg om at noe slik er sant. I denne boken følger vi Elines gripende historie fra Alvdal-saken og Gjerdrum. En bok om en liten jente som lever i en hverdag med vold, rus, pedofili og overgrep, og hvor alle offentlige parter svikter på det sterkeste. Dette er en bok om de mørkeste skyggesidene i samfunnet vårt. Denne boksen får deg til og grine, grine, ringe familien og fortelle dem hvor glad du er i dem og grine enda litt til. Leser du denne boken er det umulig at den ikke gjør inntrykk på deg. En bok som ikke kan anbefales til sjære sjeler. En bok som gir deg perspektiv.

Helt siden jeg var liten har jeg likt slike bøker, bøker som gir inntrykk og som helst er sanne. Jeg husker at mamma fortalte historier om bøker hun hadde lest, og jeg levde meg sånn inn i det. Jeg spurte og spurte om hva, hvor, hvorfor og når. Jeg var også medlem i så og si alle bok

klubbene som fantes, og hadde hele veggen full av boken. Noen ble lest, andre ikke. Jeg har vell alltid har konsentrasjonsvansker.

Jeg leser blogginnlegg og biografier, noen ganger nettaviser. Men jeg leser aldri noe som noen anbefaler meg, mer fordi jeg er så sta og nekter og tro at noen vil forstå hva jeg egentlig ser i bøker. Det er heller aldri noen som egentlig har prøvd.

Mine planer for fremtiden er ganske uklare. Jeg forteller mennesker rundt meg at jeg skal studere økonomi videre og bli økonomisjef. Jeg tror ikke dette er sant, men da har jeg vertfall noe og svar. Selv vil jeg egentlig bare dra ut i verden og leve selvstendig som den egen personen jeg er. Men akkurat nå, prøver jeg bare og komme gjennom dagen, neste dag, og dagen etter.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Dagboken til en oksygentyv

Det som har skjedd til nå i boken jeg leser at du får et inntrykk av han som skriver boken som seg selv. Hans synspunkt og reflekson over det grusome han gjør, og hvorfor han gjør som han gjør.

Første side går slik "I liked hurting girls. Mentally, not physically, I never hit a girl in my life. Well, once. But that was a mistake. I'll tell you about it later. The thing is, I got off on it. I really enjoyed it. It's like when you hear serial killers say they feel no regret, no remorse for all the people they killed. It was like that. I loved it. I didn't care how long it took either, because I was in no hurry. I'd wait until they were totally in love with me. Till the big saucer eyes were looking at me. I loved the shock on their faces. Then the glaze as they tried to hide how much I was hurting them. And it was legal. I think I killed a few of them. Their souls, I mean. It was their souls I was after."

Jeg mener de funksjonene forfatteren bruker er ærlighet, og det og kjenne seg igjen i det han sier. Spesielt for de som har møtt en som han, en som er ute etter og såre mest mulig. Du får hans synspunkt, og ikke den som ble såret.

Tankene jeg får om og blogge om en bok jeg leser er positive. Så lenge jeg liker boken. Liker jeg ikke boken vil det bare være en pest og plage og skrive om den også. Men denne boken liker jeg, så langt vertfall.

Har du noen gang i løpet av skoleløpet opplevd at hele klassen har lest samme bok og jobbet/analysert/diskutert den i klassen? Når var det, og kan du fortelle litt om hvordan det var? - Nei.

Hva kan skolen gjøre for å skape lese lyst? - Gi oss fri til og gå hjem og få lese hjemme.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur?

Jeg liker denne måten og jobbe med skjønnlitteratur, for man har muligheten til og velge noe man interesserer seg for.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

Det har jeg ingen formening om

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

?

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?

Klasserommet gir et dårlig inntrykk av bøker. Klasserommet lærer deg hvor jævlig det er og lese under tvang. Utenfor klasserommet har du mulighet til og velge, og finne ut av ting selv. Det er da man finner ut hva man liker

Hva føler du at du har behov for?

Og velge selv.

Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du?

ingen formening

Anna

Yrkesfag: Mediefag

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Jeg har alltid likt å lese forskjellige tekster helst skjønnlitterære tekster. Selv om tiden ikke strekker til så mye nå lenger, liker jeg fortsatt den stillheten jeg får i tankene når jeg leser. I fjor sommer reiste jeg og min søster på ferie, da valgte jeg å ta med en skjønnlitterær bok fra «House of Nights» serien. Den første boken i serien som heter «Merket». Da jeg var der nede og lå ved bassenget tok jeg nesten aldri pause fra å lese, unntatt når det ble litt for varmt og jeg måtte ta meg en dukkert.

Da jeg var liten hadde jeg abonnement på barnebøker fra Walt Disney. Der kom det ulike skjønnlitterære bøker i posten som min mor alltid leste for meg, av og til leste jeg litt selv også. Bøkene som kom i posten var blant annet Aristokattene, Jungelboken, Lady og Landstrykeren osv. Jeg husker at jeg alltid gledet meg til å se hvilken bok som kom neste gang i posten. Det var en gang jeg husker at min mor og far hadde laget en bok til min søster der handlet fortellingen om «Skjønnheten og Udyret» unntatt at navnet til min søster var med og hvordan Belle ser ut var tegnet litt mer til hvordan min søster ser ut. Den boken husker jeg at jeg likte kjempegodt. Jeg husker også på barneskolen at jeg leste en bok med forskjellige skrekkhistorier som jeg synes var både spennende og skummel. Selv om jeg fikk mange bøker når jeg var liten, var det ikke alltid like enkelt å lese bøker. Jeg husker at jeg brukte lang tid på å lese bøker og finne en jeg virkelig likte. Noen var kjempekjedelige og de klarte jeg bare ikke å lese videre på. Faren min har alltid likt å lese «Donald Duck» bøker, blader og de hadde han alltid på soverommet sitt. Jeg gikk av og til og tok noen for å lese, disse husker jeg var alltid så enkle, korte og morsomme å lese. Min mor har alltid likt å lese romaner, slike dype fortellinger som både kan være sanne og funnet opp. Krigsromaner og litt av hvert. Min søster har vært litt og litt på lesefronten, det var hun som viste meg «House of Nights» serien. Det er også nok hun som fikk meg i gang til å begynne å lese. Hun har lest om «Twilight, The Hunger Games». O.l.

Nå til dags leser jeg av og til papiraviser, jeg gjør det ikke så mye nå lenger. Nå er jeg heller på nettavisene og ser hvilke nyheter som er der. Der leser jeg alle nyheter fra kjendisdrاما til

ulykker osv. Jeg synes at det er spennende å lese på forskjellige blogger, deres synspunkter og tanker og ikke bare det, men også antrekk o.l. Slik som «Kristin Gjelsvik» sine tanker om plastisk operasjon og «Sophie Elise» sine tanker om dyr. Jeg liker å lese blogger når de tar opp ting som kan oppfordre andre til å tenke annerledes. At de bruker sin stemme på å hjelpe til å vise hva som er riktig. For videre utdanning har jeg ikke hatt noen plan. Jeg tenkte enten å studere videre eller å ta et friår og jobbe. Jeg vet ikke hva jeg vil bli, men håper jeg finner det ut dette året.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Det å vise mine tanker om en bok jeg leser er skremmende. Hvordan kommer andre til å reagere på det jeg skriver og kommer det til å bli oppfattet slik jeg ønsker. Jeg håper at det jeg skriver kan inspirere andre til å eventuelt lese bøkene jeg skriver om. I 1 og 2 VGS fikk vi lekse i å opprette en blogg og skrive på bloggen om ulike ting vi gjorde da. Jeg gikk media og kommunikasjon, så vi blogget for det meste om bilde, film og grafiske ting. Det å blogge om en bok jeg leser håper jeg kommer til å hjelpe med leseopplevelsen.

I løpet av skoleløpet leste jeg og klassen min i 1 VGS «Lord of The Flies». Hver uke i engelsken leste vi et kapittel og dette gjorde vi i en lang periode. Når vi hadde lest et kapittel, gikk vi igjennom teksten og analyserte den. Vi tok tusj på ordene vi ikke forstod, skrev på et Word dokument om det vi leste. Vi skrev mer detaljert. Til kapittelet fikk vi max. 8 spørsmål vi skulle svare på for å forstå teksten bedre. Dette gjorde vi til vi var helt ferdige med boken. Da vi hadde nådd siste kapittel, gikk læreren igjennom og spurte oss hva vi tenkte om boken, hva betydde det og det og hvorfor skrev forfatteren slik. Jeg synes det var veldig bra opplevelse. Jeg synes jeg fikk en god måte å oppfatte teksten på. Jeg forsto den bedre når vi gikk igjennom den sammen i klassen. Når vi fikk spørsmål til teksten klarte jeg bedre å følge med i teksten og forstå neste kapittel vi skulle igjennom.

Jeg tror at når man virkelig setter seg inn i en bok, blir det mye kjekkere å lese den. Når man også får velge hvilken bok man vil lese får man også mer leselyst. Jeg synes det å lese samme bok gikk ganske fint. Når jeg ble tvunget til å lese så måtte jeg jo lese. Etter hvert som jeg leste mer og mer, var det mye lettere å følge med i boken, og jeg synes det ble mer interessant. Jeg tror elever hadde fått mer leselyst hvis disse ble oppfylt.

Innlegg 3: 14. februar 2017

Om arbeidet med fordypningsoppgaven: Hva mener du om denne måten å arbeide med skjønnlitteratur?

Jeg synes det var en spennende oppgave hvor man fikk arbeide selvstendig. Det å få jobbe andre plasser enn skolen var også bra fordi jeg jobber mye bedre hjemme enn på skolen, jeg konsentrerer meg mye mer. Det var en oppgave hvor man også fikk velge selv hvilken problemstilling man ville ha noe som også gjør at man selv blir engasjert i oppgaven. Dette synes jeg var ganske positivt for da var det enklere å jobbe med oppgaven.

Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?

Jeg mener det er greit nok. Noen tekster vi går igjennom kan være vanskelige å forstå, men som regel går det bra, vi får alltid hjelp av læreren hvis det ikke er noe vi skjønner. Noen tekster er kjedeligere enn andre og sånn er det. Hvis det er et krav så må vi jo gjennom det uansett. Når vi leser gamle tekster som kan være kjedelige og vanskelige og forstå så er det bedre man lærer det, enn unngår det. Vi lærer jo oss å forstå bedre gamle tekster og nye tekster. Man lærer og å skrive bedre føler jeg når vi skal analysere skjønnlitterære tekster.

Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?

Det jeg husker om lesepraksiser er ulike vi prøvde på barneskolen. Der var det jo sånn lesekonkurranser hvor jeg aldri klarte å lese så veldig mye. Jeg brukte mye skumlesing da. Nå når jeg leser så leser jeg når jeg har tid til det. Skumlesing bruker jeg hvis jeg vil finne noe raskt. Kan hende jeg bruker det når det er noe kjedelig jeg leser også bare for å komme til noe som er litt mer spennende, men som regel nå så leser jeg slik at jeg får med meg alt.

Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?

Jeg tenker at man kan bli fortere glad i skjønnlitteratur utenfor klasserommet. Da er man fri til å velge hvilken som helst bok uten å bli tvunget til å lese for en oppgave, selv om det noen ganger er skjønnlitterære tekster som er interessante og kjekke å lese i norskfaget. Sånn som i denne oppgaven likte jeg veldig godt den friheten til å velge akkurat den problemstillingen og

den boken man ville. Da blir tankene mye mer åpne og man blir glad for at man kan lese noe man interesserer seg for.

Hva føler du at du har behov for?

Jeg føler at jeg har behov for å kanskje lese litt mer enn jeg normalt sett gjør. Jeg har nesten aldri tid til å legge av noen minutter til en bok. Når jeg leste bok til oppgaven så lærte jeg meg litt mer det språket forfatterne bruker, noe som kan være en god læring for senere bruk. Jeg har også behov for å forstå de tekstene jeg leser noe som jeg synes er bra at vi lærer i norskfaget, selvom de tekstene vi leser ikke alltid er så interessante så lærer vi jo og forstå dem bedre.

**Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen
skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du?**

Vi trenger jo å kunne lese og forstå når vi leser. Språklige virkemidler som blir brukt i skjønnlitteraturen kan også hjelpe oss bedre til å forstå en tekst. Vi trenger det i dagliglivet. Kan også få "tenke utenfor boksen" når man lærer om skjønnlitteratur. Som gjør at tankene går litt lenger og man for eksempel bruker ting man har lært fra skjønnlitteraturen.

Aud

Yrkesfag: Frisør

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Helt siden jeg var liten har jeg alltid hatt problem med å lese, jeg leste alltid veldig tregt i forhold til de andre elevene. Dette har gjort at jeg ikke er så veldig glad i å lese, alt i alt har jeg lest kun 6 bøker som ikke var i sammenheng med skolen, og de var alle på engelsk. For en eller annen grunn synes jeg det er lettere å lese på engelsk enn på norsk, men jeg føler uansett det går ganske tregt og jeg pleier å få fort vondt i hodet. De kjekkeste bøkene jeg har lest var «The hunger games» triologien, jeg valgte å lese dem etter jeg hadde sett den første filmen, fordi jeg ville vite hva som skjedde. De få andre bøkene jeg har lest valgte jeg å lese av samme grunn, det var bøker til en tv serie jeg likte. I min familie er alle veldig glad i å lese, derfor synes alle det er rart at jeg ikke liker det. Min søster jobber i en bokhandel og tar hele tiden med bøker hjem som hun og mine foreldre kan lese. Vi har også hatt og har et par forfattere i familien, som for eksempel den kjente Stavanger forfatteren Ajax. Så alt i alt en veldig leseglad familie. Da jeg var liten ble jeg lest til veldig ofte, da ble det som oftest lest fra bøker av H.C. Andersen eller av Ajax. Dette var noe jeg likte veldig godt og satt pris på. Vi hadde to forskjellige bøker av H.C. Andersen som var eventyr samlinger, og dette var bøkene jeg likte aller best. Selv om jeg leser veldig lite bøker, så leser jeg en del på nettet. Jeg går daglig innom forskjellige nettaviser og blogger. Dette synes jeg er greit, men jeg blir fort vippet av pinnen viss det er for mye tekst. Jeg vet ikke hva jeg vil gjøre etter videre gående skole, men jeg har heldigvis litt tid på meg enda til å bestemme meg.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg tror ikke å blogge om en bok jeg leser kan forandre leseopplevelsen min på noen måte. Jeg har aldri opplevd at hele klassen har lest samme bok og jobbet med den, dette er fordi aldri har fått i oppgave å lese en spesiell bok. Jeg tror at viss skolen hadde satt av tid i timene til å lese så ville det blitt mer leselyst. For hvis vi får en bok som vi skal lese hjemme, er det vanskelig å finne tid. Og da blir lesing bare som en byrde, noe som vi føler vi må gjøre. Det er også til hjelp å ha et godt bibliotek med mye utvalg og bibliotekarer som er gode til å anbefale bøker. (Ikke skrevet innlegg 3.)

Aurora

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Som liten har jeg hatt ett godt forhold til lesing, min mor og far pleide og lese for meg noe som jeg syntes var veldig kjekt og spennende, og jeg var veldig interessert og opptatt av handlingene i bøkene men etter som tiden gikk ble det mindre og mindre og jeg lærte meg å lese selv og var veldig stolt over det, så jeg sluttet og be mor og far om å lese for meg, for viss jeg ville lese en bok så kunne jeg gjøre det selv noe som jeg ikke gjorde så ofte, så lesingen sklei litt ut. Grunnen til jeg tror jeg leser mindre og mindre er fordi jeg er så opptatt av å få med meg hva bøkene handler om og at de er spennende, og når jeg selv leser så klarer jeg ikke helt og forstå handlingen og da er det ikke noe gøy og lese når jeg ikke klarer og få med meg hva boka handler om. Men viss jeg er sammen med noen å vi sitter og koser oss å noen spør om vi skal lese enn bok så syntes jeg det er kjempe gøy så lenge en av de andre leser, for da klarer jeg å få med meg handlingen noe som er veldig spennende og gøy.

Jeg er egentlig veldig interessert i boken men klare ikke helt å finne utav hva slags bøker som passer for meg så jeg sliter veldig med og kunne velge en bok som skal gjør at jeg fullfører den. Den siste gangen jeg kan huske at jeg har likt å lese var på barneskolen når vi hadde ett prosjekt som ble kalt lesehest, hvor vi leste en halvtime på skolen å fikk i lekse og lese en halvtime hjemme, foreldrene fikk med seg ark hvor de førte på hvor mye vi leste om dagen, og for hver halvtime så fikk vi en stjerne og for hver stjerne fikk vi ett lodd som vi kunne bruke til en basar som vi skulle ha. Og når vi først hørte om prosjektet så gruet jeg meg veldig for jeg var bare vandt til at min mor og far leste til meg, men etter at de fortalte litt om prosjektet til oss så tenkte jeg bare å ta det med et smil og gikk å lånte min første bok på biblioteket, jeg sa hva slags bøker jeg likte og at de ikke måtte være for lange, og bibliotekaren fant den perfekte boken og der va lesingen i gang, jeg ble så gla å ville bare lese og lese. Jeg klarte nesten ikke stoppe når jeg først var i gang, det første jeg gjorde når jeg kom hjem var å finne boken og lese så mye som mulig før det var middag og min mor og far var helt i sjokk at jeg leste så mye når jeg aldri hadde brydd meg noe særlig om lesing utenom når de leste for meg.

Nå er det veldig lenge siden jeg har lest og klart og fullføre er en bok som heter Din første leseløve det er en serie som består av mange ulike bøker, denne boken er skrevet av Arne Berggreen, Jon Ewo og Anne B. Ragde. Grunne til jeg likte og syntes denne boken var interessant var siden det var en bok som var bygd opp av litt humor og at det er litt overdrivelser og var en skjønnlitterær tekst noen som gjorde det spennende.

Min familie sitt forhold til lesing og bøker er helt greit, ingen i min familie pleier sette seg ned og lese en bok og slappe av med det. Men viss noen av mine søsken eller foreldre spør om vis skal lese en bok så er alle åpne for det. Vi er heller den familien som følger med på nettet, leser aviser, ser på blogger og følger med på tv for å se hva som skjer og slik vi får en oppdatering.

Mine planer videre i livet er å fortsette å studere i mange flere år, jeg går nå på påbygg Vg3 ved [...] videregående skole og er ferdig her neste sommer. Etter påbygg har jeg tenkt og søke meg på sykepleien og gå der 3 år og jobbe 1-2 år som sykepleier og søke meg til jordmor etterpå, som vil ta 2 år, til slutt er jeg ferdig utdannet som det jeg har kjempe lyst til å bli.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg har da valgt to ulike bøker, Pappas prinsesse og Idas dans, er enda litt usikker på hvilken bok jeg skal begynne på. Har enda ikke startet å lese noen av bøkene for det har ikke vært anledning eller tid, det har vært så mye prøver og skolearbeid for tiden men gleder meg til høstferien når jeg kan sette meg ned og slappe av med en god bok.

Å blogge høres ganske kjekt og spennende ut viss du kan det og har erfaring, men det er mye arbeid og mye tid som vil gå til å blogge, og utenom dette så må man lese og forstå handlingen, og jeg liker ikke å dele hva jeg skriver og mine meninger med andre, er heller mer en lukket person og liker å ha meningene mine og interessene mine om en bok for meg selv. De som leser samme bok som meg kan få enn annen forståelse av boken enn meg og det kan oppstå diskusjon på bloggen og jeg liker at alle har hver sin mening og forståelse om boken. Men det kan på samme tid være ganske greit å kunne få sagt noe om hva mine meninger på enn blogg som andre kan lese, å slik de får lyst til å begynne å lese boken, og at jeg får tilbake meldinger om hvordan jeg skriver. Å vi kan diskutere å snakke om boken og få kontakt med andre som er interessert i samme bøker som meg.

Ikke så mange i klassen min har begynt å lese bøkene enda, så jeg er litt usikker på om andre har valgt samme bok som meg men det vil tiden vise, og det kan bare være positivt for da har jeg noen å snakke med om boken og vi kan hjelpe hverandre med å fortelle våres oppfatning av boken og våres forståelse. Men når vi var mindre og gikk på barneskolen hadde vi ett prosjekt kallet ”leseløve” hvor alle fikk samme bok og vi skulle lese så og så mye hver dag. Vi fikk i lekse å lese og på skolen dagen etterpå hadde vi samling om hva som hadde skjedd og vi diskuterte hva den handlet om.

For at skolen skal kunne skape mer leselyst må være at lærerne engasjerer seg mye mer i å lese bøker og motiverer oss til å lese. At vi får besøke biblioteket oftere og vi kanskje leser høyt i klassen de første 20 minuttene hver time og kanskje at alle elevene får samme bok og vi får i lekse å lese for eksempel 20 sider til neste dag så når vi kommer på skolen så snakker vi å diskuterer hva som har skjedd så langt.

Innlegg 3: 14. februar 2017

I min fordypningsoppgave valgte jeg å jobbe med selvbiografier/fagbøker. Grunnen til jeg endte opp med disse typene bøker er fordi jeg ikke er så veldig glad i å lese bøker og har aldri i mitt liv fullført en bok før nå. Jeg valgte selvbiografier med tanken på at jeg ikke liker så godt å lese å tenkte at en sann bok måtte være den perfekte boken for meg, og det var det. Når vi først fikk denne oppgaven tenke jeg ”oi hvordan skal jeg klare dette” og tenkte ikke så mye mer på oppgaven. Når vi begynte på skolen etter jul hadde jeg enda ikke begynt å lese bøkene, men stressa ikke for det. Etter en stund så kom alle i gang med oppgaven så jeg måtte begynne å jobbe med den selv, vi satt oss sammen med andre og snakkes om hvordan dette skulle gjøres og hvordan man skal bygges frem. Når jeg først kom i gang med lesningen så ble det kjekkere og kjekkere og jobbe med, jeg fikk lyst til å lese og følte ikke en trang eller tvang, jeg gjorde det av egen vilje. Det å jobbe med en slik oppgave gjør at man blir mer selvstendig og lærer å jobbe på sin egen måte uten at noen sier hvordan vi skal gjøre det direkte. Vi fikk veiledning av læreren slik vi ikke skulle komme helt på villspor. Så alt i alt mener jeg dette er en god oppgave å jobbe med tanken på at vi nå går siste året på videregående skole og er snart studenter. Så vi får ett innblikk i hvordan det er å jobbe selvstendig og det å være studenter.

Når det kommer til skolens krav og deres vekt på skjønnlitteratur så mener jeg personlig at det er altfor høye krav med tanken på hvor mye annet det er å gjøre. Vi har noe å gjøre i hvert fag å når noen fag velger å ha flere ting på engang så faller motivasjonen ned og det gjør det vanskeligere for oss å fokusere. Det gjør at vi må velge hvilket fag vi skal fokusere mest på og få best karakter i og bare håpe på det beste i det andre faget. Det er såpass høye krav at vi elever blir slitne av å vær på skolen og klarer mindre på fritiden.

Det jeg vet om lesepraksiser er at det er mange ulike måter å lære og lese på, vi som har blitt født og er norske statsborgere har hatt norsk som våres morsmål. Måten vi har lært oss dette er enten at man har gått i barnehage og hatt samlinger hvor vi snakker sammen eller at vi sammen med våres mor har gått i barselgruppe sammen med andre mødrer og barn. Eller for eksempel viss det er folk som kommer fra andre land og har et annet morsmål enn oss kan gå på norskopplæring og lære å snakke og skrive norsk. Det fins også lesegrupper man kan delta i viss man er interessert. Når man går på skole så lærer man enda mer om hvordan man skal skrive og lese, og at det fins ulike typer lesestrategier som for eksempel skumlesing, hurtiglesing, gjentagelser, fotolesing og reflekterende lesing/nærlesing.

Måten vi skal kunne bli glad i skjønnlitteratur er det både vi som elever og læreren som kan gjøre noe med. Vi skal ha en undervisning som gjør at vi får forståelse for hva vi jobber med og hvorfor det er viktig. Undervisningen skal bli introdusert på en positiv måte fra læreren som gjør at det blir et positivt tema for oss som er elever og da ender det opp med at de blir en kjekk time og man kan interessere for dette både innenfor klasserommet og utenfor.

Jeg personlig mener at jeg har behov for å lære mest mulig på den tiden man har her på skolen, det er jo derfor vi er her. Grunnen til man trenger denne kunnskapen og har behov for den er fordi viss man skal videre på skole så er det godt viss vi har en den kunnskap om slike ting som dette og ikke kommer på universitetet og ikke har noe peiling på hva de snakker om. Det å kunne skjønnlitteratur er kjempe bra både nå og også om 10 år. Man får mye erfaring og kunnskap som man kan bringe videre til både skole og familie. Viss man tenker og bli for eksempel norsklærere så er dette kjempebra og ha i bakgrunnen for du må innom dette temaet uansett og må kunne lære det bort til dine elever. Om 20 år har du kanskje en familie og noen skal ha en lignedes oppgave som deg og da kan du videreføre kunnskapen du har fra dette og det vekker opp minner og du kommer på mer og mer om dette temaet.

Annie

Yrkesfag: Service og samferdsel

Innlegg 1. Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Mitt forhold til lesing er ikke noe særlig. Jeg tar meg aldri tid til å lese på fritiden og synets heller ikke de er så veldig kjekt. Eneste gangen jeg synset de er kjekt og tar meg til å lese bøker, er når jeg er på ferie i syden.

Jeg har aldri vært noe glad i å lese. Opp igjennom skole åra mine, har jeg ikke lest noe nesten. Jeg har aldri hatt noe interesse av å lese og har så å si ikke forstått meningen med lesing. Da jeg var liten så tenkte jeg at jeg måtte begynne og lese så jeg bestemte meg for og melde meg inn i en bokklubb, TL-klubben. For og da prøve å lese. Det var sånn du fikk en pakke i måneden med to bøker og diverse skolesaker og fritids ting. Det ende til slutt opp med at jeg sette bøkene mine bort i en hylle og kun brydde meg og tingene.

Eneste gangen jeg kan huske og lese en bok var for tre år siden da jeg var på familie ferie på Kreta. Da leste jeg "Faen ta skjebnen", en skjønnlitterær bok av John Green. Hadde hørt veldig mye om denne boka og var mange som anbefalte den.

Jeg hadde sett filmen før jeg leste boka, men jeg syntes boka var veldig mye bedre. Boka beskriver mye mer følelser og skildrer mye mer hvordan personene har det, i og med at begge sliter med kreft.

Som liten ble jeg lest til av og til, men min familie har ikke noe spesielt forhold til bøker. Min mor leser også kun på ferier sånn som meg. Foreldrene mine leser som oftest i papiraviser eller på nettavisen.

Mine planer framover er ikke helt bestemt enda. Jeg er veldig usikker på om jeg skal studere videre med det at jeg ikke har noe interesse av å lese og sliter med å forstå det jeg leser. Så jeg vurderer og gå ut i lære og heller begynne og jobbe. Når jeg er ferdig med dette året så har jeg heldigvis mulighet til og studere videre viss jeg skulle finne ut at jeg heller vil studere noe annet.

Innlegg 2: Mens vi leser. 6. oktober 2016

Jeg personlig ville ikke ha blogget om en bok jeg har lest. Jeg synes ikke det er så veldig spennende å lese bøker generelt, og viss jeg leser en bok så er det ikke slik at jeg vil informere andre om den boka. Viss jeg trykker meg innpå noen blogger, og de har skrevet om en bok så blar jeg bare forbi, er mye kjekkere å lese viss de har analysert en film. Jeg foretrekker mer å se en film en og sette meg til, til og lese en bok.

På ungdomskolen husker jeg hele klassen lånte samme bok. Kan ikke huske hva den heter, men jeg husker det var om en jente gjeng som skrev e-poster til gutter. Det var en romantikk bok. Vi jobbet ikke noe særlig med den boka, vi analyserte ikke boka, men vi snakket om den og skrev litt hver gang vi hadde lest hva som var handlinga. Da vi skulle begynne i boka igjen, leste vi litt på slutten av det vi hadde skrevet slik vi ikke glømt hva som hadde skjedd sist.

For å skape leselyst på skolen, kan skolen ha en lesekonkurranse, der det gjelder og lese mest bøker på 1 uke eller lignende. Den som vinner kan vinne en premie og så kan de ha med første og andre plass og, for og skape leseglede.

Det hadde vi på barneskolen, og det funket veldig bra. Alle elevene leste både heime og på skolen. Vi fikk tid til og lese i timene og.

Innlegg 3: 14. februar 2017

I min fordypningsoppgave valgte jeg å jobbe med selvbiografi og skjønnlitteratur. Måten jeg kom frem til akkurat disse bøkene var at jeg gikk til biblioteket og snakket med bibliotekaren og fortalte om hva jeg interesserer meg for og hva jeg kunne tenkt meg og lest. Dette hjalp meg kjempe mye gjennom dette med tanken på at jeg ikke er en person som er så veldig glad i å lese. Denne måten vi har jobbet med nå syntes jeg er kjempe bra, man lærer å jobbe selvstendig og tenke mer selv hvordan man skal løse oppgaven og hvordan den skal bygges frem. Å jobbe på denne måten gjør at vi som tredje års elever får ett innblikk i hvordan det er å bli studenter og jobbe selvstendig hele veien, men gjennom hele oppgaven var læreren åpen for veiledning.

Skolens krav til oss som elever mener jeg er litt for høye med tanken på at vi har et veldig heftig år framfor oss og må kunne tenke på andre fag enn bare norskfaget. Med tanken på at vi har mange innleveringer i norsk og andre fag og prøver her og der så må vi som elever nesten velge hvilket fag vi skal fokusere mest på å få best mulig karakter i. Skolens vekt på skjønnlitteraturen mener jeg er litt for stor, den kunne vært litt mindre med tanken på at det er så mange andre ting som skal inn samtidig som denne oppgaven i skjønnlitteratur.

Det jeg vet om ulike lesepraksiser er at det fins mange ulike måter å lære og lese på. For å kunne lese lærer man det viss man går i barnehagen eller viss din mor og du som barn går i barselgruppe hvor du snakker med andre familier. Når du har lært å lese så fins det og mange ulike måter å lese på alt etter om du bare skal finne et svar på en oppgave eller om du skal finne ut handlingen og budskapet i en tekst. Vi har ulike måter som f.eks. skumlesing, hurtiglesing og høytlesning.

Jeg har et veldig stort behov for disse kunnskapene om skjønnlitteratur med tanken på videre i livet. Viss man skal ta videreutdanning ved universitet så er det veldig gode kunnskaper å ta med seg slik man vet hva man kommer til viss man får en lignende oppgave igjen. Eller viss man tenker å bli norsklærer så må du kunne dette så da er det bra at du har vært gjennom dette og kan veldig mye om det.

Anniken

Yrkesfag: Helsefagarbeider

Innlegg 1: Mitt forhold til lesing. 29. september 2016

Eg har aldri hatt noko særleg godt forhold når det gjeld lesing. Aldri likt og lese sjølv, men synest alltid det var kjekt når andre las for meg når eg var liten. Grunnen til at eg ikkje liker å lese sjølv, trur eg er på grunn av at eg ikkje klarer å henge med i teksten og får ikkje med meg handlinga. Eg synest det verkar kjekt å like å lese for det er nok utrolig mange kjekke bøker, men når ein ikkje får med seg handlinga så ser eg ingen grunn til å fortsette eg håper at med tida som kjem så kan eg få leseglede slik at eg kan ha glede av å kunne lese for mine egne barn ein gong i tida. Som sakt, i og med at eg ikkje liker å lese har eg derfor heller aldri lese ferdig ei bok. Har begynt å lese på eit par bøker, men aldri fullført ei. Sidan eg ikkje les bøker er det vanskeleg å sei kva inntrykk det gir meg, men eg veit om ei bok som har gitt meg inntrykk å det var ”pappas prinsesse” det er ei sann historie og faktisk ei bok som eg synest var kjekk å begynne med. For at eg skal kunne lese å forstå, trur eg at eg må ha ei slik bok. Ei bok som gir meg vilje og spenning til å lese, det er kanskje a eg klarer å henge med. Ei bok som er basert på ein sann historie. Som eg nemnte tidlegare så har eg alltid likt å bli lest for å eg husker spesielt godt alle kveldane eg blei lesen for Synest det var kjempe kjekt å det blei til ein vane for meg.

Eit anna forhold eg har til lesing er nok det prosjektet me hadde på barneskulen. Prosjektet gjekk ut på å lese flest bøker og etter nokre veker blei det kåret ein vinner som fikk ein diplom av lesehest og ein liten premie av skulen. Dette meiner eg hadde ein god innverknad på elevane på skulen og gjorde det litt kjekt for elevane å lese, samtidig så dei ville lese mest mulig for å vinne. Om skulane fortsetter med slike prosjekt, trur eg det kan gjøre barn til betre lesarar og at dei får meir leseglede. Dette trur eg er noko som vil hjelpe mange barn både på skulen og fritida. Utanom bøker held eg meg også litt oppdatert på nokre bloggar. Da meiner eg typiske bloggar som fortell om livet sitt, mote og skjønnhet. Dette er fordi det er noko som interesserer meg.

Mine planer til vidare utdanning er litt usikkert enda, men har ein liten baktanke om fengselsbetjent. Håper eg finner det som er rett for meg, men tida vil vise.

Innlegg 2: Om boka vi leser. 6. oktober 2016

Eg leser ei bok som er basert på ein sannhet å så langt har eg ikkje komet godt i gang med boka å har derfor ikkje fått vite så mykje. Så langt så eg har komet har eg fått vite kva som egentlig er handlinga i boka. Handlinga er jo basert på seksuell misshandling av ein far å ein skal få vite heile historia rundt dette. ”pappa missbrukte meg fra jeg var seks år gammel til jeg var langt opp i tenårene. Jeg tror ikke han gjorde de av ondskap, jeg tror ikke han gjorde det for å øydelegge meg, men det var det han gjorde” denne setninga seier ein del om kva som skal fortsette å ein får lyst til å lese meir. Vertfall eg, sidan det er ein spennandes setning så ein får lysst til å vite heile historia som ligger bak dette. Mine tankar om å blogge om ei bok er ikkje heilt på topp. Det er ikkje noko som eg foretrekk å gjøre sjølv, men kan heller lese andre sine blogginnlegg om ei bok. Det er nok ikkje noko som eg kjem på å gjøre å kommer heller ikkje til å verken lese eller lage eit innlegg sjølv med mindre eg må. Om eg ein gang skal gjøre dette kjem eg til å være nøyaktig på korleis å kva eg skriv, for å få lesaren mest mulig interessert i boka. Hadde eg interessert meg for lesing så kunne dette kanskje forandre på lese opplevsela mi, men som eg skreiv i det andre innlegget så er eg lite interessert for bøker, men det kan vel komme med tida.

Eg har vert med på at heile klassen har lese same bok å diskutert å snakka om dette etterpå. Dette var vel i 5 klasse om eg ikkje husker feil. Me fekk ulike lekser til kvar veke der me skulle lese 1 kapittel til kvar gong. På slutten av veka fekk me oppgåver om det me hadde lese å me snakka om kva som hadde skjedd, heile klassen ilag.

Om skulen klarer å skape leselyst er eg litt usikker på for er det så mykje dei kan gjøre viss ein ikkje liker å lese? Eg kjenner sjølv at si eg ikkje liker å lese så blir eg ikkje akkurat meir glad av å måtte lese på skulen å eventuelt få lekser om å lese heime. Sjølv sagt er det noko ein må gjøre, men eg trur det er litt opp til kvar og ein enkel person om ein vil like å lese eller ikkje. Ein ting skulane kan gjæra er å starte opp tidleg med lesing, kanskje i 1 klasse å bare fortsette med dette. Det er da noko som ein er vandt med frå ein er liten av å kanskje dette kan hjelpe elevar til å bli meir glad i lesing. Eg har trua på dette, Men då er det noko ein må starte med frå starten av å be foreldra om å trø til heime. Dette kan fungere på leselysten.

Innlegg 3: 14. februar 2017

I min fordypningsoppgåve valte eg og jobbe med fagbøker/ biografar. Dette gjorde eg fordi eg egentlig ikkje liker å lese, men for at eg skal kunne konsentrere meg å gidde å gjøre noko måtte eg velje bøker som eg hadde en interesse for. I tillegg til at de er bøker som går inn på det eg liker så er det også bøker som er viktige i dagens samfunn å som ein er nøydtt til å opne augo meir for. Det er ein tankevekker. Dette arbeidet om fordypningsoppgåva har vert utrolig kjekt, men samtidig veldig lærerikt. Ein får mykje nytte ut av dette å det er ein måte å kunne bevise at vi er vaksne nok til å innsjå at vi mestrer å fordjupe oss i noko. Iallfall når vi alltid har meiningar om at vi er meir vaksne en kva vi egentleg er.

Når det kjem til krava og vekta på skjønnlitteraturen er nok litt opp å ned. Ein har alltid ulike meiningar om at krava alltid er litt for ” strenge” eller litt for ”lette”. Eg har egentlig ikkje så store meiningar om akkurat dette og veit ikkje kva eg meiner om krava og vekta på skjønnlitteraturen. Eg har ikkje sett meg inn i det, men jobbar heller utifrå dei utan å tenkje over det.

Når det kjem til ulike lesepraksiser så er det ulike måtar ein kan bruke og alt etter kva ein forhalder seg til. Det kan være ulike lespraksiser alt etter kor du er eller kor gammel ol. Er du et barnehage barn så er det grundig på akk korleis barna skal lære å lese. Ein kan då sitt å fortelle fortellinger for barna. La barna være med. Ein kan ha norskopplæring for utendlandske barn og ungdommer. Samlinger for hele delar av ei barnehagegruppe og ein kan også ha lesegrupper. Når et kjem til skule så er det også ulike måtar å lære å lese på. Ein kan selvfølgelig lære sjølv, sjølvstendigt. Ein kan då sitte ned sjølv å la deg lære. Det kan også være gruppearbeid eller gjennomgang for alle. Lesepraksiser vil eg seie at er ein måte du lærer på når det kjem til praksis. Korleis du liker best å lese eller rettare sakt korleis ein lærer best. Det er nok veldig ulikt frå person til person, men ei må finna ut det som passer best for deg sjølv.

Når det gjelder korleis ein blir glad i skjønnlitteratur så trur eg det er opp til kvar og ein enkel som person. Det har nok også litt å seie om du er interessert i å like det du blir lært. Her har læraren også ein stor og viktig oppgave å gjøre. Dei er nøydtt til å lære oss på ein måte slik at vi får ein forståing for tema og undervise på ein måte slik at vi blir positivt innstilt på skjønnlitteraturen. Om vi blir fortalt på ein positiv, lærerik og kjekk måte kan dette ha ei betydning på korleis vi er både i og utanfrå klasserommet. Ein kan få ein lærelysst til å drive

med dette heime også og ikkje bare på skulen det vi må. Som sakt, så har det en stor del om korleis lærarane vel å presentere emne på.

i følge studiar på nett så blir språket betre, betre kommunikasjonsevne og ein kan få meir kunnskap. Dette er noko eg har fullt behov for. Alle disse 3 punkta trur eg dei aller fleste trenger å lære meir av. Ein blir aldri feilfri og kan alltid bli betre på både språk, kommunikasjon og meir kunnskap. Eg kjenner sjølv at dette er noko eg kunne trengt både når det gjeld vidare utdanningar og heilt sikkert i kverdagen også. Karaktera kan bli forandra om ein klarer å få ein forståelse av sjølve skjønnlitteraturen.

Kunnskapen om skjønnlitteratur kan vi ha eit stort behov for, både i vidare studiar og i kvardagen. Skjønnlitteraturen trenger vi om vi skal kunne være et medmenneske og me finner kunnskap om ting som faktisk skjer rundt oss. Ein får kunnskapar om å lese skjønnlitteratur å dette kan bidra til stor hjelp i vidare studiar. Ikkje bare at det er til hjelp med innhaldet som står, men ein forbetrar også språket og tileignar seg ein ny kommunikasjonsevne. Som eg nemnte så sa eg jo også at ein trenger å lese skjønnlitteratur for å være et medmenneske. For å være et medmenneske så trenger ein også empati for å kunne sette deg inn i andre sin situasjon å prøve å forstå. Når ein lesar så får ein nemlig dette med meir forståing for empati.

VG3 Studiespesialiserende 14. mars 2017

Studiespesialiserendes refleksjonsnotat inneholdt følgende spørsmål:

- Hvordan vil du vurdere din egen leseferdighet?
- Har du noen gang lest en skjønnlitterær tekst (utenom skolen)? Hvordan syntes du det var?
- Hvis ja, skriv tittelen på en eller flere skjønnlitterære bøker du har lest.
- Skriv om en god leseopplevelse du har hatt, eller en bok som har gjort inntrykk på deg.
- Skriv litt om ditt og din families forhold til bøker og lesing. Ble du lest for som liten?
- Hva med saktekster (nettaviser, papiraviser, blogger, biografier) – hva leser du, når, og hvorfor?
- Hvilke planer har du for videre utdanningsløp eller yrkesliv?
- Hva mener du om skolens (norskfagets) krav til og vekt på skjønnlitteraturen?
- Hva vet du om, og hvordan forholder du deg til, ulike lesepraksiser?
- Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: Hva skjer i klasserommet og hva skjer utenfor?
- Hva føler du at du har behov for?
- Kan du se overføringsverdien? Eller: hvorfor trenger du den kunnskapen skjønnlitteratur kan gi deg for videre studier, mener du?
- Kommenter påstanden ”Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker”.

Bendik

Hvordan jeg ville vurdert min egen leseferdighet? Mange sier jo kanskje at de er «gjennomsnittlig» selv om det er et abstrakt begrep i seg selv. Jeg har et godt forhold til lesing ettersom jeg leser en hel del hjemme av ulike bøker, men på skolen kan jeg ofte starte å lese litt seint i forhold til en rekke andre elever, grunnet at det er kjedeligere og tyngre stoff og jeg kan ikke skimlese om jeg skal forstå alt jeg leser.

Jeg leser en rekke skjønnlitterære tekster på fritiden, har blant annet lest hele «Harry Potter» serien, sammen med «Hunger Games», «Percy Jackson» og har en personlig favoritt i boka «Ready Player One.» den sist nevnte boka hadde jeg en fantastisk leseopplevelse med når jeg startet å nå klimakset i slutten av boka, der etter mange timer i strekk med lesing av boka fikk jeg endelig oppleve konklusjonen.

Mamma leste ofte eventyr for meg da jeg var liten, og lærte selv å lese i 5 års alderen slik at jeg kunne lese forbi det mamma hadde kommet til. Nå leser jeg lite saktekster på fritiden men føler jeg får nok av disse gjennom skolen. Videre tenker jeg å arbeide som lektor innen Historie og Engelsk så kan se for meg en hel del lesing fremover.

Jeg har enda ikke opplevd at hele klassen skal lese samme bok, men vi har et prosjekt som dette kommende i engelsk faget hvor vi skal lese Huxley sin «Brave New World» noe jeg ser frem til. Skolen kan lett danne leselyst om bare skjønnlitterære bøker var på planen og ikke bare grå saktekster.

Norskfaget på videregående har jo ingen krav eller vekt på skjønnlitteraturen, når lærerne anbefaler oss å holde oss vekke fra kreativ tekstskriving på prøver og eksamen siden de ikke har «tid» til å gå gjennom hvordan å skrive et essay, viser jo dette til at skjønnlitteraturen ikke har noen form for prioritet i videregående skoler.

Når jeg leser hjemme hyggeleser eller skimleser jeg gode bøker basert på hvor viktig det nåværende innholdet virker, mens på skolen må jeg ofte ty til sakte grundig lesing for å være sikker på at eg får med meg alt.

Som nevnt over er det ingen introduksjon eller vennskap som blir dannet med

skjønnlitteraturen i klasserommet, og ingen introduksjoner ellers i skolen, om man skal like
skjønnlitteratur den dag idag må det være noe du setter deg ned med selv, for ingen andre
kommer til å gjøre det.

Jeg kunne godt se for meg å lese skjønnlitteratur i norskfaget om det så bare var for et lite
prosjekt eller bare å bli kjent med det, dette innebærer jo at folk kan like og hygge seg med
den boka de skal lese.

På grunn av alle disse tankene og oppgavene vi blir gjet gjennom videregående har jeg starta
å adaptere denne ideen om at skjønnlitteratur ikke er viktig, og alt vi skal kunne kjenne de
igjen på er hvor stor forfatteren bak er, eller hvordan den senere ledet til en saktekst som klart
er viktigere.

Bengt

Jeg vil begynne med å si at leseferdighetene mine er relativt gode, informasjon som jeg leser har jeg lett for å memorere. Jeg tror også at jeg er en nokså rask leser. Det er en stund siden jeg har lest noe på fritiden. Forrige gang var på slutten av ungdomskolen da jeg leste The Hunger Games. Noe jeg syntes var utrolig gøy. Opplevelsen var mye bedre enn å se film, og jeg endte opp med å lese hele trilogien. Jeg har ikke hatt mulighet til å lese så mye i det siste fordi jeg ikke har hatt så mye tid og heller ikke orket å tatt meg tid til det. Lesing har alltid vært normalt i min familie. Moren min leser hele tiden lange romaner og jeg var som liten abonnent på disneybøker og Donald-blad. Det jeg leser av på fritiden er det jeg leser gjennom VG sin nettavis, og ulike artikler gjennom facebook. Dette leser jeg mest for det er lett tilgjengelig, og hver gang jeg leser så vil jeg ha fått med meg hele handlingen, i motsetning til viss jeg skulle ha lest litt i en bok hver dag. For ikke så lenge siden leste hele klassen en bok samtidig, en veldig kort bok. Denne boken oppsummerte vi og analyserte samlet. Jeg husker at det krasjet med en del av prøvene jeg hadde på den tiden + at jeg ikke syntes at det var noe spennende å bruke fritiden min på å lese en bok som jeg visste jeg ikke ville få karakter på. Så jeg mener at viss skolen skal skape leselyst så må de først klare å få elevene til å lese gjennom en bok som de selv velger, og gir de karakter på deres analyse og tolking av boken. Det var på denne måten jeg ble introdusert til hvor spennende bøker kan være kontra filmer. Jeg føler at å lese bøker gir så lite tilbake. Du lærer ikke noe nyttig, men tar veldig lang tid. Å finne en interessant bok er også veldig vanskelig. Viss du sammenligner det med å se film så kan du først bare se en trailer av filmen, eller i verste fall bare slutte å se filmen etter noe minutt og heller lete litt lengre gjennom netflix.

”Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker”. Jeg tror at denne setningen skal bety at bøker skal kunne virkelig påvirke noen for å få en bok interessant. Dette krever at man vet hvordan man ”hefter” en leser og da kjenner til lesere. Når du leser en populær bok så får du et innblikk i andre mennesker i den grad at du ser hva de synes er underholdene.

Barbro

- Jeg vil si at mine leseferdigheter er gode. Jeg forstår det jeg leser bra og har ikke problemer med det.
- Jeg har lest flere skjønnlitterære tekster utenom skolen. Det å sette seg ned å lese synes jeg er avslappende og jeg får tankene over på andre ting. Det er en stund siden jeg har lest en skjønnlitterær tekst nå ettersom det har våre mye skolearbeid + deltidsjobb som har tatt tid.
- Skjønnlitterære bøker jeg har lest:
 - The Hungergames
 - Et helt halvt år
- En bok som har gjort inntrykk på meg var en bok som het ”den siste sommeren” eller noe rundt det (er en stund siden jeg har lest den). det handlet om en jente som hadde en lillesøster med kreft og hun gjorde alt hun kunne for at den siste sommeren skulle bli best mulig. Det gjorde et inntrykk på meg.
- Mine foreldre er veldig interessert i å lese. Moren min er medlem i en bokklubb og får bøker tilsendt ofte. Vi har flere bokhyller hjemme fullt med bøker, og det er ikke sjeldent foreldrene mine sitter og leser. Jeg ble også lest for som liten. Både av mine foreldre og mine besteforeldre. Når jeg lærte å lese selv, startet jeg å lese for lillebroren min.
- Jeg leser blogger av og til. Mobilen eller Mac´en er som regel alltid med meg, så jeg har alltid tilgang til blogger.
- Mine planer for videre utdanning er å studere rettsvitenskap. Litt usikker på om jeg vil ha en master eller en bachelor, men får se hva jeg kommer inn på. Planen er å bli jurist
- På ungdomsskolen leste hele klassen samme bok, der vi jobbet med den etterpå (i tillegg til å se filmen). Vi har ikke lest den samme boken på VGs, men vi har flere ganger lest forskjellige bøker og presentert det vi har lest for klassen etterpå.
- Skolen kan legge opp til flere timer med selvstendig lesing .

- I norsken så fokuserer vi på flere stilarter, der skjønnlitteratur ikke blir mer fokusert på enn andre.
- Forstod ikke spørsmålet.
- Læreren snakker av og til om ulike bøker innenfor skjønnlitteratur, men vi blir aldri oppfordret til å lese dem. Hjemme så viser moren og faren min til ulike bøker de tror jeg vil like.
- Mitt behov er å ikke stresse med å lese fordi jeg har dårlig tid og MÅ bli ferdig med en bok. Liker best å kunne lese når jeg føler jeg har tid og at jeg ikke bruker opp tiden der jeg heller kunne gjort noe annet.

- Jeg tror at det å lese skjønnlitteratur kan vise oss ulike situasjoner som kanskje kan oppstå, og vi får et litt annet syn på ulike situasjoner, personer osv. Vi lærer kanskje også mer om oss selv psykisk.

”Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker”. Det er dette jeg kommenterte på det siste spørsmålet. Gjennom skjønnlitteratur lærer vi mer om andre mennesker. Vanligvis er det kun våre egne tanker vi hører og lytter til, men gjennom bøker får vi høre tankene til andre. Med dette får vi kanskje et litt annet syn på omgivelsene rundt oss.

Benjamin

Mine egne leseferdigheter er bra, men sliter med konsentrasjon. Har lest enn skjønnlitterær tekst udenom skulen, og e egentlig undervurdert. Tetag å komma i gang, men når du e i gang så e det faktisk veldig fengande. Nesten som enn tv serie. Men ska ærlig sei eg lese nesten aldri for det om..

Hmm kan ikkje huska noge tittel, men lest enn del så omhandle fotball. «Jeg er Zlatan» sjølbioografi av Zlatan Ibrahimovic likte eg veldig godt, og var enn veldig fin leseopplevelse. Den gjør sterke inntrykk, ung utenlandsk gutt under harde kår sin vei til toppen.

I Familien min så ble vi lest for når vi var små, og vi tok alltid med oss masse bøker når vi for eksempel sko på ferie.

Jeg leser mest sportsnyheter, og det leser jeg av interesse. Jeg leser det når jeg slapper av, og har tid.

Har plan om å jobbe meg opp systemet i Rema1000, ta nødvendig utdanning på sia for å så bli kjøpmann.

Ja, «et dukkehjem» av Ibsen, det var ok, men boken var kjedelig.

Presentere relevante og interessante bøker som fenger folket, og kanskje få te noge lesekonkurranser eller den slags.

Vet mest og forholder meg mest til det å les til vurdering av ulike slag.

«Når det gjelder å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur: ke skjer i klasserommet og ke skjer utenfor?»? He ikkje behov for så masse udenom, å lest litt meir fordøyelige og interessante teksta hadde våre greit.

Absolutt, du lærer å skrive og lese, så får du masse generell kunnskap så du kan ta med deg videre.”

«Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker»

Har ikke så mange tanker og opplevelser til det dessverre.. I det store løp så har eg lest altfor lite bøker, men kan utentvil de sammenhengen i påstanden! I bøker tas det opp haugevis av problemstillinger og ulike karakterer som du lærer deg å kjenne.

Britt

Jeg vi vurdere leseferdighetene mine som meget gode. Jeg har arbeidet deltid på en bokhandler i litt over tre år, og leser derfor mye skjønnlitteratur utenom skolen. Jeg leser mye både for å kunne yte kundene best mulig service og fordi jeg synes at det er gøy. De siste bøkene jeg leste var *Du er så lys* av Tore Renberg, *Tidlig en morgen* av Virginia Bailey og

Nei og atter Nei av Nina Lykke. En av bøkene som har gjort mest inntrykk på meg er Åsne Seierstads *To søstre*. Dette tror jeg er fordi den handler om et meget dagsaktuelt tema og fordi hovedpersonene er i noenlunde samme alder som meg selv. Også viten om at boken er basert på en sann historie er med på å skape inntrykk.

Fars side av familien er svært opptatt av lesing. Farmor og farfar har faktisk et eget bibliotek nede i kjelleren, og når jeg var der som liten var det kjekkeste jeg visste å få plukke ut bøker derfra som farfar skulle lese for meg.

Jeg leser ikke så mye saktekster som jeg kanskje burde gjort. Det hender likevel at jeg er innom nettversjonen av avisen VG. Dette for å holde meg oppdatert om hva som skjer rundt omkring i verden.

Etter videregående ønsker jeg å arbeide innen helsesektoren. Jeg har både søkt på medisin- og sykepleierutdanningen, men har ikke helt bestemt meg for hvilken av de to jeg ønsker å satse på.

På skolen leser vi ofte utdrag av samme bok, som vi deretter analyserer og jobber videre med hver for oss. Nå begynte jeg på [...] videregående skole dette året, men den eneste hele boken vi har lest sammen er skuespillet *En folkefiende* av Henrik Ibsen. Dette opplevde jeg som et relativt rotete prosjekt da elevene også leste selvstendig hjemme underveis, og vi derfor aldri hadde komt like langt når vi skulle diskutere på skolen. Noen gadd heller ikke lese boken i det hele tatt. Skolen gjør i mine øyne svært lite for å skape leselyst. Dette tror jeg har noe med at vi nesten aldri får velge selv hvilke bøker vi ønsker å arbeide videre med.

Skolens krav til og vekt på skjønnlitteratur er godt. Vi er gjennom pensum innom flere ulike skjønnlitterære sjangere. Jeg tror ikke jeg fikk min leselyst gjennom skolen, men gjennom jobben i bokhandler. Jeg var nemlig svært usikker på om det var en jobb jeg ønsket å takke ja til da jeg fikk tilbudet. Leselysten min har også komt fra de ulike bokmøtene vi deltar på hvert år, hvor vi får møte forfatterne bak bøkene. Når man da skal lese boken etterpå får man et helt

annet forhold til innholdet enn det man kanskje hadde hatt dersom man ikke hadde hørt forfatterens side.

For at leselysten i skolen skal bedres mener jeg at vi som elever burde få være med å velge flere av bøkene vi skal jobbe videre med. Så lenge de faller innunder kompetansemålene kan det ikke skade å la elevene få være med å bestemme klassens litteraturstoff.

Jeg kan til en viss grad se overføringsverdien og er derfor til en viss grad enig i påstanden beskrevet på spørsmålsarket. Noe av litteraturen vi er innom i skolen tar for seg viktige samfunnstema, mens annen litteratur skjønner jeg nærmest ingenting av.

Beate

Jeg vil vurdere min egen leseferdighet for dårlig. Lesing har aldri vært min sterke side, og har verken vært flink eller interessert i å lese. Mye skyldes at jeg har dysleksi, noe jeg ikke fikk påvist før andre videregående skole fordi jeg har alltid fått nokså gode karakterer, jeg lærte

meg andre strategier på å lære ting enn å lese, og dermed trodde mor at det var bare fordi jeg var lat at jeg ikke leste.

Jeg har aldri lest ferdig en eneste bok som jeg kan huske, selv når vi fikk i oppgave om bokpresentasjon på skolen så søkte jeg opp boken på nettet i tillegg til å hoppe over ganske mange sider i boken. Men en god leseopplevelse jeg hadde var når vi hadde et slikt prosjekt i andre klasse på videregående. Da fikk jeg en veldig spennende bok som handlet om menneskehandel og livet som slave, det gjorde veldig inntrykk på meg det lille jeg leste.

Min familie har aldri vært så interessert i bøker. Hos oss har det gått i håndball og fotball og i en søskenflokk hvor vi er tre jenter og alle spiller både håndball og fotball så har det ikke vært mye tid til å sette seg ned å lese. Jeg ble lest til når jeg var liten, men ikke mye. Mor er ganske glad i å lese og er norsklærer men har sjelden tid til å sette seg ned imellom all kjæring til trening og retting av stiler.

Blogger leser jeg mye av, men blir fort at jeg bare ser på bildene. Dette er og tilfellet med aviser hvor jeg leser overskriftene, leser hovedsynspunktet og så går videre.

Mine planer for fremtiden er å studere sosialt arbeid på universitetet i Agder. Jeg har veldig lyst å jobbe med barn eller blant narkomane og forsøke å hjelpe ulike personer i vanskelige livssituasjoner.

På den gamle skolen min, før jeg begynte på [...] VGS i september, skulle hele klassen lese «Synnøve Solbakken». Vi fikk i lekse om hvor langt vi skulle lese og så gikk vi videre i neste time til neste kapittel. Jeg klarte aldri holde tett med resten av klassen i og med at jeg leser så sent og kom aldri til de sidene vi skulle, verken i lekse eller i timen. Det førte til at jeg bare hoppet frem til hvor de andre var og fikk ikke med meg så mye av boken selv.

Hva skolen kan gjøre for å skape leselyst er jeg ikke helt sikker på, jeg vil si at det er vanskelig å lære noen å ha lyst til å lese hvis de kommer fra en familie hvor det ikke er normalt. Fra min side vil jeg si at familien spiller større rolle på det feltet enn skolen.

Skjønnlitteraturen syntes jeg er alt for nedprioritert i norskfaget, og spesielt i tredjeklasse. På prøver og ulike skriveoppdrag er det bare fokus på saktekster og analyser, vi har ikke hatt noe introduksjon i år på essay og lignende. Dette er veldig dumt i og med at på eksamen så får vi oppgaver hvor vi kan skrive kreative tekster. Dette, mener jeg, er en bra mulighet for elever som ikke mestrer analyse ol. på til å komme seg opp på en grei karakter, men det hjelper ikke

når læreren forteller at du bør styre vekk fra kreative tekster og at det som oftest ikke gir bra tilbakemelding.

Jeg vet om noen få lesepraksiser når du skal pugge. Det du leser vet å koble stoffet til noe annet og lage assosiasjoner, men bruker slike strategier svært sjeldent.

Jeg ser liten overføringsverdi av skjønnlitteratur, og er kanskje derfor lærere ikke legger så veldig mye vekt på det på skolen, men synes fortsatt at det burde være noe vi lærte mer om i og med at vi får det på eksamen slik jeg nevnte tidligere. Jeg har et behov for å lære å skrive på en formel måte i og med at jeg kanskje skal jobbe i et yrke hvor jeg må skrive ulike rapporter og dokumenter.

Ifølge min mening så utvider litteraturen tvilsomt vår kjennskap og forståelse for andre mennesker. Selv føler ikke jeg at jeg har lært noen forfattere å kjenne ved måten de skriver på. At andre har ulike meninger om hva som er rett og hva som er galt kan forstås men å si at ved å lære forskjellen på tradisjonalistiske tekster og modernistiske tekster gir forståelse og kjennskap for andre mennesker stiller jeg meg tvilsom til.

Benedikte

Min egen leseferdighet vurderer jeg som gode. For meg er det kun vanskelig å lese og tolke tekstene fra tidligere tidsepoker, men dette tror jeg at kommer fra at jeg ikke er norsk og har

enda litt utfordring med språket. Jeg leser mye skjønnlitteratur hjemme, men utenom skolen har jeg aldri lest en bok som var skrevet på norsk. Jeg føler det bare ikke uttrykker det samme og liker mye bedre å lese en tekst når den står på morsmålet mitt. Av bøkene som jeg har lest på norsk (som jeg husker) er folkefiende som vi måtte lese til norsken, og Pesten skrevet av Albert Camus og den nye versjonen til Tristan og Isolde som jeg har valgt til fordypningsoppgaven. Som jeg har skrevet om tidligere, liker jeg mye bedre å lese bøkene på min egen morsmål, da får jeg mye bedre leseopplevelse. Siste boken jeg leste var „Piken på toget” av Paula Hawkings og den boken likte jeg ganske godt. Men jeg liker å lese bøkene i alle sjangere og er ikke begrenset til en favoritt. Familien min leser nesten ikke bøker i det hele tatt, faren leste litt når han var ung, men dette var ca. 20 år siden. Unntaket er barnebøker som vi leser til lillebroren min.

Saktekster leser jeg mye av, men kun de jeg finner på nettet. Jeg liker ikke papiraviser i det hele tatt, noen tror jeg er alt for store og vanskelige å holde og det er derfor mye lettere for meg å lese det på en datamaskin i stedet. På nettet leser jeg ofte nettaviser, dette leser jeg på begge språk siden jeg følger både på de norske og polske nyhetene. Jeg leser også mye blogger og tematikken er ganske utbredt. Det kan være noe jeg lurte på, eller noe jeg hadde lyst til å gjøre, men visste lite om det og derfor trengte jeg å søke det opp på nettet. Jeg har også noen blogger som jeg følger hele tiden på, som er ofte morsomme eller politiske. Videre vil jeg studere på Universitetet i Oslo på Teknologi, matematikk og informatikk, og vil jobbe i noe innenfor nanoteknologi eller utvikling av medisinsk utstyr.

Jeg har aldri opplevd at noen i klassen har lest eller diskutert en bok, jeg tror rett og slett at de fleste ikke har tid til det i videregående, da de er opptatt både av å få gode karakterer, arbeid eller noen andre fritidsinteresser. Det samme gjelder meg og det er derfor mye lettere å f.eks. se en film som du kan gjør sammen med vennene dine, eller en serie. Det at noen diskuterte og snakke om en film eller serie har jeg hørt i klassen min mange ganger. Jeg meiner det er vanskelig med å skape leselyst på skolen, blant annet på grunn av de fleste ikke har tid hjemme for å lese, men også at vi går gjennom mange bøker som virker kjedelig for alle som vi må bare lese på grunn av norskfaget. Det umotiverer veldig. Det er ganske mye bøker som skal leses, og noen av disse tekstene er veldig gamle. Jeg personlig meiner det er litt bra at vi går gjennom noen av dem, men dette tallet kunne selvfølgelig kunne reduseres litt. I

norskfaget burde vi heller bruke litt tid å lære hvordan man skal skrive selv (f.eks. i å skrive analyser) i stedet for å lese andre sine tekster og analysere hele tiden.

Jeg mener ulike legepraksiser bare ikke fungerer for meg. Fordypningsoppgaven var noe som presset opp til å lese tekstene, men det ville også fungere bra hvis vi hadde mer muligheter til å velge hva vi selv kan lese og lese det i norsktimene. Det kunne løse det problemet at ungdommer har så lite tid til bøkene hjemme. Jeg tror den kunnskapen trenger jeg ikke til min videre utdanning, men den gir meg historiske kunnskaper som gjør det lettere for meg å skjønne hvordan fungerte systemet, hvordan ulike folk hadde det og tankemåten deres. Hvis det er de gamle tekstene som menes. „Nye” tekstene leser vi hovedsakelig for å ha det gøy. „Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker” ville jeg kommentere at denne sitat er ganske sanne, tror at etter vi leser en bok kan vi bli be mer forståelige for andre, for det kan f.eks. handle om noe som vi aldri har gjort eller var skeptiske mot, og da kan vi gå inn i noen andre sin tankemåten og synspunkt på saken.

Borghild

- Min egen leseferdighet synes jeg er helt grei.

- Ja, jeg har lest en skjønnlitterær bok utenom skolen. For en god del år siden (ca. slutten av barneskolen) så likte jeg veldig godt å lese. Men jeg liker ikke så godt å lese nå lenger, og det gjorde jeg ikke på ungdomsskolen heller.
- Husker jeg leste Skammarens datter (alle 4).
- Til en skoleoppgave i 1. Videregående så leste jeg boken ”The fault in our stars”, og den likte jeg veldig godt. Jeg hadde allerede sett filmen, så jeg visste at jeg kom til å like boken i og med at jeg likte handlingen.
- Mor og far liker veldig godt å lese bøker, mest krim. Når jeg var liten ble jeg mye lest for av dem, og jeg var også medlem i Penny Klubben så jeg fikk mange bøker derfra til å lese.
- Jeg leser aldri noen form for aviser eller noe sånn. Av og til kan jeg lese et innlegg på en blogg, men er ingen jeg følger med på.
- Neste år tenker jeg å ta et friår og jobbe for å tjene penger til BI året etter. Der tenker jeg å ta bachelor i eiendomsmegling.
- Hele klassen leste samme bok nå i år, ”En Folkefiende”. Da fikk hele klassen låne boken på biblioteket, og vi fikk en frist for når den skulle være ferdig lest. Etterpå snakket vi om den og diskuterte den i klassen. Vi så også filmen til boken, som var gjort mer moderne. Dette var en helt grei ting å gjøre synes jeg, men var litt stress å måtte lese hele boken.
- For å skape leselyst så kan skolen kanskje presentere litt mer interessante bøker til ungdommen, slike som er litt mer for oss. Men det er ikke noe særlig en kan gjøre for å skape leselyst når sånn som for eksempel jeg har likt å lese når jeg var liten, men fant ut senere at det ikke var helt min greie. Å lese blir for min del for kjedelig, uansett om det er en spennende bok eller til og med boken til en film jeg elsker.
- Norskfagets krav til og vekt på skjønnlitteraturen er helt greit.
- Den typen skjønnlitteratur som vi blir presentert for i klasserommet, har med de ulike periodene vi lærer om å gjøre. Det vil si at det er mange gamle bøker som vi ikke synes er noe interessante, og det blir derfor vanskelig å bli glad i skjønnlitteratur. Jeg har heller ikke noen venner som er spesielt glade i å lese, så jeg blir ikke presentert for eller rådet til å lese noen bøker.
- Jeg føler ikke at jeg har noe behov for å lese noen bøker på fritiden. Det går helt fint med det vi må lese på skolen, men vil ikke lese noe mer.
- Jeg føler ikke at skjønnlitterære tekster har noe å si for framtiden min, at jeg kommer ikke til å trenge å kunne mye om det. Da ville jeg heller sagt at det er saktekster som har noe å si.

Jeg tror ikke at om jeg leser mer skjønnlitteratur så kommer jeg til å forstå mine medmennesker noe bedre. Ut fra det jeg har lest av skjønnlitteratur nå, føler jeg ikke at det har hatt noen verdi for hvordan jeg forstår mennesker rundt meg i dag.

Bente

- Jeg vil vurdere egen leseferdighet som god.
- Jeg har flere ganger lest en skjønnlitterær tekst utenom skolen, og opplever dette som både avslappende og underholdene.
- Snømannen, Indias Datter, Senor Peregrino, Dona Ada, La Peregrina, Tusen strålende soler, Saras Nøkkel, Salvadoren osv.

- Boken *Indias Datter* gjorde sterkt inntrykk på meg, da den handlet om leveforhold i India og hvordan millioner av mennesker vokser opp, lever store deler eller hele livet sitt i slummen.
- Min familie er veldig glade i å lese. Mor og far leser stort sett hele tiden, og vi har flere vegger i huset dekket av bokhyller. Jeg ble ikke veldig ofte, men selvfølgelig noen ganger lest for som liten.
- Blogger og nettaviser er noe jeg er innom daglig. Jeg er veldig glad i å lese blogger, da spesielt om kveldene når jeg har lagt meg eller bare slapper av. Jeg leser blogger fordi jeg synes det er interessant og gøy å følge med på, da spesielt blogger som handler om reising, mote og lignende.
- Etter videregående har jeg bestemt meg for å ta et friår, men jeg er veldig bestemt på å fortsette studiene etterpå. Jeg er veldig usikker på hvilken retning jeg ønsker å gå når det gjelder karriere, men håper å bli sikrere på dette i løpet av neste år.
- Ja, hele klassen skulle for ikke lenge siden lese *En Folkefiende*, men jeg opplevde (og jeg var en av dem) at svært få faktisk leste boken. Det kan ha med å gjøre at boken er gammel og nokså vanskelig å lese, men også at det blir et slags press på å måtte fullføre boken, i stedet for å lese fordi det er noe en ønsker selv.
- Jeg tror det er vanskelig for skolen å skape leselyst blant elevene. Jeg mener at dersom en er glad i å lese, er dette noe en er villig til å bruke tid på nettopp fordi en synes det er givende og underholdene. Dersom en ikke liker å lese vil det være vanskelig å sette seg ned med en bok fordi det blir sett på som noe en "må" gjøre, og ikke fordi det er gøy.
- Jeg synes det er bra av skolen å legge vekt på skjønnlitteratur, da det kan gi kunnskap om og sette fokus på utrolig mange forskjellige temaer.
- I klasserommet blir vi introdusert for svært mye skjønnlitteratur, da spesielt tekster som er karakteristiske for ulike litterære perioder. Ettersom mesteparten av denne litteraturen er gammel og også kanskje litt uinteressant for flere, er den vanskelig å "bli glad i". Den litteraturen som en blir introdusert for utenfor klasserommet er kanskje den mest verdifulle for mange, da en her har mulighet for å velge hva man vil lese, basert på interesser og hva man synes er underholdene.
- Jeg føler ikke selv at jeg har behov for spesielt mye når det kommer til dette. Jeg synes som mange andre at den litteraturen det fokuseres på på skolen, som oftest er ekstremt kjedelig, selv om jeg selvfølgelig har forståelse for at det er pensum, og viktig for å forstå hva som kjennetegner de ulike litterære periodene.
- Skjønnlitteratur kan gi svært mye kunnskap om for eksempel temaer man ikke hører om i dagliglivet. Jeg tror at en blir et mer opplyst menneske og får en utvidet forståelse dersom en leser mye skjønnlitteratur, hvilket så klart gir gode forutsetninger for videre liv, og eventuelt også studier.

- Jeg tror at det er mye sannhet i påstanden.

Bergljot

- Jeg vil vurdere min egen leseferdighet som god. Har siden jeg startet på barneskolen mestret lesing godt, og har hatt lett for å forstå tekster og innhente informasjon ut i fra disse.
- Har lest flere skjønnlitterære tekster, både på fritiden men også i sammenheng med skoleprosjekter. Lesing av skjønnlitterære tekster er noe jeg ikke til vanlig gjør på fritiden, men kan hende i ferier, flyreiser o.l. Om jeg finner en god og spennende bok synes jeg det er kjekt. Om teksten er kjedelig og langtrukken blir jeg fort lei, og har sjelden tålmodighet til å fullføre.
- Jeg har lest blant annet en del biografiske romaner, som jeg også valgte som oppgave til fordypningsoppgaven. Jeg liker best bøker som er reelle, og synes det er spennende og lese om faktiske hendelser som ikke er fiktive. ”De urolige” av Liv Ullmann var en av dem jeg leste, som en biografisk roman. Samtidig ”Min Kamp 1” av Karl Ove Knausgård. I tillegg liker jeg å

lese krim, og har lest litt av Jo Nesbø og Camilla Läckberg. Dersom en bok skal være underholdene for meg, må det være spenning i den. Dermed liker jeg krim, og etterforskningsromaner.

- Den boken som likevel har gitt mest inntrykk på meg er ”3096 days” av Natascha Kampusch. Denne leste jeg for et par år tilbake, og er den av alle bøker som har gitt mest inntrykk. Grunnen til dette er at denne boken ikke er fiktiv, men en sann fortelling fortalt av et tidligere kidnappingsoffer Natascha Kampusch. Boken var ekte og jeg satt igjen med flere inntrykk da jeg var ferdig. Den traff meg med alle detaljerte beskrivelsene på hvordan det var og følte ut å bli holdt inne til fange i flere år, til å klare rømme og gjenforenes med familien etter alle disse årene.
- Da jeg var liten hadde vi flere barnebøker som jeg ble lest for på sengekanten. På barneskolen var jeg interessert og glad i å lese, noe som skjedde helt på ”frihånd”. Min familie har aldri vært noen særlige lesehester, men likevel var bøker og lesing en sentral del av barndommen min.
- Som sakt har jeg lest en del fra den biografiske sjangeren, både de som rent er basert på faktainformasjon, men også de som går under kategorien biografiske romaner. Skillet mellom fakta og fiksjon er noe uklart i disse romanene, men likevel basert på en faktisk historie. Jeg har også lest en del bloggere opp gjennom årene, både livsstilsbloggere, ”rosabloggere” og treningsbloggere. Nettaviser er jeg innom daglig, og jeg liker å holde meg oppdatert. Papiraviser leser jeg så og si aldri.
- Jeg er veldig usikker, og har mange forskjellige tanker. Nå er planen å studere markedsføringsledelse på BI, da det er dette som interesserer meg mest og som jeg mestrer best.
- Hele klassen har blant annet lest ”en folkefiende” av Henrik Ibsen samtidig på skolen. Vi jobbet da sammen med å analysere både bokversjonen men også filmversjonen. Dette var helt i starten av skoleåret på VG3. Jeg opplevde dette som en grei måte å lære på. Selv om vi ofte har diskutert utdrag av tekster sammen før, var det litt annerledes å jobbe med ”en hel bok”.
- Skolen kan legge til rette for bøker og tekster som elevene selv har interesse for. Åpne opp for at elevene kan jobbe med ulike tekster av egen interesse.
- Jeg synes det er bra at norskfaget har lagt vekt på skjønnlitteraturen, og jeg finner mye læring i å lese ulike tekster.
- Jeg tror for å bli glad i skjønnlitteratur må du finne det ut på egen hånd. Jeg tror det er vanskelig å bli introdusert og bli glad i å lese skjønnlitteratur gjennom å bli ”tvunget” til det.
- Jeg tror kunnskapen skjønnlitteraturen gir oss er bra for fremtiden både livet generelt men også fremtidige studier. Gjennom lesing skaper vi ulike oppfatninger rundt ting, vi lærer oss å

forstå sammenhenger og vi innhenter informasjon og kunnskap på ulike måter. Det gir også rom for fantasien, og det å kunne se for seg noe gjennom tekstene.

- Påstanden ”Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker” kan jeg si meg enig i. Jeg tror gjennom å lese om ulike hendelser, mennesker, kulturer og land kan vi få en bredere forståelse i hvordan verden henger sammen. Både gjennom biografiske og skjønnlitterære tekster.

Bent

Jeg har lest siden jeg var ganske liten. Jeg startet på ”Skammerens Dotter” av Lene Kaberbøl i andre eller tredje klasse, en 4-binds roman på noen hundre sider per bok. Jeg syntes dette var kjekt, og fortsatte med andre bøker som ”Harry potter” – 7 bind, ”Sølvhesten” – 3 bind, ”Eragon” – 4 bind, ”The Hunger Games” – 3 bind, ”Percy jackson” – 5 bind og flere andre skjønnlitterære bøker på flere bind og flere hundre sider. Noe var også på engelsk, som begynte å gå ganske så fint en gang på ungdomsskolen. På grunn av dette har jeg ganske gode leseferdigheter, men det kan være at jeg likte å lese på grunn av et godt utgangspunkt også. Eragon har spesielt gjort et stort inntrykk på meg, og jeg leste denne serien i ganske ung alder (de to siste bøkene kom ut etter at jeg var ferdig med de to første). Jeg leste serien igjen nylig ettersom jeg hadde den første boken som utgangspunkt for særemnet mitt, og ser at mange av mine personlige verdier og holdninger kan finnes i boken (kvinnesyn, aktiv dødshjelp, logiske resonnement osv). Jeg ble lest for som liten selv om jeg husker veldig lite av det, og jeg tror jeg og mine brødre fikk hele Harry Potter serien lest høyt i løpet av oppveksten (minstemann var ikke født enda).

Saktekster er noe jeg leser veldig lite av, ettersom jeg ikke finner det veldig interessant eller gripende på samme måte som god Fantasy. Jeg skal snart lese ”Sapien”, som er historisk

rettet, men det er noe som belyser ukjente historiske hendelser og dermed blir nesten som en episk fortelling, så det gleder jeg meg til. Det har også en faktisk verdi jeg liker.

Jeg planlegger å ta en sivilingeniør-grad i energiteknologi i Danmark.

Jeg husker at vi leste høyt på barneskolen en bok om en gutt som ble tatt med ut i skogen av en skuespiller faren hadde leid inn og ”gikk seg vil” (fra hans perspektiv) fra skoleklassen. Det hele endte i at gutten fant utav farens plan for å gjøre en mann av han, og det toppet seg i et oppgjør med faren. Jeg har alltid interessert meg for gode fortellinger, og har en tendens til å bli grepet av filmer og bøker mer en de fleste. Jeg hadde en positiv opplevelse av opplegget, men jeg tror det var flere andre som syns at det ble litt langdrygt. Spesielt om man ikke liket stemmen til læreren eller noe i den gaten.

Skolen kan finne gode bøker og finne ut hvem de egner ser for, og anbefale spesifikke bøker til barn som unge. Å tidlig legge fokus på leseferdigheter vil også hjelpe. Det å finne noe eleven liker å lese er jo essensielt.

Jeg mener at på videregående har skjønnlitteratur fått så å si null vekt, noe jeg syntes er veldig synd. Jeg hadde det enormt gøy med å skrive skjønnlitterært på barneskole og ungdomsskole, og noen av tekstene er jeg stolt av i dag (med tanke på alder). Det å aldri ha fått muligheten til å videreutvikle den skrivegleden syntes jeg er veldig trist, og jeg tror jeg kunne fått mye bedre karakterer nå som vi plutselig har lov å skrive skjønnlitterært og jeg hadde skrevet en eneste tekst i mine tre år på videregående. Jeg tør ikke å prøve nå siden jeg hadde spilt terning med en avgangskarakter, og jeg vet ikke om jeg lenger er flink til det med tanke på høyere forventninger til en VG3-elev enn noen på ungdomsskole.

Det er lite som skjer for å engasjere leselyst, spesielt i vår alder, som jeg ser. Det tror jeg er like så greit, for jeg tror det er vanskelig i gripe tak i en ikkeeksisterende leseglede hos elever på VG, og at det som må gjøres må gjøres før. Men man kan ikke tvinge elever til å lese heller, så jeg har ikke gode forslag til hvordan man kan vekke gleden utenom å vise et

engasjement for bøker og prøve å vise potensialet i undervisning eller underholdning man finner i en bok. Jeg kjenner at jeg nyter godt den dag i dag av å ha vendt meg til å lese mye fort, og å få med meg det jeg leser. Jeg kan lese alt pensum til prøver dagen før uten problem, og det meste sitter i en viss grad. Det må så klart arbeides videre med, men jeg har gode forutsetning for selvstendig læring med gode læreverker, og dette gjør meg mindre avhengig av å gå gode lærere hele veien.

”Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker” er en hypotese jeg selv har lekt med. Jeg føler at jeg forstår andre i stor grad, og viser en mye mer tolerant holdning til andre meninger enn mine egne. Jeg har lurt på om dette er genetisk, eller om det er noe jeg har fra for eksempel å ha vært inne i hodet på utrolig mange forskjellige karakterer og få sett forskjellige synspunkter og tankesett som lar meg farge inn en bredere forståelse for det menneskelige sinn, følelser og forskjellige verdier og holdninger.

Berit

- Jeg vil si at mine egne leseferdigheter er helt normale. Jeg slet litt med lesingen på barneskolen, men fikk hjelp til dette da.
- Jeg leste noen få bøker på ungdomsskolen utenfor skolen og har lest noen bøker i ferier. Det å lese bøker har vært ganske greit der og da men hvis jeg skal lese en bok må jeg ha tid og tålmodighet til å lese den. Boken må da nesten være det eneste som jeg kan gjøre.
- Jeg har lest: Den undervurderte barndommen, et helt halvt år, noen skrekk bøker som jeg ikke husker navnet på, en bok om madam curie og relasjoner. Det er hvert fall alle jeg kommer på nå
- Den undervurderte barndommen har hatt nokså mye innflytelse på meg. Den fikk meg til å forstå mine handlinger og følelser på en annen måte enn jeg gjorde før.
- Mamma her lest en del selv, men jeg ble ikke ærlig lest for da jeg var liten. Jeg har aldri sitt pappa lese en bok heller ikke kjøpe en bok.
- Jeg leser en del nettaviser og artikler. Jeg leser dem når jeg har tid og lyst og fordi jeg syns det er viktig å følge med på hva som skjer verden rundt. Jeg syns også det er interessant å lese om noe jeg er interessert over eller har spørsmål rundt.
- Jeg skal ta to fag neste år som betyr at jeg skal gå noe av siste pret på videregående om igjen. Etter det har jeg lyst til å enten bli lektor eller sosionom.
- Læreren i 5. klasse leste en bok for oss i matpausen, noe som var ganske koselig. Men ellers har jeg ikke opplevd at hele klassen skal lese samme bok.

- Jeg vet ikke om det er så mye skolen kan gjøre for å øke leselysten til elevene fordi vi er så forskjellige, men en idé hadde vært at vi skulle lese noe som vi syns var interessant.
- Jeg syns at skolens krav til norskfaget og vekt på skjønnlitteratur er altfor høy. Lærerne legger for høye forventninger til oss som elever og vi kan noen ganger føle at det er umulig å oppnå den karakteren vi ønsker å oppnå. Mange syns at norskfaget er kjedelig fordi det meste av tiden blir brukt på å gå gjennom en PowerPoint og analysere ulike tekster. Vi ser ikke helt vitsen med dette og forstår ikke alltid hvorfor vi må lære å analysere tekster som ble skrevet for flere hundre år siden.
- Jeg vet ikke særlig mye om ulike lesepraksiser. Har heller ikke tenkt over at det finnes.
- I klasserommet pleier vi bare å gå gjennom fakta om forfatteren som har skrevet utdraget vi skal lese og deretter leser vi utdraget selv eller det blir lest for oss. Vi får da et analyseskjema hvor vi skal analysere det vi nettopp har lest/hørt. Utenfor klasserommet skjer det ikke så mye med mindre vi har noe med teksten å gjøre til lekse.
- Jeg føler at jeg har behov for en mer gøyale måte å lære om ulike skjønnlitterære tekster. Jeg vet ikke hvordan dette skal gjøres, men føler heller ikke det er mitt ansvar å svare på siden jeg er elev og læreren bør vite hva annet den kan gjøre.
- Nei, jeg forstår ikke hvorfor vi lærer om skjønnlitteratur på den måten vi gjør. Jeg kan godt forstå hvorfor vi lærer og leser skjønnlitteratur men ikke hvorfor vi må lære å analysere det og hva det har og si for min fremtid. For meg er norskfaget et fag som trekker meg ned i karakter. Jeg skulle heller ønske at norskfaget ikke fantes eller var bygget opp på en helt annen måte.
- Jeg mener at den påstanden er helt rett. Litteratur i sin helhet lærer oss mye om forståelse for andre mennesker men, jeg mener at det ikke er skjønnlitteratur men heller sakprosa som lærer oss om det.

Birgitte

1. Mine leseferdigheter vil jeg vurdere som bra. Jeg har alltid hatt gode ferdigheter innen lesing, og ser gleden i det jeg leser.
2. Jeg har flere ganger lest skjønnlitterære tekster utenom skolen. Jeg synes det er interessant og spennende å lese bøker
3. *Faen ta skjebnen* og *Ingenting å angre på*
4. Familien min har et positivt forhold til bøker og lesing. Som liten ble jeg lest mye for, og det er noe som har hatt påvirkning til mitt forhold til bøker og lesing i dag.
5. Det går mye tid i lesing av nettaviser når jeg er for eksempel på pc. Grunnen til at jeg leser nettaviser er fordi det er lett tilgjengelig. Dessuten pleier jeg til en viss grad lese lokalavisen i papirutgave hjemme. Jeg har også lest biografier, men da er det som regel om noen jeg har ett viss forhold til fra før av.
6. I forhold til videre utdanningsløp tenker jeg på lærerutdanning.
7. Jeg har flere ganger opplevd at hele klassen har lest samme bok, eller i større grad romanutdrag. Sist vi leste samme bok var i begynnelsen av dette skoleåret. Boken vi leste da var *En folkefiende*. Videre jobbet vi med oppgaver individuelt i forhold til boken, og deretter diskuterte i plenum. I tillegg så vi filmen.
8. For å skape leselyst kan skolen lage et engasjement i forhold til det å lese bøker. Leselyst er avgjørende for leseferdigheter. Skolen kan for eksempel ha ulike prosjekt i forhold til lesing.
9. Jeg har ikke et spesielt forhold til lesepraksiser. Man kan jobbe med bøkene i forkant, med en såkalt førelesingsstrategi.
10. Jeg forholder meg i liten grad til lesepraksiser
11. I klasserommet blir det mest forholdt seg til pensum. Utenfor skolen er det i det større grad større påvirkningsevne til å lese bøker, som for eksempel blant venner og familie.
12. For å lese bøker så føler jeg behov for å bli engasjert og motivert til å lese bøker.
13. Jeg ser overføringsverdien i å lese bøker. Det å lese bøker øker leseferdighetene, som er positivt i forhold til videre liv og studier.

Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker. Litteraturen tar for seg mange ulike temaer som angår oss mennesker. Ut i fra å lese bøker om temaer som angår oss mennesker får vi en bedre forståelse av hvordan mennesker rundt oss har det.

Björg

1. Jeg syntes jeg leser bra. Viss jeg leser noe på skolen, er det ikke alltid det jeg leser som fester seg i hodet mitt, mens bøkene jeg leser på fritiden forstår jeg mye bedre. Og det fester seg mye lettere i hodet mitt.
2. Ja, det har jeg. Det er interessant og kjekt å lese bøker jeg liker. Det er ikke ofte jeg har tid, men når jeg har tid slapper jeg av å leser en bok.
3. Akkurat nå har jeg ikke tid til å lese, så jeg husker ikke hva de heter.
4. For lenge siden leste jeg en serie om hester. Egentlig så er jeg ikke interessert i hester, men venninnen min sa at serien var bra. Jeg begynte å lese, og greide ikke stoppe. Jeg leste og kjøpte alle bøkene til jeg var ferdig med hele serien.
5. Jeg ble ofte lest for da jeg var hos dagmamma. Moren min og leste en del til meg i barndommen. Nå er det moren min som leser mest bøker. Mor og far leser aviser.
6. Jeg leser blogger hver dag. Hvorfor jeg gjør det vet jeg ikke. Jeg begynte for cirka 2 år siden, fordi venninnene mine gjorde det. Jeg føler jeg har blitt kjent med personene, på grunn av at jeg har lest bloggene deres i mange år. Det kommer helt naturlig for meg å trykke innpå de 3 faste bloggene hver dag. Jeg leser også tv2, nrk, jærbladet og vg sine nettsider. Der leser jeg som oftest om sporten.
7. Til høsten tenker jeg å ta et årsstudium i idrett bare for å ha et år til for å tenke på hva jeg virkelig vil studere senere. Jeg har tenkt til å bo borte fra familien min for å vokse og lære å bo alene. Etter det vil jeg studere noe jeg liker og vil kunne trives med. Lege har alltid vært noe jeg har villet bli, men jeg har alltid tenkt at jeg ikke har gode nok karakterer. Å studere i utlandet høres også veldig spennende ut, men også veldig skummelt. Jeg er ikke flink i engelsk, og veldig sjenert.
8. Ja, jeg husker at alle leste en bok men jeg husker ikke hva den heter. Det er veldig kjedelig å lese bøker som man ikke er interessert i, og at man bare må lese den for man må. Det var sikker veldig mange som ikke leste hele boken.
9. Jeg tror skolen skulle hatt noen økter der man hadde hver sin bok man likte og kunne lese den. Jeg tror ikke man får leselyst viss man leser bøker som er kjedelige. For å skape leselyst må man lese bøker man selv er interessert i.
10. I norskfaget så lærer man ikke mye ved å bare lese forskjellige tekster med forskjellige forfattere hver time.
11. Skjønnlitteratur kan gi oss veldig mye viss man har lyst til å lese om det.

At litteraturen påvirker oss og de rundt oss er fordi vi tar litteraturen til oss i fks bøker vi leser, aviser og blogger. Litteraturen tar for seg mange tema og innvirkninger som omhandler oss mennesker.

Bodil

- Jeg vil si at min leseferdighet er relativ god ettersom jeg har vært interessert i å lese siden jeg var liten.
- Ja, jeg elsker å lese, men får ikke så mye tid til det fordi skolearbeid tar opp mye tid, spesielt de siste årene.
- Har for det meste bare lest moderne science fiction og fantasy bøker, barnebøker når jeg var liten, men har også lest bøker som er relevante til det vi lærer på skolen. Ofte fordi de er en del av pensum men også av fri vilje av og til.
 - Harry Potter
 - The hunger games
 - The Scarlet letter
 - Dr. Hieronimus
 - osv...
- En bok som har gjort inntrykk på meg og fikk meg til å like å lese er Spiderwick. Jeg leste denne på barneskolen og var veldig stolt av at jeg klarte å fullføre en så stor bok. Boken var spennende og jeg kom fort gjennom den, etter dette begynte jeg å lese mer og mer.
- Jeg ble ofte lest for som liten og lesing er noe jeg og mine tre søstre har vokst opp med. Alle fire leser ennå bøker i dag. Det går for det meste i fantasy, krim og kjærlighet. Jeg selv leser ikke veldig mange saktekster på fritiden, det hender at jeg går inn på nettaviser og blar fort gjennom eller leser et leserinnlegg som ser spennende ut.
- Etter videregående skal jeg sannsynligvis reise vekk å studere et eller annet ingeniør studie.
- I begynnelsen av skoleåret(vg3), leste hele klassen En folkefiende som er et skuespill av Ibsen. Jeg synes at dette var heilt greit. Jeg likte det at vi kunne samarbeide med arbeidet, men presset om å lese så og så mye til en viss tid er litt stressende. Jeg synes ikke lesing er noe man skal bli tvungne til å gjøre.
- På videregående nivå har de fleste allerede funnet ut om de liker å lese eller ikke. Det skolen kan gjøre for å skape leselyst blandt de som faktisk leser er å ha et fint og oppegående bibliotek, som jeg synes min skole har. For å skape leselyst blandt unge kan skolene ha leseprosjekt der eleven selv velger hva bok han/ henne vil lese, det var slik min leselyst økte.
- Jeg liker ikke at vi leser så enormt mange tekster i norskfaget, både sakteklige og skjønnlitterære. Jeg skulle ønske vi heller leste flere bøker, det er lettere å fokusere på en litt større ting i stedet for å huske store bunker med tekster vi får i norsken.

- ?
- Jeg tror ikke selv at tekstene vi blir introdusert til på videregående skole får noen til å bli glad i skjønnlitteratur. Tekstene er bra, men det at vi må jobbe og analysere dem gjør at de ikke blir veldig interessante for tenåringer. Utenfor klasserommet tror jeg mange blir inspirert av for eksempel filmer som er basert på bøker. Jeg vet om mange som etter å ha sett en film velger å lese bøkene for å få fortsettelsen før neste film kommer ut.
- -
- Jeg syns at skjønnlitterære tekster gir deg en god forståelse om hvordan verden og mennesker fungerer. Som påstanden «Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker» sier. Bøker viser forskjellige situasjoner i forskjellige perspektiv i tillegg til å få frem følelser som alle kan gjenkjenne.

Bernt

Mine egne leseferdigheter er over middels. Jeg vil også vurdere min oppfatningsevne av det jeg leser til å være over middels.

Skjønnlitterær litteratur er noe jeg som regel synes er gøy å lese, men noe jeg stadig ser ut til å nedprioritere det kommer til hvilke aktiviteter jeg skal foreta meg før leggetid. Jeg har lest *Øya* av Victoria Hislop, som er en bok som er satt til leprakolonien Spinalonga og samfunnet

rundt. Dette er vel den eneste boken jeg har lest som ikke har vært skolemotivert i min ungdom, ettersom ungdomstiden har vært hektisk med mye fotball og diverse aktiviteter. Grunnen til jeg tok meg tid til denne boken er at familien min har leilighet i Kreta, noe som gjorde at jeg bare måtte få boken unnagjort før det planlagte besøket vårt til leprakolonien den ene høsten. Dette er også den eneste gode leseopplevelsen som ikke er skolemotivert i nyere tid. På barneskolen leste jeg mye fotballbøker, men etter hvert som jeg ble eldre innså jeg at disse ikke var så spennende.

Ingen i min familie kan karakteriseres som lesere. Min mor lever under illusjonen om at hun på den neste ferie skal transformeres inn til en ihuga leser på solsengen, en overgang som alltid viser seg å utebli. Jeg ble lest for i ganske ung alder, noe jeg tror er en stor del av mitt akademiske grunnlag, men etter hvert som jeg og mine brødre ble eldre ble det mindre av lesingen. Det faktum at styresmaktene har klart å gjøre norskfaget om til det kjedeligste og mest irrelevante faget på skolen har heller ikke akkurat hjulpet. Faget har ikke akkurat en motiverende funksjon når du sitter å leser et utdrag dansk-norsk novelle du ikke forstår døyten av som du skal beskrive med 1000 ord etterpå. Realiseringen av at det er så kjedelig å lese 300 år gammel litteratur fører til at det ikke akkurat er slik at det kribler i magen til lesemennesket i meg når jeg tenker på å lese verkene av etterkommerne til disse danske herrene.

Saktekster er noe jeg i større grad er fan av. Jeg er en fotballfanatiker av rang, hvor hjertet mitt tilhører FC Barcelona. Av den grunn er jeg veldig aktiv når det kommer til å lese fotballbaserte-nettaviser. Jeg er jo også på diverse sosiale medier hvor clickbait-artikler kommer opp fra en tid til en annen. Jeg leser artikler om alt mulig forskjellig til alle døgnets tider, her er lesegledden stor, så lenge lesestoffet er bra. Jeg er en person av mange meninger, som har ført til at jeg tidligere også har uttalt meg i diverse nettforum i forskjellige nettaviser, som har utviklet leseforståelsen og skriveferdighetene mine mye mer enn selve norskfaget har gjort.

Videre i utdanningsløpet er jeg ennå noe usikker. Realfagene er mine fag, og har fått inn med farsmelken (hvis det er lov til å si) at ingeniør er veien til å gå, ettersom det er min fars yrke.

Ingeniør virker spennende, men hvilken retning er jeg ennå usikker på. Jeg tror derfor at jeg skal ta et årsstudium med matematikk, ettersom det blir lettere å finne ut hva som passer for meg fra innsiden av universitetet. Matematikk er ingen dum ting å ha kontroll på heller, uansett hvilket ingeniørstudie jeg ender opp i.

Jeg har aldri opplevd at klassen har lest og analysert samme bok.

For å skape leselyst kan skolen legge om mye av norskfaget og skille ut irrelevante element i faget. Skjønnlitterær lesning er viktig for leseforståelsen, og det faktum at skolen, spesielt på VGS, knuser denne leselysten så hardt hos de fleste, det burde det gjøres noe med. Det er vanskelig å oppfordre folk til å lese mens du på samme tid viser elevene det verste skjønnlitteraturen har å by på, hvor det rett og slett ikke er råd å forstå noe som helst med mindre du er lektor. Slik norskfaget er nå dreper faget leselysten hos samtlige. Det å introdusere nyere tekster fra forrige århundre frem til nå, mye tidligere enn siste året på VGS kan være lurt. Norsk på VG3 har vært overkommelig, men det faktum blir litt skjult når norskfaget har vært så møkk i to år i forveien. Faget burde ha mer fokus på å øke leseforståelsen og å øke skriveferdigheter istedenfor å gjøre faget så uinteressant som mulig. Da tror jeg faget kunne blitt interresant, leselysten større, og forståelsen mye større.

Birger

Mitt forhold til lesing og litteratur.

Når det kjem til mine leseferdigheitar er de tikkje noko utanom det vanlege. Eg slit ikkje med vanskar for å lese, og kan godt lese om eg så må. Problemet mitt er heller at eg ikkje har ein veldig stor interesse for å lese. Eg kjenner ikkje på ein lyst og trang til å lese bøker. Eg har jo lest fleire bøker opp gjennom åra, så det er ikkje det, det er meir at eg ikkje har eller har nokon gong hatt ein stor interesse for litteraturen. På ungdomsskulen las eg Hunger Games serien, noko eg syns var kjekt. Så vidt eg hugsar var det på eige initiativ, utanfor skulen, men

eg kan og hugse at eg analyserte den eine boka til ei oppgåve i norskfaget.

I dag går det meste av lesinga mi til å lese skulebøker eller kortere tekstar som debattinnlegg, kronikkar og artiklar. Eg har ein større interesse for det en å begi meg på større verk. Om noko så har eg ein større interesse for faglitteratur en skjønnlitteratur, men det er ikkje interesse som blir praktisert i noko større grad en å lese artikklar som dukker opp på veggen min på facebook. Det emste av lesinga eg gjer skjer som regel gjennom sosiale medium, og det er ikkje ofte eg opplevar at eg oppsøkar artiklar. Det meste kjem tilfeldig til meg på til dømes facebook.

Ein god leseopplevning eg ahdde var Hunger Games serien, historien og temaet fanga interessen min, noko som gjor at eg faktisk gadd å lese alt. Eg vil på ingen måte sei at det er den einaste bokserien eg kan få noko igjen for å lese, men det er den einaste gongnen eg kan hugse at eg har blitt totalt oppslukt og fanga.

Dei andre i familien min er litt meir opptatt av bøker. Både bror og søstera mi er studentar, noko som fører med seg ein del meir litteratur, men dei har også en større interesse for litteratur enn meg utanom skule og studiar. Det same gjeld for mora mi, og dei les bøker mykje oftare enn meg. Unntaket er vel far min, som heller ikkje leser så mykje. Men eg kan hugse at eg vart lest til ein god del når eg var liten.

Eg les, som nemt, mykje meir aviser og artiklar, en eg gjer av bøker. Eg liker godt debattartiklar, og syns f.eks at aftenposten sin SI;D side er eit ganske godt talerør for ungdommar. Ellers like g godt artikler frå dei fleste avisane, men avisene eg likar best er nok dagsavisen og klassekampen. Dei har ganske gode artikler og held seg vekke frå tabloide nyhende, og skriv meir om relevante politiske sakar som er noko meir interessante. Eg liker også nationen ganske godt, på grunn av deiras store fokus på nyhende om EU og er etter mi meining den beste norske kilda til nyhende om EU. Eg les ikkje noko særlig frå bloggar, berre nokre få, og det inneber som regel berre bloggen til bekjente eller bloggar som tjomlid.

Om vidaregåande skule skulle skapt meir interesse for å lese, trur eg at det meste må ligge hjå læraren. Ein lærar i det fleste faga kan for eksempel anbefale litteratur som er relevant for tema dei held på med. Ellers trur eg ikkje det er så mykje ein kan gjer. Det er ikkje veldig lett å skape interesse for VGS-elever. Då trur eg heller forsøka på å skape interesse på begynne

tidligere. På barne og ungdomsskulen trur eg det er lettare å skape interesse. Eg kan jo hugse fleire besøk til skulebiblioteka for å finne bøker, arrangert av lærarar. Sånn kan det godt bli meir av, og meir arbeid med bøker i tidlig alder burde leggjast vekt på både på grunnskulen og vidaregåande. Om ein kontinuerlig arbeider med litteratur gjennom heile skuleløpet, gjerne på varierte metodar, trur eg at interessen kan vekse meir hos mange. Eg tykkjer ikkje at skulen stor nok vekt på dette i dag. Me har i Vidaregåande skule bevedg oss vekk frå litt meir variert læring og fokus på litteratur, til å lære det same om analyse av tekstar frå spesifikke periodar i litteraturen. Dette trur eg kan vær hemmade for mange si interesse for litteratur, på grunn av den evige repetisjonen av dei same læringsmetodane. Nøkkelen vil eg sei er meir variasjon, men og veiledning i litteraturen. I eit gigantisk hav av diverse tekstar og verk, er det særdeles vanskeleg å orientere seg, og om skulen kan hjelpe elevar meir med å dyrke interesse for litteratur, trur eg fleire vil fange han opp.

Eg vil sei meg enig i påstanden «litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre menneske» Litteratur er eit innblikk i korleis andre menneske tenkar. Alt som er skriven ned har kome frå noko sitt hovud, noko som gjer at ein kan få ein betre forståelse for korleis andre menneske teknjar og reflekterer over ting.

Bjarne

Jeg kan begynne med å si at men egenleseferdighet er helt grei. Leser hverken spesielt fort eller spesielt sakte. Pleier heller ikke ha noe problem med innholdet i tekstene jeg leser, enten om det er på norsk eller engelsk. Jeg leste noen romaner på barneskolen, husker ikke helt forfatter men var en Fantasy bokserie i 3 bind. Jeg leste de to første men datt av på den tredje. Bokserien het noe sånt som Septimus Heap som også var navnet på hovedpersonen i romanen. Det handlet om en magikerfamilie hvis jeg ikke husker feil. Jeg leste disse to bøkene i 4 og 5 klasse så de begynner å bli en stund siden. Bøkene var veldig bra så jeg koste meg på den

tiden mens jeg leste. Opp gjennom ungdomskolen og på vgs har leselysten på slike bøker ikke vært til stede, så det jeg har lest av bøker de siste årene har vært pålagt av skolen. I høst leste jeg en bok som heter «Den Grønne Mil» til særnemnet i norsk, og oppgaven jeg hadde valgt var adaptasjon. Denne boken gjorde inntrykk på meg, mest på grunn av at den er utrolig bra skrevet og at selve handlingen er noe veldig for seg selv. Har ikke pleid å bli lest for veldig mye i barndommen men vi har alltid hatt bøker tilgjengelige i huset. Det jeg leser nå for tiden er enten til skolen eller for det meste artikler på sosiale medier slik som Facebook, der det ofte blir delt nyhetsartikler og lignende som jeg kan interessere meg for. Leser sjeldent i aviser da jeg finner dem store og uhåndterlige, og hva er vitsen egentlig når jeg bare kan hente de jeg vil vite fra min egen lomme, uten at jeg trenger å direkte kjøpe det. Jeg leser også lite blogger. Som videre planer vil jeg ta utdanning som maskiningeniør eller noe lignende som inneholder fag som matte og fysikk. Etter utdanningen ønsker jeg å jobbe noen år for så å starte en egen bedrift innenfor et område av dette fagfeltet. Vi har hatt flere felles lesninger av ulike bøker både i grunnskolen og på vgs men det aldri blitt helt gjennomført, i hvert fall ikke fra ungdomsskolen og opp. Syns at det med å skape leselyst er opp til det enkelte individ, hvor mye jeg skal lese eller ikke på min egen tid trenger ikke skolen å legge seg opp i. Jeg mener at norskfaget kunne lagt litt mindre vekt på skjønnlitteratur, og heller fokusere på måter å skrive på som kan være mer brukbare i daglivet, som for eksempel søknader, brev, cv o.l. Ulike lesepraksiser interesserer meg lite. Skal jeg lese en tekst så leser jeg teksten gjennom, hvis jeg føler at jeg trenger å lese den en gang til så gjør jeg det, deretter er det ferdig. Det som skjer for å bli introdusert til og glad i skjønnlitteratur i klasserommet motvirker litt sin egen sak fra mitt eget synspunkt. Om noe har norskfaget i den videregående skolen gitt meg et dårligere og mer påtvunget forhold enn det jeg har hatt tidligere. Utenfor klasserommet skjer det svært lite. Jeg har ingen behov for at skolen skal skape leselyst for meg. For jeg leselyst så leser jeg, hvis ikke så leser jeg ikke, det er en ærlig og enkel sak for meg. Ja en kan lære mye av å lese skjønnlitteratur men for meg er ikke det en prioritet akkurat nå, selv om det kan gi meg fordeler både for studier og videre liv. Så for å konkludere så; ja, jeg ser en viss overføringsverdi. «Litteraturen utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker» -Det stemmer veldig bra ut ifra mine egne erfaringer og det er et bra utsagn.

Bjarte

-Jeg har ikke så mye problem med lesing men jeg er ikke heller så god i lesing. Jeg kom til Norge for 6 år siden så det er helt normal at jeg har litt problem med lesing.

-Ja jeg har lest det, men mest på mitt språk, jeg sys skjønnlitteratur kan være veldig nyttig. Siden skjønnlitteratur ser på livet med en annen prospektiv. Så å lese skjønnlitteratur kan gi en bedre oppfatning av livet og skjønnhet.

-Alkymisten av Paolo Coelho var en av de bøkene som påvirket meg på en bra måte. Denne boka ga meg en bedre oppfatning av livet, vanskelighet.

- I familien min er mor og lille broren min pluss meg som er veldig glad i å lese bok. Jeg er veldig glad i å lese bok ,men leste ikke så mange bøker i det siste.

Jeg er veldig interessert i å lese nyheter, men mest globale nyheter. Jeg synes nyheter som finns i norsk aviser er litt for kjedelig.

Jeg har lyst til å fortsette å studere, men trenger litt pause etter vgs. Alt i alt jeg er veldig interessert i å lære om miljøet rundt meg og teknologi.

Vi har lest flere utdrag av forskjellige bøker, som helle klassen diskuterte om det og jobbet med den i klassen. Det var bra, men de fleste av de utdragene hadde ikke noe spesiell påvirkning på meg.

Jeg tror hvis skolen lager en konkurranse, med gaver da vil flere studenter delta. Og istedenfor å analysere bøkene kan studenter skrive om hva slags påvirkning boken hadde på dem og fortelle om boken med cirka 1000 ord. Og den beste rapporten kan få en gavekort på 200 kr. Dette kan skjer hver måned. Så til slutten av skoleåret de fleste har lest med en 6 til 9 bok.

Jeg vet ikke så mye om forskjellige lesestrategi, utenom det vi har lært på skolen.

Skjønnlitteratur beskriver livet på en spesiell måte som er unik og dette kan hjelpe oss med å forstå bedre eller får en bedre oppfatning av livet.

Bjørn

Lese ferdighetene mine vill jeg vurdere som god og fungerende. Har ikke tenkt noe på mine leseferdigheter på en del år ettersom lesing er noe som jeg ikke har slitt med.

Jeg har ikke særlig interesse for lesing uten skolesammenheng og har derfor ikke lest en skjønnlitterær tekst eller en bok siden jeg var yngre.

En god leseopplevelse jeg har hatt som jeg husker enda er boken "fotballfrelst" som jeg leste på barneskolen. Jeg tror den boka var den første "skikkelige" boka jeg har lest. Utenom det så leste jeg sånn typiske barnebøker som rampete Robbin og andre småbøker når jeg var liten.

Min families forhold til bøker vet jeg lite om, men jeg vet at søstera mi leser i blant. Jeg har utenlandske foreldre som ikke har stor interesse for lesing av bøker. Har foreldre som regelmessige leser nyheter hver dag. Jeg selv pleier å lese Tv2sporten, Vg og Dagbladet hver dag. Grunnen for at jeg leser sporten er fordi jeg liker sport. Og grunnen for at jeg leser nyhetsaviser er fordi de er interessant å lese om nyheter i utland og innlandet. Jeg pleier som regel å lese nettavisene på skolen og ellers om kvelden.

Planene mine for videre utdanningsløp er usikker. Først og fremst skal jeg ta opp et par fag og jobbe et år. gjennom det året satser jeg på å finne ut hva jeg har lyst til.

Jeg kan ikke huske at hele klassen har lest og analysert en bok, men jeg vet vi pleier å analysere, diskutere og jobbe med tekstutdrag fra noveller, dikt og andre tekster. Dette gjør vi regelmessig og jeg har ikke særlig noe interesse for det, men det hjelper oss på skriveøker og blir en slags god trening så jeg er glad for at med har slike oppgaver.

Hva kan skolen gjøre for å skape leselyst er et godt spørsmål. Først og fremst så tror jeg ikke skolen kan gjøre så mye mer enn å ha et bibliotek. Lesing anser jeg som noe man må ha en form for interesse for og ikke bare lese får man har fått det som en lekse eller oppgave.

Norskfagets krav til skjønnlitteraturen er krevende og hardt. Sjølve norsk faget er også krevende og hardt. Jeg mener nivået burde vært mye enklere og mer relevant. Vi lærer om så mye unyttige stoff som man ikke har behov for i stedet for å faktisk lære noe om hva vi kan ha god nytte av.

Jeg kan ikke helt se overføringsverdien eller kunnskapen skjønnlitteratur kan gi meg videre i livet og studier, men håper med lærer de for en grunn og at det faktisk kan hjelpe oss videre.

Bjørnar

Jeg har ikke et spesielt godt forhold til lesning og bruker det som regel bare til informative tekster. Jeg har aldri tatt meg tid til å lese en skikkelig roman utenfor skolen, da hard et i så fall vært Ganske primitive bøker. Flere I familien min har et godt forhold til lesing og jeg som de fleste andre fikk muligheten til å bli lest for som liten. Men jeg har aldri blitt noe inspirert

av å skjønnlitteratur og har heller foretrukket filmatiseringer eller serier overfor bøker. Dette er muligens fordi at da får jeg virkelig muligheten til å slappe av. Når jeg først leser blir det i form av nettaviser, biografier, anmeldelser av diverse ting etc. Dette er fordi at de type tekstene tar fatt i min interesse og nysgjerrighet.

Planene mine videre for utdanning/jobb er ennå ikke sikker, men hva jeg nå enn velger så satser jeg på at lesning og tolkning av litterære tekster ikke skal være essensielle. Vi skal i engelsken jobbe med boken "brave new world" av Aldous Huxley som er en populær sci-fi roman, men det har ikke vært noe utenom det. Jeg tror ikke det er så mye skolen kan gjøre for å skape leselyst, spesielt så sent som videregående. De som virkelig liker å lese dyrker og utdyper denne interessen hjemme, der de får roen og tiden de trenger til å lese

Jeg synes skjønnlitteraturen kan bli for mye vektlagt til tider, tatt i betraktning at norsken er det dominerende faget på timeplanen som har mest oppslutning.

Brynhild

- Jeg vil si at mine leseferdighetene mine er grei. Jeg synes jeg leser i et bra tempo og stopper ikke spesielt mye opp når jeg leser en artikkel

- Ja, jeg pleier å lese bøker av og til når jeg er i syden for eksempel. Jeg synes det er kjekt viss jeg finner en bra bok som passer meg godt. Det er et kjekt alternativ å gjøre istedenfor å se tv eller vær på mobilen, viss jeg har tid og som sakt finner en bra bok.
- Twilight 1, 2, 3, 4 og 5, Fifty Shades 1, 2 og 3, og noen andre men husker ikke helt hva de heter.
- Som liten var jeg veldig opptatt av Twilight – serien, som gjorde at etter den første filmen kom ut bestemte jeg meg for å lese hele bokserien. Jeg startet med den første boken og den likte jeg kjempegodt. Deretter las jeg resten av serien ganske raskt. Jeg tok med meg bøkene overalt, til syden, til familiebesøk til sengen når jeg skulle legge meg. Jeg las i bøkene så ofte jeg kunne og når jeg hadde tid og koste meg masse med de bøkene.
- Jeg vil si at min familie og jeg ikke har et veldig stort forhold til bøker. Vi alle pleier å lese i syden mens vi soler oss, ellers så leser verken jeg eller familien min ikke spesielt mye. Mamma kan til tider eller perioder lese noen bøker av en serie hun har. Jeg ble lest til av og til som liten vil jeg tro men hvor mye veit jeg ikke helt.
- Jeg har lest en biograf knyttet til ungdomsskolen, men har aldri gjort det frivillig på fritiden. Blogger leser jeg fast hver dag. Da pleier det som regel å være på morgenen viss jeg har litt god tid, kanskje rett etter skolen eller når jeg har en liten ”pause” midt på dagen. Blogger synes jeg er kjekt å lese alt etter om det til tidsfordriv eller fordi jeg ønsker litt inspirasjon. Jeg synes det er kjekt å se hva andre finner på og hvordan en hverdag ser ut for en som lever slik som bloggere gjør. Alle gjør jo forskjellige ting men likevel er det noe som gjør at jeg synes det er interessant. Magasiner og moteblader pleier jeg også å lese eller se i men da pleier situasjonen å være litt annleis. Det synes jeg er greit å ha med på for eksempel: fly, stranden eller plasser det ikke er tilgang på nett, når jeg ønsker en avkobling fra sosiale medier eller vil finne inspirasjon.
- Jeg er ikke helt sikker på hva jeg skal gjøre etter videregående men jeg vurderer litt legemiddelkonsulent.
- Vi har lest en folkefiende. Dette var i høst, og vi skulle lese boken før vi skulle se filmen etterpå. Filmene var en modernisert utgave av boken så det var litt forskjeller på boken og filmene. Det var helt greit. Verken boken eller filmene var spesielt kjekk men siden de var tilknyttet til perioden vi hadde om i norskfaget måtte vi vell gjøre det.
- De kan prøve å finne bøker som ikke virker så kjedelige for oss elever. Det er ikke veldig kjekt å lese gamle bøker som vi sliter med å forstå og ikke klarer å oppfatte skikkelig.
- Skolens krav til og vekt på skjønnlitteraturen er varierende. Vi har en del om det i norskfaget men da er det rettet til den litteraturperioden vi har om. Det er sjeldent vi leser eller snakker om hvordan bøkene er skrevet i nåtiden.
- Ja jeg veit om noen legepraksiser som: tankekart, to-kolonnenotat, BISON osv.

- Når det kommer til å bli introdusert til skjønnlitteratur så skjer det i klasserommet gjennom den litteraturperioden vi har om. Da leser vi tekster knyttet til det. Når det kommer til å bli glad i de skjønnlitterære tekstene vi leser er det litt vanskeligere, fordi jeg liker ikke de type bøker eller tekster. Jeg leser helt andre bøker i fritiden enn det jeg gjør på skolen.
- Jeg føler for å lese mer moderne tekster slik at leselysten kan holde seg vedlike å ikke falle ned til å bli noe jeg ikke liker lenger.
- Det er viktig å kunne lese slik at en kan kommunisere med andre. Det er også viktig i dagliglivet, og å lese er noe alle burde kunne. Likevel er det noen av de ulike skjønnlitterære tekstene vi leser, jeg ikke forstår helt hvorfor vi leser. Jeg klarer ikke å se sammenhengen på hvordan de kan ha store betydninger for oss i livet og i videre studier, viss ikke en ønsker å utdanne seg innenfor det fagområdet.
- Påstanden er grei synes jeg, ettersom man får se og lese andre sine oppfatninger i ulike situasjoner. En kan få ett større innblikk eller forståelse til hvorfor mennesker har ulike meninger og kan får en større forståelse til det. Ingen er like å dette kan hjelpe andre til å se at de finnes andre synspunkt enn bare dine egne.

Borgny

- Jeg vil vurdere min leseferdighet som helt ok. Jeg leser ofte hurtigere når jeg leser på fritiden, enn når jeg leser fagstoff til skolen. Det er fordi skolestoffet prøver jeg å få til å synke skikkelig inn, slik at jeg ikke behøver å lese stoffet så mange ganger.
- Ja jeg har lest en del skjønnlitterære bøker utenom skolen. Dette er noe jeg har likt ganske godt i min barndom, og har dermed lest litt forskjellige bøker opp gjennom årene. Ettersom jeg ble eldre gikk jeg over til å lese engelske bøker også. Jeg synes at det er ganske greit å lese bøker, det gøy å kose seg med en bok innimellom, en får koblet skikkelig av.
- Tittel på noen skjønnlitterære bøker som jeg har lest:
 - Fire veninner

- Frøken detektiv
 - Divergent (triologien)
 - The hunger games (triologien)
 - Safe Haven (og andre bøker av Nicholas Sparks)
- En bok som jeg leste i fjor var *Dear John*, skrevet av Nicholas Sparks. Dette er kanskje en typisk ”jentefilm”, og handler om en soldat (John) som er hjemme på permisjon fra militæret. Boken følger John i det han kommer hjem en sommer, han møter da en jente, og de blir forelsket. Gjennom boken møter disse to mange problemer for forholdet, og det oppleves som en bergodalbane. Selv om det er denne handlingen som blir satt mest i fokus, og temaet kjærlighet er sentralt, er det et annet tema også. Faren til John sliter nemlig sosialt, og man finner ut gjennom boken at han kanskje er akustisk. Dette temaet rundt folk som trenger mer hjelp i hverdagen, og hvordan en kan hjelpe de som sliter best mulig er også satt i fokus. Det ender med at jenten i boken åpner det som er drømmen hennes, en rideskole som terapi for bla. akustiske barn. Denne boken gjorde et inntrykk på meg siden den handlet ikke bare om det ”overfladiske” kjærlighetsdilemmaet, men den hadde et dypere tema også, som satt fokus på de som ikke har det så lett i hverdagen.
 - Meg og min familie har et bra forhold til bøker. Mor var flink å leste for meg når jeg var liten, og skolen har alltid oppfordret til fritidslesing. Det er nå jeg, lillebroren min og mor min som leser mest, mens far min og storebroren min leser litt innimellom (f.eks. på ferier).
 - Jeg er litt dårligere på å lese saktekster, for det blir fort mer seriøst og litt kjedelig. Jeg liker bedre å lese skjønnlitteratur. De gangene jeg leser sakprosa er eventuelt nyheter på nettavis (ikke så ofte) og på skolen.
 - Jeg er fremdeles usikker på hva jeg skal studere til høsten. Jeg har et ønske om å bli veterinær, men det er bare en skole i Norge med meget høyt snitt, noe som gjør at jeg mest sannsynligvis ikke kommer inn på studiet. Foreløpig prøver jeg å finne en reserveplan, men har ikke funnet ut hva den er ennå.
 - Ja hele klassen skulle lese boken: En folkefiende. Dette var i høst, og vi skulle lese boken. Deretter så vi en film som var en modernisert utgave av boken. Etterpå snakket vi om boken og filme.
 - Skolen kan skape leselyst, med å gi oss nyere eller mer moderne bøker å lese.
 - Norskfagets krav til og vekt på skjønnlitteraturen er noe varierende, men det er generelt stort fokus på det. Skjønnlitteratur kommer nemlig i flere sjangre, og vi jobber ofte med mange av dem, men da i sammenheng med en periode i litteraturhistorien.
 - Har lært noen ulike læringsstrategier/lesestrategier som f.eks.: tankekart, to-kolonnenotat, BISON osv.

- Når det gjelder å bli introdusert til skjønnlitteratur kan det skje i klasserommet, via ulike tekster vi leser. Når det gjelder å bli glad i skjønnlitteratur skjer det sjeldent for meg i klasserommet, siden jeg foretrekker andre bøker enn de vi eventuelt leser på skolen.
- Jeg har behov for å lese mer moderne tekster, for at interessen for lesing skal holde seg vedlike.
- Det å lese bøker kan være med å forbedre leseferdighetene dine, noe som gjør at du kanskje klarer deg bedre på skolen enn personer som ikke leser noe særlig. Dette er da med på å forbedre deg til videre studier, der lesing er sentralt. Skjønnlitteratur kan også gjøre at en blir mer kreativ i hverdagen.
- Påstanden ”Litteratur utvider vår kjennskap til og vår forståelse for andre mennesker” mener jeg at er en bra påstand. I litteratur møter vi direkte eller indirekte andre menneskers meninger, man møter ulike tanker rundt forskjellige emner. Hver forfatter har sitt eget preg på sin litteratur og det er deres synspunkt som blir formidlet. Det kan være alt fra biografier om livet deres, til en oppdiktet bok som har temaer som blir satt fokus på i en vinkling etter forfatterens mening. Bøker kan også f.eks. tematisere sykdommer eller områder som ulike mennesker sliter med, noe som gjør at vi som ikke har disse problemene vil få ny kjennskap til dem. Vi får dermed ny kjennskap til mennesker, og forståelse for dem.

Sammenfatning av resultatene – kontrollklasse på studiespesialiserende

<i>Navn</i>	<i>Leser skjønnlitt</i>	<i>Leser saktekster</i>	<i>Blitt lest for som liten?</i>	<i>Framtids- planer</i>	<i>Språk & rettskriving</i>
Bjørn	Nei	Ja	Nei	Vet ikke	Over middels
Birger	Ja	Ja	Ja	-	Over middels
Bent	Ja	Lite	Ja	Vet	Over middels
Bjarte	Ja	-	-	Vet kanskje	Middels
Bernt	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Bendik	Ja	Lite	Ja	-	Over middels
Bengt	Ja	Ja	Ja	-	Over middels
Bjarne	Ja	Ja	-	Vet	Over middels
Bjørnar	Nei	Ja	Ja	Vet ikke	Over middels
Benjamin	Lite	Ja	Ja	Vet ikke	Under middels
Borgny	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Berit	Litt	Ja	Nei	Vet	Over middels
Barbro	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Britt	Ja	Lite	Ja	Vet	Over middels
Bjørg	Ja	Ja	Ja	Vet kanskje	Over middels
Birgitte	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Bergljot	Ja	Ja	Ja	Vet	Over middels
Bente	Ja	-	Ja	Vet ikke	Over middels
Beate	Nei	Ja	-	Vet	Over middels
Borghild	Ja	Nei	Ja	Vet	Over middels
Benedikte	Ja	Ja	Nei	Vet	Over middels
Bodil	Ja	Ja	Ja	Vet kanskje	Over middels

Sammenfatning av resultatene - påbygg

	<i>Leser bøker</i>	<i>Blitt lest for</i>	<i>Framtidsplaner</i>	<i>Yrkesfag</i>	<i>Leser saktekster</i>	<i>Språk/rettskriv</i>
Aage	Nei	Litt	Vet	Transport	Ja	Under middels
Ada	Litt	Litt	Vet	Helsefag	Ja	Over middels
Agnar	Ja	Ja	Vet ikke	Barn & ung	Ja	Over middels
Aase	Litt	Nei	Vet	Barn & ung	Lite	Under middels
Aina	Nei	Ja	Vet	Barn & ung	Kun blogger	Under middels
Adrian	Nei	Nei	Vet	Industrietek.	Ja	Under middels
Ahmed	Litt	Litt	Vet kanskje	Industrietek.	Ja	Over middels
Alice	Litt	Ja	Vet	Barn & ung	Lite	Middels
Alfhild	Nei	Ja		Helsefag	Kun blogger	Under middels
Alexandra	Nei	Nei	Vet	Lab.fag	Ja	Middels
Audhild	-	-	-	Reiseliv	-	Middels
Alma	Litt	Ja	Vet ikke	Helsefag	Ja	Under middels
Amalie	Ja	Ja	Vet ikke	Service	Kun blogger	Over middels
Aksel	Nei	Nei	Vet kanskje	Byggfag	Lite	Under middels
Amanda	Ja	Ja	Vet ikke	Mediefag	Lite	Over middels
Andrea	Litt	Ja	Vet ikke	Automasjon	Ja	Middels
Andrine	Nei	Ja	Vet ikke	Service	Ja	Under middels
Ane	Litt	Ja	Vet	Elektro	Vet ikke	Under middels
Aleksander	Litt	Nei	Vet	Kjøretøy	Nei	Middels
Alf	Nei	Nei	Vet kanskje	Industrietek.	Ja	Under middels
Anette	Ja	Ja	Vet ikke	Hestefag	Ja	Over middels
Anita	Ja	Ja	Vet	Helsefag	Ja	Over middels

Anja	Nei	Litt	Vet	Barn & ung	Lite	Over middels
Ann	Ja	Ja	Vet ikke	Service	Ja	Over middels
Anna	Ja	Ja	Vet ikke	Mediefag	Ja	Over middels
Aud	Litt	Ja	Vet ikke	Frisør	Ja	Over middels
Aurora	Litt	Ja	Vet	Helsefag	Ja	Under middels
Annie	Nei	Nei	Vet ikke	Service	Vet ikke	Under middels
Anniken	Nei	Ja	Vet kanskje	Helsefag	Kun blogger	Middels

Særpensum:

Andersen, Per Thomas: «Hva skal vi med skjønnlitteraturen i skolen?» Hentet fra <http://www.norskundervisning.no/images/stories/norsklaereren/andersen.pdf>

Aspaas, Øystein: «Resepsjonestetikk og reader-response» Eureka forlag, Tromsø 2005

Gee, James Paul: «Meaning» i Williams, 1983

Gourvenec, Astrid Fodstad: “Det rister litt I hjernen. En studie av møtet mellom høytpresterende elever I videregående skole og litteraturfaglig praksis.» Doktoravhandling, Universitetet i Stavanger 2017

Hennig, Åsmund: Litterær forståelse. Gyldendal, Oslo 2010

Iser, Wolfgang: «Tekstens appelstruktur» i Michel Olsen og Gunver Kelstrup (red.): *Værk og læser. En antologi om receptionsforskning*. Borgens forlag, København, 1996

Nicolaysen, Bjørn Kvalsvik: «Tilgangskompetanse: Arbeid med tekst som kulturdeltaking»

Rogne, Magne: «Mot eit moderne norskfag. Tekstomgrepet i norskplanane» Acta Didactica Norge, 2008

Skarstein, Dag: «Meningsdannelse og diversitet. En didaktisk undersøkelse av elevers lesninger av norskfagets litterære tekster». Doktoravhandling, Universitetet i Bergen 2013

Skarstein, Dag og Penne, Sylvi: «The L1 Subject in a World of Increasing Individualism. Democratic Paradoxes in Norwegian L1 Classrooms” Oslo and Akershus University College of Applied Sciences, Oslo, 2015